NOAH GORDON

Autorul cunoscutului bestseller DOCTORUL

Diamantul IERUSALIMULUI

EDITURA VIVALDI

NOAH GORDON

Diamantul Ierusalimului

Ilustraţia copertei: Dumitru Popescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GORDON, NOAH
Diamantul Ierusalimului / Noah Gordon ; trad.: Ioana Ruxandra Fruntelată. - Ed. a 2-a. - Bucureşti : Vivaldi, 2011
ISBN 978-973-150-054-6

821.111(73)-31=135.1

THE JERUSALEM DIAMOND by NOAH GORDON
Copyright © 1979 NOAH GORDON

Toate drepturile asupra versiunii în limba română aparţin Editurii VIVALDI

NOAH GORDON

Diamantul Ierusalimului

În românește
de
Ioana-Ruxandra
FRUNTELATA

Editura VIVALDI
București, 2011

De același autor, la Editura VIVALDI, au mai apărut:

- *DOCTORUL*
- *ȘAMAN*
- *CASA DE PE COLINĂ*
- *CLINICA*
- *ULTIMUL EVREU*
- *RABINUL*
- *CATALANUL*

Această carte se dedică
LISEI, lui JAMIE şi MICHAEL
şi lui LORRAINE

Partea I

PIERDEREA

Note şi mulțumiri

Zeci de oameni m-au ajutat în procesul de scriere al acestei cărți. Nu voi încerca să-i numesc pe toți, dar trebuie să-i mulțumesc agentului meu literar, Pat Schartle Myer şi editorului meu, Charlotte Leon Mayerson, ca şi Lisei Gordon şi lui Lorraine Gordon, pentru sfaturile lor editoriale. Îi sunt recunoscător lui Albert Lubin, director executiv al Clubului Comercianților de Diamante din New York, pentru că m-a îndrumat în lumea acestor pietre prețioase; Doctorului Cyrus H. Gordon, profesor de studii ebraice la Universitatea din New York, pentru ajutorul dat în domeniul arheologiei; lui Lousia şi Emanuel W. Munzer, pentru că şi-au reamintit una dintre perioadele cele mai negre din istoria Europei; şi doctorului Yigael Yadin din Ierusalim, pentru că a discutat Masada cu mine.

Îi datorez o recunoştință specială lui Yisrael Lazar, profesor şi prieten, pentru buna dispoziție şi răbdarea cu care mi-a răspuns la întrebări interminabile cu privire la pământul naşterii lui, Israelul.

Toate greşelile care pot apărea în carte referitor la domeniile amintite mai sus îmi aparțin.

NOAH GORDON

1 TAINIŢELE

În fiecare dimineaţă, Baruch se trezea cu gândul că urma să fie arestat.

Sulul era din aramă bună, care fusese bătută până se subţiase şi se înmuiase ca pielea. Îl puseseră într-un sac şi-l transportaseră în secret, ca nişte hoţi, ceea ce şi erau, până la o mică grotă aflată la marginea unei mirişti. Înăuntru era întuneric, cu toate că cerul albastru intens se contura în deschizătura de la intrare şi el umpluse o lampă cu gaz, o aprinsese şi o aşezase pe o piatră turtită.

Trei dintre conspiratorii mai tineri stăteau afară cu ochi pânditori şi un burduf cu shekar şi se prefăceau că erau beţi. Cel mai bătrân abia îi auzea. Durerea din piept îl chinuia din nou şi mâinile îi tremurau pe când se străduia să apuce sula şi ciocanul de lemn.

Cuvintele lui Baruch, fiu al lui Neriah ben Maasiah din neamul preoților din Anatoth de pe pământul lui Benjamin, căruia porunca de a duce departe comorile Domnului i-a venit de la Ieremia, fiu al lui Hilkiahu Kohenul, în vremea lui Zedekiah, fiu al lui Josiah, rege al iudeilor, în al nouălea an al domniei sale.

Baruch nu consemnă decât atât în prima zi. Când documentul va fi terminat, cuvintele acestea de început vor reprezenta confesiunea care i-ar putea aduce moartea dacă sulul avea să fie descoperit înainte de venirea invadatorilor.

Dar se simțea obligat să noteze, ca să se ştie că nu erau nişte criminali oarecare.

Ieremia îi spusese cum se arătase porunca lui Dumnezeu. Mai clar, Baruch înțelesese că prietenul lui îi spunea că urma să fure din Templu, să ia obiecte de cult din locul sacru.

- Nabucodonosor se joacă de-a războiul cu faraonul. Când hoardele lui vor termina de jefuit Egiptul, se vor îndrepta încoace. Templul va fi ars, iar obiectele vor fi duse de aici sau distruse. Domnul ne-a poruncit să ascundem cele sfinte până când va sosi din nou vremea să le folosim întru slujirea lui.

- Spune-le preoților.

- Am făcut-o. Dar de când îl ascultă casa lui Bukki pe Dumnezeu?

Baruch se îndepărtă şchiopătând, pe cât de repede i-o îngăduia piciorul beteag.

Era pe moarte, dar asta făcea ca zilele rămase să-i pară şi mai prețioase. Riscurile îl umpleau de teroare.

Reuşi să-şi alunge totul din minte până în ziua când nomazii pe jumătate sălbatici, care ocoleau de obicei de la distanță oraşul, veniră la porți şi implorară protecție. După câteva ore, drumurile către Ierusalim erau sufocate de refugiații care fugeau din calea celei mai teribile armate a lumii.

Ieremia veni la el. Baruch văzu în ochii profetului lumina pe care unii o considerau semnul nebuniei iar alții, iluminarea dată de Dumnezeu.

- Acum Îi aud vocea. Tot timpul.

- N-ai cum să te ascunzi?

- Am încercat. Mă caută.

Baruch întinse mâna şi-i atinse barba, la fel de albă ca a lui şi simți cum i se frânge inima.

- Ce vrea El să fac eu? întrebă.

Mulți fuseseră recrutați. Când se întâlniră, erau în număr de două ori câte şapte şi poate de aceea de două ori norocoşi, dar lui Baruch îi era teamă că erau prea mulți. Un singur informator îi putea distruge.

Fu uluit să vadă anumite figuri printre conspiratorii împotriva casei lui Bukki, familia de preoți ce controla Templul. Şimor levitul, capul casei lui Adijah, era păzitorul vistieriei. Hilak, fiul lui, ținea inventarul şi avea grijă de conservarea obiectelor de cult, Hezekiah controla păzitorii templului, Zaharia era capul portarilor, iar Haggai avea în grijă turmele de animale. Alții fuseseră aduşi de Ieremia pentru că erau tineri, aveau putere şi energie.

Nu dură mult până când căzură de acord asupra lucrurilor care trebuiau ascunse:

Tablele legii.

Arca şi acoperitoarea ei. Heruvimul de aur.

După aceasta însă, se certară cu aprindere.

Multe dintre cele mai preţioase trebuiau abandonate. Obiectele masive erau condamnate să rămână pe loc. Menora. Altarul de sacrificii. Marea Topită cu taurii ei minunaţi şi stâlpii de bronz ornamentaţi cu crini şi rodii sculptate.

Se învoiră să ascundă Tabernacolul. Era făcut să fie transportat şi se păstra strâns şi gata să fie mutat.

Ce frumoase erau încuietorile şi cuiele tabernacolului, făcute din aur cu nouă sute de ani înainte, de către meşterul Domnului, Bezalel ben Uri!

Veşmântul de acoperit pieptul al Marelui Preot, bătut în douăsprezece giuvaieruri, fiecare donat de unul dintre triburile lui Israel.

Trompetele de aur ce-i chema seara pe credincioşi.

Tapiseria străveche, minunat lucrată, ce acoperea Poarta Soarelui.

O pereche de harpe făurite de David, la care cântase el însuşi.

Vasele de zeciuială şi castronaşele de argint în care susura apa.

Vasele de aur de sacrificiu şi cele de libaţie, din aur bătut.

Talanţii de argint şi aur, agonisiţi din taxa anuală de votare de o jumătate de şekel, plătită de fiecare evreu.

- Haideţi să lăsăm talanţii şi să ascundem mai multe obiecte din cele sfinte, spuse Hilak.

- Trebuie să ascundem şi valori lumeşti, vorbi Ieremia. Într-o zi, ne pot sluji la ridicarea unei noi case a Domnului.

- Sunt bucăţi de aur, foarte preţioase, spuse Hilak, privindu-l pe tatăl lui, vistiernicul.

- Care e cel mai valoros obiect dintre cele lumeşti?

- Un diamant enorm, zise Şimor fără şovăială.

- Un diamant galben, mare, încuviinţă şi Hilak.

- Să-l ascundem, spuse Ieremia.

Apoi se priviră posomorâţi, ştiind prea bine câte dintre toate bogăţiile acelea vor rămâne totuşi în voia soartei.

Trei nopți la rând, la jumătatea timpului dintre amurg şi dimineață, Hezekiah îi retrase pe ostaşii ce păzeau Templul de la Poarta Nouă.

Intrarea principală în Sfânta Sfintelor era folosită numai de către Marele Preot, care intra pe acolo de sărbătoarea Yom Hakippurim-ului, pentru a fi în calea Celui Atotputernic, spre binele oamenilor. Dar mai era o mică intrare la etajul superior al Templului. Din când în când, slujitorii erau introduşi pe acolo, pentru a curăța locul sfânt.

Acea intrare le servi şi celor paisprezece conspiratori pentru a fura Chivotul şi conținutul lui, tablele legii pe care Domnul i le dăduse lui Moise pe muntele Sinai.

Un preot tânăr, pe nume Berechia, fu lăsat până la intrare cu o frânghie. Baruch se ținu la distanță de Sfinta Sfintelor. Aparținea unei familii preoțeşti, dar se născuse cu un picior mai scurt decât altul, fiind astfel ceea ce se numea un haya nega, o greşeală a lui Dumnezeu. Nu-i era permis să se atingă de obiecte sfinte, această onoare fiind rezervată numai celor fără cusur.

Teama lui Berechia n-o depăşea însă pe a lui, pe când îl privea pe tânăr legănându-se încet pe frânghia coborâtă de ceilalți şi pipăindu-şi locul, ca un păianjen uriaş, în întunecimea locaşului sacru.

O lumină slabă plutea dincolo de silueta de pe frânghie şi deodată fu capturată de strălucirea unor aripi. Berechia trimise sus mai întâi heruvimul, iar Baruch îşi feri ochii, pentru că însuşi Cel Necuprins stătuse între aceste obiecte solemne în ziua cea mai solemnă, pentru a asculta rugămințile Marelui Preot.

Apoi acoperitoarea Chivotului. Din aur solid, greu de ridicat.

În sfârşit, Chivotul, cu Tablele legii!

Îl ridicară şi pe Berechia, alb la față şi tremurând.

- Mi-am amintit de Uzzah, suflă el.

Baruch cunoştea povestea. Când regele David căutase să strămute Chivotul la Ierusalim, unul dintre boii de povară se împiedicase. Uzzah, care mergea alături, apucase cufărul sacru ca să nu cadă, iar Domnul se mâniase şi-l trăznise pe loc.

- Uzzah nu a murit pentru că a atins Chivotul, ci pentru că s-a îndoit de capacitatea Domnului de a-l proteja, spuse Ieremia.

- Nu facem şi noi acelaşi lucru ascunzându-l?

- Yahve îl protejează, noi acţionăm doar ca slujitori ai Lui, îi spuse tăios Ieremia tânărului. Haide. Lucrarea aceasta e abia la început.

Şimor şi Hilak îl duseră direct la comorile şi la obiectele sfinte pe care se hotărâseră să le salveze.

Baruch fu cel care văzu sulul de aramă şi sugeră să fie luat pentru inventarierea ascunzătorilor. Arama era mai rezistentă decât pergamentul şi putea fi curăţată uşor dacă devenea impură din punct de vedere ritual.

O cămilă fu împovărată cu chivotul şi Mărturia, pentru a le duce afară din Templul lui Solomon şi un asin purtă capacul. Părând nişte beţe ieşite în afară dintr-o legătură de vreascuri, aripile heruvinului ridicau pânza grosolană cu care erau acoperite.

Baruch fusese ales pentru că era scrib. Ieremia îi spuse să graveze fiecare loc de ascunzătoare pe sulul de aramă şi el se întâlni cu fiecare dintre ceilalţi treisprezece oameni separat, scrise şi apoi îi trimise spre tainiţe. Nici un om nu cunoştea vreo altă tainiţă, genizah în limba lor, în afară de cea care i se repartizase. Numai Baruch cunoştea toate locurile şi obiectele tăinuite acolo.

De ce i se acordase numai lui atâta încredere?

Răspunsul i se arătă într-un atac scurt al bolii, când durerea îi îngheţă respiraţia şi-şi văzu mâinile devenind ca nişte gheare albastre, golite de sânge.

Ieremia îl văzuse pe Malakh ha-Mavet, îngerul negru, plutind deasupra lui ca o promisiune. Moartea apropiată era direct legată de responsabilitatea care-l apăsa.

Preoţii Bukki încă refuzau să recunoască faptul că lumea lor se putea schimba, dar toţi ceilalţi oameni adulmecau războiul. Zidurile de apărare erau căptuşite cu lemne de foc şi se aducea ulei, bun de fiert şi de aruncat asupra atacatorilor. Izvoarele Ierusalimului erau bune, dar mâncarea nu ajungea. Toate grânele din oraş fură strânse şi depozitate în locuri păzite şi toate turmele fură confiscate, pentru a preveni oroarea care-i pândea.

Cei care aveau să supravieţuiască asediului meritau toată compătimirea; prin urmare, Baruch nu pierdu timp cu autocompătimirea, deşi durerea îl slăbi atât de tare, încât nu mai putea să ţină în mână sula sau să ridice ciocanul.

Altcineva avea să-i termine munca.

Dintre ceilalţi treisprezece, Abiathar levitul era cel mai înzestrat pentru a fi scrib, dar Baruch începuse să gândească la fel ca Ieremia şi-l alese pe Hezekiah. Soldatul nu era un maestru în ale scrisului şi i se păru o sarcină grea, dar avea sub comanda lui oameni înarmaţi cu săbii şi avea să piară cu siguranţă apărând zidurile, iar secretul va fi uitat odată cu el.

În dimineaţa în care porţile au fost baricadate, Baruch fu ajutat să ajungă la ziduri şi văzu că duşmanul venise peste noapte şi-şi înălţase deja corturile, ca dalele unui mozaic care acoperea tot orizontul.

Se întoarse împreună cu Hezekiah la grotă şi terminară ultimul pasaj.

Documentul acesta a fost găsit într-un puţ din pustiu, într-o nişă cu deschidere spre nord; alături, se găseau explicaţii şi un inventar al fiecărui obiect ascuns.

Baruch aşteptă ca Hezekiah să graveze ultima literă şi să înfăşoare sulul. În afara zidurilor, străinii cu bărbi mici şi coifuri ascuţite galopau deja pe poneii lor focoşi către oraşul lui David.

- Acum, să ascundem sulul, spuse el.

2 OMUL DIAMANTELOR

În biroul lui Harry Hopeman, aflat la un etaj superior, se afla o oglindă cu două fețe care-i îngăduia să privească opulența stabilă în care se scălda compania Alfred Hopeman & Son, Inc. Pereții, covoarele groase şi mobila erau de un negru catifelat sau de un gri intens, lumina albă de calitate dădea colecției Hopeman o strălucire fără rival, iar tot magazinul arăta exact ca o cutie căptuşită cu catifea.

Vizitatorul era englez şi se numea Sawyer. Harry ştia că se ocupă cu achiziționarea acțiunilor corporațiilor americane pentru membrii Organizației țărilor exportatoare de petrol. De asemenea, toată lumea ştia că achiziția era numai o componentă a treburilor lui Sawyer; el contribuia şi la menținerea listei negre a OPEC, a firmelor nord-americane care făceau afaceri cu Israelul.

- Am clienți interesați în cumpărarea unui diamant, spuse Sawyer.

Cu opt luni înainte, un client din Kuweit comandase la Hopeman & Son un colier, după care comanda fusese brusc anulată. De atunci, nu mai vânduseră nimic cuiva din țările arabe.

- Aş fi încântat să vă pun la dispoziție o persoană care să vă arate ce avem, răspunse el, nedumerit.

- Nu, nu e nevoie. Clienții mei doresc un diamant anume, pus în vânzare în Țara Sfântă.

- Unde?

Sawyer ridică o mână:

- În Israel. Doresc ca dumneata să mergi acolo şi să-l achiziționezi.

- E drăguț să fii căutat.

- Doar sunteți Harry Hopeman, ridică Sawyer din umeri.

- Cine sunt clienții?

- Nu am libertatea de a spune. Sper să mă înțelegeți.

- Nu mă interesează, conchise Harry.

- Domnule Hopeman, ar fi o călătorie scurtă, care v-ar deschide uşi importante şi v-ar aduce o grămadă de bani. Suntem oameni de afaceri. Vă rog să nu lăsați politica să...

- Domnule Sawyer, dacă patronii dumitale vor să lucrez pentru ei, trebuie să mi-o ceară personal.

Vizitatorul oftă:

- Atunci, bună ziua, domnule Hopeman.

- La revedere, domnule Sawyer.

Dar omul se întoarse:

- Poate mi-ați putea recomanda pe cineva a cărui capacitate de expertiză se compară cu a dvs.?

- Şi atunci, compania mea ar fi ştearsă de pe lista celor boicotate?

- Ce listă? pară Sawyer cu abilitate.

Dar i se indicase să încheie o tranzacție, aşa că pe buze îi înflori un zâmbet.

Harry zâmbi şi el:

- Mi-e teamă că sunt unic în branşă, spuse.

Nu mai avu vreme să se gândească la întrevedere în timpul după-amiezii.

Pe birou avea inventare şi rapoarte de vânzare, exact hârțogăria pe care o ura.

Bărbatul care conducea întreprinderea de şlefuire a diamantelor de pe Strada 47 Vest şi femeia care dirija elegantul magazin de comercializare en detail de pe Bulevardul 5 al firmei Alfred Hopeman & Son erau antrenați astfel încât să nu aibă nevoie de el. Faptul acesta îi permitea să se ocupe de sectorul imobiliar şi să încheie tranzacții cu cei câțiva clienți personali - cei foarte bogați, care cumpărau bijuterii rare sau curatorii muzeelor în căutare de pietre prețioase cu

semnificație religioasă sau istorică. Acestea erau zonele de interes care aduceau profiturile cele mai ridicate, dar astfel de tranzacții nu se încheiau în fiecare săptămână. Inevitabil, erau şi zile ca aceasta.

Spații pline cu aer stătut.

Formă un număr de telefon fără să mai ceară legătura prin secretară.

- Bună. Pot să trec puțin pe acolo? Oare ezitase ea înainte de a accepta?

- Bun, încheie conversația.

Stătea întins cu obrazul apăsându-i greu marginea saltelei, iar femeia de lângă el, cu părul revărsat pe pernă, îi spuse că voia să se mute.

- Unde?

- Într-un apartament mai mic, care să fie al meu.

- Dar aici e al tău.

- Nu mai vreau să stau aici. Nu mai vreau cecuri, Harry.

Trebuise să ridice vocea ca să se facă auzită peste sonorul televizorului. Insista să dea drumul la televizor ori de câte ori făceau dragoste, pentru că apartamentul ei, deşi scump, avea pereți subțiri. În tonul ei nu se simțea mânia.

- Ei, ce mai e şi asta?

- Am citit despre căprioare. Tu ştii ceva despre căprioare, Harry?

- Habar n-am.

- Nu-şi fac de cap deloc, numai atunci când sunt la rut. Atunci, cerbul sare pe orice căprioară şi după ce termină, fuge de ea.

- Pare foarte greu să ții un cerb pe loc.

Ea nu zâmbi:

- Nu observi o anume ... similitudine?

- Aşa fac şi eu, dispar în tufişuri?

- Harry Hopeman nu e un animal, el e un om de afaceri. El are grijă de lucrurile lui, ca să le poată folosi din nou. *Atunci* pleacă.

El mormăi.

- Eu nu sunt un lucru, Harry.

El ridică fruntea:

- Dacă te simți atât de ... *folositâ*, cum explici ultimele două luni?

- Am fost atrasă de tine, spuse ea calmă, apoi îl privi: Părul tău de culoarea bronzului, cu şuviţe roşcate. Şi tenul tău e genul pe care şi l-ar dori aproape orice femeie.

- Ar trebui să se bărbierească de două ori pe zi.

Ea nu zâmbea:

- Ai dinți ca ai unei fiare. Până şi nasul tău de fotbalist erou.

- M-a lovit un tip, clătină el din cap. S-a întâmplat demult.

De data aceasta, ea râse:

- Ți se potriveşte. Pentru tine, micile tragedii ale vieții devin achiziții.

Îi atinse firele negre de păr de pe încheietură cu vârfurile degetelor:

- Numai când mă uitam la mâinile tale, deveneam ... Ai mâini cât se poate de perfecte. Atât de stăpânite. Întotdeauna mă opream din lucru ca să te privesc ținând o perlă sau o bijuterie. Eram gata să te întâmpin cu mult înainte ca tu să o ştii, zâmbi ea. Am crezut că te voi opri în loc. Aşa de tânăr şi cu atâția bani. Atât de frumos, în felul tău jovial. Ştiam că nevasta ta trebuia să-şi fi pierdut mințile când a plecat de acasă.

El o privi lung.

- Aveam de gând să aştept exact momentul potrivit pentru a câştiga premiul întreg.

- Nu există asemenea premiu, spuse el. Nu mi-am dat niciodată seama că doreai să câştigi ceva.

Degetele care-i dactilografiaseră cândva scrisorile îi atinseră acum obrazul:

- Niciodată nu va fi momentul potrivit. Ai nevoie de mine, Harry? Mă doreşti tu cu adevărat?

El se simți cuprins de remuşcări:

- Ascultă, începu, chiar trebuie să trecem prin asta? Ea dădu din cap. Numai ochii o trădau:

- Îmbracă-te şi ia-ţi la revedere, Harry, îi spuse, aproape cu blândeţe.

Strada 47, între bulevardele 5 şi 6, îi purtase paşii şi-i dăruise mângâiere încă de când era foarte tânăr şi alerga la fel de tare ca toţi ceilalţi tineri care doreau să intre în lumea diamantelor. Cvartalul cel mai bogat din lume era o îngrămădire de faţade de prăvălii ponosite şi clădiri vechi, care-i aminteau de un pustnic ce ar fi păstrat desagi de galbeni sub pat. Mai erau şi câteva ciudăţenii în peisaj - o librărie veche şi faimoasă, o papetărie. În rest, numai industria diamantelor, făcându-se auzită mai puternic decât în partea de sus a oraşului, unde Harry Hopeman se simţea acasă.

Trecu pe lângă un tânăr abia ieşit din adolescenţă, care se agăţase de un om ce i-ar fi putut fi bunic. Cei doi stăteau în faţa unei vitrine cu o firmă ştearsă şi zdrenţuită:

SOLICITĂRILE LA ADRESA PIETONILOR
SUNT ÎMPOTRIVA
LEGII CODUL ADMINISTRATIV
435 - 10.1
COMITETUL DE SUPRAVEGHERE AL BIJUTIERILOR

- Nu, dar am ceva asemănător. Vă ofer un târg extraordinar, spunea băiatul cu sinceritate.

Harry rânji, amintindu-şi de ucenicia lui pe aceleaşi trotuare. Magazinele en-detail erau doar nişte anexe. Adevărata Stradă 47 se afla printre micile grupuri de evrei ortodocşi ce stăteau pe pavaj, ca nişte insule în mijlocul valului de cumpărători, Quakeri semiţi în lungi caftane din postav bej şi pălării largi, tivite cu blană, numite *streimel*, sau în costume moderne, negre sau albastre-închis. Îi salută dând din cap pe cei pe care-i cunoştea. Unii examinau conţinutul unor pachetele învelite în hârtie, părând nişte băieţi care fac

schimb de mărunţişuri, dar de aici câştigau atât cât să-şi ţină copiii la şcoală şi să-i trateze, să plătească chiriile şi mâncarea şi admiterea la sinagogă, printre membri.

Un trecător obişnuit nu avea cum să ştie la ce se uitau. Diamantele sunt calea cea mai uşoară de a depozita o sumă uriaşă de bani într-un spaţiu infim. În cea mai mare parte, aceştia erau intermediari care luau pietre preţioase de la importatori ca tatăl lui Harry, de multe ori pe credit, şi le vindeau bijutierilor de la magazine. Majoritatea nu aveau un salon de prezentare şi nici măcar un birou. Când vremea era proastă, intrau într-o cafenea şi negociau în faţa unei ceşti sau pe coridoarele sau în salonul Clubului Comercianţilor de Diamante, în al cărui safe cei mai mulţi îşi şi păstrau bunurile peste noapte.

Unii promovau şi dobândeau una din gheretele care se aliniau de-o parte şi de alta a străzii. Puţini dintre ei se avântau spre întreprinderi mai îndrăzneţe. Unele dintre cele mai mari averi din America fuseseră începute aici, cu un negociator de diamante care stătea pe trotuar, cu biroul în buzunar, cumpărând şi vânzând cu grijă, târguindu-se în idiş şi folosind strângerea de mână în loc de contract.

Harry urcă pe Bulevardul 5 către cealaltă faţă a afacerilor cu diamante, oprindu-se puţin la Tiffany & Co. ca să admire o piesă din vitrină, un solitar alb, probabil de 58 de carate, fixat într-o broşă. Era impresionant, dar nu era un diamant în jurul căruia să poată fi creată o legendă. Iar profesia lui era plină de legende.

Se bucura să zărească chiar şi pentru o clipă o rază din strălucirea pietrelor fabuloase. Poveştile copilăriei lui fuseseră cronici reale despre Colierul Reginei, Marele Mogul, Orloff, Steaua Neagră a Africii, Munţii Splendorii, Cullinan. Unele dintre aceste măreţe diamante, ascunse bine în safeuri, nu fuseseră văzute decât de câţiva ochi de-a lungul secolului. Dar bărbaţii care se adunau în apartamentul tatălui lui să bea ceai negru în după-amiezile de duminică vorbeau

despre ele de parcă le-ar fi cunoscut îndeaproape, pentru că auziseră descrieri amănunţite de la părinţii lor.

Unele dintre vechile familii de giuvaiergii supravieţuiau şi se răspândeau cam în acelaşi fel cu cioturile de lemn purtate pe Hudson. Se fixau şi se înmulţeau. Când se înghesuiau prea tare, membrii mai tineri ai familiilor se mutau în arii noi, până când ramurile franceze, engleze, germane, italiene, olandeze şi belgiene ale aceleiaşi familii cuprindeau toate afacerile cu diamante. Câţiva dintre negustorii de azi îşi puteau face arborele genealogic până în urmă cu multe generaţii, lucru ciudat într-o epocă în care oamenii nu mai ştiu de obicei nimic nici despre străbunicii lor. Oamenii aceştia aveau, aşa cum se spune în idiş, *yikhus avot*, noblețea vechimii. Alfred Hopeman, tatăl lui Harry, vorbea cu siguranță despre descendența familiei din Lodewyk van Berken.

Până la şlefuitorul acesta evreu din Bruges, diamantele străluciseră numai printr-un capriciu fericit al naturii; singurul mod de a le da un luciu oarecare era să le frece unul de celălalt. Van Berken era un matematician instruit. În 1467, el concepu un aranjament precis al fațetelor, pe care-l aplică pe suprafața pietrelor folosind un disc rotitor rapid, presărat cu praf de diamant impregnat cu ulei de măsline. Era capabil să şlefuiască orice diamant, dându-i la iveală flacăra interioară şi păstră metoda lui în familie, ținând-o secretă. Rudele pe care le pregăti el însuşi fondară industria de diamante olandeză şi belgiană şi deveniră furnizori ai curților regale europene. Unul dintre ei chiar tăie un giuvaier - cunoscut ulterior în profesie sub numele de Diamantul Inchiziției - în schimbul vieții unui văr spaniol, care urma să fie ars pe rug pentru erezie.

Acestea erau poveştile pe care le asculta Harry când alți copii ascultau basme.

În vara celui de-al doilea an al lui la universitatea din Columbia, călătorise pentru prima oară în Europa. La Antwerp, unde cea mai mare parte a economiei se sprijină pe industria de diamante, descoperise statuia lui Lodewyk van Berken.

Maestrul era sculptat purtând îmbrăcămintea specifică profesiei lui. Stătea cu mâna stângă în şold, privind critic un diamant pe care-l ţinea între degetul mare şi arătătorul de la mâna dreaptă.

Examinându-i trăsăturile joviale, Harry nu găsise o asemănare de familie prea pronunţată. Totuşi, era conştient de faptul că tatăl lui îl învăţase să şlefuiască giuvaieruri după metoda lui van Berken, rămasă practic neschimbată după aproape cinci secole. Metoda fusese însuşită de Alfred de la înaintaşii lui şi aceştia o preluaseră de la ai lor, tot aşa, până când se ajungea la van Berken.

- Chiar sunteţi rude? îl întrebase o fată, care călătorea împreună cu el de câteva zile.

Era sigură pe ea şi blondă, o adevărată nepoată de preot episcopalian. Semiţii i se păreau teribil de exotici, iar el profita de această impresie cât putea.

- Aşa spune tatăl meu.

- Fă prezentările.

Grav, el o prezentase statuii.

După o săptămână, când ajunseră în Polonia la Auschwitz, unde fuseseră ucise rudele celhe ale tatălui lui, fu copleşit de tristeţea cu care evreii morţi, sânge din sângele lui, comunicau cu el, iar fata cea blondă şi rece îl surprinse cu o reacţie emoţională: făcu o criză de isterie. La Antwerp însă, avea încă asupra istoriei viziune a unui comic TV:

- Ce nostim, nu seamănă a evreu, spusese ea.

Când ajunse înapoi la birou, avea nişte mesaje telefonice. Răspunse unuia din California:

- Harry? Dumnezeu cu Harry! Trăiască Anglia şi Sf. Gheorghe!

Vocea care înfiorase milioane de spectatori se auzea nedesluşit. Actorul era printre cei mai activi colecţionari de diamante din lume. De asemenea, făcea faţă unei separaţii foarte mediatizate.

- Bună, Charles.

- Harry, am nevoie de ajutorul tău. Sunt pe piaţă.

Se întreba dacă actorul dorea un simbol al reconcilierii sau o amintire pentru un capriciu trecător.

- Mare, Charles? Sau intim si fermecător? Întrebarea fu înțeleasă şi apreciată corect:

- Mare, Harry. Mare şi neobişnuit. Ceva absolut remarcabil.

Reconciliere:

- Îmi pare bine să aud asta, Charles. Am nevoie de studiu şi gândire. Cât timp avem?

- Tocmai a plecat în Spania. Avem ceva timp până revine.

- Minunat. Charles ... , adăugă el după o mică ezitare. Mă bucur pentru tine.

- Mulțumesc, Harry, prietene. Ştiu că eşti sincer. Răspunse în continuare apelului unei doamne din Detroit. Aceasta încerca să-şi convingă soțul să investească o parte din capitalul lor într-un diamant alb-albăstrui de 38, 26 carate.

- Sunteți sigur că este o investiție bună? întrebă ea.

- În ultimii cinci ani, diamantele şi-au triplat valoarea.

- Cred că-l voi convinge, zise ea.

Harry nu era prea optimist în privința asta.

Când avea douăzeci şi trei de ani, obținuse un mare diamant alb indian contra unei chitanțe. I se acordase credit doar pentru că intermediarul îl cunoştea pe tatăl lui de ani de zile. Îl vânduse în mai puțin de două săptămâni, unei petroliste bogate din Tulsa, Oklahoma. Pe parcursul tranzacției, care marcase începutul succesului lui, avusese experiența unei senzații aproape sexuale. Şi-o definise ca o „gâdilare plăcută", dar nu era atât un sentiment fizic, cât desfăşurarea acută şi intensă a puterii de intuiție.

De data aceasta, pasivitatea radarului lui personal îi indica faptul că doamna din Detroit nu era o clientă potențială.

- Nu-l presați, doamnă Nelson. O piatră atât de mare nu se vinde uşor. Vă va aştepta.

- Ținem legătura, răspunse ea oftând.

- Aşa să faceți.

În continuare, sună la Saul Netscher de la S.N. Netscher & Co., Inc., importatori şi exportatori de diamante de valoare industrială.

- Harry, un bărbat pe nume Herzl Akiva vrea să se întâlnească cu tine.

- Herzl Akiva?

Harry răsfoi printre hârtiile cu mesaje şi-l găsi:

- Da, m-a sunat. E un nume israelit, spuse el resemnat.

Netscher, cel mai apropiat prieten al tatălui lui, smulgea zdravăn când smulgea pentru caritate şi era un neobosit colector de fonduri pentru Israel.

- E la biroul din New York al unei firme de textile. O să te întâlneşti cu el, nu-i aşa?

Textile? Harry era mirat:

- Desigur, dacă-ţi face plăcere.

- Îţi mulţumesc. Când ne vedem?

- Hai să luăm masa de prânz împreună. La sfârşitul săptămânii? Nu, asta nu-mi convine mie. Cel mai bine ar fi la începutul săptămânii viitoare.

- Când doreşti. Ştii sistemul meu. Îl las pe taică-tău să-şi bată capul să te crească şi eu îmi rezerv doar momentele plăcute.

Harry zâmbi. Era foarte ataşat de Saul, dar existau uneori şi inconveniente în a avea un tată adevărat şi încă un bătrân care-şi aroga acelaşi privilegiu.

- Te sun eu.

- O.K. Păzeşte-ţi sănătatea, băiete.

- *Sei gezunt*, păzeşte-ţi sănătatea, Saul.

Deşi nu primise nici un mesaj de la ea, avu un impuls de a-şi suna soţia:

- Della?

- Harry?

Avea vocea la fel de caldă şi vioaie. Fusese căsătorit cu ea destul timp pentru a-i simţi reţinerea din respiraţie.

- Ce mai faci?

- Bine, bine. Mă întrebam doar ... ai nevoie de ceva?

- Nu cred, Harry. Dar eşti drăguţ că te interesezi. Am fost pe la Jeff pe la şcoală joi, zise ea. Spune că i-a plăcut weekendul cu tine.

- Nu eram sigur. Aveam de lucru duminică.

- Vai, Harry, spuse ea obosită. L-am trimis la şcoala cu internat cu un an mai devreme, din cauza situaţiei noastre şi... i-a fost greu. Separarea şi toate celelalte l-au afectat mult.

- Ştiu. Dar şi-a revenit.

- Sper. Mă bucur că m-ai sunat, spuse ea. Putem lua cina împreună? Trebuie să discutăm ceva despre bar mitzvah-ul lui.

- Bar mitzvah? Dumnezeule, dar mai sunt luni de zile până atunci.

- Harry, e absolut esenţial să luăm nişte hotărâri din timp. Vrei mai bine să ne întâlnim mâine-seară?

- Mâine mă duc la masă la tata. L-aş putea suna ...
- Nu, te rog, spuse ea repede. Îi transmiți că-l iubesc?
- Da. Vom vorbi curând despre bar mitzvah.
- Mulțumesc pentru telefon. Vorbesc serios.
- La revedere, Della.
- Pe curând, Harry, îi zise cu vocea ei limpede.

Maşina lui, un Lamborghini, era la un service din estul oraşului. Sid Lawrenson, omul lui bun la toate, veni în Manhattan să-l ia cu a doua maşină, un Chrysler de trei ani. Lawrenson ura oraşul şi conduse repede către nord până când traficul se subție şi intrară în ținutul Westchester. Şoseaua pe care o luară cobora într-o vale minunată, mărginită de dealuri umbrite de dafini şi rododendroni. Înainte de aleea în serpentină se afla casa portarului, ascunsă de un paravan de stejari înalți, sicomori şi cetini. Casa fusese construită pe jumătate la începutul secolului al XVIII-lea, de un patron al companiei Indiilor de Vest. Cealaltă jumătate fusese adăugată după mai mult de un secol, cu atâta măiestrie încât era greu să spui care secțiune era mai veche şi unde se îmbinau cele două părți.

- N-am nevoie de tine în seara asta, Sidney, spuse el, coborând din maşină.

- Sunteţi ... sigur, domnule Hopeman?

Harry dădu din cap. Ruth, soţia lui Lawrenson, era o femeie dominatoare şi Harry bănuia de mult că Sidney avea o prietenă mai puţin aspră pe undeva prin apropiere, probabil în sat.

- Atunci fac nişte comisioane.

- Simte-te bine.

Se schimbă în blugi şi un pulover şi mâncă cina preparată de Ruth Lawrenson. Când cei doi Hopeman se separaseră, menajera cea acră, care-o iubea pe Della, iar pe Harry doar îl plăcea, specificase clar pentru cine le-ar plăcea să lucreze, ei şi soţului ei. Dar Della se mutase într-un mic apartament din *oraş* şi chema o femeie pentru curăţenie doar de două ori pe săptămână, iar cei doi Lawrenson rămăseseră, lucru pentru care şi el şi Sideny - constată el cu amuzament - trebuia să fie recunoscători.

După masă, urcă în biroul lui confortabil şi ticsit de lucruri. O masă de şlefuitor dintr-un colţ era încărcată cu ferăstraie, dosare, o maşină de şlefuit şi o colecţie de cristale de piatră şi pietre semipreţioase în diferite stadii de şlefuire. Restul camerei semăna mai mult a birou decât a atelier. Un pupitru plin de cărţi adnotate şi manuscrise şi rafturi conţinând o combinaţie improbabilă de periodice – *Arheologie Biblică, Giuvaieruri şi Minerale, Oriens Antiquus, Jurnalul Şlefuitorului, Arhiva Societăţii de Explorări Israeliene, Deutsche Morgenländische Gesellschaft Zeitschrift* ...

Noaptea se anunţa caldă pentru o zi de primăvară. Deschise larg fereastra ca să simtă răcoarea, apoi se aşeză şi începu să lucreze, completându-şi cercetarea pentru o lucrare: „Bijuteriile regale ruseşti, de la Coroana lui Ivan din Kazan până la Platoşa încrustată a lui Mihail Feodorovici Romanov". Ori de câte ori studia perioada aceea, aprecia în mod deosebit faptul că trăia liber în America secolului XX, la sute de ani după cunoscătorii slavi, care-şi puneau până şi

pe papuci bijuterii şi plătiseră pentru tronurile lor sclipind de giuvaieruri cu sângele şi oasele a milioane de oameni. Citea repede, făcându-şi notiţe pe cartonaşe de trei pe cinci, cu un scris grijuliu, deşi înghesuit; era pentru prima dată în ziua aceea când se simţea fericit.

După câteva ore, o bătaie uşoară în uşă:

- Telefonul, spuse Ruth Lawrenson.

- Ce s-a întâmplat?

De obicei, nu-l deranja niciodată de la lucru.

- De fapt, nu ştiu. Cineva pe nume Akiva spune că e foarte important.

- Roagă-l să telefoneze mâine la birou.

- I-am spus asta. Insistă că e ceva urgent.

Harry spuse un alo scorţos.

- Dl. Harry Hopeman? Cred că dl. Saul Netscher v-a vorbit de mine.

Vocea avea un accent care-i plăcea lui Harry, trăda o persoană care învăţase engleza ca pe a doua limbă, sub dominaţie britanică.

- Da. Mi-e teamă însă că acum sunt ocupat.

- Îmi cer scuze, vă rog să mă înţelegeţi, dar trebuie să ne întâlnim în legătură cu o problemă de cea mai mare importanţă.

- E vorba de afaceri, domnule Akiva?

- De afaceri, domnule Hopeman. După o ezitare: Cineva ar putea spune că înseamnă mult mai mult decât o afacere.

- Veniţi la biroul meu mâine dimineaţă.

- Ar fi foarte necugetat. Nu ne-am putea întâlni în altă parte? E de asemenea urgent să am ocazia să stau de vorbă cu tatăl dumneavoastră, adăugă el după o pauză.

Harry oftă:

- Tatăl meu e practic la pensie.

- Vă rog să-mi acordaţi răbdare. Veţi înţelege totul după ce ne întâlnim.

Harry simţea radarul lui intern:

- Mâine seară voi fi la tatăl meu, strada 63 Est, numărul 725. Veniți la ora opt acolo?

- Splendid, domnule Hopeman. *Shalom.*

- *Shalom,* domnule Akiva, răspunse el.

La ora patru dimineața fu trezit de telefon. Urmă o bolboroseală bilingvă:

- *Pronto?* Dl. Hopeman?

- Alo, alo!

- Dl. Hopeman?

- Da. Cine naiba e acolo?

- Bernardino Pesenti. Cardinal Pesenti.

Cardinalul Bernardino Pesenti era administrator al patrimoniului Sfinției Sale. El avea grijă de comorile Vaticanului, de vastele colecții de artă și de neprețuitele antichități - crucile bătute în pietre scumpe, bijuteriile bizantine, piesele de altar, potirele și altele. În urmă cu câțiva ani, aranjase ca Harry să achiziționeze coroana strălucind de giuvaieruri a Doamnei de Czenstochowa, o tranzacție care ușurase întrucâtva datoria arhidiocezei Varșoviei și de asemenea, contribuise la splendoarea interiorului în negru și cenușiu al firmei Alfred Hopeman & Son.

- Ce mai faceți, Eminența Voastră?

- Sunt suficient de sănătos pentru a îndeplini însărcinările părintelui sfânt. Dar dvs., domnule Hopeman.

- Foarte bine, Eminența Voastră. Ce pot face pentru dumneavoastră?

- Plănuiți să veniți curând la Roma?

- Nu plănuiam, dar se poate aranja.

- Dorim să ne reprezentați.

- Într-o achizitie?

De obicei, biserica moștenea. Vindea rareori, dar nu-și amintea ultima oară când achiziționase ceva.

- Pentru recuperarea unui obiect furat.

- O bijuterie sau un obiect vechi, Eminența Voastră?

- Un diamant, scos la vânzare în Țara Sfântă.

După o pauză, cardinalul Pesenti adăugă:

- Este ochiul lui Alexandru, domnule Hopeman.

- E îmbrăcat?

Piatra lipsea de decenii întregi, fusese furată din Muzeul Vaticanului:

- Familia mea a avut mult de-a face cu piatra aceasta.

- Ştim lucrul acesta foarte bine. A fost tăiat de unul din strămoşii dumneavoastră. Un altul l-a aşezat în mitra papei Grigorie pentru sfânta biserică mamă. Tatăl dumneavoastră a curățat o dată atât mitra, cât şi diamantul. Acum, am dori să continuați tradiția şi să ne faceți acest serviciu. Fiți reprezentantul nostru şi aduceți-l înapoi la locul lui.

- Mă voi gândi, spuse Harry.

Urmă o mică tăcere nerăbdătoare:

- Foarte bine, zise Bernardino Pesenti. Ar trebui să veniți să discutăm aici, Roma e caldă şi încântătoare la vremea asta. Cum e vremea în New York?

- Nu ştiu. E foarte întuneric afară.

- Vai de mine! îşi dădu seama cardinalul.

Harry râse.

- Niciodată nu-mi amintesc, se scuză cardinalul Pesenti. Sper că vă veți putea relua somnul.

- *Prego,* spuse Harry. Vă sun eu peste o zi sau două. La revedere, Eminența Voastră.

- *Buona notte,* domnule Hopeman.

Se sculă din pat şi bâjbâi să pună receptorul la loc. Intuiția îi zbârnâia atât de tare, încât aproape că o putea auzi. Stătu pe marginea patului şi aşteptă să se liniştească, ca să încerce să-şi dea seama ce i se întâmpla.

3 ÎNTÂLNIREA

Când înțelesese că dorea să aibă parte şi de bucuriile învățăturii şi de acțiunea şi recompensele afacerilor, îşi dăduse seama că va avea nevoie de o autodisciplină extraordinară pentru a împiedica una din cele două ocupații să consume timpul celeilalte. O zi de repaus era acceptată întotdeauna fără ezitare de învățatul din el şi era bucuros să afle că agenda de la birou era goală. După micul dejun, se întoarse în camera lui de lucru şi scrise articolul despre bijuteriile ruseşti, folosind notițele pe care şi le luase în seara precedentă. Lucra cu grijă, rescriind paginile, pregătindu-le de publicare şi recitind în timp ce mânca dejunul adus de Ruth Lawrenson pe tavă.

După-amiază, articolul era pus în plic, cu adresa scrisă, gata să fie trimis la *The Slavik Review*.

Se schimbă în trening şi adidaşi, apoi merse prin livada care se întindea de lângă casă până la râu, despărțind pădurile. Când ajunse la poteca de lângă malul apei, începu să alerge, bucurându-se de lucirile râului, ce se zăreau printre copaci. Urma acest traseu de mai mult de trei ani, două mile în josul curentului şi înapoi, peste pământul a vreo şase vecini. Rareori întâlnea pe cineva şi în ziua aceasta nu întâlni pe nimeni. La întoarcere, mări pasul; când în fața lui se zări casa, alergă cu forță, luptându-se cu aerul de parcă ar fi navigat într-o apă. O căprioară sări din calea lui, tocmai adulmeca printre frunze când îl auzi apropiindu-se cu zgomot. Pieri iute din raza vederii, cu codița albă zvâcnind şi el consumă nişte oxigen râzând. Mai aflase ceva despre

căprioare: îi mâncau merii. Jeff ar fi vrut o puşcă, dar n-avea s-o capete atâta vreme cât trăia Harry.

- Fugi, afurisitule!

Pe când intra transpirat în casă, îşi dădu seama că ar fi putut la fel de bine să fie şi o femelă. Pufăitul lui îi atrase o privire discretă din partea lui Ruth Lawrenson, care nu era de părere că o persoană cu inima zdrobită ar trebui să se amuze vizibil.

Tatăl lui purta un sacou de lână englezească, albastru-marin; cămaşă de mătase ajustată, albă de parcă ar fi fost înmuiată în lapte; cravată din flanel castaniu, cu picăţele mici de un albastru-stins; pantaloni gri-deschis şi pantofi negri de vară, lustruiţi, dar nu lucioşi. Alfred Hopeman îşi purta natural hainele impecabil croite, în stil european, un obicei frumos pe care-l deprinsese pe când era director la Hauptmann, una dintre cele mai cunoscute case de diamante din Berlin. Plecase din Germania în 1931, îmbrăcat într-un costum frumos, dar cu un bagaj aproape inexistent. Unul din primele lucruri pe care le făcu la New York fu să-şi găsească un croitor. Crima cu răpire a lui Lindbergh nu le ieşise încă din minte americanilor; execuţia lui Bruno Hauptmann era destul de recentă pentru a vedea curentul scaunului electric reflectat pe faţa oamenilor cărora le era prezentat. Îşi schimbă numele în Hopeman pe documentele de naturalizare.

Strada 47 era mai crudă şi mai zgomotoasă decât Leipziger Strasse din Berlin, dar Alfred se simţi acasă acolo de la început, în ciuda hainelor lui croite fără cusur. Evenimentele vieţii lui îi arătaseră foarte clar, ceea ce nu văzuse de la început, că era evreu şi-i plăcu aerul evreiesc al districtului diamantelor din New York. Munci pentru alţii timp de patru ani, gospodărindu-şi capitalul şi aşteptând vremea când avea să-şi fie din nou propriul stăpân. Apoi lucră alţi opt ani pe strada 47, făcând tranzacţii cu diamante, tăind şi lustruind. Deşi noua companie nu atinse niciodată eminenţa

la modă a atelierului lui german, avu totuşi succes. Se consolidase, deşi modest, atunci când avuţia întinsese mâna şi-l atrăsese către ea.

Corporaţia diamantelor DeBeers controlează 95 la sută din extracţia de pietre preţioase anuală. Numai câteva persoane din interior cunosc adevăratele dimensiuni ale rezervei din care este lăsată pe piaţă doar o cantitate mică, astfel încât valoarea diamantelor să nu scadă. De zece ori pe an, într-o clădire de birouri de nouă etaje de la extremitatea străzii Fleet din Londra, numită familiar „Sindicatul" şi oficial Organizaţia Centrală de Vânzări, o mare cantitate de diamante neşlefuite sunt separate cu grijă în două sute cincizeci de colecţii mai mici, fiecare dintre ele aproximativ egală ca număr, dimensiuni şi calitate. Acestea sunt destinate celor „Două sute cincizeci", elita negustorilor mondiali de diamante. Cei favorizaţi sunt invitaţi să-şi aleagă personal diamantele, într-o întrunire numită „vederea", dar nu sunt târguieli şi un om de afaceri ia de obicei ceea ce i se atribuie. Mulţi stau acasă şi primesc pachetele prin poştă. Înainte de fiecare „vedere" sau expediere, fiecare dealer trebuie să plătească un milion de dolari organizaţiei. De cele mai multe ori, un cec de returnare însoţeşte cutia pe care fiecare o primeşte; pachetul conţine pietre netăiate, „brute", în valoare de nu mai puţin de 250 000 şi nu mai mult de un milion de dolari.

Selectei fraternităţi i se adaugă un nou membru numai dacă moartea sau boala severă duc la ştergerea unui nume de pe listă. Alfred nu avea deloc habar că va fi numit printre cei Două sute cincizeci. Bucuria lui când află asta fu repede înlocuită de îngrijorare, când realiză de ce capital avea nevoie pentru a corespunde cerinţelor. Dar numele lui pe lista DeBeers se dovedi a fi o garanţie suficientă pentru a obţine orice sumă. Vându unor angrosişti primele şase cutii de pietre neprelucrate, fără ca măcar să desfacă sigiliile,la preţuri care se dovediră mai mari cu 17 la sută decât suma pe

care o plătise corporației DeBeers. In decurs de optsprezece luni, achită toate împrumuturile.

Când Harry deschise noul şi modernul sediu Alfred Hopeman & Son pe Bulevardul cinci, preluaseră şi atelierul de şlefuit de pe strada 47 şi tatăl lui îi trimitea direct acolo cutiile cu diamante. Faptul acesta reprezenta un avantaj enorm. Harry îi plătea lui Alfred profitul şi-şi lua partea lui, terminând doar diamante pe alese în propriul lui atelier şi vânzându-le pe celelalte en-gros. Cu totul, aranjamentul îl transformă pe tatăl lui într-un pensionar foarte bogat.

- Sunteți gata de ceai, oameni buni? îi chemă Essie.

- A fost o masă atât de bună încât nici nu mă pot ridica.

Talentele culinare ale mamei lui vitrege erau unul dintre puținele subiecte în legătură cu care puteau comunica. Mama lui murise când el avea nouă ani; crescând, îşi văzuse tatăl alături de o grămadă de femei, unele dintre ele, frumoase. Totuşi, la bătrânețe, acesta o luase de soție pe cea mai şleampătă şi mai plicticoasă dintre gospodine.

Şi nu arătase niciodată atât de mulțumit, fu nevoit Harry să recunoască.

- La ce oră îl aşteptați pe omul acela? întrebă Essie.

- În jur de opt.

- Ar trebui să anunț la intrare. De când cu jafurile, au devenit foarte stricți, slavă Domnului.

- Îl cheamă Herzi Akiva. Au fost jafuri pe aici?

- Domnul Akiva, o auzi strigând de pe scară. Nu la noi, la vecini.

- În clădirea asta? îşi privi el tatăl.

Alfred ridică din umeri.

Când Harry avea unsprezece ani, degetele lui răşchirate găsiseră într-o zi nişte umflături ciudate într-un vas cu vaselină din sertarul de jos din dreapta de la biroul tatălui lui. Chiar dedesubtul gelului unsuros se afla o piatră enormă şi brută, cu cele două treimi din partea de jos pictate în auriu, ca suprafețele unui ban crescut fără măsură. Sub el erau ascunse şase mici diamante galbene. Întrebat, Alfred îi

spuse că piatra cea mare era falsă, un port bonheur dăruit de tatăl lui, pe care îl păstra pentru a-i convinge pe eventualii hoţi că vasul conţinea fleacuri. Pentru că, în ciuda dimensiunii mici, cele şase diamante galbene erau de o calitate excelentă şi valorau o mulţime de bani. Harry nu putu să nu fie neîncrezător cu privire la cutia pe care o dăduse la o parte de atâtea ori, căutând scoci, agrafe de hârtie şi alte obiecte preţuite de el.

- De ce stau acolo? îşi întrebă el tatăl.

- Nu contează.

Dar Harry se ţinu după el cu încăpăţânare. În cele din urmă, află că o cutie similară îi permisese lui Alfred să fugă din Germania:

- Animalele în cămăşi maronii, sper să fi murit de holeră, aşteptau la magazin să mă aresteze.

Harry îl privea fix, simţind parcă prezenţa naziştilor.

- Nu te mai apropia de biroul meu, ce naiba! Ai înţeles?

După câţiva ani, Harry găsise prezervativele lui Alfred într-o cutie de pantofi închisă. Lista mai multor articole de acolo fu observată, cutia dispăru şi Harry fu scos din clasă în ziua lui de studii ortodoxe pentru a avea convorbiri rigide despre sex cu dl. Sternbane, psihologul şcolii. Dar cutia cu vaselină nu dispăru. Rămase tot în sertarul din dreapta jos, tatăl lui alegând să împartă cu el responsabilitatea cunoaşterii. Harry recunoscu în asta un compliment. Secretul îl făcea diferit faţă de ceilalţi copii de la şcoală. Nu mai deschise niciodată cutia. Era suficient că ştia că e acolo şi ştia ce conţine. Diamantele din birou nu stârniră discuţii până când, cu ani mai târziu, îşi dădu seama că nici o companie de asigurări din New York nu va scrie poliţe pentru giuvaierurile ascunse de ochiul hoţilor într-o cutie de vaselină.

Îi ceru lui Alfred să le păstreze în safe-ul de la magazin. Tatăl lui refuză şi urmă o ceartă.

- Jafurile, spuse el.

Alfred îl ignoră:

- Când o să-mi văd şi eu nepotul?

- Nu te evită, e doar ocupat cu şcoala.
- Şcoala goilor. Şi Della?
- Am vorbit ieri cu ea. Ți-a transmis dragostea ei.

Alfred dădu acru din cap şi oftă, tocmai când sună încet telefonul.

- Urcă scările, anunță Essie.

- Ce putem face noi pentru un textilist? întrebă Harry.

Herzl Akiva era de statură mijlocie, cu părul înspicat cu fire albe şi cu o mustață subțire, aproape complet căruntă:

- N-am lucrat decât puțin în industria textilă; sunt trimis guvernamental, domnule Hopeman.

Alfred se înclină spre el:

- Guvernul Statelor Unite?
- Guvernul Israelului.
- Dacă te-a trimis prietenul meu, Netscher, înseamnă că vinzi acțiuni israeliene.
- Nu fac asta, zâmbi Akiva. Ce ştiți despre manuscrisul de aramă? îl întrebă pe Harry.
- Sulul de aramă de la Marea Moartă?

Akiva încuviință din cap.

- A fost descoperit la începutul anilor '50, puțin mai târziu decât fragmentele de pergament. Nu se află la Ierusalim, la Altarul Cărții, cu celelalte suluri de la Marea Moartă. Acesta e la Amman, nu-i aşa?
- În muzeul iordanian. Sunteți familiarizat cu conținutul textului?
- Se descriu locuri unde au fost ascunse relicve şi comori. Parcă e şi o controversă nerezolvată, nu? Nu se ştie dacă valorile înregistrate pe listă provin din Templu sau sunt ale comunității monastice din Qumran.
- Părerea dumneavoastră?

Harry ridică din umeri:

- Depăşeşte specializarea mea. Dar mi s-a părut întotdeauna improbabil ca cei din Qumran să fi acumulat bogății de valoarea şi proporțiile celor descrise acolo.

- Dacă v-aş spune că a mai fost găsit încă un sul de aramă? Şi că acesta întăreşte opinia că Templul a fost sursa bogăţiilor ascunse?

Harry auzi respiraţia grea a tatălui lui în tăcerea care urmă:

- Vreţi să spuneţi că e adevărat?

- Da, zise Akiva.

Le povesti apoi că, în urmă cu mai mult de un an, David Leslau, profesor de istorie biblică la Colegiul Unional Ebraic din Cincinnati, săpase la zidul sudic al Celui de-al Doilea Templu din Ierusalim. La nouăsprezece picioare şi jumătate adâncime, găsise rămăşiţe - cioburi, monede şi câteva unelte manuale. Cu şase picioare mai jos, săpătorii lui dădură peste o nişă deschisă, construită de inginerii regelui Irod.

- Instinctul arheologului l-a îndemnat să urmărească drumul nişei până la perete, pentru a găsi dovezi cu privire la naşterea şi moartea marelui templu al lui Dumnezeu, continuă Akiva. Dar era interzis. Luni întregi a completat formulare şi a aşteptat învoirea oficială de a săpa în acel loc. Studenţii ortodocşi au aruncat de două ori cu pietre în oamenii lui şi a trebuit să cheme poliţia ca să le asigure protecţie. Aflase că în cartierul arab circula zvonul că săpăturile urmăreau să facă un tunel către Templu, ieşind, se presupunea, chiar lângă Domul Pietrei şi acolo urma să fie aşezate explozibile care aveau să distrugă Moscheea lui Omar.

Nu mai aşteptă decizia oficială. Urmă secţiunea nişei care se depărta de locul Templului. Se îndreptă către sud, către oraşul lui David. După aproape şaptezeci de picioare, Leslau văzu că cei care făcuseră nişa o legaseră cu un canal de scurgere mai vechi, un sistem centrat în jurul unei galerii alcătuite din roci masive, fiecare dintre ele scobite în centru. În jurul forajelor, pietrele fuseseră îmbinate cu ingeniozitate, astfel încât să creeze o ţeavă, imensă, bine îmbucată.

Leslau intră în galerie cu o torţă electrică şi nu văzu nimic deosebit, în afara faptului că în partea de sus, una din

pietrele mari fusese înlocuită cu două mai mici. Dar când oamenii lui dădură la o parte cele două pietre, găsiră înăuntru ceva ce semăna cu tubul ruginit al unei pipe. Era un sul de aramă, încheie israelitul, privindu-i pe cei doi.

- Imposibil, spuse Harry fără intonație.

Akiva aştepta o explicație.

- Corespondez regulat cu Max Bronstein, cel mai apropiat coleg al lui Leslau de la facultate. În mod sigur mi-ar fi spus ceva.

- Li s-a cerut să păstreze tăcerea, din motive politice, spuse Akiva. Atât Vaticanul, cât şi comunitatea evreiască din Israel se opun oricăror descoperiri care adaugă greutate pretenției evreilor asupra Ierusalimului de est şi n-au încetat nici o clipă să acționeze pentru a putea fi declarat oraş internațional. Leslau a găsit sulul într-un moment când Biserica şi Moscheea lui Omar îşi concertaseră eforturile diplomatice pentru a scoate în afara legii orice săpături arheologice la Templul de pe munte. La început, s-a crezut că descoperirea poate fi anunțată după ce se mai liniştesc lucrurile. Numai că, între timp, manuscrisul a fost tradus.

Harry încuviință:

- Descoperirea sulului pe munte ar fi stânjenitoare pentru Islam, le-ar aminti acut arabilor că templul a fost acolo înaintea moscheii. Pe deasupra, să dai publicității un text despre o comoară ar însemna să-i stârneşti pe toți în goana după aur, atât pe aventurieri cât şi pe învățați.

- Există un motiv şi mai întemeiat de a păstra secretul, spuse Akiva. Unele dintre *genizot*, tainițele rituale, par a fi în deşertul samarian, undeva la est de Nablus.

Harry fluieră de uimire.

- Nu înțeleg, spuse Alfred.

- Regiunea se află acum în partea de vest, acolo unde unii aşteaptă să li se permită să formeze un stat palestinian, spuse încet Akiva. Nu e deloc locul potrivit unde duşmanii noştri ne-ar lăsa să descoperim vechi obiecte evreieşti. O

asemenea faptă ar întări pretenția istorică a Israelului modern asupra teritoriilor ocupate.

În ultimul an, un egiptean a contactat occidentali de încredere din Iordania, încercând să vândă două pietre prețioase. Spune că pietrele au o semnificație biblică.

- Aha, aici venim la *noi*, înțelese Alfred, aprinzându-şi o țigară.

- Una dintre pietre este un granat roşu.

Alfred Hopeman zâmbi:

- Nu ne ocupăm decât rareori de pietre semiprețioase.

Akiva dădu din cap:

- Veți fi mult mai interesați de cealaltă piatră. E un diamant mare, galben, de felul pe care dumneavoastră le numiți canari.

- Şi de ce vă interesează acest canar? întrebă inocent Alfred.

- V-am spus deja că sulul de aramă este o listă a comorilor care au fost luate din Templu şi ascunse. David Leslau crede că acest diamant canar este una dintre acele comori.

- Din Templu?

Harry era obişnuit să lucreze cu pietre prețioase cu semnificație religioasă, dar gândul că aceasta provenea din Templu îl umplea de venerație.

- Leslau spune că bănuieşte locul unde se afla ascunzătoarea rituală a diamantului; e vorba de o taină violată.

- Cât de mare e piatra? mormăi Harry.

- E mare, răspunse Akiva consultând un carnețel. Are două sute unsprezece carate.

Alfred Hopeman îl privea ciudat:

- E Diamantul Inchiziției, spuse el deodată. L-am avut în safe-ul meu de la Berlin timp de trei luni. Cred că era prin 1930, 1931.

- Se pare că era în 1931, confirmă Akiva. Dacă e vorba de aceeaşi piatră. Negustorii o numesc Diamantul din Kaaba.

- Aşa-i spun musulmanii, zise Alfred, după clădirea din Mecca spre care se întorc toți mahomedanii când se roagă.

Când a fost în posesia bisericii catolice, i s-a spus Ochiul lui Alexandru, după numele unuia dintre papi. E un diamant şi jumătate, domnilor, are 211,31 carate şi e tăiat în 72 de faţete. Mi s-a dat pentru şlefuit în 1931, de către firma Sidney Luzzatti&Sons din Neapole. Era aşezată într-o acoperitoare din aceea de cap, cum le spune, Harry?

- Într-o mitră. Mitra lui Grigorie.

- Da. Bineînţeles, după câţiva ani, un hoţ oarecare a smuls piatra din mitră şi a ieşit cu ea din muzeul Vaticanului. Atunci am auzit ultima oară ceva de ea, până acum.

- A fost furată de la Vatican în '46, zise Akiva şi achiziţionată discret în '49 de Farouk al Egiptului.

- Ah, comentă laconic Alfred.

- Cu asta, povestea se încheie, îi spuse Harry tatălui lui, care i se părea cam năucit. Tată, te simţi bine?

- Da, da, sigur.

- Nu a fost înregistrat de guvernul egiptean printre obiectele abandonate de Farouk când şi-a părăsit tronul, spuse Harry. Am studiat cataloagele licitaţiei Farouk. Avea unele articole minunate, dar cele mai multe erau şocant de proaste, avea un gust teribil. Singura colecţie de seamă era cea pornografică.

- Asta-i pentru băieţei, bombăni Alfred. Un bărbat poate face multe cu o femeie, restul sunt contorsiuni.

Alfred nu era în apele lui; îşi frământa obrazul cu degetele:

- Dumnezeule! spuse.

- Aşa e, nu era în inventarul licitaţiei, spuse şi Akiva, privindu-l pe Harry. Dorim să obţineţi dumneavoastră diamantul.

- Trebuie să staţi la coadă, răspunse Harry.

Essie intră cu o tavă de plăcinte, urmată de o fată cu serviciul de cafea, dar se opri deodată şi ţipă.

Urmărindu-i privirea holbată, văzu partea stângă a feţei tatălui lui arătând ca un aluat în care nu era suficientă făină, ochiul i se închidea, iar gura se scufunda către bărbie.

- Tată? şopti Harry.

Nu ştia ce se întâmplă în corpul omenesc în timpul unui accident cerebral, dar vedea că tatăl lui tocmai suferea unul.

Alfred se clătină şi el îl prinse. O bucată de plăcintă căzuse de pe tavă şi Essie se aplecă maşinal şi o culese de pe covor.

- Opreşte-te! strigă Harry către faţa durdulie şi înfricoşată. Cheamă doctorul.

Îşi ţinea tatăl strâns în braţe, legănându-l.

Ce-i făcea, bătrânul ticălos!

Părul alb avea un gust degradat sub buzele lui. Unul dintre ei, el sau tatăl lui, începuse să tremure.

4 CARNETELE LUI ALFRED

Îl duseră pe tatăl lui într-o rezervă aflată la capătul unui coridor unde se auzea bâzâitul monitoarelor cardiace. Alfred nu i se mai părea acum arogant fiului său. Avea partea stângă a trupului paralizată. Nu-şi purta proteza dentară; căsca mult şi când expira, buza superioară pufnea şi flutura într-un mod nesuferit pentru Harry.

O doctoriţă rezidentă veni şi se aplecă deasupra patului:

- Domnule Hopeman, spuse ea tare, dar pacientul rămase inconştient.

După ce plecă doctoriţa, încercă şi Harry:

- Tată!

Ochii bolnavului se deschiseră mari, fără să-l vadă:

- *Doktor Silberstein, ich bitte um Entschuldigung,* vă cer iertare.

De ce începuse tatăl lui să implore iertarea în limba germană şi cine era Silberstein? Alfred plutea pe apele unui vis, purtând conversaţii fără destinatar, ininteligibile.

Plămânii i se umpluseră cu fluide care ieşeau în spume când respira şi cineva din personal îi aspira toxinele prin nas, cu un mic furtun urât.

După un timp, ochii deschişi întâlniră faţa lui Harry şi i-o cercetară cu lăcomie:

- Eu ...

Alfred încercă să şoptească ceva, dar nu *reuşi* să scoată nici un sunet. Ochii i se holbară *şi* mâinile se agitară pe cearşaf. Încerca să-i spună ceva fiului lui, cu disperare. Harry îi ridică perna şi-i duse un pahar cu apă la buze, dar tatăl lui era prea slăbit ca să bea. Totuşi, lichidul umed îi redărui vocea:

- ... ar fi trebuit să-ți spun ...
- Ce, tată?
- ...iamantul Inchiz ...
- Nu mai vorbi, odihneşte-te, tată.
- Defect.

Alfred se străduí să vorbească, dar eşuă.

- Diamantul are un defect?

Bătrânul închise strâns ochii, apoi îi deschise repede.

Harry vru să se asigure:

- Diamantul Inchiziției are un defect?

Tatăl lui dădu din cap, respirând greu.

- Nu-mi pasă, zise Harry. La naiba cu diamantele. Odihneşte-te, ca să te faci bine. Ai înțeles?

Alfred căzu pe spate *şi* pleoapele i se închiseră grele. Aşezat lângă pat, Harry dormi *şi* el. În curând, rezidenta îi atinse umărul cu nervozitate. Când se uită la pat, era ca şi cum tatăl lui ar fi plecat la o plimbare şi şi-ar fi lăsat corpul acolo.

Jeff veni acasă îmbrăcat cu un costum stânjenitor, care-i rămânea prea mic. Se duse la Harry şi-l îmbrățişă fără să vorbească. Îl trimiseră înapoi la şcoală imediat după înmormântare, iar băiatul protestă, dar se simți uşurat. Della îl iubise pe bătrân şi plânse amarnic la groapă. Respectă *şi* ea *shiva*, doliul ritual, împreună cu Harry şi Essie. Încălțați cu papuci, primiră vizite aşezați în fața oglinzii acoperite, pe bănci din placaj de la compania de pompe funebre. Când era copil, toată lumea stătea pe cutii tari de lemn într-o casă *shiva*, respectând principiul conform căruia cei îndoliați nu trebuie să caute confortul. Băncile acelea reprezentau o adaptare modernă la tradiție. Totuşi, ar fi preferat să stea pe o cutie adevărată. În primele două seri, apartamentul tatălui lui fu vizitat de oameni de meserie, care-şi vorbeau grav în engleză, idiş, ebraică, franceză şi flamandă. Murmurul poliglot semăna cu cel de la Bursa Diamantelor atât de mult încât îi aducea o mângâiere.

Essie intenţiona să respecte tot doliul de şapte zile, dar în cea de-a treia dimineaţă, Harry se simţi prins în capcană. În după-amiaza aceea veni şi Akiva.

- Sper că faptul că am răscolit amintiri vechi n-a contribuit la agravarea bolii, spuse el.

- Avea tensiune foarte mare şi nu-şi lua niciodată medicamentele, în ciuda cicălelilor soţiei. Doctorii spun că era inevitabil.

Israelitul păru uşurat.

- N-aţi mai apucat să-i spuneţi ce doreaţi.

- Doream să vă informez pe scurt pe dumneavoastră în legătură cu Diamantul Inchiziţiei. Am dori ca dumneavoastră să cumpăraţi piatra respectivă.

- Şi alte persoane ar dori asta.

- Sunteţi evreu, domnule Hopeman. Doar nu aveţi de gând să reprezentaţi pe altcineva în această chestiune, nu?

- Probabil că nu, oftă Harry.

- Israelul e o femeie obosită, cu trei pretendenţi, zise Akiva. Evreii sunt căsătoriţi legal cu ea - din 1948, avem drept legal asupra trupului ei, ca să spunem aşa. Arabii şi creştinii, amanţi geloşi, îi ţin fiecare câte o gleznă. Toţi trei o trag cu sălbăticie în direcţii diferite, astfel încât uneori par că o vor sfâşia. Fiecare pretendent vrea diamantul, aşa cum vrea şi pământul. Anumite grupuri arabe sunt disperate să-l obţină şi să-l folosească pentru propagandă; ar fi un talisman care le-ar permite să transforme viitorul conflict într-un adevărat Jihad, război sfânt. Să nu facem greşeli, ar putea fi folosit astfel, clătină el din cap. E vorba de lupta pentru Ţara Sfântă, la o scară mai mică. Nu le pasă că diamantul are o istorie evreiască. Există însemnări care atestă că ulterior a fost în proprietatea lui Salaheddin însuşi. Timp de aproape un secol a fost încrustat în coroana ce ornamenta *maskura*, tronul celui mai mare lider spiritual, în Moscheea din Acra, unde Salaheddin a ţinut piept doi ani puterii Franţei şi Angliei şi şi-a câştigat locul de cel mai mare erou militar din istoria musulmană.

- Pretențiile catolicilor sunt şi mai puternice şi mai recente, adăugă Harry. L-au avut din vremea Inchiziției, când a devenit proprietate ecleziastică, în Spania. Îl vor înapoi pentru că e al lor. Li s-a furat.

Israelitul încuviință:

- Timp îndelungat, a făcut parte din colecția dintre Zidurile Leonine.

- Şi de ce crede David Leslau că provine din Templu? întrebă Harry.

Akiva ezită:

- Nu voi discuta asta cu dumneavoastră până când nu vă hotărâți.

- Nu hotărăsc nimic. Tocmai mi-am îngropat tatăl.

- Nu trebuia să-mi amintiți, să ştiți. Aşteptați cât vi se pare că e nevoie. Dar avem nevoie de dumneavoastră, domnule Hopeman. Omul care se duce acolo trebuie să fie calificat în mai multe domenii, în afară de capacitatea de expertiză. Trebuie să luăm în considerare şi loialitatea, vârsta, forma fizică. De asemenea, dorința de a vă asuma un oarecare risc.

- Cu un cumpărător cunoscut, riscul nu este atât de mare.

- Nu va fi capitalul dumneavoastră. Am aranjat asta. Banii vor fi donați de un mic grup de persoane foarte bogate de aici din țară şi din Franța. Nu vorbeam despre riscurile unei investiții, spuse cu blândețe Akiva.

- Lăsați, ridică Harry din umeri. Unii dintre noi ar trece prin orice ca să facă un târg bun cu un diamant. Dar moartea sau rănirea nu sunt riscuri pe care să şi le asume vreunul dintre noi.

- Riscul nu este atât de mare. Iar profiturile sunt de mai multe feluri, domnule Hopeman.

- La naiba cu palavrele voastre. Eu sunt om de afaceri.

Israelitul îl privi gânditor:

- Mie mi se părea că atunci când e important pentru dvs. să fiți om de afaceri, sunteți om de afaceri. Când e important să fiți un învățat, sunteți un învățat.

Poate că afirmaţia era prea adevărată; Harry simţi că e cuprins de un val de resentiment:

- În momentul de faţă, mi-e foarte clar ce e important şi ce nu.

Akiva oftă. Scoase o carte de vizită din buzunar şi o aşeză pe suprafaţa lustruită a mesei din sufragerie a lui Essie:

- Sunaţi-mă cât mai curând, spuse. Vă rog.

Testamentul se dovedi foarte generos cu Essie; tot restul îi revenea lui Harry. El nu se putu hotărî să sorteze hainele. Păstră o cravată ca amintire; restul avea să facă din patronii Armatei Salvării nişte oameni excepţional de bine îmbrăcaţi. Împachetă scrisorile şi hârtiile lui Alfred în două cutii de carton şi le legă cu sfoară. Borcanul de vaselină cu bijuteriile fu pus într-o pungă de hârtie pe care o trimise printr-un comisionar angajat direct la safe-ul lui.

În seara celei de-a patra zile, apartamentul începu din nou să se umple cu prieteni de-ai lui Essie, bunici vestejiţi cu ochi trişti şi bătrânele cu coc.

- Trebuie să ies de aici, îi spuse el Dellei.

Essie îi conduse la uşă, furioasă de gestul pe care îl considera o insultă la adresa memoriei tatălui lui.

- Mai e argintărie, vase...

- Totul îţi aparţine.

- Nu fi aşa generos. Cui îi trebuie? Eu plec la sora mea, în Florida, are un apartament mic.

- Eu mă întorc mâine, spuse Della. Am eu grijă de lucruri.

- Vei termina *shiva* acasă la tine? îl privi Essie.

El dădu din cap.

- Vei merge la sinagogă în fiecare zi? Sau la o slujbă la Clubul Diamantelor? Şi vei spune rugăciunea timp de un an?

- Da, minţi el, gata să fie de acord cu orice, numai să scape de gustul morţii.

Luară un taxi până la apartamentul Dellei şi se culcară. Grăbiţi, ca nişte îndrăgostiţi.

- Afurisitule, gâfâi ea.

Propriul lui punct culminant descătuşă emoţia. Se scufundă între braţele şi picioarele ei.

- Harry, Harry, îl ţinu ea în braţe cât plânse.

Rămaseră alături, întinşi în pat. O privi o dată şi-i văzu chipul şi se urî. Obosise s-o tot rănească.

Adormiră cu mâna lui între coapsele ei, aşa cum ştia că-i plăcea. Se trezi după două ore cu încheietura amorţită, dar dacă şi-ar fi tras mâna, ar fi trezit-o.

Până la urmă o făcu.

- Nu pleca.

- Şşş, o bătu el pe umeri, învelind-o bine cu cearşaful.

- Ii vei lua locul între cei Două Sute Cincizeci?

- Probabil.

- Ar fi mai mult decât destul pentru oricine, zise ea.

El îşi căuta în întuneric ciorapii, foarte grăbit.

- Ţi-ai putea lua o slujbă în învăţământ, sau să stai să scrii şi ai avea timp pentru Jeff şi pentru mine.

El îşi adună hainele şi şi le duse în sufragerie.

- Ce doreşti de fapt? îl întrebă vocea din dormitor.

El era foarte conştient că ea îi alergase în ajutor. Îl sprijinise ca o soţie în necazul lui.

- Nu ştiu, spuse. Totul.

După puţin timp, era singur pe strada 86 est, ţinând de sfoară cutiile de carton şi chemând un taxi. Ajunse la Westchester înaintea zorilor şi se duse în camera lui de lucru să desfacă cutiile. Tatăl lui fusese un om păstrător. Avea multe chitanţe achitate şi multe scrisori. Unele dintre ele, scrise în germană, erau de la Essie. Citi suficient cât să înţeleagă că ea şi tatăl lui avuseseră o relaţie cu mulţi ani înainte de a se căsători. Spre deosebire de engleza pe care o vorbea ea, în germană scria pur şi pasional. Se aşeză pe un scaun. Afară cerul căpăta o culoare perlată şi o văzu pentru prima oară pe bătrâna cea grasă ca pe o persoană.

Erau şi registre de contabilitate. Tatăl lui le păstrase cu grijă, deşi erau atât de vechi încât nu mai interesau nici o

instituție fiscală. Mai erau şi trei carnete care nu conțineau înregistrări contabile, ci diagrame. Planurile şi unghiurile cristalelor erau atent marcate pentru a indica dispersia şi refracția luminii şi desenele erau însoțite de descrieri amănunțite, cu scrisul încârligat al lui Alfred Hopeman. Întorcând paginile, Harry îşi dădu seama că tatăl lui făcuse descrieri exacte ale tuturor pietrelor prețioase importante care-i trecuseră prin mâini de-a lungul anilor. Ținea în mâini o legendă a industriei diamantelor: memoria fabuloasă a lui Alfred Hopeman.

Parcursese o parte din al doilea carnet când găsi analiza Diamantului Inchiziției. Era exactă şi detaliată, dar îl nedumeri. Nu menționa nimic despre defectul pietrei, pe care tatăl lui încercase să i-l pomenească pe patul de moarte.

Era prea devreme; făcu un duş şi mâncă ceva. Apoi îi telefonă lui Herzl Akiva:

- Vreți să vă trimit carnetul?

- Vă rog să-l păstrați, domnule Hopeman. Aşa cum v-am spus, dorim să folosiți dumneavoastră informația.

- Încă nu m-am răzgândit.

- V-ar plăcea să studiați noul sul de aramă?

Harry ezită, nu ştia ce să spună:

- Nu atât de mult încât să merg în Israel pentru el.

- Dar, să zicem, în Cincinnati ați dori să mergeți?

- Bineînțeles.

- Mergeți la biroul prietenului dvs., dl. Bronstein. Vă aşteaptă, încheie Akiva.

5 SULUL DE ARAMĂ

Harry coresponda regulat cu Max Bronstein, dar nu-l mai văzuse de ani de zile. Împărtăşeau amintirile comune ale tinereţii lor iudaice de la Brownsville, când petreceau lungi ore în faţa ceştilor de cafea, reîmprospătându-şi spiritul rebel până ce fiecare fu în stare să rupă cu viaţa care i se planificase.

Pentru Harry fusese o perioadă ciudată, când se simţea ca un înotător avansând împotriva curenţilor ce se întretaie. Tatăl lui îşi smulsese toate rădăcinile când fugise din Germania, dar odată ajuns în America, nu uitase cine era. Hitler transformase un bonom berlinez într-un evreu care ţinea la etnicitatea lui şi dorea ca şi copiii lui să ţină minte Holocaustul. *Aşa* că Harry se duse la o şcoală ebraică în loc să meargă la una din şcolile din New York sau la şcolile cu internat din Noua Anglie, la care se duseseră majoritatea prietenilor lui. Sufletul lui avu de purtat un război cu el însuşi în ultimul an de la Liceul Credincioşilor Ortodocşi. Directorul, un bărbat vioi pe nume Reb Label Fein, îi spusese lui Alfred Hopeman că fiul lui era un victorios al examenelor fără seamăn:

- E un tânăr geniu, cunoaşte strălucit *Gemara*. Viitorul unui asemenea tânăr nu este o responsabilitate uşoară.

Alfred cântărise vorbele profesorului, apoi se dusese să primească un sfat de la bunul lui prieten, Saul Netscher.

- Trimite-l la fratele meu, Itzikel, spusese acesta.

Când află, Harry fu flatat, pentru că toţi elevii şcolii ebraice auziseră de rabinul Yitzhak Netscher, un lider

spiritual al Şasizilor şi director al Academiei Yeshiva Torat Moshe, una dintre cele mai prestigioase din Lumea Nouă.

Aşa că, pe când alţii merseră la facultate la Harvard sau New York University, el deveni un învăţat. În fiecare dimineaţă cu excepţia Sabatului, îmbrăcat într-o uniformă neagră, lua metroul din Park Avenue până în Brooklyn. Se întâlnea într-o clădire din piatră cafenie, cu podele scârţâitoare, cu Max Bronstein şi alţi patru neofiţi şi cu toţii începeau discuţii nesfârşite cu învăţaţii şi înţelepţii, toate despre Talmud şi literatura rabinică.

Era o lume ciudată, străduindu-se doar de dragul învăţăturii, o şcoală ai cărei studenţi de excepţie nu absolveau niciodată. Unii bărbaţi de acolo studiau de câte cincisprezece ani la masa zgâriată din stejar şi nu urmăreau să obţină bogăţie sau glorie, ci trudeau spre slava lui Dumnezeu. Alţii fuseseră elevi şi mai multă vreme, veniseră la Brownsville din Lituania, fugind de nazişti. Rabinul Yitzhak avea împuternicirea de a unge rabinii, de a conferi *smicha*. O făcea însă numai atunci când sărăcia extremă îl forţa pe discipol să îmbrăţişeze munca de rabin sau când instruirea unei anumite persoane era impecabilă.

Pe atunci Bronstein era slab şi tras la faţă, cu ochi ca cei pe care El Greco îi pictase pe chipul lui Cristos. După şase luni şi o mulţime de cafele, el şi Harry se convinseseră că Dumnezeu era o invenţie a omului, ca whisky-ul şi ca războiul. Uluit şi temător de propria lui îndrăzneală, Harry părăsise Yeshiva Torat Moshe pentru a şlefui diamante în magazinul tatălui lui, până la începerea noului trimestru de la Universitatea Columbia.

Cu toate că era vorba de tradiţia familiei, Alfred nu-l împinsese niciodată în industria diamantelor, dar atunci când fiul lui se hotărî, îi fu un profesor meticulos. Deşi Harry acumulase destule pe cont propriu, Alfred o luă de la început, având drept material didactic un diamant tăiat:

- Fiecare dintre aceste mici planuri, fiecare reprezentând o suprafață perfect lustruită, se numesc fațete. Fațeta octogonală din partea de sus a pietrei rotunde este masa. Fațeta din partea opusă este terminusul. Marginea dinspre exterior, chiar acolo unde ar fi şoldurile unei femei, dacă diamantul ar fi o femeie grasă, este numită centură ...

- Da, tată.

Bronstein, care avea un tată mai puțin milos decât Alfred, fugise de furtunoasele scene de familie şi se înscrisese la Universitate tocmai la Chicago. Cu toate că trebuise să lucreze - ironic, într-o măcelărie kosher - îşi luase diploma de licență în lingvistică în doi ani şi jumătate; apoi timp de opt ani, se străduise să-şi dea doctoratul. În timpul acesta, articolele pe care le scria îi aduseseră faima unui specialist şi i se oferi o slujbă la Seminarul Reformat. O acceptă cu seninătatea cu care ar fi acceptat aceeaşi slujbă la o şcoală budistă sau evreiască. Cât despre Seminarul Reformat, câştigă cel mai bun geograf lingvist din America şi în acelaşi timp un rezident ateu, ceea ce-i spori reputația de instituție liberală.

- Ia te uită, spuse Max, de parcă s-ar fi despărțit de Harry doar de zece minute.

Îi strânse mâna cu putere. Se îngrăşase şi-şi lăsase mustață:

- Harry, Harry ...
- A trecut multă vreme.
- Al naibii de multă.
- Ce mai faci, Maxie?
- Viața mea e tolerabilă. Tu?
- Tolerabil e un cuvânt bun, zâmbi Harry.

Vorbiră prieteneşte despre vremurile de demult, schimbară informații despre cunoştințele comune şi ajunseră şi la David Leslau:

- Se pare că a căşunat de-a binelea pe asta, zise Harry într-un târziu.

- Pari gelos.

- Tu nu eşti? Aşa ceva se întâmplă o dată în viaţă.

- Dar şi durerile lui de cap tot o dată în viaţă te apucă, comentă sec Bronstein.

Scoase din sertarul biroului un plic greu din hârtie groasă şi scoase din el nişte negative fotografice mari, pe care Harry recunoscu semne ebraice. Luă şi el fotografiile:

- Sunt dezamăgit. Credeam că voi vedea originalul.

- Oricum, e o mare şansă, zise Bronstein. Prietenul meu, David, nu şi-ar lăsa descoperirea să-i scape din ochi. Tu ai face-o?

- Nu. Ce poţi să-mi spui?

Bronstein ridică din umeri:

- De-a lungul secolelor, arama s-a oxidat aproape complet. David a tratat-o foarte bine, într-un mod similar cu cel folosit de britanici pentru un manuscris găsit în 1952. În loc să-l stabilizeze cu un înveliş de clei de avion, aşa cum au făcut ei, el a utilizat o manta transparentă din plastic creat pentru un program spaţial. Apoi sulul a fost tăiat în două pe lungime şi segmentele au fost ridicate ca foile unei cepe. David a îndepărtat materialul corodat cu o freză stomatologică şi dedesubt a găsit literele, majoritatea lizibile.

- Fuseseră înţepate în aramă cu un instrument ascuţit?

Bronstein dădu din cap:

- Cu un fel de sulă, împinsă cu un ciocan sau cu o piatră. Arama era aproape pură, cum era şi cea în sulul din 1952. Metalurgii consideră că foile de metal ar putea proveni din aceeaşi sursă.

- Există diferenţe notabile între cele două suluri? întrebă Harry.

- Mai multe. Cel din 1952 era alcătuit din două foi de aramă îmbinate rudimentar. Sulul lui David Leslau este mai lat cu câţiva inci decât celălalt şi a fost alcătuit dintr-o singură foaie rulată. Primul sul a fost aproape sigur inscripţionat de un singur om, în timp ce acesta a fost alcătuit de doi. Priveşte, îi întinse Bronstein una dintre fotografii. Prima secţiune a

sulului lui David a fost gravată de cineva care slăbea în puteri pe măsură ce înainta. Probabil un om foarte bătrân, poate rănit sau pe moarte. Unele litere nu sunt distincte şi toate sunt incizate la suprafaţa metalului. Începând de aici, ridică el o a doua imagine, literele devin ascuţite şi clare. Şi există diferenţe sintactice între cele două secţiuni. Este evident că sarcina a fost preluată de un om mai puternic, poate cineva mai tânăr care a scris după dictarea celui mai vârstnic.

- Mă ajuţi să-l parcurg? întrebă Harry.

Bronstein aşează fotografiile în faţa lui:

- Încearcă şi tu.

Când descifră pasajul introductiv, se simţi înfiorat:

- Dumnezeule, crezi că acesta poate fi Baruch cel din Biblie, din tabăra profetului, care scrie despre Ieremia al *lui?*

Bronstein zâmbi.

- De ce nu? spuse el. E la fel de uşor şi să crezi şi să nu crezi.

Cuvintele erau schelete de consoane, neînsufleţite de vocale, aşa ca în scrierile idiş şi în ebraica modernă. Harry se lupta ca un copil care începe să înveţe trucurile cititului:

- În locul cu apă ... în afara zidului de la nord ...

- Splendid, îl încuraja Max.

- ... îngropat la trei picioare sub piatra pe care ... cânta regele, un vas cu cincizeci şi trei de talanţi de aur.

- N-o să ai probleme cu lectura.

- Ce loc cu apă în afara zidului nordic? întrebă Harry. Ce piatră? Care rege?

- Ah, rânji Bronstein. Începi să înţelegi de ce mie nu mi separe că David Leslau poate întinde mâna în pământ ca să smulgă comorile Templului. Locul cu apă a dispărut demult. Piatra e probabil transformată în ţărână. Cineva ar putea ghici că e vorba de regele David, din moment ce i s-a dat referinţa cu cântatul. Dar nici o legendă de bun simţ despre David n-a supravieţuit veacurilor. Nici măcar nu ştim dacă oraşul împrejmuit din manuscris e Ierusalimul. Şi ca să facă totul şi

mai imposibil, preoţii erau experţi în scrierea criptică. Ar fi deghizat cu toată priceperea fiecare punct de referinţă, astfel încât nici măcar în epoca în care s-a realizat inscripţia să nu aibă nici un înţeles decât pentru un *insider*.

Zicând acestea, Bronstein îşi luă servieta şi se ridică de pe scaun:

- Toate cărţile necesare sunt pe rafturile mele. Dacă ai nevoie de ceva, mă găseşti pe aici.

Sulul conţinea o lungă serie de pasaje, fiecare descriind împrejurimile unei tainiţe separate şi enumerând destul de detaliat obiectele care fuseseră ascunse acolo. Lui Harry îi luă mult ca să citească primele şase pasaje, iar masa din faţa lui se umplu de volume de referinţă. De mai multe ori, o literă lipsă îl forţa să ghicească înţelesul cuvântului şi din când în când nota câte un cuvânt sau frază în legătură cu care urma să-l întrebe pe Max. Locul unde cel de-al doilea scrib preluase manuscrisul aproape îl şocă. Fu ca şi cum l-ar fi putut vedea pe omul acela, mai aspru şi mai puţin rafinat decât primul, incapabil să scrie bine sau măcar consistent şi evident nefamiliarizat cu sarcina respectivă. Multe cuvinte se înşirau lipite şi pe alocuri rândurile se încălecau tocmai pe la mijlocul unui cuvânt care nu ar fi trebuit despărţit, făcând munca lui Harry destul de dificilă.

Până la urmă, ajunse la nişte pasaje despre care îşi dădu seama îndată că erau motivul generozităţii cu care Akiva aranjase să vadă şi el materialul respectiv:

În locul de îngropăciune unde Iuda a fost pedepsit pentru că aşezase stricăciune, îngropat la opt cubiţi şi jumătate, o *piatră scânteietoare* (ceva indescifrabil) *vase de argint şi veşminte ale fiilor lui Aaron.*

Şi după alte trei paragrafe:

În locul de îngropăciune unde Iuda a fost pedepsit pentru că aşezase stricăciune, îngropat la douăzeci şi unu de cubiţi, trei sute talanţi de aur, şase vase de sacrificiu şi veşminte ale fiilor lui Aaron.

Parcurseră împreună notele lui Harry şi apoi, la rugămintea lui, Bronstein traduse în întregime cele două pasaje care prezentau un interes special. Traducerea lui Max nu se dovedi diferită de a lui.

- Fără îndoială, fiii lui Aaron sunt marii preoți.

- Nu pot discuta interpretări, Harry. Pot să-ți traduc, dar mai departe nu mi-e îngăduit să merg.

- *Îngăduit?*

- Îngăduit nu e cuvântul potrivit...

- Ce ciudat că un expert în lingvistică are probleme în găsirea cuvântului potrivit!

Se priveau cu ochi scânteietori.

- Nu putem vorbi prea mult dacă David continuă să lucreze acolo şi să se bucure de toată cooperarea.

Harry se forță să zâmbească:

- Relaxează-te, Max.

- Bănuiesc că ți se caută serviciile de om de afaceri.

- De unde ştii că nu vor ca eu să scriu un articol?

- Când se vorbeşte despre diamante, vai, numele lui Harry Hopeman urmează întotdeauna.

- Dar când sunt menționate articole despre istoria meseriei nu? Zău, Maxie. Când se vorbeşte de mine la un pahar la întâlnirile Academiei Americane, cum mă eticheteză?

Bronstein îşi ridică mâna dreaptă şi o clătină foarte lent de la încheietură:

- Aşa şi aşa.

- Braşoave.

Max râse:

- Ce frumos e să fii sigur de tine în două lumi. De câte ori ai publicat anul ăsta?

- De şapte ori.

- Eu am muncit în draci să public trei studii, spuse Bronstein încet.

- Specificul muncii tale ia mai mult timp.

Bronstein ridică din umeri:

- Am reuşit să-ţi citesc câteva dintre lucrări. Sunt muncite. Solide. N-o iei pe scurtătură. De ani de zile vreau să te întreb cum de reuşeşti să faci atât de multe?

Învăţase să urască întrebarea respectivă:

- Îmi place să muncesc. Sună plicticos, nu?

- Tu n-ai fost niciodată plicticos, Harry.

- Munca mea mă stimulează aşa cum pe alţii îi stimulează tenisul sau ... filmele triste, încercă el să explice.

Bronstein dădu din cap:

- Uneori mă încarc şi eu aşa de la muncă. Dar nu am niciodată timp suficient, lumea vine peste mine. Copii, femei. Soţiei tale nu-i plac tenisul şi filmele triste?

- Poate că acum îi plac.

- Aha, pricepu Bronstein şi se uită în altă parte. Deci ai devenit nestingherit, încercă el să adopte un ton lejer.

Harry îşi strângea lucrurile:

- Ştii ce vor de la mine?

- Te rog să nu-mi spui, clătină Bronstein din cap.

Fusese invitat acasă la Bronstein să-i cunoască soţia şi copiii, dar îşi ceru scuze. Pe când Cincinnati rămânea tot mai mic, privindu-i din avion căile ferate şi râul şerpuitor, Harry îşi dădu seama că nici măcar nu-i spusese lui Max că tatăl lui murise.

Aprinse veioza de deasupra scaunului şi-şi revăzu notele.

Fiii lui Aaron nu puteau fi decât marii preoţi.

Locul de îngropăciune? Nu putea fi un cimitir. În era aceea, cele mai multe trupuri erau depuse în peşteri sau în cavouri săpate în piatră. Se gândi şi la veşmintele preoţeşti. Mitra şi celelalte, încrustate cu giuvaierurile triburilor, fuseseră nişte obiecte destul de preţioase pentru a fi păstrate într-o tainiţă.

Locul unde fusese pedepsit Iuda pentru că aşezase stricăciune? Îl depăşea chestiunea.

Se aplecă asupra mesajului sulului, în semiîntunericul dintre somn şi veghe, imaginându-şi ca în vis oraşul asaltat

de război, oamenii bisericii lucrând cu înfrigurare pentru a ascunde comorile religioase şi efemere ale lumii lor.

La New York, Sidney îl aştepta cu maşina şi când ajunse acasă, Harry se duse direct în camera de lucru, să verifice concordanţele textului cu comentariile biblice.

Până la urmă găsi în capitolul şapte al Cărţii lui Iosua:

„...Locul de îngropăciune unde Iuda a fost pedepsit pentru că aşezase stricăciune ..."

Achan era fiul lui Carmi, care era fiul lui Zabki, care era fiul lui Zerah. Toţi erau din tribul lui Iuda. Fiind un soldat al lui Iosua în timpul cuceririi Ierihonului, Achan nesocotise porunca Domnului de a nu jefui şi luase de la babilonieni veşminte şi un colan de aur. Când păcatul îi fu descoperit, fu învinuit pentru următoarea bătălie pierdută şi el şi întreaga familie fură executaţi.

Pentru a perpetua exemplul stabilit de execuţii, locul unde fură lapidaţi, o mică vale înconjurată de dealuri scobite de peşteri, fu numit Valea lui Achor.

Căutând-o pe harta biblică, Harry văzu că era chiar la sud de Ierihon, în cartierul de vest.

ÓMAZEL UN BROCHA!

Îl visă pe tatăl lui două nopţi la rând. Treaz fiind, avea pierderi de memorie şi i se părea că tatăl lui trăieşte. Simţea mereu nevoia să-l caute la telefon.

Nu era destul de ocupat. Femeia din Detroit îl sună de două ori pentru diamantul alb-albăstrui de 38 de carate, dar o făcea doar ca să se răsfeţe; ştia că nu va suna şi a treia oară. Căută o piatră suficient de grandioasă pentru actor, dar se dovedi a fi dificil; uneori trebuia să aştepţi până apărea ceva potrivit pe piaţă.

Pentru prima dată, se simţea incapabil să înceapă lucrul la un nou articol. Fu o uşurare pentru el când un redactor de la *Slavik Review* îl sună să discute despre o mică omisiune în manuscrisul cu bijuteriile ruseşti. Acesta lăudă cu multă căldură materialul:

- Ar trebui să vă gândiţi să mergeţi la Beijing şi să scrieţi despre colecţia imperială de giuvaieruri.

Pe moment, Harry fu intrigat. Nu era decât o chestiune de timp până ce un savant occidental avea să realizeze istoria definitivă a colecţiilor imperiale chineze. Ar fi putut ieşi o carte de referinţă în domeniu.

- Bijuteriile datează începând din secolul al zecelea, din dinastia Sung, spuse redactorul. *Chinese Culture* sau o altă publicaţie ar putea adresa o cerere guvernului chinez pentru a vi se permite să lucraţi în Muzeul Palatului.

- ... Dar nu-i acelaşi lucru ca atunci când faci ceva legat de începuturile culturii căreia-i aparţii, nu-i aşa? spuse Harry.

Puțin mai târziu, scoase din portofel cartea de vizită a lui Akiva, o rupse în două şi o aruncă.

- Eminența Voastră?

- *Buon giorno,* domnule Hopeman.

- Domnule cardinal Pesenti, nu vă pot reprezenta în problema recuperării diamantului de care vorbeați săptămâna trecută.

- *Io bisogno di te,* murmură cardinalul. Am nevoie de dumneavoastră, domnule Hopeman.

- Cu toate acestea, spuse el stânjenit, îmi cer scuze, Eminența Voastră.

- Spuneți-mi, domnule Hopeman, spuse cardinalul într-un târziu, este o chestiune de onorariu? Sunt sigur că ...

- Nu, nu. Nu e vorba de onorariu.

- Veți reprezenta pe altcineva în această chestiune?

- ... nu m-am hotărât să reprezint pe cineva.

- La revedere, domnule Hopeman, spuse Bernardino Cardinal Pesenti.

Receptorul lui Harry începu să sune ocupat, aşa că îl aşeză în furcă.

Garajul din West Nyack îi livră Lamborghini-ul. Îl scoase pe şosea şi simți frustrarea de a conduce cu 55 de mile la oră o maşină cu un motor de 12 cilindri, capabil de a o propulsa cu 155 de mile pe oră. Era vopsită în ciocolatiu, iar interiorul era tapisat cu piele crem. La o săptămână după ce o cumpărase, o auzise pe Ruth Lawrenson spunându-i soțului ei că plătise pe maşină mai mult decât ar fi dat ei pe o casă. Acum, depăşise de câțiva ani pasiunea pentru motoare. Singura maşină după care mai tânjea era un SJ Duesenberg şi nu era probabil să intre în posesia vreuneia; doar treizeci şi opt de exemplare fuseseră produse între 1932 şi 1935. În ciuda vechimii lor, erau mai bune decât orice se fabricase vreodată şi pentru că fuseseră vândute unor persoane ca Gable, Cooper, Farouk, Alphonso al Spaniei sau Nicolae al

României, erau relativ uşor de găsit. Numai treizeci de maşini mai supravieţuiseră. Preţul oricăreia dintre ele le-ar fi permis celor doi Lawrenson să cumpere trei case, dar nimeni nu vindea un SJ Duesenberg. De aceea îşi dorea unul, recunoştea precis natura râvnei lui. Era aceeaşi lăcomie de a obţine ceva de neatins care alimenta şi industria diamantelor.

Nu ştiu cu precizie unde mergea până când se pomeni pe şoseaua New England Thruway, aproape de intrarea în statul Connecticut. Şcoala lui Jeff avea un campus frumos, cu multe terenuri, spaţii verzi şi cărămidă înnegrită. Cele trei secole de vechime a instituţiei vorbeau discret despre succesul educaţiei şi instruirii realizate acolo. Camera fiului lui mirosea a ciorapi jilavi şi era goală, dar din camera de alături se iţi un băiat mititel, care-l privi prin ochelarii groşi ca nişte sticle de lapte:

- Hopeman? E la antrenamentul de baseball.

Harry îi mulţumi, se întoarse la maşină şi conduse de-a lungul şoselei până auzi voci şi zgomotul bâtelor. Îşi luase la revedere de la Jeff imediat după înmormântare. Băiatul se întorsese bucuros la şcoală; poate că ar fi simţit prezenţa lui neaşteptată acolo ca pe o intruziune. Şi ce-i mai putea spune fiului lui în afară de „bună"? Lecţia din *sedra,* fragmentul din Torah din ziua aceea, că durerea e teribilă, dar frica e si mai rea?

Întoarse maşina şi o porni înapoi.

Ajuns acasă, îşi prepară o băutură, puse un disc cu Bessie Smith şi încercă să citească o carte, dar nu putu decât să zacă pe canapea în camera care se întuneca, durându-l să se vadă reflectat în oglinda unei alte fiinţe. Voia sex. Dar nu o călătorie vinovată cu Della, ci doar pasiune animalică în braţele cuiva căreia nu-i păsa. Se gândi la un nume şi răsfoi câteva minute cartea de telefon. Apoi luă receptorul şi formă numărul femeii.

Sună de patru ori şi răspunse un bărbat şi - ca în gluma fără haz - Harry avu de ales între carte, discuri şi sticlă, după

ce închise. Se duse la coşul de gunoi şi luă cartea de vizită ruptă. Numărul fu uşor de recompus şi formă noul număr. O voce de femeie răspunse imediat, repetând numărul de telefon în loc de salut. Era o voce vioaie şi prietenoasă, doar uşor grăbită, ca toate vocile telefonistelor de la corporaţiile din Manhattan.

- Vreau să vorbesc cu domnul Akiva, spuse el.

Când ajunse în centrul Manhattanului, unde fuseseră de acord să se întâlnească, văzu de ce israelitul alesese un restaurant kosher. La masă cu Akiva stătea un omuleţ care părea un spiriduş bătrân.

Saul Netscher.

- El de ce naiba e aici?

- M-a rugat, spuse blând Netscher, cu o voce de glaspapir.

Era scund, îndesat şi cu părul alb şi purta o cravată care nu se potrivea cu costumul lui vechi şi boţit. Era la fel de nepăsător cu ţinuta lui pe cât de atent fusese prietenul lui, Alfred.

- Ai nevoie de asta, Saul? Mai vrei o operaţie pe coronare?

- A fost acum patru ani, Harry, nu fi prost.

- Ai iluzia tinereţii. Eşti un ticălos bătrân şi nebun, ar trebui să fii încuiat în casă.

- Calmaţi-vă. Doamne! exclamă Akiva.

Veni chelnerul şi Harry comandă posomorât ficat şi salată. Akiva, care probabil nu cunoştea restaurantele kosher din America, alese coastă friptă, iar Netscher ceru carne fiartă de vită şi o sticlă de şliboviţă.

- El va fi aici, în New York. Nu va fi în nici un fel de pericol. Fiindcă veni vorba, nici dumneata nu vei fi, după toate aparenţele. Vei merge în Israel. Dacă diamantul e acolo unde spun ei, îl vei cumpăra şi-l vei aduce imediat aici.

- Nu vreau ca el să fie amestecat. De ce nu înţelegeţi asta?

- Harry, nu-mi place lipsa de respect. Vorbeşti de parcă eu n-aş fi aici.

Harry îl ignoră:

- Şi nu-mi spuneți mie că nu e nici un pericol. Mi-ați spus deja că există riscuri.

Akiva oftă:

- În regulă, hai să vorbim despre riscuri. În partea aceea de lume sunt guerille cărora le-ar plăcea să folosească diamantul ca pe un simbol al spiritului arab. Fără îndoială, mai sunt şi alții cărora le-ar plăcea să pună mâna pe el pentru bani. Dar serviciul de securitate din Israel e bun, îți putem oferi o protecție bună împotriva lor. Vei fi mai vulnerabil față de vânzători. Îți vor da diamantul numai după ce s-a plătit suma pentru el în America. Până la încheierea tranzacției, vei avea regim de ostatic.

- Ostatic, repetă Harry.

- Da. Dacă încerci să le iei diamantul fără plată, te vor omorî.

- Am reuşit să fac multe în industria diamantelor fără ... stupiditatea asta. Va trebui să aranjăm o tranzacție mai de rutină.

- Ei aşa vor, ridică Akiva din umeri.

- Mai ducă-se undeva cu vrutul lor cu tot!

- Ascultă, Harry, spuse deodată Netscher, e în regulă. Amenință să te omoare dacă eşti escroc. Dar, dragul meu Harry, tu nu eşti un escroc.

Observase că uneori, lui Netseher îi tremura uşor capul şi când nu-şi ținea mâinile încleştate, îi tremura stânga. Când Harry era copil, erau vecini pe strada 96 est şi de multe ori el si tatăl lui se întâlneau cu Saul la baia de abur din apropiere. În camera fierbinte, cei doi bărbați înghițeau încântați ceața caldă şi discutau totul, de la Schopenhauer la chiropode, în timp ce Harry învăța să supraviețuiască în iadul unde se respira greu, plin de şuierături mulțumite şi de pântecuri uriaşe şi păroase. În zilele acelea, Saul arăta ca un titan subdimensionat, era un ridicător de greutăți de o asemenea forță încât ceilalți îi spuneau *Shtarkeh-Moyze*, ceva asemănător

cu Mighty Mouse. Odată îl şamponase pe Harry la duş şi băiatului i se păruse că fusese scalpat şi crezuse multă vreme că degetele lui Saul Netscher puteau să îndoaie fierul. Apoi crescuse destul de mare pentru a-şi petrece singur după-amiezile şi când Alfred se însură cu Essie, întâlnirile celor doi la baia cu abur se răriră şi în cele din urmă încetară. Totuşi, de-a lungul anilor, Harry nu încetase să se gândească la Netscher ca la *Shtarkeh-Moyze*. Acum văzu că între penultima lui privire atentă şi aceasta, Mighty Mouse îmbătrânise.

- Du-te acolo şi încheie târgul, zise Netscher. Dacă ţi se pare ceva suspect la piatră - dacă se întâmplă orice ar putea periclita tranzacţia - vino imediat acasă. N-o să ne facă greutăţi dacă sunt într-adevăr doar oameni care au ceva de vândut.

Friptura lui Akiva arăta la fel de tare cum se aşteptase Harry, dar el o atacă aparent încântat, fiind singurul de la masă care-şi mânca porţia.

- Cum voi lua legătura cu ei?

- Ei vor lua legătura cu dumneata, răspunse Akiva. Îi voi înştiinţa că soseşti. Pe omul care te va contacta îl cheamă Mehdi. Yosef Mehdi.

Akiva îi repetă numele rar de câteva ori, până când Harry dădu din cap.

- Te va duce la marfă.

- Dacă va vrea să mă treacă graniţa?

- E foarte probabil că o va face, spuse Akiva pe un ton egal. Vezi de ce este vital ca persoana care se ocupă de afacere din New York să fie cineva în care să ai încredere absolută?

Harry vedea:

- Vei depozita banii pe care-i iei de la donatori pe numele lui Saul, la banca Chase Manhattan. Când îl contactez şi-i spun că fac afacerea şi anunţ preţul, va transfera fondurile acolo unde doreşte partea vânzătoare.

- Sună bine, spuse Akiva.

Netscher zâmbi strălucitor şi turnă şliboviță.

Akiva termină de curățat o fâşie de grăsime de resturile inexistente de carne:

- Deci, am stabilit?

- Nu încă, replică Harry. Mai am două stipulații. Prima, nu voi face nici un comision colateral pentru voi. Nu-mi place afacerea asta.

Akiva dădu din cap.

- Şi vreau să mi se dea ocazia să lucrez la sulul de aramă cu David Leslau.

- Nu.

- Atunci nu merg.

- Mi-e teamă atunci că asta se va întâmpla. David Leslau e un universitar temperamental şi gelos. N-o să-şi împartă munca.

Se priviră în ochi.

- E singurul motiv pentru care m-ați căutat, nu?

- Da, admise Harry.

Akiva oftă:

- Cine ți-a spus că Dumnezeu te-a înzestrat cu de toate, domnule Hopeman?

Saul Netscher zâmbi:

- Fiindcă veni vorba, eu, spuse el, pe când chelnerul le aducea ceaiul în pahare.

Luă o bucățică de zahăr, o supse, sorbi cu ea din ceaiul fierbinte şi dădu din cap aprobator:

- E meritul meu. Băiatul ăsta mai avea încă tuleie pe obraz când a venit la mine ca la un prieten. Era tulburat. Am fost onorat. Părăsea şcoala, era confuz; iubea industria diamantelor şi tânjea să fie un învățat. Ştiți ce i-am spus?

- Am sentimentul că voi afla.

- Mi-ai spus de Maimonide, zise Harry.

- Da, i-am spus de Maimonide. V-ați întrebat vreodată, domnule Akiva, de ce industria diamantelor este atât de evreiască? Este, pentru că în Evul Mediu noi nu am putut fi fermieri ca toată lumea, pentru că nu aveam *voie* să avem

pământ. Ni se permitea să fim negustători. Dar să târguim numai lucruri de care nu se ocupa nimeni altcineva, diamante. Şi am stabilit o tradiţie destul de puternică pentru ca azi, când cineva încheie un târg cu diamante, indiferent de religia lui, să spună *„Mazel!"*, iar cealaltă parte să răspundă *„Mazel un Brocha!"*. Sunt cuvinte în idiş, înseamnă noroc şi binecuvântare. Noroc şi binecuvântare. Nu e rău deloc să ne urăm aşa ceva unii altora la încheierea unei tranzacţii, nu credeţi?

- Maimonide, îi aminti Akiva obosit.

- Ah, Maimonide. Marele filosof, scriitor, avocat şi medic - i s-a permis să ajungă toate astea pentru că David, fratele lui, vindea şi cumpăra diamante. Au stabilit un model care a fost urmat de atunci de fraţii evrei din toate timpurile. Unul pe piaţă, negustor de diamante, ca mine. Altul pentru Dumnezeu, învăţat sau rabin, ca fratele meu, Itzikel. Spune-mi, domnule Akiva, ştii ce s-a întâmplat cu impunătorul intelectual când fratele lui negustor, David ben Maimon, s-a înecat în timpul unei călătorii de afaceri?

Akiva clătină din cap.

- Când Maimonide nu l-a mai avut pe fratele lui ca să-l sprijine, s-a apucat de altceva. A devenit el însuşi negustor de diamante pentru a putea câştiga pâinea care să-i permită să fie un învăţat. I-am spus tânărului care mi-a cerut sfatul: „Tu nu ai un frate, dar ai în tine puterea a doi." Şi, domnule Akiva, am avut dreptate. El e Harry Hopeman, negustorul de diamante. Dar este şi un învăţat respectat de toţi cei din această categorie. Dacă aş fi în locul dumitale, n-aş ezita să-l contactez pe David Leslau pentru el.

- Spune-i lui Leslau că am descifrat o parte din text, spuse Harry. Pot identifica cel puţin una dintre ascunzători.

Akiva oftă:

- E un argument mai bun decât orice aş fi inventat eu.

Şi se ridică de la masă.

- Aşteaptă, spuse Harry. Mi-ai spus că dacă mă angajez, îmi vei spune de ce crede Leslau că diamantul provine din Templu.

- Dacă tot i te bagi pe gât, îl voi lăsa pe el să explice, răspunse Akiva. Te sun peste câteva ore.

Plecă şi-i lăsă să se privească pe deasupra resturilor cinei.

Ochii lui Netscher străluceau. Frământa pe masă bucăţele de pâine până ajungeau să semene cu nişte viermişori gri.

- Aşa, Saul.

- Deci, Harry?

- Am intrat până peste cap.

Netscher ridică din umeri.

- Nici măcar nu ştim dacă e cine zice că e.

- Este.

- Cum de eşti atât de sigur?

- I-am cerut dovezi. Mi-a spus să merg pe Bulevardul 2, la consulatul israelian. Am fost ieri-dimineaţă. M-am întâlnit cu consulul general şi cu vreo duzină de colectori de fonduri. Ne-am strâns mâinile şi mi-a mulţumit pentru sprijin. Mi-a dat un trabuc şi mi-a spus că nu ştie nimic despre proiect, dar Akiva e un ofiţer bun şi merită să i se acorde toată cooperarea.

- E o uşurare.

- Este? se întrebă bătrânul pufăind. Teribil trabuc, constată el. Akiva e un ticălos cu ochii reci. Mi-e mai frică de el decât de cei cu care urmează să te întâlneşti.

- Mie nu mi-e. Dar să presupunem că în timp ce mă ţin acolo, tu ... mă rog, oamenii se mai îmbolnăvesc, se întâmplă accidente ...

- Înţeleg ce vrei să spui. Sunt un bătrân cu inima bolnavă. Aş putea muri cât eşti plecat sau chiar la această masă. Ai dreptate. Voi lăsa o scrisoare la avocaţii mei. Dacă se întâmplă ceva cu mine, vor perfecta ei transferul de bani.

Netscher îi zâmbi, fără pic de senilitate, cu dulceaţă:

- Harry, fără sentimente de vină evreieşti. Lăsându-mă să te ajut, îmi faci o favoare, nu un rău.

Harry făcu o grimasă. În mintea lui Netscher, erau amândoi urcaţi pe baricade şi fluturau Steaua lui David. Pentru imaginaţia lui în materie de capă şi spadă nu existau limite.

- Lasă bucățile alea nenorocite de pâine.

- Ştii ce fac eu de douăzeci de ani? Acțiuni israeliene. Vând bucățele de hârtie, îmi vânez prietenii. Am strâns mulți bani, mai mulți decât sunt implicați în afacerea asta. Dar ce se întâmplă cu banii dați pe acțiuni israeliene? Merg la dezvoltarea industrială. Poate că, de-a lungul anilor, am ajutat la fondarea unei întreprinderi de ciment în Israel sau la vreo fabrică de făcut cutii de carton.

Trabucul i se stinsese şi-l reaprinse cu pufăituri scurte:

- Asta înseamnă să *faci* ceva, nu doar să dai bani. Asta înseamnă să iei parte, la vârsta mea.

Îşi ridică paharul de tărie:

- Harry, ai făcut un lucru frumos, mi-ai dat voie să sar în fântâna tinereții.

- Prietene al tatălui meu, poți să înoți?

Netscher se zgudui de râs:

- *L'chaim*, spuse, ridicând paharul.

Câteva capete se întoarseră spre ei. Harry descoperi că nu-i păsa. Îşi luă şi el paharul şi se întrebă dacă s-ar fi simțit mai sigur dacă încă ar fi crezut că mâinile cu pete cafenii pe piele ar mai putea îndoi fierul.

- *L'chaim*. Pentru viață, Saul, spuse el din toată inima.

7 VALEA LUI ACHOR

- Ce să fac în legătură cu ceremonia? întrebă Della.

- Sunt de acord cu orice decizie vei lua.

Ea nu spuse nimic.

- Della, dacă aş putea, aş planifica-o cu tine. Dar trebuie neapărat să plec. Nu poate fi amânat.

- Nici bar mitzvah-ul nu poate fi amânat. Cel puțin, dă-i un telefon fiului tău şi ia-ți la revedere, spuse ea cu amărăciune.

- Vreți să vedeți dacă Jeff Hopeman e în camera lui, vă rog? întrebă el vocea cea tânără de la capătul firului.

- Hopeman? ... Hei, picioare de balegă, e pentru tine.

Harry auzi şi surâse. Şi el avea la fel de multe semne din naştere.

- Alo?

- Jeff, sunt tata.

- Bună.

- Ce mai faci?

- O.K. Ai fost pe aici săptămâna trecută?

- A, da, am fost.

- Lui Wilson i s-a părut că erai tu.

- Cui?

- Lui Wilson. Tipul din camera de lângă a mea. De ce n-ai rămas?

- ... erai ocupat la baseball.

- Un antrenament nenorocit? Puteam să ies.

- N-am vrut să te deranjez şi nu puteam să aştept. Ştii, trebuie să plec din oraş. Afaceri.

- Cât vei lipsi?

- Nu e încă stabilit. Voi sta cât e nevoie.

- Te întorci în două săptămâni?

- Nu ştiu. De ce?

- Atunci se termină şcoala.

După o scurtă şovăială, Jeff adăugă:

- Nu vreau să mă duc în tabără. Mama spunea că poate îmi dai ceva de lucru.

- E o idee grozavă, spuse Harry precaut. Dar dacă ne încurcăm în negocieri, călătoria asta îmi poate ocupa o mare parte din vară.

- Chiar aşa, unde pleci?

- În Israel.

- Pot să vin şi eu acolo când se termină şcoala?

- Nu, spuse Harry cu fermitate.

- Mă tratezi ca pe un bebeluş.

Vocea fiului lui se frânse de furie.

- Nu mă laşi să vânez, trebuie să merg în tabere vara. Taberele sunt împuțite.

- Acesta va fi ultimul tău an acolo. Îți promit.

Jeff nu replică nimic.

- Vin să te văd când mă întorc. Vorbim atunci despre o slujbă. O.K.?

- ... mda.

- La revedere, Jeff.

- Pa.

Închise şi-l sună imediat din nou:

- Uite, ce-ar fi să lucrezi pentru Saul Netscher când se termină şcoala? O să înveți ceva de la el. Când mă întorc, vei lucra cu mine. Ne-am înțeles?

- În regulă!

- Aranjez eu cu Saul. O să te angajeze bucuros, dar o să te muncească. Comisioane, măturat, uns aparatura, de toate.

- E grozav, tată! Pot să învăț să tai diamante?
- Așa ceva se învață în ani de zile, știi bine. Și e foarte greu.
- Dacă tu ai reușit, pot și eu.

Harry râse:

- Atunci, O.K. Ai grijă de tine. Te iubesc, puștiule.
- Și eu te iubesc, zise conștiincios fiul lui.

Harry oftă.

Cu trei zile înainte de plecare, îi sosi prin poștă un plic alb, simplu. Nu se vedea nicio adresă a expeditorului, dar o putea ghici. Era un dosar al celui pe care urma să-l întâlnească în Israel.

Hamid Bardissi, cunoscut și sub numele de Yosef Mehdi. Născut pe 27 noiembrie, 1919, în Sigiul, Egipt, fiu al lui Salye (Mehdi) și al lui Abou Yosef Bardissi Pașa. Tatăl lui a fost ambasador al Egiptului în Marea Britanie timp de trei ani (1932-1935) și guvernator militar al provinciei Assoiut pentru patru ani (1924-1928). Încă din tinerețe, Abou Yosef Bardissi Pașa a fost prietenul și sfătuitorul lui Ahmed Fuad Pașa, care a devenit în 1922 primul rege al Egiptului când s-a încheiat protectoratul Marii Britanii.

Hamid Bardissi s-a născut cu zece luni înaintea lui Farouk, fiul regelui Fuad. Încă din copilărie a fost numit tovarășul de joacă al prințului. Au fost instruiți împreună. La vârsta de 16 ani, l-a însoțit pe Farouk la Academia Militară Regală din Woolwich, Anglia. După numai un trimestru, au fost chemați în țară pentru înmormântarea lui Fuad.

Când Bardissi Pașa a murit în 1939, Hamid Bardissi a primit 7 500 fedani de pământ cultivat cu bumbac (echivalentul a 3 150 hectare sau al 7 780 acri). S-a căsătorit de două ori, după legea musulmană, dar n-a mai trăit cu prima lui soție din 1941. Cea de-a doua soție, cu care s-a căsătorit în 1942, a murit în anul următor la naștere. Copilul s-a născut mort.

Deşi nu a deținut niciodată vreo slujbă oficială, Bardissi era urât şi temut ca om al lui Farouk. Îi distrugea fără ezitare pe toți adversarii politici şi i s-a atribuit coruperea Partidului Wafd, care a fost transformat în front politic al lui Farouk, deşi inițial fusese o mişcare violent antimonarhistă. S-a raportat că atât el, cât şi regele au fost pe lista de asasinate a Frăției Musulmane. Oricum, crima a fost împiedicată de lovitura de stat care l-a obligat pe Farouk să abdice în 1952.

Pe 26 iulie, 1952, când Farouk a fost înfruntat de armata generalului Naguib în palatul Ras el Tin şi obligat să abdice, Bardissi era în Belgia, de unde ridica o mică parte din colecția de pietre prețioase a lui Farouk, expusă la Antwerp la cea de-a 46-a Expoziție Gemologică Internațională. Bardissi a semnat o chitanță pentru şapte diamante mari; trei erau rubine roşii transparente, cântărind fiecare între nouă şi zece carate; încă un rubin descris ca „de mărimea unui ou de porumbel, oferit de Gustavus al III-lea al Suediei în 1777 Caterinei a II-a a Rusiei"; şi un platou cu „pietre prețioase istorice" - giuvaieruri cu un trecut interesant, dar fără mare valoare intrinsecă.

Bardissi nu s-a mai reîntors în Egipt, unde există încă mandat de arestare pe numele lui. Pământul i-a fost confiscat de stat în 1954.

Rubinul Caterinei a II-a a fost menționat printre bunurile Trezoreriei iraniene din Teheran încă din 1954, dar guvernul iranian nu a confirmat sau negat această mențiune. Colecția Trezoreriei iraniene nu este accesibilă inspecțiilor.

Cele trei rubine comparabile au fost vândute în 1968 unui afacerist din Tokyo, pe nume Kayo Mikawa. Este aproape sigur că provin din colecția lui Farouk. Când a fost întrebat de Interpol, Mikawa a spus că le cumpărase din Londra, de la un om pe nume Yosef Mehdi.

Interpolul a contactat Egiptul, de unde se cereau permanent informații legate de Bardissi. Cum Egiptul şi Marea Britanie nu au încheiat un acord de extrădare, egiptenii nu au putut acționa.

Mehdi a admis imediat față de britanici că el e Bardissi. A arătat autorităților o scrisoare de la Farouk, expediată de la Cannes

pe 18 noiembrie, 1953, în care declara că pietrele preţioase sunt proprietatea lui personală şi nu aparţin guvernului egiptean, iar Farouk îi transfera proprietatea pietrelor şi a altor piese lui Bardissi, drept răsplată pentru serviciile bune şi loiale aduse. Bardissi convinse autorităţile britanice că era căutat ca figură politică şi nu ca un criminal şi că va fi condamnat la moarte dacă îl extrădează în Egipt.

Ca urmare, a fost eliberat.

După aceasta, a dispărut din evidenţa poliţiei. Este evident că el consideră că viaţa îi este în continuare în pericol. Totuşi, la începutul anului, la Amman, un bărbat care s-a prezentat drept Yosef Mehdi a contactat mai multe persoane cunoscute ca având simpatii şi relaţii occidentale şi s-a oferit să le vândă pietre preţioase.

Cairo consideră cazul lui Hamid Bardissi „curent, dar inactiv".

Sistemul Harry Hopeman făcea ca un zbor intercontinental să nu fie mai dificil decât o singură săritură peste o clădire înaltă. Imediat cum avionul ajungea în aer, îşi scotea pantofii. În papuci moi şi un pulover confortabil, se uita la un film, destul de bun pentru a fi distractiv. Deasupra Newfoundland-ului mâncă puiul încălzit şi bău o Jaffa de portocale, ignoră şampania dulce şi comandă o sticlă de vin sec.

Petrecu mult timp studiind dosarul lui Mehdi şi notele tatălui lui, revenind repetat la paginile dedicate Diamantului Inchiziţiei. În cele din urmă, îşi puse căştile şi ascultă Handel, garanţia moţăielii pentru el. Sorbi din vin tot drumul. Când două treimi din sticlă erau goale, traversase aproape două treimi din Atlantic. Îşi puse pe ochi masca de dormit şi încercă diferite coloane sonore, până ajunse la una satisfăcătoare, reproducând zgomotul valurilor. Avea degetele de la picioare amorţite şi asculta marea; aromele vinului îl trăgeau în apele somnului, până alunecă pe deplin, ca un înec plăcut la şapte mii de metri înălţime.

Plăti preţul real al vinului a doua zi la prânz, când ciocanul de aur îl izbi drept între ochi de îndată ce coborî din avion la aeroportul Ben Gurion.

Era zăpuşeală. Îşi făcu loc prin vamă şi ajunse în cele din urmă la un taxi. Şoferul manevra volanul cu violenţa obligatorie şi Harry se lupta cu greaţa când trecură prin râpa din afara Ierusalimului, unde şoseaua era marcată cu mari carcase metalice răsucite.

- Vehiculele au fost distruse pe vremea Războiului de Independenţă, când încercau să spargă blocada, spuse şoferul. Încercau să aducă alimente şi muniţie în oraş. În timpul ultimului război, ticăloşii n-au ajuns aici. Dar prima oară, puştile arabe erau aliniate de ambele părţi ale drumului. Am lăsat rămăşiţele astea de maşini ca amintire.

- Am mai fost aici, dădu Harry din cap.

De fiecare dată, şoferii simţeau nevoia să-i spună povestea grămezilor de rugină.

Îi telefonă lui David Leslau, dar arheologul plecase pentru tot restul zilei, aşa că îi lăsă un mesaj.

Avea camera în partea din spate a hotelului. De la fereastre, vedea o secţiune lungă dintr-un minunat zid vechi şi o serie de clădiri arabe cubice - Ierusalimul de Est. Oraşul Vechi îl atrăgea, dar soarele strălucea sus şi cu putere şi alese răcoarea cearşafurilor din patul moale.

Când se trezi, durerea de cap îl mai lăsase. La ora 9 şi 10 dimineaţa, lua micul dejun cu ouă, pită, măsline mici verzi şi ceai la gheaţă, când îi telefonă Leslau, care fu imediat de acord să vină la hotel.

Se cunoştea cu arheologul numai din reputaţie şi articole. Leslau se dovedi a fi scund şi urât, cu un piept ca de taur. Atât părul lui roşcat cât şi barba mare aveau nevoie de o tunsoare şi un smoc des de păr galben-castaniu bătând în sur îi ieşea din cămaşa descheiată şi fără cravată, care-şi pierduse prospeţimea. Îl scruta prin ochelari cu lentile groase,

care-i măreau ochii căprui şi neliniştiţi. Avea pielea tăbăcită de munca în aer liber. Purta pantofi prăfuiţi şi pantaloni uşori şi cumva, îl făcea pe Harry să se simtă prea îmbrăcat şi prea spălat.

Se aşezară pe fotoliile de piele din hol, în timp ce turiştii se învârteau în jurul lor ca nişte stoluri de vrăbii.

- Ce pasaj aţi tradus? îl întrebă imediat Leslau, trăgându-se de o ureche cu degetele-i groase.

Harry îi povesti.

- Mda, mda. Iisus, Iosua şi tremurătorul Iov. Noul şi sărmanul meu prieten, proaspăt sosit din America cu visuri de nemurire ...

- Nu-mi vorbiţi aşa, îi spuse calm Harry.

- Sunteţi a patra persoană care identifică taina descrisă în pasajul acela, nu prima.

Harry îl privi lung.

Leslau oftă:

- Haideţi cu mine, zise el.

Leslau avea un Volkswagen vechi care avea probleme la urcatul dealurilor, drept care el le ataca într-o viteză feroce. Şoseaua se răsucea sub roţi şi se ondula, coborând constant.

- Aţi mai fost vreodată în zona aceasta?

- Nu.

Treceau pe lângă plantaţii de banane şi citrice.

- E o climă neobişnuită, ca în Africa. Cu adevărat sudaneză, după cum vedeţi.

- Hm.

Leslau îi aruncă o privire rapidă:

- V-am cam smuls din inimă cântecul de bucurie, nu-i aşa? La naiba, nu luaţi în seamă ce v-am spus acolo. Eu sunt un nemernic caustic. Îmi dau seama de asta, dar sunt prea bătrân ca să mă schimb.

- Cine a depistat primul locul tainiţei? întrebă Harry.

- Max Bronstein m-a trimis aproape imediat la ea. Înainte de a primi scrisoarea lui, aproape că-mi dădusem şi eu seama. Pe urmă am consultat şi o femeie foarte inteligentă de la Universitatea Ebraică şi după aproape o săptămână, a spus şi ea tot Valea lui Achor.

La o intersecție, Leslau viră către sud, arătând cu capul către drumul din stânga:

- Ierihonul e la câțiva kilometri de aici, spre nord. Timp de peste şaptezeci de ani a constituit un şantier foarte interesant. Ierihonul e cel mai vechi oraş din lume, datează din anul 8 000 înainte de Christos, cu mult dinainte de a exista evreii. Excavatoarele au găsit în colină nouă cranii urnane, învelite în clei în loc de carne şi cu scoici în loc de ochi.

- Ce erau?

- Zei, răspunse Leslau.

Harry se răsuci către el:

- Când ați săpat în tainița menționată în sul, ce ați găsit acolo?

- N-am săpat în tainiță. Am făcut explorări pentru a treia oară. Tainița fusese dezgropată.

Scoase Volkswagenul de pe drumul principal şi urmă o vale seacă până ajunseră la un povârniş de piatră goală şi avansarea deveni imposibilă.

- Până acum, nu am găsit nimic, spuse Leslau.

Scoase din torpedo o lanternă şi-l invită pe Harry să-l urmeze pe jos:

- Aceasta e Valea lui Buke'ah. Cândva se numea Valea lui Achor.

La câțiva kilometri depărtare se întindeau oaze luxuriante, dar acum Harry înainta printr-un deşert de piatră sfărâmată. Păsări pe care nu le identifica, mici şi negre, cu cozi albe, cântau tare în tufişurile de tamarisc şi în salcâmi.

- Chiar credeți că Achan şi familia lui au fost lapidați aici?

- O execuție militară cu scopul de a stabili un exemplu. Sună a urâta realitate, zise Leslau. Armatele erau şi atunci la

fel de nebune ca şi acum. Cred că oamenii aceia au fost omorâți aici.

Îl conduse pe Harry la o desclizătură în coasta pietroasă:

- Atenție la cap.

Intrarea abia depăşea un metru înălțime. Înăuntru, tavanul putea să fie mai înalt cu vreo trei palme. Leslau aprinse lanterna, luminând o cameră de vreo şase metri pe patru. Partea îndepărtată a tavanului cobora ca streaşina unui pod. Pe podeaua de pământ erau trasate două dreptunghiuri, ca două răzoare nesemănate.

Harry se lăsă pe vine lângă prima:

- Ce tainiță e asta?

- ... îngropată la opt şi jumătate cubiți, o piatră strălucitoare, etc.

- Aici a fost îngropat diamantul. Dar nu ați găsit nimic.

- Relativ vorbind, aşa este. Am găsit câteva monede franțuzeşti medievale. La trei picioare adâncime, un denier carolingian. La şapte picioare, trei monede mai mici, cunoscute ca jumătăți. Mai jos puțin, am descoperit partea de sus a unui pumnal. Lama era dintr-un oțel de proastă calitate. Nu era frumos lucrat, aşa că a aparținut probabil unui soldat obişnuit, nu unui conducător. Poate că s-a rupt fiind folosit ca unealtă de săpat. În mâner e gravată o cruce de Lorraine.

- Cruciați francezi.

- Fără îndoială. Bănuim că este vorba de A Doua Cruciadă, deşi pe atunci n-au venit mulți cavaleri din Franța.

Leslau îşi mută raza lanternei spre tainița cealaltă, de mărimea unui mormânt:

- Au scos de aici diamantul galben, care a căzut în mâinile lui Salaheddin şi apoi a fost recapturat de creştini.

- Ce dovezi aveți? întrebă Harry.

- Iată: prima referire istorică la piatra prețioasă datează imediat după ce tainița a fost violată. Când Salaheddin a dăruit marele diamant Moscheii din Acra, unde-şi câştigase faima de general, el însuşi notează că sarazinii lui îl luaseră

de la soldaţii francezi, o rămăşiţă din armata lui Ludovic al. VII-lea, care tocmai fusese înfrânt răsunător de către turci.

- Dar nu mai târziu de o sută de ani după aceea, diamantul galben a fost tăiat în Spania creştină, spuse Harry.

- Da. După ce a fost tăiat, a fost donat bisericii de Estabán de Costa, conte de Léon, care era un fel de funcţionar laic al Inchiziţiei. El îl luase de la un evreu condamnat, un „nou creştin" recidivist. De Costa făcea mare caz de faptul că piatra fusese luată de la Moscheea din Acra de cavaleri spanioli de sânge pur creştin, în timpul uneia dintre cruciadele târzii.

Leslau râânji:

- Piatra a fost tratată de cele trei religii ca o minge de fotbal. Dar cred că pretenţia evreilor e foarte, foarte timpurie. Cât de bine cunoaşteţi Biblia?

Harry ridică din umeri.

- Vă amintiţi, desigur, că regelui David i-a fost retrasă onoarea de a construi Templul pentru că avea mâinile pătate de sânge.

- Cartea a doua a lui Samuel.

- Da. Se spune că David i-a încredinţat fiului lui planurile şi comorile, pentru ca Templul să fie construit de Solomon. Mai departe, Biblia descrie moştenirea, incluzând „pietre de onix şi pietre de montat, pietre strălucitoare şi de diverse culori şi toate felurile de pietre preţioase."

- Primele Cronici? întrebă Harry.

Leslau zâmbi:

- Capitolul 29, versetul 2. Acesta a fost începutul Templului. Sfârşitul a venit opt sute de ani mai târziu, când se apropia forţa implacabilă a lui Nabucodonosor. Dacă e să ne luăm după manuscrisul de aramă, preoţii au selectat cu sânge rece cele mai sfinte şi cele mai preţioase obiecte din lumea lor. Haideţi să presupunem, pentru moment, că diamantul canar provine din vistieria Templului - aşa cum cred eu. Putea fi ascuns cu uşurinţă şi tranzacţionat într-un viitor

mai fericit pentru a contribui la construirea unei clădiri potrivite pentru a adăposti lucrurile sfinte care ar fi supraviețuit.

- Akiva ne-a spus mie şi tatălui meu la New York că Mehdi încearcă să vândă şi altă piatră, un granat.

- Granatul e mai greu de autentificat. Nu există decât un singur diamant galben ca ăsta, dar granate sunt multe. Dacă provine de aici, putea fi un obiect sfințit. Poate că e una din pietrele luate din „veşmintele fiilor lui Aaron", costumul Marelui Preot.

Harry dădu din cap:

- N-ar fi îngropat orice haine preoțeşti care puteau fi uşor înlocuite. Dar ar fi ascuns pietrele donate de triburi şi încrustate în pieptarul Marelui Preot.

- Gândiți-vă la inteligența celor care au ascuns obiectele, zise Leslau. Prima *tainiță* e relativ puțin adâncă. S-au gândit că, dacă este violată, intruşii vor găsi marele diamant galben şi nu vor săpa mai adânc, unde erau ascunse pietre sfinte mai prețioase.

Lui Harry îi trecu prin minte că era şi tehnica folosită de tatăl lui când îşi ascunsese rezervele în borcanul cu vaselină.

- De unde ştiți că cruciații nu au golit şi tainița mai adâncă?

- Cea mai adâncă a fost violată mult mai târziu. Singurul lucru pe care l-am găsit la sondare a fost un nasture de aramă de la o uniformă a armatei regulate britanice, provenind de la începutul secolului XX.

Leslau se aşează pe noroiul uscat:

- Locuitorii moderni ai acestei văi au fost păstorii de capre beduini. Din cauză că nutrețul e atât de greu de găsit, familiile de beduini au păşuni întinse care sunt trecute din generație în generație şi sunt foarte greu cedate altcuiva. Autoritățile israeliene sunt foarte pricepute la astfel de lucruri. Au găsit familia al cărei teritoriu cuprindea Valea lui Buke'ah, ai cărei membri sunt acum cultivatori de bumbac în

Tubas şi locuiesc în case pentru prima dată în istoria lor. Unul dintre bătrânii lor îşi aminteşte că era un băieţandru când a venit în peştera asta să îngroape lucruri de contrabandă.

- Contrabandă?

- Familia lui făcea contrabandă. Spune că treceau tutun peste graniţă să-l vândă la soldaţii englezi. Englezii aveau bani destui, aşa că putem presupune cu destulă siguranţă că traficau haşiş. Bătrânul nu-şi aminteşte anul. Spune însă că turcii tocmai plecaseră din Palestina şi britanicii nu se instalaseră de multă vreme. Bănuim că e vorba de anul 1919. Oricum, spune că atunci când a săpat o groapă adâncă să-şi îngroape marfa, a descoperit obiecte în podeaua peşterii.

- Ce fel de obiecte?

- Nu-şi aminteşte cu precizie. Ştie că erau ustensile de metal greu care i s-au părut foarte vechi şi pietre de cristal colorat într-o mică geantă din piele prăfuită. Tatăl lui a dus totul la Amman şi a vândut obiectele unui negustor de antichităţi pentru şaizeci şi opt de lire sterline. Îşi aminteşte suma, pentru că e cea mai mare pe care familia lui a avut-o vreodată.

- A stat cineva de vorbă cu negustorul de antichităţi?

- E mort de treizeci si doi de ani.

- Îl credeţi pe beduin?

- Nu are niciun motiv să mintă. Fără să-l întrebăm, a spus că uneori, când soldaţii nu aveau bani, tatăl lui le vindea marfă pe nasturii de aramă de la uniformele lor. Haideţi, încheie Leslau, stingând lanterna.

Dar Harry rămase în întuneric. Întinse mâna şi-şi odihni palma pe clisa caldă şi pietroasă, nedorind să plece.

- Haideţi, haideţi, îl chemă Leslau.

Împotriva voinţei lui, Harry îl urmă afară din peşteră.

- Pământul ăsta, zise Leslau. Trebuie să te obişnuieşti cu el. Ziua de ieri se suprapune mereu peste azi. Pământul ăsta,

pe care au trăit şi în care sunt morţi atâţia oameni. Nu poţi zgâria pământul să sădeşti un pom fără să dai de urmele lor. Ministerul Transporturilor sapă fundaţia unei şosele şi descoperă sarcofage de prinţi. Un fermier arab se hotărăşte să-şi adâncească pivniţa şi găseşte un mozaic care-i transformă casa într-un muzeu.

Se opriseră la cafea în Ierihon, la un local în aer liber. De cealaltă parte a unui zid de piatră, un arab într-un costum întunecat şi cu fes se plimba printre portocalii lui.

Stăteau şi sorbeau din cafea. Harry se gândi la oamenii care se strânseseră în faţa pericolului, căutând să-şi ascundă religia în găuri, în pământ.

- S-au ascuns bine, observă el. O ascunzătoare a rezistat aproape o mie de ani şi cea mai adâncă a ajuns aproape până în zilele noastre nedescoperită.

- S-au recuperat foarte puţine lucruri, observă Leslau. Am petrecut luni de zile studiind sulul. Acum nouă ani, nişte vase superbe din bronz şi argint au fost descoperite într-o peşteră din Ierusalim. Sunt convins că unul din pasaje, într-o manieră criptică şi sinuoasă, se referă la ele. Dar cred că obiectele cu adevărat importante - Chivotul, tabernacolul, poate că şi tablele legii - zac undeva în pământ, nu departe de noi şi aşteaptă să fie găsite.

Pe drumul de întoarcere la Ierusalim, fiecare era ocupat cu propriile lui gânduri.

- Vreau să lucrez cu dumneavoastră, spuse Harry.

- Nu, spuse Leslau, schimbând cu sălbăticie vitezele. Nu am nevoie de dumneavoastră. Am acces la cei mai buni învăţaţi din Israel. Mă bazez pe dumneavoastră să cumpăraţi diamantul. Poate că mâine vom descifra sulul şi vom găsi fiecare obiect pe care-l descrie. Aproape sigur nu o vom face. Poate că nu vom găsi niciodată ceva concret. Dar entuziasmul creat de cel de-al doilea sul de aramă îmi va asigura reînnoirea bursei pentru câţiva ani şi sunt pregătit să-mi petrec viaţa în căutare.

Se aplecă peste volan şi îşi luă ochii de pe şosea, ca să-l privească pe Harry:

- Diamantul valorează enorm. Dar puţin îmi pasă de asta. Vreau să-l obţineţi pentru că provine din Templu. Din Templu, omule!

Harry se gândi, apoi îi întoarse privirea:

- Dacă nu găsiţi obiectele enumerate în manuscris, veţi rămâne aici, continuând căutarea?

Leslau dădu din cap.

- Aţi făcut o treabă foarte importantă. Dacă nu ajungeţi până la capăt, de ce să nu treceţi la altceva?

- Când aţi fost la Vatican, aţi avut vreodată ocazia să observaţi aşezarea relicvelor sfinte?

Harry zâmbi şi clătină din cap.

- O cameră din palatul apostolic e plină de rafturi aşezate pe lângă pereţi, adăpostind urne cu cenuşă, fragmente de oase şi alte rămăşiţe ale primilor sfinţi şi martiri creştini. Un bibliotecar pune toate resturile de praf de pe aceste urne în plicuri pe care le trimite bisericilor noi din toată lumea. După legea canonică, fiecare altar de biserică trebuie să conţină o relicvă.

Harry mormăi.

Leslau îi spulberă reţinerea:

- Dumneavoastră vedeţi rămăşiţe pământeşti. Eu văd motivul existenţei legii. Biserica a recunoscut nevoia absolută a omului modern de a intra în contact direct cu începuturile credinţei.

- Ce legătură are asta cu dumneavoastră?

- Eu am recunoscut valoarea prafului, spuse Leslau. Dar eu nu vorbesc de faptul că-mi voi petrece viaţa în căutarea prafului. Eu intenţionez să găsesc chiar osatura Vechiului Testament.

Harry se dădu jos din maşină.

- Mi-ar plăcea să studiez sulul original, spuse el.

Leslau păru supărat:

- Nu cred că se poate, răspunse el. *Shalom.*

Închise uşa şi maşina se îndepărtă cu motorul păcănind.

Harry se uită după el, deprimat de grosolănia cu care fusese respins. Deodată, fu conştient că avea rău de avion. În apropiere, un bătrân trăgea ritmic de o funie, mişcând un evantai care îndepărta muştele de tejgheaua lui plină de curmale. Harry cumpără o jumătate de kilogram şi rămase acolo, gândindu-se că-l aştepta camera goală.

Akiva îi dăduse instrucţiuni să aştepte la hotel până îl va contacta Yosef Mehdi, dar în loc de asta el o luă spre apus, mâncând curmale. Se aventură pe străzile înguste şi mărginaşe, eliberându-se treptat de tensiune. În spatele propagandei turistice şi a sloganurilor comerciale despre Ierusalimul de Aur era un sâmbure de adevăr care-i încălzea inima.

Era un oraş frumos.

8 IERUSALIM

Harry mergea încet, observând împrejurimile şi privind chipurile oamenilor. În curând se rătăci şi merse la întâmplare, dar regăsi din nou peisaje familiare; îşi dădu seama că se afla lângă Universitate şi-şi găsi şi o destinație, Muzeul Israelului.

Se duse imediat la un tablou pe care-l mai văzuse deja de trei ori, se aşeză pe o bancă şi privi „Seceriş în Provence" cum ar fi admirat un diamant: prima oară în întregime, apoi fiecare bucățică în parte. Culorile aproape îl asaltau, câmpul galben, şocul auriu al grânelor, cerul albastru-verzui coborând ca soarta asupra micii siluete umane care lupta cu ea. Aproape că putea să păşească în câmpul acela şi să atingă starea de nebunie care-l împinsese pe Van Gogh la sinucidere la doi ani după ce pictase tabloul.

În cele din urmă se îndepărtă, către o comoară veche din obiecte de aramă, descoperită în 1960 într-o peşteră dintr-un zid abrupt de stâncă, la trei sute de metri înălțime, de către un arheolog care căuta mai multe manuscrise de la Marea Moartă în deşertul iudaic. Se aflau acolo topoare, lame de seceri, coroane şi sceptre lucrate superb. Datau din era Calcolitică, dinaintea celei ebraice; privindu-le, îl încercă din nou un resentiment puternic față de David Leslau şi se pomeni tânjind.

Umblând prin muzeu, văzu şi recunoscu propriul lui păcat mortal. Dorea dureros să găsească toate lucrurile frumoase îngropate demult. Simțea că participă la nebunia creatoare a lui Van Gogh. Se lăcomea la fiecare femeie

interesantă din lume. Era hulpavul suprem, își dorea tot ce era frumos.

Soarele coborâse pe când ieşi din muzeu şi o luă pe strada Regele George V. Ca niște fluturi de noapte, prostituatele ieşiseră deja pe străzi şi patrulau două câte două. Harry se simțea acasă; era ca pe Bulevardul 8. Mâncă într-o dugheană de pe şoseaua Jaffa, al cărei bucătar vorbea ruseşte, patru blinâi şi un borş rece cu cartofi. Ieşi şi chemă un taxi, în timp ce două prostituate se apropiară de el:

- *Chaver*, spuse una, ne chemi un taxi?

Erau tinere şi atrăgătoare, una blondă şi una brunetă. Ochii lor păreau că dansează, provocându-l.

Se gândi la camera goală şi deschise larg portiera:

- *Bona achayot*. Haideți, surioare, le spuse.

Blonda se numea Therese, era scundă şi durdulie. Kochawa, cea smeadă, era slabă şi vânoasă. Traversară holul hotelului foarte demne şi calme.

Ajunse în cameră, îi zâmbiră.

- Păi, spuse el.

Se auzi o bătaie în uşă. Nu era un detectiv israelian angajat de hotel. Nu era nimeni.

Bătaia se auzi din nou.

Venea dinspre uşa camerei alăturate. O descuie şi o deschise şi văzu o femeie înaltă:

- Domnul Harry Hopeman?

- Da?

- Mă numesc Tamar Strauss. Am fost desemnată să lucrez cu dumneavoastră.

Engleza ei avea accentul israelian, semibritanic. Avea pielea atât de închisă la culoare, încât la prima vedere o crezuse neagră; acum se gândi că poate era de origine din Iran sau Maroc. Avea cam douăzeci şi şapte de ani şi un trup plin, scos în evidență de rochia bleu, simplă. Avea gura

puţin cam mare, nasul osos şi încovoiat, crud şi frumos. Îşi dădu seama că se holba la ea.

- Pot să intru? îl întrebă.

Therese sau poate Kochawa şopti ceva şi chicoti. Femeia se uită pentru prima oară peste umărul lui:

- Ah, deranjez, spuse politicos, fără să-şi schimbe expresia. Se simţi ca un băiat de cincisprezece ani prins în şură:

- Deloc.

Dar ea începuse deja să se retragă:

- După cum vedeţi, stau în camera aceasta. Vorbim mâine dimineaţă. Bună seara.

- Bună seara, spuse el în faţa uşii care se închidea.

Se întoarse spre Therese şi Kochawa, dar petrecerea se sfârşise înainte de a începe. Îi luă mult timp să le explice că dorea să plece. Le plăti cu generozitate şi le conduse la uşă:

- *Shalom,* spuse Kochawa, străduindu-se să arate că regretă.

- *Shalom,* Therese, *shalom,* Kochawa, *shalom, shalom,* spuse el ca într-o lecţie de ebraică pentru începători: conduceţi-le pe Therese şi Kochawa. Priviţi-l pe Harry bătând la uşă şi spuneţi cum se deschide uşa.

Femeia se schimbase. Rochia bleu era pe un umeraş din dulapul deschis şi purta acum un peignoir albastru-închis, cu un decolteu sever. Ţinea în mână o perie. Părul pe care-l avusese strâns într-un coc îi îmbrăca acum umerii ca un guler gros şi negru.

- Acum pot vorbi.

- Un moment, vă rog.

Uşa se închise. Când se redeschise, dulapul era închis şi peria dispăruse. Picioarele ei înguste şi brune, cu unghii ca nişte scoici erau acum încălţate în papuci.

- Intraţi.

- Mulţumesc.

El se aşează pe un scaun şi ea pe pat.

- D-ra ... Strauss, aţi spus?

- Strauss, dădu ea din cap.

- De ce aţi fost desemnată să lucraţi cu mine?
- Există opinia că v-aş putea fi de folos.
- Şi a cui opinie poate fi asta?
Ea ignoră întrebarea:
- Sunt muzeograf la Muzeul Israelului.
- Şi de ce aş avea nevoie de un muzeograf?
- Specialitatea mea este să controlez autenticitatea obiectelor moderne care sunt făcute astfel încât să pară vechi.

- Discutăm despre pietre preţioase, specialitatea mea. Toate giuvaierurile sunt vechi.

Deodată, înţelese cum se simţise David Leslau:

- Nu am nevoie de dumneavoastră.

- Mi-e teamă că instrucţiunile mele nu includ vreo posibilitate de alegere, spuse ea calmă.

- Am venit aici să fac ceva cu care am fost de acord. Nu am fost de acord să lucrez împreună cu cineva.

- Ar fi bine să vă gândiţi la noapte, sugeră ea. Putem discuta mâine-dimineaţă.

El nu se simţea prea dornic să plece. Spre mânia lui, fu nevoit să facă un efort ca să pornească spre uşă. Fusese gata să discute despre Van Gogh cu ea.

Ochii ei părură amuzaţi pentru prima dată:

- Noapte bună, domnule Hopeman şi vise plăcute.

- Noapte bună, d-ră Strauss.

- De fapt, doamna Strauss, spuse ea în timp ce el închidea uşa.

După o oră, se auzi un alt ciocănit. De data asta însă, era la uşa dinspre coridor a camerei ei. O auzi poftind pe cineva, un bărbat cu o voce gravă. Vorbiră în ebraică, dar Harry nu reuşi să înţeleagă nimic.

Amândoi râdeau foarte des.

După un timp, porniră televizorul.

Stătea în pat şi asculta sonorul tare al televizorului de alături când sună telefonul:

- Recepția, domnule Hopeman. Avem un pachet pentru dumneavoastră.

- Poştal?

- Cred că a fost adus de un comisionar cu puțin timp în urmă, cu un taxi.

- Vă sun eu, spuse el şi închise.

După un timp, sună şi-i răspunse aceeaşi voce:

- Vreți să-l trimiteți sus?

- Da, domnule.

În câteva minute, un băiat de serviciu îi înmâna un pachet destul de mic, în formă de cub, împachetat în hârtie maro, cu numele lui şi hotelul scrise pe două fețe, cu un scris încârligat. După ce închise uşa, Harry aşează pachetul în mijlocul mesei.

Făcu un duş şi-şi puse pijamaua. Când ieşi din baie, televizorul din camera alăturată se stinse şi deodată se făcu foarte linişte.

Duse pachetul la ureche, dar nu auzi nimic. Cu trei săptămâni înainte, o motocicletă încărcată cu explozibil fusese lansată pe şoseaua Jaffa şi explozia ucisese oameni; văzuse urmele în după-amiaza aceea. Era o țară unde bombele se puneau în păpuşi, în cărți, în termosul de cafea; în mici pachete învelite în hârtie sau chiar în plicuri simple.

Puse pachetul într-un sertar şi-l acoperi cu lenjerie şi cămăşi, apoi trase un scaun tapisat cu piele în fața biroului.

Era obosit şi încercă să doarmă, dar în loc de asta, retrăi în gând evenimentele zilei. Până la urmă, se sculă şi mâncă nişte curmale. Erau dulci şi suculente. Scoase pachetul din sertar. Îl deschise şi nu se produse nicio explozie. În cutie erau ghemotoace de ziare arabe, pe care le dădu la o parte cu grijă. In mijlocul lor era o piatră de mărimea unui strugure.

Dădu la o parte totul de pe masă, lăsând doar piatra.

Avea o patină densă şi întunecată, dar cineva zgâriase în două locuri învelişul exterior. O ținu în lumină şi văzu că avea o suprafață translucidă, dar nu limpede ca apa.

Luă din geantă lupa şi instrumentele de măsurare; dintr-un impuls, luă şi carnetele tatălui lui. Întorcând până la ultimul articol din ultimul carnet, scrise dedesubt cu un scris mare şi mâna sigură:

Acesta este sfârşitul
jurnalului tehnic
al lui Alfred Hopeman, fiu al lui Joshua Levitul
(Aharon ben Yeshua Halevi).

Dădu pagina şi scrise:

Acesta este începutul
jurnalului tehnic
al lui Harry Hopeman, fiu al lui Alfred Levitul
(Yeshua ben Aharon Halevi)

Instrumentele îi erau prieteni vechi şi păreau să măsoare singure. Scrise dimensiunile; operațiunea îi luă destul timp.

Tipul pietrei, granat pirop. Diametru, 75 inci. Greutate, 138 carate. Culoare, roşu-sângeriu. Gravitație specifică, 3,73. Duritate, 7,16. Formă cristalină, cubică, un dodecaedru rombic (fețele bine dezvoltate şi delicat striate).

Comentarii: Piatra este brută şi nemontată. Cam 70 la sută din granat este fisurat sau opacizat, probabil cu oxid de fier. Calitatea slabă nu-i neagă pretențiile istorice; dimpotrivă, în timpurile biblice nu se ştia cum trebuie judecată calitatea giuvaierurilor şi un granat găsit în deşert în timpul peregrinărilor israeliților şi dat de tribul lui Levi pentru a fi inclus în acoperitoarea Marelui Preot ar fi putut fi o astfel de piatră. Înlăturarea ariei impure ar duce la o piatră de aproximativ 40 de carate, care ar fi o piatră semiprețioasă de calitate medie de rangul doi, cu un preț de vânzare en gros de 180 dolari. Nu are calitatea necesară pentru a fi achiziționată de Alfred Hopeman & Son.

Nu putea adormi, ceasul lui fiziologic se dereglase. De la fereastră, vedea acum zidul Ierusalimului de Est măturat de dâre de lumină, ca o scenă biblică montată la Hollywood.

Schimbă între ele cele două canale de televiziune încă în emisie, unul evreiesc şi altul arab, până când amândouă îşi terminară programul.

Atunci se uită îndelung pe fotocopiile sulului de aramă. Oricât îşi chinui ochii, îi fu imposibil să descifreze cele două cuvinte şterse din pasajul despre tainiţa diamantului galben.

În locul de îngropăciune unde Iuda a fost pedepsit pentru că a adus stricăciune, îngropat la opt cubiţi şi jumătate, o *piatră strălucitoare* (indescifrabil) (indescifrabil) ...

Deschise carnetul tatălui lui, căutând un indiciu în descrierea diamantului. Dar nu era nimic.

„Tată, ajută-mă."

Ştia ce ar fi spus tatăl lui dacă ar fi putut să stea de vorbă cu el. *Du bist ah nahr*. Asta spunea Alfred Hopeman întotdeauna atunci când Harry era incapabil să vadă ceva important. De obicei, o spunea cu o linişte amuzată, dar înţelesul rămânea acelaşi. *Du bist ah nahr*, eşti un prost.

Citi notiţele mereu şi mereu, încercând să vizualizeze diamantul galben aşa cum îl văzuse tatăl lui.

9 BERLIN

La patru ani după ce-şi stabilise atelierul şi magazinul în zona cea mai lustruită din Leipziger Strasse, Alfred Hauptman fu invitat la Antwerp, la o întâlnire a comercianţilor independenţi, în ideea de a se forma o asociaţie a negustorilor de diamante. Organizarea fusese respectată în industria diamantelor de când grupul DeBeers formase Sindicatul pietrelor preţioase de pe piaţă, aşa că Alfred merse la Antwerp. Fură mulţi participanţi la întâlnire, dar cluburile diamantelor le ofereau deja servicii care le satisfăceau majoritatea necesităţilor, iar comercianţii de succes sunt atât de individualişti, încât proiectul noii asociaţii fu puternic pus în discuţie. Şi nici unul dintre cei prezenţi nu avea talentul organizatoric sau dorinţa de putere arătată de cei care uniseră companiile miniere în ceea ce avea să devină grupul DeBeers.

Nimeni nu păru dezamăgit că întâlnirea îşi ratã scopul iniţial. Se duserã multe negocieri spirituale şi plăcute iar Alfred petrecu puţin timp alături de trei rude care veniserã la întâlnire din Cehoslovacia. Era ataşat de vărul lui Ludvik, căruia-i spunea Laibel; locuiserã împreunã în timpul uceniciei lor, la Amsterdam. Nu-l ştia prea bine pe Karel, fratele mai mic al lui Ludvik, care aproape tot timpul petrecut la Antwerp studie hainele conservatoare ale lui Alfred, jambierele lui din piele moale, strălucirea cizmelor şi floarea proaspătă pe care o purta la butonierã. Unchiul lor, Martin Voticky, fu plăcut impresionat când mai multe persoane se apropiarã de masa la care stăteau pentru a da mâna cu tânărul comerciant german. Una dintre aceste persoane era Paolo Luzzatti de la Sidney Luzzatti & Sons, o casã de diamante din Neapole.

În aceeaşi zi, mai târziu, în timp ce Alfred părăsea sediul Beurs singur, Luzzatti îi făcu semn cu mâna:

- Aveţi timp să stăm puţin de vorbă?

Găsiră o cafenea pe Pelikaanstraate şi intrară. Germana lui Luzzatti era greoaie şi italiana lui Alfred şi mai rea, aşa că vorbiră în idiş.

- Dacă doriţi, puteţi fi de folos companiei mele, spuse Luzzatti. Ni s-a cerut să reparăm şi să recondiţionăm o piesă foarte specială.

- Am mai multe persoane în atelierul meu care fac astfel de lucruri, spuse Alfred.

Luzzatti îl privi amuzat:

- Mă încumet să spun că şi noi avem. Dar aceasta e o comoară care a fost tratată neglijent şi poate că a fost vătămată. E vorba de Diamantul Inchiziţiei şi de mitra în care e montat.

- Familia mea a avut mult de-a face cu această piatră, spuse Alfred entuziasmat, dar Luzzatti îl întrerupse:

- Ştim asta, de aceea ne-am gândit la dumneavoastră. Şi suntem la curent cu munca dumneavoastră cu Sindicatul din Africa de Sud. De asemenea, ar trebui să evaluaţi în ce măsură piatra a fost prejudiciată.

- Mă pricep la asta, vă asigur, şi Alfred fluieră uşor. Având de-a face cu Vaticanul...

- Da?

Gândul îl însufleţea:

- Mă vor lăsa să-l văd acum? Aş putea pleca de aici direct la Roma.

- Nu, nu! E o problemă de cea mai mare delicateţe. Înţelegeţi, firma e evreiască, să lucreze cu biserica catolică ... Se mişcă foarte încet. Nu ştiu când ne vor da diamantul.

- Când o vor face, să mă anunţaţi, ridică Alfred din umeri. Luzzatti încuviinţă din cap. Apoi făcu semn unui chelner să le aducă cafea proaspătă:

- Spuneţi-mi, domnule Hauptmann, vă place să locuiţi în Berlin?

- E oraşul cel mai incitant din lume, spuse Alfred.

Berlin era oraşul unde se născuse. Îşi petrecuse copilăria într-o casă urâtă, pătrată, din piatră cenuşie de pe Kurfürstendamm.

Plecase de acolo, şocat şi îngrozit, la paisprezece ani, la trei zile după ce părinții lui muriseră într-un incendiu care izbucnise la hotelul din Viena unde stăteau în călătorie de afaceri. Unchiul lui era restaurator imobiliar. Îl chema Martin Voticky şi locuia la Praga, unde se mută şi tânărul Hauptmann, căruia unchiul i se păru un străin sever:

- Poți locui cu noi dacă dorești, îi spuse Voticky. Sau poate ți-ar plăcea la un internat.

Alfred făcu alegerea greşită.

Unchiul lui avea amintiri neplăcute cu privire la şcolile germane şi-l înscrise la un internat scump din Geneva, ai cărui elevi erau nişte reflectări ale atitudinilor părinților lor. În vremea cât stătu în Elveția, Alfred se obişnui să-şi audă numele numai când era chemat la lecție sau uneori, serile, când juca şah cu un băiat pe nume Pinn Ngau, chinez, care era un alt paria al şcolii. Când vorbea cu alții despre el, Pinn îi spunea lui Alfred le Juif.

După trei ani de singurătate sfâşietoare, absolvi, cu un certificat de fluență în franceză şi aversiunea de a repeta experiența educativă şi la facultate. Când unchiul lui îi sugeră că ar putea merge la Amsterdam să studieze şlefuirea diamantelor împreună cu vărul lui, Ludvik, se învoi bucuros.

Anii care urmară fură cei mai fericiți din viața lui de până atunci. Ludvik deveni repede Laibel, fratele pe care nu-l avusese niciodată. Locuiau într-o mansardă cu tavanul înclinat ce dădea spre canalul Prinsengracht, la trei clădiri distanță de o moară de vânt al cărei scârțâit interminabil îi ținu treji nopți în şir, apoi deveni ca un indispensabil cântec de leagăn. Prinseră foarte repede gustul şnapsului olandez, al femeilor şi al heringului afumat numit bokking, deşi cel mai adesea nu aveau timp şi bani decât pentru hering. În fiecare zi, cu excepția duminicii mergeau la cursurile de matematică şi optică de la institutul tehnic pe care Martin Voticky îl alesese pentru faima lui de seriozitate şi petreceau lungi ore pe băncile uneia dintre cele mai vechi case ale diamantelor, lucrând cu toate tipurile de metale şi de pietre prețioase.

Nici unul dintre ei nu avea să devină un şlefuitor faimos, dar după patru ani, când părăsiră Amsterdamul, posedau cunoştinţe tehnice care aveau să le fie nepreţuite în cariera de negustori de diamante.

Laibel se întoarse la Praga, la atelierul tatălui lui. Martin Voticki se decisese să-i facă şi nepotului loc în compania lui, dar Alfred îl surprinse prin faptul că avea şi el visurile lui. Candidă la un post în sindicatul diamantelor. Peste câteva săptămâni, simţindu-se ca un aventurier cosmopolit, se afla în Kimberley, Africa de Sud.

Oraşul se afla pe o câmpie africană, înălţat în jurul a ceea ce mai rămăsese din mina Kimberley. În timpuri preistorice, lava topită îşi croise drum spre suprafaţă, apoi se strânsese înapoi şi se răcise. Minerii descoperiseră devreme că în pământul albastru al unei asemenea „guri" vulcanice se găseau diamante mari şi când ajunse Alfred acolo, Kimberley era secată. Din 1871 până în 1914, oamenii scoseseră de acolo trei tone de diamante - 14 504 567 karate - lăsând în loc Marea Groapă, ce se căsca în locul minei, adâncă de şase sute de metri şi cu un diametru de trei sute de metri, având pe fund patruzeci de metri de apă. În jurul gropii era un gard. Alfred evita cât mai mult să privească într-acolo.

Din cauză că vorbea curent franceza, fu numit pe lângă Compagnie Française de Diamant, una dintre firmele acţionare şi fu pus să sorteze, să clasifice şi să evalueze pietre brute. Lucra toată ziua sub supravegherea unor oameni care puteau citi structura internă a unui cristal de parcă ar fi fost scrisă acolo negru pe alb. Studie o varietate de diamante cu defecte, ajutând la sortarea celor care puteau fi îmbunătăţite prin tăiere, care puteau fi salvate pentru bijuterii sau care puteau fi folosite numai industrial. Fu o experienţă educativă rară şi era bine plătit, dar ura hidoşenia rasismului de care se izbea zilnic şi detesta clima. Şi deşi înţelegea că era necesar, nu se obişnui niciodată cu priveliştea oamenilor cu lanterne, explorând orificiile anatomice ale altor oameni în căutarea pietrelor furate.

La expirarea contractului lui de doi ani, directorul operativ al Compagnie Française îl chemă şi-l întrebă dacă dorea să mai rămână. Când Alfred refuză politicos, directorul îl scrută pe deasupra ochelarilor:

- Aşa? Deci, unde vei merge acum, Hauptmann?

- La Berlin, răspunse el.

Nu-mi place planul tău, *scria unchiul Martin*.

Aveai un viitor strălucit cu Sindicatul. Şi e o nebunie pentru un om cu o vârstă atât de tânără să intre pe cont propriu în afaceri cu diamante. Cine va cumpăra ceva atât de scump de la un tânăr ca tine? Dacă vrei să pleci de la DeBeers, vino la Praga. Avem o afacere prosperă şi ne poţi fi de folos. După zece sau cincisprezece ani vei fi experimentat şi matur şi te vom ajuta să te lansezi pe cont propriu.

Dar Alfred rămase la ideea lui şi Martin cedă:

- A sosit timpul să-ţi asumi singur responsabilitatea pentru viaţa ta, spuse el, chemându-şi nepotul la Praga.

Acolo, Martin încuie uşa, deschise safe-ul şi-i dădu lui Alfred care era uluit, moştenirea lui - o bucată de material pietros, îmbrăcat în bronz la bază:

- A aparţinut familiei de generaţii, trecând de la tată la fiul cel mare. În locul tatălui tău, ţi-l înmânez eu.

Împreună cu piatra, Alfred ascultă povestea ei şi alte secrete din meseria negustorilor de diamante. Convorbirea dură toată după-amiaza şi-l mişcă pe Alfred până în adâncul inimii, hrănindu-i năzuinţele secrete, ajutându-l să se înţeleagă pe sine. Povestea se potrivea cu visurile lui.

În fine, unchiul îi dădu şi banii lăsaţi de tatăl lui. Nu erau chiar o avere, iar costul educaţiei lui ştirbise întrucâtva moştenirea. Dar Alfred mai avea şi el o mică sumă pe care o economisise din salariul de la Kimberley şi considera că pentru început, îi ajungea.

Era momentul cel mai prielnic pentru reîntoarcerea în Germania. Cât fusese plecat, ţara lui cunoscuse înfrângerea, revoluţia, şomajul

şi foamea, dar la mijlocul anilor '20, lumea nu fusese niciodată mai prosperă şi mai avută iar investitorii străini alocau mari sume pentru industria şi comerţul germane. Hoinări prin Berlin, încercând să găsească un loc pentru a-şi amplasa magazinul. Un om mai bătrân sau mai tânăr ar fi fost şocat de ce-i trecea prin faţa ochilor, dar el era la vârsta când viciul pare atrăgător. Bulevardele erau largi, curate şi frumoase, dar străbătute de armate de prostituate în cizme de piele verde, care patrulau pe Friedrichstrasse la orice oră. Barurile, parcurile de distracţii şi tavernele răsăriseră în zone pe care el şi le amintea cu o reputaţie solidă, de cartiere de muncitori şi de negustori. Berlinul era plin de femei frumoase, cele mai stilate pe care le văzuse, cu picioare lungi, zvelte şi picante.

Pe Kurfürstendamm, bulevardul larg pe care locuise cu părinţii lui, casa din piatră cenuşie arăta la fel, de o remarcabilă statornicie, cu excepţia câtorva arbori seculari care lipseau din curte, fiindcă fuseseră tăiaţi şi alţii lăsaţi să crească în locul lor. Stătu multă vreme pe trotuarul opus, privind uşa, aproape aşteptând să se deschidă: Alfred! Alfred! Vino imediat. Tatăl tău trebuie să sosească.

În cele din urmă, uşa chiar se deschise şi ieşi un bărbat în vârstă. Avea o mustaţă stufoasă şi căruntă şi părea un ofiţer în retragere. Aruncă o privire tăioasă de partea cealaltă a străzii, tocmai când un homosexual îi atingea braţul lui Alfred:

- Nu? şopti tânărul.

- Nu, răspunse Alfred şi plecă de acolo.

Găsi un apartament într-o casă din centrul Berlinului, pe Wilhelmstrasse. Odată cu casa, se alese şi cu nişte părinţi de circumstanţă care locuiau la etajul unu al aceleiaşi clădiri. Herr Doktor Bernhard Silberstein era un medic pensionat, cu părul şi barba albe, o tuse cronică şi degetele îngălbenite de tutun. Soţia lui, o femeie simplă şi reconfortantă pe nume Annalise, îi spuse clar lui Alfred că trebuia să cineze cu ei vinerile, pentru a celebra Sabatul.

- Dar eu nu sunt practicant, spuse el, prea jenat pentru a-i mulțumi cum se cuvine.

- Atunci, vino miercurea, conchise Frau Silberstein şi nu vru să admită nici o obiecție.

Prima dată când se duse, îl ospătară cu ficat de gâscă şi jumări la aperitiv. Apoi fu servită chiar gâsca, umplută cu fructe şi crocantă de se topea în gură, cu piure de cartofi şi varză roşie. La desert îi aduseră ştrudel de mere cu nuci, fierbinte, a cărui crustă delicată îl făcu pe Alfred să ofteze.

- Joci şah? îl întrebă Herr Doktor.

- N-am mai jucat de mult.

- Îți vei aduce aminte, îl asigură Dr. Silberstein, alegându-şi piesele negre.

Juca foarte bine şi începu să decimeze pionii albi.

- De ce te-ai întors în Germania?

- Iubesc Berlinul. Visez de ani de zile să mă întorc.

- Oamenii de aici îi urăsc pe evrei, spuse încet Dr. Silberstein.

- Peste tot e aşa.

- Dragul meu, ai auzit de Walter Ratenhau?

- Bineînțeles, ministrul de interne. Cel pe care l-au asasinat.

- Era un marş de înaintare a trupelor: „Împuşcați-l pe Walter Ratenhau, / E un blestemat de jidan împuțit." *Ai auzit de Naziști, de Partidul Național Socialist al muncitorilor germani?*

- Nu, nu sunt atras de politică.

- E un partid mic, de adunătură. Promit că vor scăpa Germania de evrei.

- Cum au ieşit la ultimele alegeri?

- Jalnic, au primit numai 280 000 de voturi în toată țara.

- Atunci e bine, zise Alfred.

Magazinul Wertheim din Leipzigerplatz era un local pentru aristocrați, un palat de piatră, marmură şi cristal. Avea arteziene cu borduri de ceramică lucrate chiar de împărat şi înăuntru lucrau optzeci şi trei de ascensoare, ca nişte minunate tuburi pneumatice. Acum, un arhitect pe nume Eric Mendelsohn construia un alt

magazin elitist pe Leipziger Strasse, pentru o familie de negustori de blănuri pe nume Herpich. Alfred studie clădirea, pe care Mendelsohn o proiectase aproape numai din sticlă, o noutate nemaivăzută pe vremea aceea.

Doi tineri din biroul arhitectului se arătară receptivi la întrebările lui şi-i vorbiră cu entuziasm. Proiectul urma să reprezinte un mod nou de expunere a fațadei. Nopțile, becuri electrice ascunse aveau să ilumineze interiorul magazinului Herpich's, învăluindu-l într-o aureolă glorioasă.

Pe Alfred îl intriga o idee.

Puțin mai jos, pe aceeaşi stradă, era o clădire goală, unde fusese un magazin de pantofi. Îl căută pe proprietar şi acesta îi ceru o chirie mai mare decât valoarea spațiului.

- Plătesc, dacă faceți nişte modificări.

Proprietarul îl ascultă şi căzură de acord.

În vreme ce se efectuau renovările, Alfred îşi lăsă mustață. Unchiul Martin îi trimise scrisori de recomandare pentru fabricanții de ceasuri de mână la un preț convenabil şi de asemenea, pentru bijutierii care lucrau ieftin şi frumos, în aur, o gamă de produse care se vindeau bine. În loc să se folosească de ele, Alfred dădu telefoane la Londra şi scrise câteva scrisori. Se gândise foarte mult la tipul de obiecte pe care voia să le vândă şi solicitările lui fură foarte precise. Îndrăzneala lui aprinse imaginația unuia dintre directorii Sindicatului, care-l verifică simplu, căutând în registrele companiei, la foştii angajați. Apoi îi scrise că nu-i puteau furniza ceea ce cerea, dar îi trimise numele mai multor angrosişti central europeni şi adăugă că firma DeBeers le va recomanda acestora să-şi mărească creditele. Spre încântarea lui Alfred, magazinul se umplu iar el nu avu decât să semneze garanții; în schimb, îşi investi cea mai mare parte a capitalului în decorarea spațiului: carpete turceşti groase şi scaune stil, confortabile, aşezate în jurul micilor casete de cristal care găzduiau pietrele. Micile locuri rămase în pereți neacoperite cu oglinzi fură zugrăvite într-un alb ca al cojii de ou.

Seara de deschidere a magazinului Herpich's fu o ocazie socială. Politicienii ţinură cuvântări, se tăie o panglică, se bău şampanie. Bărbaţi şi femei în haine de gală străbătură sălile cu pereţi de sticlă şi exclamară privind nurcile, samurul şi blănurile de jder expuse înăuntru, scăldate în lumina ce se revărsa din sursele ascunse inteligent.

Ieşind din clădirea uriaşă, trecătorii fură atraşi de un felinar Kliegl de mari dimensiuni, aflat în plină stradă. Lumina lui făcea să strălucească un zid brumăriu, din cărămizi care se asortau cu restul clădirii fostului magazin de pantofi. După jungla sălbatică a blănurilor dinainte, zidul acela răspândea calm şi confort. Părea că ascunde un mister sub acea aparenţă simplă. Când se apropiară, trecătorii văzură că în zid se deschidea o fantă, ca o privire către ceva de dincolo de cotidian; sub capacul de sticlă al fantei, pe un piedestal acoperit cu catifea neagră, se afla un singur diamant alb, nemontat.

Singura firmă vizibilă era o mică plăcuţă de bronz pe uşă, gravată cu un singur cuvânt.

HAUPTMANN.

Avu grijă să-i plătească pe angrosişti cu primii bani pe care-i câştigă. La început, doi dintre furnizori îi testară tinereţea. Printre ei, cei de la Dietrich Brothers, o veche firmă germană şi de la Koenig Company, o firmă evreiască mai mică, amândouă controlând monturile în aur care soseau la Berlin. Irwin Koenig ceru un preţ despre care Alfred ştia că era ridicol de mare şi apoi Dietrich Brothers procedă la fel. Fără monturi, nu putea vinde inele cu diamante. Era clar că-şi fixaseră între ei un preţ şi crezuseră că-l vor obliga să plătească.

- Nu, mulţumesc, spuse el calm, când furnizorul reveni. M-am hotărât să comand în altă parte.

Spuse acelaşi lucru şi celui de la Dietrich Brothers.

Până când Koenig reveni cu o ofertă rezonabilă, petrecu o săptămână foarte neliniştită. Apoi, Alfred folosi aceeaşi manevră ca

să obțină de la Dietrich Brothers un preț încă şi mai bun şi îşi aranjă ca pe viitor să obțină monturile din Praga, prin firma Voticky. În curând, afacerile îi permiseră să angajeze doi tehnicieni din Amsterdam, care urmaseră aceeaşi pregătire ca el şi Laibel.

Îi plăcu de la început să câştige bani. Cumpără o maşină de culoarea ardeziei, unul din primele produse rezultate după fuziunea firmelor Daimler şi Benz, apoi se duse la un croitor şi începu să-şi formeze o garderobă. Dr. Silberstein, care avea un singur costum pătat şi citea publicațiile Institutului Psihoanalitic, îi spuse că-şi compensa singurătatea din copilărie, dar el se duse la un croitor şi mai scump, cel mai scump de pe Tauentzienstrasse. Acesta cunoştea un fabricant de lenjerie, care la rândul lui ştia un pantofar, care confecționa şi jambiere. De asemenea, un comisionar de la florărie aducea de trei ori pe zi flori proaspete la magazin, pentru butonierele domnului Hauptmann.

Mustața îi crescu stufoasă şi roşcată, dar el şi-o tunse perie, ca cea pe care o avusese tatăl lui şi îşi imagina că-i adaugă cinci ani în plus la înfățişare. În afară de neplăcerile cu furnizorii, vârsta nu constitui un handicap pentru el. În afacerile cu diamante, dacă aveai succes, era de folos să fii tânăr.

Învăță să evite diversele invitații, dar într-o zi, Lew Ritz, un american care era student la medicină în Berlin, îl întrebă dacă i-ar plăcea să meargă la o petrecere. Îi plăcea de Lew, al cărui nume evreiesc de alint era Laibel, ca şi al vărului Ludvik. În seara aceea merseră cu maşina în suburbiile vestice ale oraşului, la o casă de pe malul râului Havel. Uşa le fu deschisă de o fată care purta numai un şort, iar toate femeile dinăuntru erau nude şi se amuzau. Toți bărbații erau îmbrăcați impecabil şi câțiva erau strânşi în jurul unei dansatoare care venise la Berlin cu Josephine Baker. Negresele erau o noutate pe atunci în Germania, dar el şi Ritz observară pe altcineva şi porniră amândoi deodată.

Se opriră, se priviră şi Ritz scoase o monedă.

Fata avea un chip drăguț şi dinți uşor încovoiați. Era zveltă şi pe coapsele albe avea urme roze de la jartiere.

- Nu, spuse el. Te superi dacă merg eu, Laibel?

Ritz era foarte bun din fire. Clătină din cap şi se îndepărtă.

- Sunt Alfred.

Ea părea că nu se simte în largul ei, poate că era supărată. Poate că-l vrusese pe Lev, gândi el.

- Eu sunt Lilo.

- La ce te gândeşti?

- Ai un costum magnific.

- Nu-i nici pe jumătate atât de magnific ca al tău, îi spuse el grav.

Ea începu să râdă.

- Trebuie să stăm la circul ăsta?

- E răcoare, mă duc să-mi iau hainele, spuse ea.

Lângă chioşcul de unde dr. Silberstein îşi cumpăra ziarul idiş, tineri în cămăşi cafenii începuseră să vândă un săptămânal antisemit, Atacul. Îşi spuneau Ostaşii Furtunii, Sturmabteilung şi-i intimidau pe oameni, dar partidul lor avusese rezultate foarte slabe la ultimele alegeri.

- Numai douăsprezece locuri, exulta dr. Silberstein. Au câştigat numai douăsprezece locuri într-un Reichstag de peste cinci sute de membri.

- La urma-urmei, îi amintea Alfred, asta e ţara care l-a făcut pe Albert Einstein directorul institutului Kaiser Wilhelm.

- Dar tot asta e ţara, mută dr. Silberstein un nebun ca să-i ia un pion, unde cetăţenii aşteaptă la ieşirea din biroul lui Einstein de la Academia Prusacă de Ştiinţe şi la ferestrele apartamentului lui din Haberlandstrasse să-i strige lucruri murdare pentru că e evreu.

- Prostii.

Dr. Silberstein mormăi. Păstrau cu sfinţenie întâlnirile de miercuri seara şi şahul lui Alfred se îmbunătăţise rapid. Prima dată când îşi bătuse gazda fusese o întâmplare; acum se luptau ca nişte tigri, nu-şi arătau şi nu-şi cereau nici o milă. Bernhard

Silberstein era hăituit de spectre. Nişte finanţişti olandezi, patru fraţi pe nume Barmat, fuseseră acuzaţi că au făcut „daruri şi contribuţii" unor persoane suspuse din guvernul german. Fraţii Barmat erau evrei iar dr. Silberstein aştepta repercusiuni.

- E absurd, zise Alfred. Nu sunt criminali catolici şi criminali protestanţi?

- Trebuie să fim super prudenţi, zise şovăind dr. Silberstein. Mai ales, trebuie să ne păzim de angajarea în practici de afaceri concurenţiale.

Alfred îşi dădu seama încotro se îndrepta conversaţia; Bernhard Silberstein făcea parte din Consiliul Evreiesc, împreună cu Irwin Koenig, furnizorul cu care avusese el necazuri.

- Ai ajuns să mă cunoşti, spuse el. Spune-mi, crezi că l-am înşelat pe viermele ăla?

- Nu contează. Important e că el spune că da. Rabinul Hillel spune: „Nu e destul să eviţi răul. Omul trebuie să evite şi aparenţa răului."

Alfred oftă.

- N-ai vrea să asişti la o şedinţă a Consiliului Evreiesc marţi seara, săptămâna viitoare? întrebă dr. Silberstein. Avem planificat să sărbătorim două sute de ani de la naşterea lui Mendelssohn.

- Felix Mendelssohn, compozitorul?

- Nu, nu, Moise Mendelssohn, bunicul lui, care a tradus pentateucul în germană.

- Nu pot, spuse Alfred.

Studie tabla de şah, apoi făcu o mutare care se dovedi a fi foarte vulnerabilă:

- Sunt foarte ocupat în ultimul timp, se scuză el.

Ea pretindea că circumcizia îi dădea lui Alfred puteri oculte asupra ei, că o ţinea tot timpul aprinsă de dorinţă. După ce actul se termina, se apleca deasupra mădularului lui, îl numea micuţul ei cavaler evreu şi-l conjura să se ridice din nou, gata de luptă. Avea cu zece ani mai mult decât el. Toată lumea o numea Lilo, dar numele ei de botez era Elsbeth Hilde-Maria Krantz şi era fiica unui

stăpân de turme de porci din Westphalia. Timp de şapte ani lucrase pe post de cameristă şi-şi păstrase virginitatea şi aproape toți pfennigii câştigați, adunând zestrea de care o fată din clasa ei avea nevoie ca să se poată mărita. Ori de câte ori avea o zi liberă de la hanul unde lucra, mergea acasă şi îngrijea porcii sau ajuta la tăiere, în funcție de anotimp. Aproape că adunase bani destui când izbucni inflația. Peste noapte, mărcile pe care le pusese deoparte cu atâta strictețe deveniră inutile.

- Viața mea nu mai avea niciun sens, îi spuse ea, pe când stăteau în pat şi auzeau acordurile unui fonograf răzbătând slab prin podea. De ce trebuia să aleg între a spăla toaletele şi a mirosi gunoiul porcilor? M-am hotărât să devin actriță.

În prezent, era angajată la un magazin de țesături. Era chemată din când în când pentru figurație la studiourile UFA şi pomeni vag de un film în care jucase; el bănuia cam despre ce fel de film era vorba.

Dar se simțea bine alături de ea. Mergeau la cabarete, mai ales la favoritul ei, Tingeltangel. Uneori mai venea cu o prietenă pentru Ritz, chiar dacă lui îi venea să le huiduie când le auzea spunând jazzului „yatz", dar cel mai adesea mergeau doar ei doi. O duse la teatru, la primele concerte din viața ei. La Filarmonică, Artur Schnabel îi umplu ochii de lacrimi.

Alfred îi dărui un colier, o brățară. Îi cumpără o haină de blană de la Herpich's şi uneori îi dădea bani, dar relația lor nu era un aranjament. Era încântat de viața lui şi se credea un tip grozav. Dar într-o seară, intrară în barul de la Tingeltangel între două spectacole, la timp pentru a auzi lumea plângându-se de faptul că barmanul închisese radioul.

- Dar nu e muzică în seara asta, zise acesta. E doar vorbă şi iar vorbă despre New York. Cui îi pasă de sporovăiala de la New York?

- Ce se întâmplă acolo? întrebă Alfred, foindu-se pe scaunul înalt.

Barmanul ridică din umeri:

- Nişte palavre despre Bursă, zise el.

La câteva luni după aceea, portarul clădirii unde se afla magazinul îi spuse lui Alfred că situația îi amintea de anul 1921.

- Unde erați în '21, domnule?

- În Elveția, la școală.

Omul oftă:

- În '21, copiii mei se duceau adesea flămânzi la culcare. Era adevărat, copiii sufereau şi acum de foame în Germania. Diamantele erau ultimul lucru pe care l-ar fi cumpărat cineva. Dintr-odată, tehnicienii olandezi nu mai aveau ce să şlefuiască sau să monteze. Le dădu un ultim salariu cât îndrăzni de mare, apoi îi concedie.

Lev Ritz îi spuse că afacerea cu pălării a tatălui lui, care trăia într-un oraş numit Waterbury, ajunsese la un punct de stagnare. În primăvara aceea, Ritz îşi luă diploma de medicinist şi plecă din Germania. La o zi de la plecarea lui, primi o scrisoare de la unchiul Martin. Acesta îi scria că-l poate trimite pe Karel la Berlin, dacă Alfred are nevoie de el. De fapt, lucrurile mergeau atât de prost la Praga, încât era posibil ca şi Laibel să vină să lucreze pentru Alfred.

Le răspunse la scrisoare, sfătuindu-i să rămână acasă.

- Dau vina pe evrei, spuse dr. Silberstein.

Lui Alfred nu-i plăcea cum arăta bătrânul. Annalise îi spusese că soțul ei stătea foarte prost cu sănătatea. Îl lăsa inima şi tuşea tot timpul. În nopțile fierbinți, bătrânul respira greu şi stătea ore întregi lângă fereastra deschisă, proptit pe perne.

- Mai am un văr din Polonia în viață la Frankfurt, spunea dr. Silberstein. Naziştii îi bat pe evrei acolo. Poliția nici nu le ascultă plângerile.

- Berlinul e încă civilizat, răspundea Alfred.

- Ar trebui să pleci. Eşti încă tânăr.

- Hai să jucăm şah, îşi pierdea Alfred răbdarea.

Afacerile deveniră şi mai proaste. La Capetown, un individ pe nume Ernest Oppenheimer câştigase preşedinția grupului DeBeers

şi descoperi că mai aveau şi alte probleme, în afară de criză. DeBeers acumulaseră o mare rezervă de diamante, atât de mare încât, dacă ar fi fost comercializate, ar fi devalorizat complet pietrele preţioase. Ca să facă lucrurile şi mai rele, se deschiseseră mine noi în Transvaal şi în Namaqualand. Oppenheimer dizolvă Sindicatul şi-l înlocui cu Corporaţia Diamantelor, o organizaţie cu misiunea de a lansa diamantele pe piaţă într-un flux micşorat, pentru a păstra preţurile ridicate. Dar la ce bun să menţii valoarea când nu se vindea nimic?

Într-o dimineaţă, Alfred se sculă cu gândul că ura să fie om de afaceri, să meargă în fiecare zi la magazin şi să privească o uşă care se deschidea prea rar. Unii bijutieri cu reputaţie începuseră să vândă fleacurile pe care i le recomandase şi lui unchiul Martin să le vândă la început. În loc să le urmeze exemplul, îşi oferi un sejur de patru zile în Olanda şi comandă o gamă bună de bijuterii Delft, în albastru şi alb. Toate pietrele preţioase pentru care eliberase chitanţe fură returnate furnizorilor, apoi lichidă toată marfa cu excepţia a şapte diamante mici, galbene, pe care le păstra în safe pentru a continua să se simtă un negustor. Un ceas elveţian fu pus în locul diamantului alb din nişa vitrinei. Noile produse se vândură prost, dar n-ar fi ajutat la nimic să vândă articole mai ieftine. În pădurile din jurul Berlinului, şomerii ridicau colonii de corturi.

- Avem nevoie de un bărbat puternic ca să ne scoată din încurcătura asta, spuse portarul, studiind costumul bine croit al lui Alfred. În ochii portarului lucea ceva; ori era nazist, ori comunist, sau poate că din nou copiii lui erau înfometaţi.

Paolo Luzzatti de la Sidney Luzzatti&Sons îi scrise din Neapole că lucrarea despre care discutaseră la Antwerp cu mai mulţi ani în urmă devenise o urgenţă. Alfred se gândise mult la Diamantul Inchiziţiei. Perspectiva de a lucra la mitra papei Grigore era un gând care înlătura monotonia. Pe de altă parte, viaţa lui la Berlin se întunecase. Îi plăcuse să se plimbe pe Unter den Linden; acum, de două-trei ori pe săptămână erau parade,

defilări ale tinerilor în cămăşi maronii sau veneau comuniştii din districtul de est, în cămăşile lor galbene şi decolorate. Ori de câte ori coloanele de manifestanți se întâlneau, totul degenera într-o violență total nepotrivită pe cel mai frumos bulevard din oraş.

Alegerile din septembrie fură un dezastru. Naziştii se lăudaseră că cele douăsprezece locuri ale lor vor creşte la cincizeci. Dar şase milioane şi jumătate de germani îi făcură cadou lui Adolf Hitler o sută şapte locuri în Reichstag.

La o săptămână după alegeri, Paolo Luzzatti veni la Berlin, ducând mitra lui Grigore într-un sac albastru cu fermoar gros, care ar fi putut la fel de bine adăposti prânzul unui instalator.

- Magnifică, spuse Alfred, după ce văzu mitra.

- Familia dumneavoastră execută lucruri bune.

El dădu din cap, acceptând complimentul. Polița de asigurare adusă de Luzzatti era imensă şi Hauptmann trebuia să facă față. Cât timp se încheiară aranjamentele cu compania de asigurări, Luzzatti se agită nervos prin încăpere.

Cadrul de aur al coroanei fusese îndoit datorită căderii. Paolo se uită peste umărul lui Alfred când acesta extrase delicat diamantul galben din montură şi-l examină prin lupă. Amândoi ştiau cât de uşor poate fi ruinat şi crăpat un diamant, în ciuda durității lui.

- Nu pare atins, se pronunță el şi celălalt oftă uşurat.

- Va trebui să fac nişte testări extensive ca să mă asigur. Va dura ceva timp. Până atunci, continuă el pe un ton lejer, aş putea să repar şi montura.

Paolo se încruntă:

- Aveți această abilitate? Când o voi înapoia Vaticanului, trebuie să fie perfectă.

- S-ar putea să am nevoie şi de un aurar, ridică Alfred din umeri. Sunt vreo doi foarte buni aici.

În cele din urmă, spre uşurarea amândurora, Luzzatti luă trenul de Neapole şi-i lăsă mitra lui Alfred.

În ciuda asigurării, nu lăsă deloc diamantul sau mitra în voia soartei, ducându-le seara acasă în sacul cel albastru şi aducându-le

la magazin în fiecare dimineaţă. Într-o seară, când Lilo era pe la el, i le arătă şi ei.

- Ale cui sunt?

- Ale papei.

Ea se încruntă. Nu era o persoană religioasă, dar văzu că astfel de glume îi displăceau. Poate mai ales pentru că veneau de la el.

- Înainte de asta, au aparţinut unui om din Spania, care a fost ars pentru că era prea evreu.

- Uneori, mi se pare că eşti nebun, spuse ea posacă.

La sfârşitul testării, realiză că piatra era intactă. Într-o dimineaţă, o montă la loc în mitră. Se întreba dacă oamenii de la Vatican ştiau pe ce se baza desenul. Strămoşul lui făurise coroana exact la fel ca în schiţele pe care le văzuse Alfred, reprezentând **misnepheth**, *mitra Marelui Preot. Dar aceea fusese din pânză şi aceasta era din aur. Era foarte greu de curăţit, dar Alfred era recunoscător că avea de lucru şi nu se grăbi. Făcu nişte experimente şi-şi dădu seama că prezenţa unui aurar nu era necesară. Netezi singur aria atinsă, fracţiune cu fracţiune de centimetru, plăcându-i să dea mici lovituri cu un ciocan ce părea că-şi trage inspiraţia din îndemânarea cu care strămoşul lui confecţionase mitra.*

Oricât ar fi încercat, munca nu-i putea ocupa toate gândurile. Noul Reichstag se întruni în octombrie. Mii de oameni se adunară în faţa clădirii executivului şi-l aclamară pe Hitler. Împotriva legii, trupele naziste reuşiseră să-şi strecoare înăuntru soldaţii în uniforme. Înăuntru, aceştia se schimbaseră la toalete şi intraseră în şedinţă, transformând totul în haos, vociferând şi bătând din picioare. Când poliţia împrăştie în fine mulţimea de afară, organizatorii se îndreptară spre Herpich's, unde sparseră vitrinele şi prădară blănurile.

Alfred stătea la sediul lui şi-i asculta scurgându-se pe bulevard, spre magazinul lui Wertheim. **„Juda verrecke!"** *ţipau ei. „Să piară evreii! Să piară, să piară, să piară evreii!"*

Lew Ritz îi scrise că-şi făcea stagiatura la un spital din New York. „...Înțeleg că cererile de viză americană s-au înmulțit foarte tare în Germania. Te-ai gândit să vii aici? În cazul că te-aş putea convinge, îți trimit următorul document. Vei avea nevoie de el, pentru că nu acordă vize decât celor care pot dovedi că nu vor îngroşa cozile la pâine. Sper că vei veni. Dacă vii, te voi duce la un loc numit Cotton Club, unde o să descoperi că nici n-ai ştiut până acum ce e aia „yatz" adevărat..."

„Următorul document" era o declarație semnată de tatăl lui Lew, prin care se atesta că Alfred Hauptmann va fi angajat de corporația Ritz Headwear după intrarea în Statele Unite. Puse plicul în safeul lui. Dar când îi răspunse lui Lew la scrisoare, îi reaminti că naziştii erau doar al doilea partid ca mărime din Germania. „Paul von Hindenburg este preşedintele republicii germane şi a jurat că va respecta Constituția", *scrise Alfred. Şi se strădui să uite că Hindenburg avea optzeci şi patru de ani şi ațipea adesea.*

Lilo îi arăta în continuare prietenie şi afecțiune, dar era clar că ceea ce se întâmpla începuse să o deranjeze. Nu se mai agăța de micuțul ei cavaler evreu şi uneori, întinşi în întuneric, îşi exterioriza temerile.

- Naziştii au sedii în diferite părți ale oraşului. Depozite abandonate şi foste fabrici, ştiai?

- N-am auzit.

- Da, le numesc puncte de concentrare. Îi aduc acolo pe duşmanii lor, să-i ia la întrebări. Comunişti şi evrei.

- De unde ştii?

- Mi-a spus cineva.

El o bătu uşor pe coapsă, ca s-o liniştească. Poate că era doar un zvon, dar putea fi adevărat, pentru că oamenii chiar dispăreau. Din canalul Landwehr erau mereu pescuite cadavre.

Peste tot pe unde mergea, Alfred vedea uniforme naziste. Cămăşile cafenii sporeau mereu în număr. Hitler le promisese slujbe

şi prosperitate odată ce aveau să se îndrepte prevederile injuste ale tratatului de la Versailles din 1919 şi evreii aveau să fie izgoniți din Germania.

Un editorial din Atacul *îi sfătuia pe cetățeni să nu încerce soluții individuale în problema evreiască, pentru că era o problemă de stat. Cu toate acestea, tot mai multe persoane încercau să găsească singuri ce e de făcut. Vărul polonez al lui Bernhard Silberstein intră în panică din cauza sălbăticiilor din Frankfurt şi-şi părăsi congregația pentru a veni la rudele din Berlin. Era un tânăr cu fața ciupită de coşuri şi barba rară. Nu era greu să-l identifici pe Max Silberstein ca pe unul dintre disprețuiții* Ostjuden, *adică un evreu venit în Germania din estul Europei. La două zile de la sosire, se duse până la chioşc să-i cumpere ziarul unchiului lui şi dădu peste trupele furtunii, care vindeau* Atacul. *Ajunse acasă palid, cu ochii lucioşi şi un carton prins pe haină, la spate: SUNT UN HOȚ EVREU. A doua zi luă trenul de Cracovia.*

Pentru familia Silberstein, fu picătura finală. Îşi lichidară bunurile şi merseră să trăiască împreună cu o doctoriță, în munții Harz.

- De ce nu pleci din țară? vru să ştie dr. Silberstein când îşi luară rămas-bun.

- Am afaceri aici, spuse Alfred, încercând să vorbească liniştit.

- Aştepți momentul când toți vor vrea să plece şi va fi prea târziu?

- Dacă asta vă e părerea, de ce nu plecați dumneavoastră din Germania?

- Prostule! Nu ştii că trebuie să treci un examen medical ca să obții viză?

Se priviră în ochi:

- Lasă-ți afacerile, continuă dr. Silberstein, care se ambalase prea tare şi respira cu greutate. Ce ai cu adevărat valoros şi nu poți lua cu tine?

- Oraşul ăsta, spuse Alfred, după o clipă de gândire.

Totuşi, oraşul pe care-l iubea nu mai era acelaşi. Naziştii şi comuniştii mai evoluaseră de la bâte şi nu era un fapt neobişnuit

să-şi schimbe ruta în plimbările lui, pentru a evita porțiunile unde se auzeau focuri de armă.

Într-o dimineață, venind la lucru, găsi cuvântul JUDE scris cu vopsea albă pe zidul lui din cărămizi plumburii. Îl lăsă acolo şi poate funcționă ca un avertisment. Zilnic intrau la el mai multe persoane cumsecade şi vându câteva bijuterii de valoare. Vitrinele lui Herpich fură sparte şi înlocuite de mai multe ori şi în cele din urmă, câteva geamuri fură acoperite cu şipci de lemn şi lăsate aşa. Circulă zvonul că familia Herpich se gândea să vândă magazinul unor creştini. Poate că era adevărat. Exista un curent de arianizare a afacerilor şi într-o după-amiază, Richard Deitrich intră în magazin şi-i spuse că Deitrich Brothers cumpărase Irwin Koenig.

Richard Deitrich avea o față curată şi strălucitoare şi un croitor foarte bun. Pe reverul pardesiului lui gri era prinsă o zvastică, ceea ce arăta că nu ar fi fost nepotrivit nici dacă ar fi purtat o uniformă:

- Magazinul dumitale e mic şi încântător, spuse el. L-am admirat întotdeauna. N-ai fi interesat să ni-l vinzi, Herr Hauptmann?

- Nu m-am gândit la asta.

- Anumite persoane vor avea dificultăți în afaceri, nu ştiu dacă mă înțelegi. Dacă vinzi acum, poți rămâne angajatul nostru.

- Nu cred că o voi face.

- În viitor, va valora mult mai puțin, spuse politicos Deitrich.

Alfred îi mulțumi pentru ofertă.

Hauptmann era un nume german, el era german. Dar acum, la restaurante sau când voia să cumpere un bilet de teatru, simțea cum oamenii îi respingeau originea străină, îl urmăreau cu ochii.

Apartamentul familiei Silberstein rămase gol. Îi lipseau partidele de şah de miercuri seara şi în ultima vreme, Lilo era mereu ocupată când o căuta. Într-o seară, barmanul de la Tingeltangel îi spuse că venise acolo foarte des în ultimul timp, cu o cămaşă cafenie alături.

Îi telefonă şi-o întrebă dacă puteau sta de vorbă. Când ajunse la ea, era într-o haină de casă şi-şi punea părul pe nişte bigudiuri unse cu o substanță care mirosea a ouă clocite.

- Da, e adevărat, recunoscu ea. Am un alt pricten.

El se aştepta să fie furios sau foarte trist, dar nu experimentă nici una dintre cele două senzații.

- Mi-a spus că vor da o lege. Va fi aspră cu femeile germane care ies cu evrei.

Şi trase din țigara care-i tremura în colțul buzelor.

- Doar nu vrem aşa ceva, îl privi prin norul de fum.

- Noroc, Lilo.

- Noroc şi ție, răspunse ea.

La miezul nopții, îşi aminti că-i arătase ce era în sacul albastru. Încercă să nu se mai gândească. Orice ar fi lipsit din relația lor, lucrul acela nu fusese onestitatea. Avea încredere în ea.

Dar se frământa.

Se ridică din pat înaintea zorilor. Se aşeză la masă şi lucră cu înfrigurare. Când termină, aurul sclipea, diamantul strălucea - mitra era perfectă. O împachetă cu multă grijă, tapetând bine o cutie mai mare, apoi o ambală şi scrise pe pachet adresa lui Paolo Luzzatti. Când se deschise la poştă, el era la uşă.

În acea vineri, de dimineață, fu trezit de telefon:

- Domnul Hauptmann?

Era portarul din Leipziger Strasse:

- Am veşti foarte proaste, domnule, spuse omul.

Alfred îşi drese vocea.

- S-a petrecut...ă ... un jaf.

- Magazinul meu?

- Da. Au luat tot.

- ...Ai anunțat poliția?

- Da.

- Vin imediat, anunță Alfred.

Dar mai rămase în pat douăzeci de minute, de parcă ar fi fost duminică şi n-ar fi avut nici o treabă. Când se trezi, făcu baie, se bărbieri şi se îmbrăcă cu grijă, apoi îşi puse lucrurile într-un geamantan.

Luă un taxi, dar opri şoferul la vreo două sute de metri, la Herpich's, pentru că văzuse doi soldaţi nazişti în faţa magazinului. Ocoli prin spate şi veni pe o alee, deschizând cu cheia lui. Când intră, portarul era în faţa lui.

- Bună dimineaţa.

- Bună dimineaţa, domnule, răspunse omul, se întoarse şi începu să mătură.

Uşa dinspre holul clădirii fusese spartă. Toată marfa fusese luată, iar rafturile şi mobila erau stricate. Alfred se strecură în cămăruţa din spate şi văzu că încercaseră să forţeze safeul, dar nu izbutiseră. Era zgâriat şi o mică parte din uşiţă fusese decojită, dar era un Kroner, din oţel bun de Ruhr.

Cei doi soldaţi stăteau în dreptul nişei din peretele exterior. Geamul fusese spart şi deschizătura acoperită cu o şipcă subţire de lemn, prin care-i auzea perfect, discutând despre sânii unei fete.

Oare veniseră acolo pentru femeie sau pentru bijutier? Sau era doar o altă întâmplare?

În momentul acela, lucrul cel mai important era să nu-l audă deschizând safeul. Începu să întoarcă discul, acoperit de fâşâitul măturii portarului, care se îndrepta spre uşa de la intrare.

- Hei, tu, îl strigă unul dintre nazişti, l-ai văzut pe Izzie?

- Pe cine? întrebă portarul.

- Pe Isidor, evreul bijutier.

- A, pe domnul Hauptmann.

Uşa safeului era deschisă. Alfred scoase scrisoarea de la Ritz şi bucata de piatră aurită şi micile diamante şi le băgă pe toate în buzunar.

- Nu l-am văzut de ieri pe Herr Hauptmann, spuse portarul.

Petrecu şapte ore la Ambasada Americană din Tiergarten Platz, mai mult în sala de aşteptare. Când ieşi de acolo, banca Damstadt National, unde avea cont, se închisese pentru tot weekendul, dar avea viză americană. Merse direct la gara Anhalter şi stătu la ghişeul de clasa 1 mai multe minute, până îşi aminti şi se mută la

clasa a III-a. Locurile din tren erau strâmte şi înghesuite şi canapeaua puțea, dar altfel, ar fi putut semăna cu o călătorie de afaceri în Olanda.

Avea câteva cunoştințe la Amsterdam, dar nu voia să vadă pe nimeni. De dimineață, avea să vândă unul dintre diamante şi va pleca la Rotterdam, să ia primul vapor de New York. Închirie cea mai ieftină cameră pe care o găsi, pentru o noapte, la etajul patru al unei pensiuni şi apoi se duse la un local de muncitori şi luă o cină modestă. Când ieşi, afară ploua şi paşii îl duseră fără să vrea până în fața casei unde locuise cândva, împreună cu Laibel. Moara de vânt pe care o îndrăgiseră nu mai era la locul ei.

Se întoarse în cameră şi nu mai ştiu ce avea de făcut. Era o cameră meschină şi nu prea curată. Nu voia să se bage în pat. Se aşeză pe un scaun în fața ferestrei, privind ploaia:

- Îmi cer iertare, doctore Silberstein, le şopti acoperişurilor ude şi strălucitoare din Amsterdam.

Partea a II-a

ASCUNDEREA

10 TAMAR STRAUSS

În vis, Yoel era viu şi-i desfăta trupul cu eficiența teutonă pe care nu reuşise s-o alunge odată cu restul trăsăturilor germane pe care le moştenea. Tamar se simțea extraordinar, dar se trezi singură, în liniştita cameră de hotel. Rămase multă vreme sub plapuma boțită, amorțită de o durere pe care aproape că o uitase. Covoarele miroseau a praf.

Încercă să atipească din nou, dar somnul o ocoli. Încercă să formeze în minte fața lui Yoel, dar claritatea întârzia să apară. Pielea lui nu fusese atât de brună ca a ei, dar era şi el smead pentru un *yecheh*, adică evreu german. Ochii lui, de un albastru palid pe chipul întunecat fuseseră aceia care o captivaseră în seara când se întâlniseră la muzeu. Nu li se făcuse cunoştință. El o privise doar, din colțul opus al camerei.

Ea se uitase în altă parte, ciugulind dintr-o salată.

Când privise din nou, ochii lui blestemați erau tot ațintiți asupra ei. Fără pic de ruşine. *Se poate?* păreau că o întreabă.

Bineînțeles că nu, străin arogant, îi răspunsese indignată în mintea ei.

Dar ochii ei, trădători, îi întâlniră pe ai lui şi-i risipiră împotrivirea.

Se poate, răspundeau ei.

Ieşeau împreună de câteva luni. El era în ultimul an de rezidențiat la spitalul Beilinson din Petah Tikva. Conducea un Volkswagen roşu, vechi de doi ani, cu care venea s-o vadă ori de câte ori avea timp. Mergeau la cafeneaua Alaska de pe strada Jaffa şi la concertele Filarmonicii israeliene,

pentru care părinții lui dădeau bani, ceea ce o făcea să creadă că erau bogați.

Se hârjoneau plăcut în maşinuța roşie. Devenise foarte greu să-l țină la distanță şi într-o seară, pe plaja de la Bat Yam, nu mai putu. Îi făcu rău. După aceea, nu se mai putea opri din plâns. El nu realiza că, în conformitate cu educația ei, lucrul acela însemna că fusese distrusă. Dar îi refăcu sufletul; o iubi.

Mama lui le dori numai bine, pe un ton pe care le-ar fi spus condoleanțe. *Să nu crezi tu că nu bănuiesc ce-ai făcut pe nisip în întuneric, ca să-l prinzi în plasă,* îi spuneau ochii ei, albaştri şi contemplativi ca şi cei ai fiului.

El merse la tatăl ei, *ya abba,* cu o versiune modernă a prețului miresei, un coş de fructe şi o sticlă de arak.

- Copiii tăi vor fi brun, îi spuse *ya abba* direct.

- Aşa sper şi eu, răspunse Yoel.

După o săptămână, Tamar se întoarse la Rosh Ha'ayin, satul yemenit al părinților ei şi găsi fructele încă împachetate în plastic, bananele înnegrite şi piersicile şi portocalele mucegăite. Le aruncă pe toate. În seara aceea, *ya abba* o privi:

- Vrei să-l iei de bărbat pe acest *yecheh,* pe germanul ăsta?

Ea nu răspunse şi atunci, el dădu din cap cu putere şi desfăcu sticla de arak.

Rezidențiatul lui Yoel se apropia de sfârşit. Propusese să facă un studiu de mortalitate maternă la beduini şi, spre satisfacția lor, proiectul i se aprobă şi fu numit la o secție pentru mamă şi copil de la spitalul Hadassah.

Plănuiseră să locuiască la Ierusalim. O surprinse faptul că părinții lui se oferiră să le cumpere un apartament, pentru că între timp îşi revizuise prima părere, că ar fi fost bogați. Erau negustori de mobilă şi vindeau destule piese mici şi modeste în magazinul lor întunecos pentru a le asigura un confort minim.

Dar li se oferi o plată compensatorie din partea Germaniei.

Tatăl lui fusese la Mauthausen şi trei dintre cei patru bunici ai lui şi o mătuşă dispăruseră la Buchenwald. Proprietăţile ambelor familii fuseseră confiscate. Tatăl lui depusese o petiţie după război şi în sfârşit, fusese despăgubit cu o sumă mică. Părinţii lui nu doreau să se atingă de bani pentru ei.

Nici ea nu dorea.

Domnul Strauss veni într-o zi şi o invită la ceai. Se pomeni atrasă de el. Era obosit şi chel; oare şi Yoel avea să arate aşa?

El o bătu uşor pe mână:

- Să le trimit banii înapoi?

Aşa că, precum milionarii, ea şi Yoel se stabiliră într-un apartament de trei camere dintr-o clădire destul de nouă cu vedere la Yemin-Moshe, încercând să uite că nişte umbre le plătiseră adăpostul. Domnul Strauss se oferi să le procure mobilă daneză la preţ scăzut, dar, spre uşurarea ei, Yoel o ascultă şi cumpărară un pat cu arcuri, două dulapuri mici, o masă joasă şi nişte burdufuri din piele de cămilă pe care le îndesară cu incredibil de multe numere din ziarele locale. Căutară şi nişte vase încântătoare din aramă, spre dezgustul mamei ei, *ya umma*, ale cărei prietene înlocuiseră demodata aramă cu vase din aluminiu. Yoel munci trei weekend-uri, zugrăvind pereţii în alb, iar ea îi decoră cu tablouri arabe, ieftine, cumpărate de la piaţa din Nazareth.

Când terminară, era chiar mai frumos decât la Sana'a, casa unde crescuse.

Ya umma ar fi vrut să se mărite în veşmântul tradiţional yemenit, dar simţul ei practic avu câştig de cauză. Cumpără o rochie de nuntă pe care o putea purta şi după aceea, o tunică simplă de culoarea lavandei, care făcea pielea ei brună să iasă în evidenţă minunat. Ceremonia avu loc în sinagoga cu acoperiş de tablă de la Rosh Ha'ayin. *Ya mori*, rabinul, era cam senil şi prelungi stânjenitor cele şapte binecuvântări. După ce Yoel sparse în mod tradiţional un pahar,

urmă o masă cu pui fript cu ouă fierte tari şi curăţate şi orez cu migdale şi stafide, totul completat cu fructe, legume, vinuri şi rachiuri.

Evadară de acolo în maşinuţa roşie cât putură de repede şi petrecură trei zile la Eilat, pe o vreme perfectă. Ei tocmai îi venise ciclul, înainte de nuntă. În fiecare dimineaţă ieşeau în larg cu o barcă cu fundul transparent şi studiau coralul şi peştii. Cunoscură nişte hippie francezi care locuiau în corturi pe plajă şi porniră nişte discuţii aprinse despre comunism, dar Yoel le luă o sticlă de vin şi comunitatea proletară îi acceptă în final. Adunară coral, ea se bălăci şi el înotă.

Când se întoarseră la Ierusalim, *ya umma* îi aştepta, ca un sfinx în picioare în faţa clădirii. Mama turnă apă pe pământ şi împrăştie frunze de rută, urându-le bun venit în noua lor casă în mod tradiţional, spre uimirea unor trecători. Tamar fu mişcată, ştiind cât de greu îi fusese să facă de una singură lungul drum cu autobuzul. Insistară amândoi să mai stea, dar ea îşi sărută fiica şi-i spuse timidă ginerelui ei că spera să se bucure alături de mireasă. Apoi, mângâiată, luă înapoi autobuzul spre Rosh Ha'ayin.

Spre uşurarea lui Tamar, actul dragostei era infinit mai plăcut în propriul lor pat. Deveni repede participantă la el, iar Yoel, măgulit, începu s-o tachineze. Făcu şi el o achiziţie, o oglindă mare, care nu se potrivea cu sufletul arab al restului apartamentului. O fixară astfel încât să-şi vadă trupurile, unul cafeniu şi unul alb, amestecându-se într-o creatură frumoasă, numai a lor.

Căsătoria îi aduse noroc; progresă la muzeu. Într-o zi, un vas rar, un bronz fenician în formă de cap de leu, fu adus la departamentul de conservare pentru reparaţie, deoarece se ciobise puţin.

Când îl examină, fragmentul desprins lăsă să se vadă o serie de straturi suprapuse, foarte ciudate. Primul se dovedi a fi aramă, suspect de nouă. Al doilea era un amestec de ceară roşie de sigilat cu aliajul moale folosit în sudura

modernă. Când aşează vasul la lumină ultravioletă, acesta se dovedi alcătuit din bronz autentic, distrus, peste care un falsificator construise cu abilitate o suprafață cu aparență de vechime, dar în acelaşi timp excelent păstrată.

Muzeul fusese pe cale de a achiziționa vasul la un preț care depăşea cu mult salariul ei anual. Foarte mulți începură de atunci s-o salute dimineața, când venea la lucru.

Era o satisfacție, dar îi plăcea şi condiția de nevastă. Învăță că soțul ei nu putea mânca alimentele condimentate ca yemeniții şi că ura carnea de miel. În schimb, îi plăceau micile caise autohtone, numite *mishmish*, atât de bune, încât arabii aveau o vorbă pentru a descrie o fericire îndepărtată: *când va înflori mishmish*. Yoel puse să-i fie imprimată zicala pe cartonaşe, pe care le dădea celor care se dovedeau nerăbdători.

Colegii lui îl plăceau, poate şi pentru că - gândea Tamar cu vinovăție - lucra într-un domeniu care era în afara promovărilor şi carierei rapide. Dar obținea rezultate. Mortalitatea maternă şi infantilă printre beduini fusese întotdeauna ridicată, în mod tragic; în viața lor nomadă şi grea, grija prenatală practic nu exista. Yoel îşi petrecu primele luni discutând cu structurile de putere, vânzându-şi ideile. Apăru de mai multe ori în fața Comisiei Apelor cu autorizațiile necesare de la departamentul lui, până când fură de acord să instaleze o conductă de apă peste păşunea din Beersheva a unui trib beduin; era o țeavă neagră de plastic, urâtă foc, dar revărsând apă binecuvântată. Yoel şi un agronom de la guvern îl convinseră pe şeicul bătrân să rămână pe loc atât timp cât guvernul avea să le furnizeze nutreț animalelor. În schimb, şeicul le trimitea regulat pe toate gravidele la stația mamei şi copilului, pentru analize. Cel mai greu era să le convingă pe femei să se interneze, deoarece le intrase în sânge ideea că un copil trebuie născut în cortul tatălui lui. Dar după ce douăsprezece mame la rând supraviețuiră, cu copii cu tot, mesajul fu înțeles.

Yoel nu era împotrivă să meargă şi el la tabăra din Beersheva, dacă vreo femeie se împotrivea tratamentului. Când era liberă, Tamar mergea şi ea uneori, să-i traducă. Într-o astfel de ocazie, după ce Yoel certă femeia şi ea-i promise cu supunere că luna viitoare se va prezenta la consult, se opriră amândoi la cortul şeicului, pentru inevitabilele cafea şi curmale.

Bătrânul beduin îi aruncă o privire enigmatică şi vorbi:

- Te întreabă de ce faci asta, traduse ea.

Yoel o rugă să-l întrebe dacă nu erau cu toţii fraţi.

- Zice că nu.

- Întreabă-l dacă n-am putea deveni într-o zi ca fraţii.

- ... spune că nu prea se poate.

- Spune-i că nu-mi pasă ce naiba suntem unii pentru alţii atâta vreme cât ne ajutăm şi trăim în pace.

Şeicul privi în ochii soţului ei, căutând pericole ascunse.

- Zice că, dacă nu putem trăi în pace, ce se întâmplă?

- Atunci *mishmish* nu mai înfloreşte, răspunse Yoel.

Anul acela, în iulie, o părăsi prima oară, pentru a se prezenta la postul militar, timp de treizeci şi una de zile. Era ofiţer medic cu rangul de *seren*, căpitan. Înainte de a pleca, ea văzu că somnul îi era tulburat de vise. Recunoscu imediat că îi era frică. Se oferise voluntar pentru antrenamentele trupelor auxiliare.

Aşa că în fiecare noapte, între orele două şi patru, aştepta cu ochii arzând să sune telefonul, deoarece acelea erau orele între care soldaţii israelieni aveau voie să sune acasă. În cea de-a zecea noapte, sună:

- Nu-i nimic grozav aici.

Nu-l întrebă despre ce vorbea; un singur lucru i-ar fi transmis atâta uşurare în voce. Făcu cinci salturi suplimentare cu paraşuta şi fu trimis acasă după doar douăzeci şi una de zile. Ea îi cusu pe uniformă emblema cu dragonul roşu, îi admiră bereta roşie şi cizmele roşii de paraşutist, pe care le numeau papuci de balet.

Ofiţerul lui comandant era un maior pe nume Michaelman, chirurg la spitalul Eliezar Kaplan din Rehovot. În septembrie, dr. Michelman veni cu soţia la Ierusalim, la o conferinţă şi ei îi invitară la masă. Dov Michaelman era un om slab, cu părul albit şi ochi liniştiţi, un ofiţer de cartier general, care-i comanda pe alţii în acţiune. Eva Michaelman era o roşcată grăsuţă, cu buze ţuguiate, aşezate cumva caraghios pe o faţă de vârstă mijlocie. După masă, Yoel făcu o greşeală, dădu drumul la radio să audă ştirile. Se anunţă că armata egipteană începuse să se adune pe malul vestic al canalului de Suez.

- Manevre, spuse dr. Michaelman. Le fac în fiecare toamnă.

Ciudat, ceea ce o făcu să-i fie teamă nu fu ştirea de la radio, ci guriţa de amoreză a Evei Michaelman care, deodată, deveni de aceeaşi vârstă ca şi restul feţei.

Merse cu Yoel la mama ei pentru un Rosh Hashana yemenit apoi, pentru a fi drepţi, se hotărârâră să petreacă Yom Kippur-ul cu părinţii lui, la micuţa lor sinagogă.

La scurt timp după prânz, trei ofiţeri intrară în *shul*. Îi ocoliră pe credincioşii acoperiţi cu şaluri de rugăciune şi merseră la altar pentru a-i da o listă rabinului.

Paracliserul ceru să se facă linişte.

- Următorii sunt chemaţi să raporteze la unităţile lor militare, spuse rabinul.

Numele lui Yoel nu era printre cele citite. Din partea rezervată femeilor, Tamar îşi văzu soţul înaintând ca să întrebe ceva. Simţea că îi e greu să respire. Ieşi afară, pe când sirenele începură să şuiere.

Socrul ei o urmă.

- Ce se întâmplă? îl întrebă ea.

Domnul Strauss îşi zgârie tuleiele cărunte şi privi pe cer prin ochelarii lui cu ramă de metal:

- Poate că a început, zise el.

Se grăbiră să ajungă acasă, dar radioul şi televizorul nu mergeau. Nu erau programe în timpul sărbătorii Yom Kippur.

- Maşina are nevoie de benzină, spuse Yoel.

- Staţiile de alimentare sunt închise.

- Sunt deschise cele arabe din Oraşul Vechi.

Ea dădu din cap, ştiind că soţul ei dorea să afle şi noutăţi şi acesta se îndepărtă grăbit.

La ora două şi patruzeci de minute după-amiaza, radioul transmise un anunţ de la Forţele de Apărare Israeliene. La orele paisprezece, armatele egiptene şi siriene lansaseră atacuri peste canalul de Suez şi pătrunseseră în Înălţimile Golan. „Din cauza activităţii aeriene siriene în sectorul Golan, se aud sirene pe tot cuprinsul ţării. Acestea sunt sirene autentice... S-au dat ordine pentru mobilizarea forţelor de rezervă. In vederea unor urgenţe, orice persoană care nu are neapărat nevoie să se deplaseze pe şosele trebuie să renunţe la orice călătorie ..."

Când veni acasă, Yoel o găsi ascultând mesaje ciudate care întrerupeau muzica şi ştirile obişnuite. „Zambila purpurie, Zambila purpurie, raportaţi la ora patru p.m. la punctul de concentrare."

- Care e numele de cod al brigăzii tale?

- Carte Bună. Nu e stupid?

- Nu, spuse ea zguduită.

Se priveau în ochi când radioul chemă unitatea lui.

- Ei, spuse el.

- Pot să te ajut să te pregăteşti?

- Trebuie doar să mă schimb în uniformă şi să-mi iau obiectele de toaletă. Altceva nu am de făcut.

- Ba da, insistă ea.

Stătu un moment în baie ţinând în mână diafragma, apoi o închise la loc în cutiuţa ei şi o puse la loc în dulap. Făcură dragoste prea repede şi fără plăcere reală. Când îi venea sămânţa, ea îi şopti la ureche ce nu făcuse.

- ... ah, prostuţo ...

Îi putea citi supărarea pe față:

- De ce prostuță?

- În câteva zile, toate astea vor trece şi va trebui să ne gândim serios cum să facem față la o sarcină şi la un copil.

Dar o sărută.

- Crezi că am făcut un copil? întrebă ea, privindu-l cum îşi punea uniforma.

El ridică absent din umeri. Ea văzu că o mică parte din el era nerăbdătoare să plece, plăcându-i pericolele pe care ea le ura.

- Yoel.

El o sărută într-un mod care spunea mai mult decât unirea grăbită din pat:

- *Shalom,* Tamar.

- Aşa sper, răspunse ea.

Oraşul îşi schimbă înfățişarea. În fiecare dimineață, când părăsea clădirea ca să meargă la lucru, nişte bătrâni băgau cu lopata nisip în saci. Traficul civil era lejer. Multe maşini, ca şi Volkswagen-ul roşu, fuseseră mânjite cu noroi şi luate în război de posesorii lor. La subsolul blocului lor era un adăpost. Femeile din clădire aduseseră saltele acolo şi Tamar ajutase la lipirea ferestrelor şi la coaserea perdelelor de camuflaj. La muzeu, funcționarele tăiară cearşafuri şi făcură bandaje.

Activitatea le-a fost tuturor de ajutor. Bazându-se pe experiența trecută, toți se aşteptau la un război scurt, o apărare fulger împotriva invadatorului, urmată de o victorie rapidă şi totală.

Dar timp de trei zile, ştirile transmise fură năucitor de vagi. Deja răniții începuseră să umple spitalul Hadassah iar crainicii începură să transmită cu onestitate relatări despre catastrofa provocată de atacurile surprinzătoare şi de noile arme ruseşti. Egiptenii se stabiliseră în tranşee pe malul estic al canalului iar sirienii produceau pierderi mari în Golan.

Toți încercau să se poarte ca de obicei. Cu o rapiditate ridicolă, Tamar descoperi un alt fals, de data asta o pictură. Când o radiografie, văzu că un portret cu presupusa vârstă de o sută de ani fusese pictat peste un peisaj. Colectă o mică mostră din tabloul original, iar analiza chimică descoperi în aceasta urme de titaniu, o substanță care fusese introdusă în vopselele de pictură abia din 1920. Deci pictura originală avea doar câteva decenii.

După noul ei succes, fu convocată de director:

- Ce te-a făcut să bănuieşti ceva? întrebă el.

Tamar ridică din umeri:

- Am observat urme ale picturii în puncte şi din loc în loc, câte o tuşă diferită. Intr-un loc se trecea cu o pată de la o nuanță la alta.

Directorul dădu din cap:

- Ai talent, doamnă Strauss. Ai ochi pentru mărul din remorca plină de portocale. Nu e o abilitate pe care o are oricine, continuă el gânditor.

De data aceasta, i se acordă o mărire de salariu şi avansă de la asistent tehnic la conservator de obiecte. Deveni o parte din procedură ca fiecare achiziție nouă a muzeului să treacă pe la biroul ei. În mod obişnuit, ar fi fost încântată. Acum, de abia băgă de seamă. În fiecare noapte, alarma ceasului o trezea la ora două şi stătea trează până la patru. Dar telefonul nu suna.

Primi două scrisori, note faptice, deloc poetice. Yoel o anunța că el era bine şi că nu trebuia să se aştepte la telefoane. Liniile erau rezervate pentru „soldați cu probleme personale, cum ar fi un bolnav în familie, ceea ce, slavă Domnului, noi nu avem." Nu-i scria unde este şi nu făcea nici o referire la război.

Pe la sfârşitul săptămânii, lucrurile începură să se mai schimbe pe ambele fronturi. Kissinger încercase să aranjeze un acord de încetare a focului, care fusese refuzat de Sadat. Dintr-odată, egiptenii se arătau dornici să-l încheie. Forțele israeliene intraseră în Siria şi se aflau pe drumul spre

Damasc şi într-o dimineaţă, Tamar auzi la radio că armata traversase canalul şi războiul se mutase în Egipt. Era de aşteptat ca un acord de încetare a focului să fie încheiat în doar câteva ore.

Vru să-i mulţumească lui Dumnezeu la Zidul de Vest.

Când ajunse acolo, descoperi că aceeaşi idee o avuseseră şi sute de alte persoane. Mulţimea făcea valuri şi cei de pe margini aşteptau răbdători, micşoraţi parcă de edificiul lui Irod. Simţea intens, dar poate că senzaţiile veneau dinăuntrul ei, pe când era ţintuită între un om cărunt care suspina şi un băiat cu o expresie de fascinaţie pe chip.

Se strecură într-un spaţiu liber, apropiindu-se de zid. Cei care stăteau cel mai aproape nu se grăbeau. Rămâneau o clipă sau două, apoi îi lăsau şi pe alţii să se apropie. Împinsă şi înghesuită, reuşi să ajungă şi ea lângă blocurile de piatră încălzite de soare.

De-a lungul lor, oamenii întindeau cu veneraţie mâna să le atingă, lăcrimând cu recunoştinţă, iar mulţi citeau rugăciuni de pe hârtii pe care le vârau apoi în crăpături, plătind tribut legendei care spunea că dorinţele astfel aşezate aveau să fie îndeplinite de Domnul. Ea nu avea drept hârtie decât o listă veche de cumpărături. Pe dosul ei, scrise că şi-ar dori să aibă fiul pe care timpurile i-l refuzau. Puse hârtia într-o crăpătură, sperând că cele două feţe ale ei nu vor fi confundate şi nu va da naştere unor ouă, brânză, pâine, mere şi hering conservă.

Se deplasă, făcându-i loc unei alte femei. Mulţimea semăna cu o plasă de pescuit pe care o presă până reuşi să iasă în larg, înotând pe lângă corul de sunete, adesea dureroase, lamentaţii şuierându-i pe la urechi. Un cerc de credincioşi polonezi se ţineau de mâini şi dansau, cântând pe o melodie triumfală psalmul *Mă încredinţez milei Tale!*. Unii dintre ei erau bărboşi şi cărunţi. Băieţei îmbrăcaţi exact ca părinţii lor, în caftane lungi şi negre şi bonete tivite cu blană, se împărtăşeau de pătura de euforie ţesută de voci şi trupuri.

Pe când îi privea, un ofițer de paraşutişti se prinse în horă, răsucindu-şi şi bătând din picioarele încălțate în cizme roşii, cu capul pe spate şi ochii ațintiți spre cer, ca şi ai celorlalți. În cele din urmă se desprinse şi rămase râzând şi gâfâind, iar ea îşi dădu seama că îl cunoştea:

- Domnule maior Michaelman! îl strigă. Dov Michaelman!

El o auzi. O privi şi zâmbetul îi împietri apoi se stinse, dezvăluind o durere atât de intensă încât ea o simți ca pe un glonte şi înțelese.

Sute de oameni fură îngropați la ceremonia dedicată special eroilor, în Cimitirul Militar. Moshe Dayan şi şef-rabinul Israelului, Shlomo Goren, îi elogiară în bloc. Ea le văzu buzele mişcându-se, dar nu le ascultă cuvintele. În timpul săptămânii de doliu, părinții lui Yoel veniră să stea fără pantofi, încremeniți, răspunzând monosilabic când li se vorbea, ducându-se unul pe altul seara şi revenind a doua zi devreme. Veni şi familia ei din Rosh Ha'ayin, dar în a treia zi, tăria lui *ya abba* se frânse şi el începu să bea. La sfârşitul perioadei de doliu, când plecară toți acasă definitiv, simți că poate să se bucure de liniște.

Primi repede şi cecul de asigurare, de zece mii de lire. Tot ce-i privea pe veteranii ucişi era iute îndeplinit de guvern, aşa că îi fură expediate şi scrisorile de regret, de la capelanul-şef, de la comandantul forțelor auxiliare, de la generalul Eleazar, care o informa că soțul ei, fie-i memoria binecuvântată, fusese avansat în grad post-mortem şi-i descria împrejurările în care murise maiorul Strauss. Ea îi dădu scrisorile tatălui lui, care le înrămă şi le atârnă în sala întunecoasă a magazinului de mobilă, deasupra biroului unde-şi verifica facturile şi-şi scria chitanțele.

Depuse banii de asigurare şi aranjă să-i fie trimise lunar cincizeci de lire familiei ei.

Oriunde se uita, vedea ceva care continua să existe, deşi el nu mai era. În orice caz, apartamentul devenise o extravaganță inutilă pentru o singură persoană şi socrii ei aveau

nevoie de banii pe care-i dăduseră lui Yoel ca să-l cumpere. Înainte de a se răzgândi, dădu un anunț. Cartierele bune erau căutate, aşa că-l vându imediat.

După câteva zile, îl invită în oraş pe domnul Strauss. Când ieşeau din restaurant, îi explică liniştită ce făcuse şi încercă să-i dea cecul cu banii din vânzare, dar el o privi cu ochii umezi şi buzele tremurând şi împingând cu mâinile hârtia pe care nici n-o vedea.

Plecă repede de lângă ea, un bătrân obosit coborând pe Calea Yaffa.

Ea înțelese, banii însângerați veneau din nou spre ei de la altă umbră. Dar erau ai lor. Se duse la bancă şi deschise un cont pe numele lor, apoi le trimise prin poştă carnetul de conturi.

Noii proprietari o presau să se mute din apartament cât mai repede posibil, dar Ierusalimul era supraaglomerat şi foarte scump, aşa că era greu de găsit o cameră potrivită. Se duse să caute în ziua ei liberă, dar fețele trecătorilor erau încă încântate de bucuria supraviețuirii şi când ajunse în oraşul vechi, era foarte deprimată. Merse mult pe Via Dolorosa şi intră într-un magazin de cadouri numit ABDULLA HEIKAL, LTD., unde o armată de Cristoşi cu gâtul frânt atârnau de sute de cruci din lemn de măslin. Înăuntru, doi bărbați în burnusuri se certau, suspinau şi-şi ridicau palmele. Apoi zâmbiră, făcură târgul, iar cel care cedase dădu din cap şi se grăbi să iasă.

- Doriți ceva?

Dintr-un impuls, ea întrebă în arabă dacă nu ştia o cameră bună de închiriat.

Nu, dar nu voia un pled minunat, din păr de cămilă, la un preț de nimic?

Ea clătină din cap, iar interesul negustorului pieri; tocmai atunci intră din nou celălalt, mai bătrân, cărând o cutie de carton plină de poşete.

După câteva minute, pe când pornise mai departe pe Via Dolorosa, bătrânul o ajunse din urmă:

- Căutați o cameră?

Ea îl privi cu îndoială, regretându-şi deja pripeala.

- Haideți s-o vedeți, pe urmă hotărâți.

Scrise ceva într-un carnet, apoi rupse pagina şi i-o dădu. Adresa era Ahmed Mohieddin, Aleea Fântânii din Aquabat esh-Sheikh Rihan.

Aquabat esh-Sheikh Rihan era mai strâmtă decât Via Dolorosa, de unde porneau şi alte alei. Întrebă patru oameni înainte de a găsi Aleea Fântânii, o fantă printre clădiri lipite. Uşa lui Ahmed Mohieddin era sordidă, dar casele arabe care arată dezastruos pe dinafară pot să fie cu totul altfel pe dinăuntru. Un hol întunecos o duse către o curte însorită, cu plante aşezate în vase tubulare în jurul fântânii care dădea numele aleii. Soția lui Mohieddin o duse pe nişte scări de piatră, într-o cameră cu ferestre arcate, traversată de briză. Nu avea apă curentă, instalațiile erau afară, dar îi plăti femeii chiria pe o lună.

În prima ei noapte în camera cea nouă, stătu în poziție fetală, încercând să întrerupă orice mişcare, sunet sau sentiment.

El era mort. Ea era vie.

Nimănui altcuiva nu i se părea ciudat.

Era cu totul amatoare în ale viciilor. Îi era mai uşor să umble. Hoinărea prin oraşul vechi în orele liniştite ale nopții. Când nervii începură în sfârşit să-i vibreze cerând o dovadă că pământul era locuit, găsi o cafenea lângă Poarta Jaffa, semănând cu o peşteră abia luminată plină de arabi care fumau şi jucau jocuri de noroc. Era în mod clar un teritoriu al bărbaților şi ea se mulțumea să se aşeze la o măsuță de afară şi să bea cafea după cafea, ascultând amalgamul sonor - voci de bărbați şi râsete, pufăitul narghilelelor şi clinchetul pietrelor de remi. Ea şi un bărbat îmbrăcat în haine care păreau americane erau singurii care stăteau la mesele de afară. Omul era tânăr, poate puțin mai mare decât ea, cu un port de aparat de fotografiat pe scaunul de lângă el

şi cu o Leica agăţată la gât. Se uită în altă parte şi plecă pe străzile lungi şi întortocheate, unde luna era singura lumină, iar respiraţia şi paşii ei, singurele zgomote.

A doua seară, când sosi, el era deja acolo şi-i răspunse politicoasă la salut. Curând, el luă aparatul şi-l fixă asupra ei:

- Nu, te rog.

El dădu din cap. Se ridică şi se aventură înăuntru, plimbându-se printre jucători şi făcând fotografii.

- E un loc bun, spuse când ieşi.

Ea fu de acord şi atunci se aşează şi el la masa ei şi comandă cafele proaspete. Era fotograf de modă, din Londra şi sosise cu câteva zile înaintea modelelor ca să cerceteze împrejurimile:

- Te-am privit. Eşti atât de nefericită.

Ea încercă să se ridice, iar el ridică o mână:

- Nu încerc să fiu băgăreţ, zău, spuse cu blândeţe. Am spus-o doar pentru că eu sunt opus prin constituţie nefericirii.

Ea rămase, sorbindu-şi tăcută cafeaua. Când o rugă să-i arate locurile, îl însoţi pe nişte străduţe înguste, până la Turnul lui David, cartierul armenesc, cartierul evreiesc reconstruit după ce fusese dărâmat de iordanieni în 1948. Nu-i puse nici o întrebare personală şi după două ore, tot ce ştia despre el în afara ocupaţiei era doar numele, Peter. Era o companie plăcută. Într-un restaurant arab de pe strada Lanţului, îi cumpără mâncăruri tradiţionale, dolma în frunze de viţă şi cuş-cuş şi o întrebă dacă voia să bea arak.

Ea clătină din cap.

- Atunci, scotch?

- Îmi face rău.

- A, şi mie.

Scoase din buzunar o cutiuţă emailată şi deschizând-o, îi arătă nişte pastile ca nişte boabe mari de zmeură:

- Trebuie să iei două. Una nu e bună de nimic.

- Ce sunt?

- Fericire.

Ea se revoltă, dar el înghiți două pastile cu cafea, arătându-i ce uşor era.

Luă şi ea, dar nu simți nicio schimbare. Nu se întâmplă nimic nici după masă, când porniră din nou pe stradă. Era imună la fericire.

- Acum, spuse el, trebuie să găsesc o grădină veche arăbească şi o fântână încântătoare în mijlocul ei. Cunoşti un asemenea loc?

- Ştiu o grădină cu o fântână. E foarte drăguță.

Când ajunseră la grădina lui Mohieddin, se simțea puțin fericită.

Parcă nu mai avea degete la picioare.

În jurul gurii, o încerca o amorțeală încântătoare.

Şi aprecia în mod deosebit felul cum luna arginta pietrele şi crea umbre.

El fluieră:

- Stai să vezi pe aici tot felul de domnişoare slabe şi înalte, în haine mulate. Înăuntru cum e?

- Fericită? întrebă cineva când îl conducea pe scări.

Cine?

- Fericită, fericită, fericită.

Cine întrebase? Cine răspunsese?

Aerul era dens. Căzu prin fluidul acela şi ateriză pe pat.

Râzând!

Şi se uită cum înota şi el prin ceață, într-un balet al dezbrăcării.

Părea mai solid decât Yoel, dar avea mai puțin păr, ce interesant; fericirea era amnezie totală, nicio durere, niciun sentiment, se gândi pe când privea chipul alb şi străin aşezându-se lângă al ei.

Începând să penduleze.

Pendulând.

Apoi plutind spre tavan. Îşi execută baletul invers, îmbrăcându-se, îşi luă aparatul de fotografiat *şi* dispăru din viaţa ei.

Tamar rămase în pat şi râse până adormi.

Dimineaţa, îngrozită, îi întrebă pe toţi cei de la muzeu dacă nu ştiau un loc unde să se mute, inventând vinovată invazie de gândaci.

Directoarea magazinului de cadouri îşi încreţi nasul - *pfui!* - dar zâmbi larg: din fericire, exista o cameră chiar în apartamentul fiicei ei, Hana Rath, pe frumoasa stradă Rashi. Până la căderea nopţii, Tamar locuia din nou în cartierul evreiesc; chiar dacă bărbatul acela ar fi vrut să se întoarcă la Mohieddin cu fericirea lui, n-ar mai fi găsit-o.

Dar urî noua cameră.

După strâmtoare şi poruncile fioroase scrise pe pereţi, era evident că fusese camera copiilor. Dvora, fiica scoasă afară, avea colici şi plângea toată noaptea lângă patul părinţilor ei. Eli Rath era un şofer de camion posomorât, care sforăia şi se revolta cu fiere împotriva căsătoriei. Motivele de ceartă erau convingerile lui politice, sexul oral şi felul cum gătea ea, iar cuvintele lor urâte răzbăteau prin zid şi-o aduseră pe Tamar în stare să fumeze una după alta ţigările comune prin partea locului.

La douăzeci şi două de zile după ce-l întâlnise pe acel Peter, îşi dădu seama că ciclul care ar fi trebuit să se încheie, nici nu-i venise.

Mai aşteptă patru zile ca să fie sigură, apoi se duse la o clinică din Tel Aviv şi stătu cu picioarele în suporturi preţ de cinci minute, timp în care o maşină zgomotoasă sorbi din ea fiul pentru care se rugase lângă Zid. În noaptea aceea, în cămăruţa de pe strada Rashi, sângeră mai puţin decât la ciclu şi durerea era mai mică, dar în camera alăturată, copilul plângea din nou, slab şi Hana Rath croncănea „Dvoooreh... Dvoooreh, iubito... ". Tamar stătea cu faţa în sus în pat, fuma ţigările tari şi-l blestemă pe Dumnezeu.

A doua zi, ar fi putut să se ducă la lucru, dar în loc de asta, se duse la oficiul de recrutare, cu pereţi lucitori aflat la doar câteva clădiri de apartamentul soţilor Rath şi se oferi să lucreze voluntar pentru armată.

I se oferi un curs de pregătire ca operator radio. De obicei erau alese numai femei foarte tinere, dar ea le arminti cu tact superiorilor că cei câţiva ani în plus pe care-i avea nu o făceau infirmă, iar condiţiile în care se înrolase îi erau favorabile. Într-o zi primi ordin să se prezinte la tabăra 247 din Arad.

Postul era în deşert, la câţiva kilometri în afara oraşului. Un gard înalt de sârmă ghimpată înconjura pătratul barăcilor noi, cafenii, cu două clădiri mai mari în centru. Toate erau bine întreţinute, iar în jur aveau pământ lucrat şi grădini. Una dintre clădirile centrale adăpostea un grup ingineresc pentru minări. În cealaltă locuiau cam douăzeci de bărbaţi în haine civile.

Era şi o mică baracă pentru radio, ocupată de ofiţerul cu care avea să lucreze, un căpitan pe nume Shamir, care urma să se întoarcă la studioul lui civil de înregistrări. Nu-l interesau decât persoanele care trăiau pentru cabluri şi difuzoare. În prima zi, ea îl întrebă despre grupul de civili.

- Lucrează pentru sistemul de apă.

- Ah. Şi ce fac?

- Treburi murdare, spuse el, fără să-şi ridice ochii de la aparatură.

Era o tabără mică. Aveau un *shekem* bun, o combinaţie de poştă şi club unde se duceau când nu erau de serviciu şi după o săptămână, ajunse să cunoască pe toată lumea, inclusiv pe bărbaţii în civil. Nu mai puse întrebări despre ei, pentru că-şi dădu seama în curând că nu lucrau pentru sistemul de apă şi nu erau civili. Observă că, în afară de camionetele taberei, mai conduceau şi două maşini cu numere de înmatriculare obişnuite, un jeep Willys gri şi un camion Willys bej. Poarta

unității lor se deschidea numai când cineva din interior apăsa un buton. Pe o tăbliță de pe gardul lor scria că sunt Al Patrulea Detaşament Tactic Special, iar şeful lor era un maior zvelt cu pielea atât de bronzată, încât era la fel de întunecată ca a ei. Îl chema Ze'ev Kagan şi toți săreau să-i îndeplinească ordinele. După trei zile, patru oameni îi spuseră printre altele cine era tatăl maiorului.

Grupuri de oameni plecau în deşert să se antreneze şi uneori vedea şi una sau două femei din detaşamentul Chem mergând cu ei. Într-o după-amiază, o întrebă pe una dintre femeile soldat cum erau aranjate plecările:

- Nu e cazul să te agiți. Cere doar să pleci. Le place să meargă şi câte o Chen.

Îi permise căpitanului Shamir să o încarce şi pe ea cu responsabilități egale cu ale lui. Simțea cum începe să devină o altă persoană, năpârlind de celulele vieții ei vechi pe măsură ce subconştientul accepta că Yoel era mort. Mai erau momente când îi vedea parcă fața în cele mai mici detalii, dar alteori trebuia să-şi forțeze mintea ca să-şi aducă aminte câte o trăsătură şi să se concentreze ca să le pună pe toate laolaltă. Deja trupul ei începuse să aibă nevoie de lucrurile învățate de la el şi dormea prost. Când adormea, îl visa mult pe Yoel şi adesea în ipostaze sexuale: Mergea în fiecare dimineață la antrenamentele fizice, dar nu ajungea.

Când intră în biroul comandanților, Ze'ev Kagan stătea la unul dintre birouri şi bătea la maşină. Ofițerul de serviciu era în ziua aceea căpitanul comandant al inginerilor. Acesta ascultă şi încuviință din cap:

- Ze'ev, tu începi antrenamentele mâine dimineață. Poate să vină cu tine şi doamna locotenent?

Kagan o privi:

- Nu pot să-mi permit să trimit pe cineva înapoi cu dumneata dacă te hotărăşti să abandonezi.

- N-o să abandonez.

El îi surâse cu îndoială:

- Din partea mea, e în regulă, mai adăugă şi se întoarse la maşina de scris.

Merse cu ei trei zile la rând. Oamenii purtau salopete fără însemne. În prima zi merseră pe jos numai cincisprezece kilometri, dar în fiecare din zilele următoare, maiorul adăugă câte cinci kilometri traseului.

Când se întorcea, făcea duşuri lungi şi fierbinți, dar muşchii îi înțepeniră şi o dureau.

În cea de-a treia zi, Kagan îi duse prin loess împrăştiat şi pe dealuri cu pietre colțuroase şi Tamar regretă că venise. În cele din urmă, el ordonă oprirea şi veni la ea, în mijlocul rândului de oameni, lângă un băiat blond pe nume Avram.

O luă din rând şi o conduse în capul coloanei, să meargă cu el.

- Mă simt bine, spuse ea răutăcioasă.

- Nu la dumneata mă gândeam, replică el şi femeia înțelese că o adusese acolo pentru a fi văzută de fiecare om care se îndoia că ar fi rezistat până la sfârşit.

A doua oară nu-i mai vorbi. Era un om masiv, dar dintr-o parte, avea un profil ascuțit şi urât, ca al unei păsări. Transpirase şi uneori, când îşi atingeau trupurile întâmplător, îl simțea tare pe al lui.

În noaptea aceea îl visă şi de atunci, bărbatul din visele ei nu mai fu întotdeauna Yoel.

Într-o dimineață, se pregătise să meargă cu ei, dar Shamir îi dădu foarte multe mesaje care trebuiau trimise. Seara, maiorul veni la ea în *shekem*.

- Unde ai fost? o întrebă.

Ea îi explică; el dădu din cap şi o întrebă dacă voia să meargă cu ei a doua zi.

- Încă nu m-am hotărât.

- Aş vrea să vii, o privi el şi pe pielea întunecată ca şi a ei, ochii îi erau cenuşii ca ai unui evreu Ashkenazi.

În tabără se respecta un cod nescris. Cum bărbaţii şi femeile locuiau în apropiere unii de alţii, erau cu toţii grijulii să nu-şi complice viaţa militară cu relaţii personale. Dar era un fapt obişnuit ca unele cupluri să iasă împreună în câte o permisie de o noapte.

Trecu atât de mult până o invită, încât crezu că poate se înşelase.

Merseră la Tel Aviv, la un hotel mic cu vedere la o porţiune sordidă de plajă. Prin fereastra deschisă, zgomotul mării se auzea cu uşurinţă. El se dezbrăcă şi trupul lui o uimi cu albeaţa pe care o avea, de la mijloc până la jumătatea coapselor şi la început, în nerăbdarea ei, i se păru mult mai bine decât în vise, dar se dovedi repede că ceva nu mergea. I-ar fi părut rău de ea dacă nu i-ar fi părut atât de rău de el şi totuşi trebui să-şi înfrâneze impulsul nebunesc de a râde de amândoi, de parcă ar fi privit doi comici luptându-se cu stângăcie pe un ecran îndepărtat.

Făcu tot ce putu ca să-l ajute, dar fu zadarnic.

El îi spuse că mergea la un psihiatru. Doctorul îl sfătuise să încerce cu ea, dar să nu se simtă zdrobit de eşec.

Apoi îi ceru iertare!

Când se simţi în stare să vorbească, ea îi luă mâna şi-i arătă ce gambe musculoase îi formaseră marşurile lui. Apoi îi spuse cu grijă că citise puţin despre astfel de necazuri. Nu erau neobişnuite şi era sigură că era ceva temporar. În curând, lucrurile aveau să se îndrepte şi pentru ei.

- Când? întrebă el ca un copil care cere un răspuns.

Ea luă o ţigară din pachetul lui de Nelson de pe noptieră şi când i-o aprinse, văzu că avea ochii unui îndrăgostit, plini de pasiune şi de altceva care o făcu să se mire că-i venise să râdă de el sau de ea însăşi. Fumul puternic îi înţepă gâtul şi-i înlăcrimă ochii şi-l atinse fără să-l vadă, cu cea mai mare putere de vindecare pe care putu s-o pună în degetele tremurătoare:

- Când înfloreşte *mishmish-ul*, îi spuse.

Nu-i luă decât trei săptămâni ca să reuşească ce nu reuşiseră psihiatrii.

Îl ajuta cu însufleţire pe Ze'ev Kagan. Era un motiv de a trăi.

Nu era genul ei de bărbat. Soţul ei muncise pentru a le da beduinilor sănătate şi iarbă în permanenţă. Ştia că Kagan otrăvea puţurile pentru a grăbi plecarea triburilor beduine suspectate că le furnizau informaţii spionilor arabi. Le distribuia haşiş toxicomanilor informatori.

Răspundea de lucruri murdare; numai Dumnezeu ştia câte făcea şi mai făcuse.

Timp de paisprezece luni, se întâlniră foarte des. În cele din urmă, el deveni prea serios. Voia mai mult decât putea ea să-i dea. Rupse relaţia după ce plecă din armată şi se întoarse la slujba ei de la muzeu.

Când îi propuse să lucreze cu el pentru o perioadă scurtă, crezu că glumeşte. Dar după ce-i explică însărcinarea pe care ar fi avut-o, se mai gândi.

În cele din urmă, fu de acord să-şi ia de la muzeu concediul pe care-l tot amânase. Îşi împachetă câteva lucruri într-o sacoşă şi se mută în camera de hotel, vecină cu cea a lui Harry Hopeman.

Americanul o sună şi o rugă să-l însoţească la micul dejun. Când fu gata, îi bătu la uşă. Se salutară liniştiţi. În sala de mese, îl aşteptă să comande, apoi îi spuse că îşi dădea seama că nu socotea bine-venită asistenţa ei:

- Acum, nici unul dintre noi nu mai are de ales. Am fost desemnată să lucrez cu dumneata.

- Aş dori să vorbesc cu persoana de la care primeşti ordine.

- Domnule Hopeman, eu am fost chemată tocmai pentru ca acest lucru să nu mai fie necesar. Superiorii mei nu doresc să fie cunoscuţi.

El se încruntă.

Avea trăsături comune, dar chipul lui banal devenea interesant datorită vitalității care i se citea în ochi. Îi observă mâinile pe când ungea o chiflă cu unt. Dov Michaelman era un chirurg bun şi avea degete groase şi boante. Acest om avea în schimb mâini frumoase, cu degete lungi. Şi le imagina desfăcând noduri complicate, cosând. Atingând o femeie. Zâmbi de prostia ei; fără îndoială că era stângaci şi bâjbâia.

Spre neplăcerea ei, văzu că îi interpretase greşit zâmbetul. E un american răsfăţat, îl etichetă; prea mulţi bani şi succes. Prea multe femei îi zâmbesc.

- Am de lucru în camera mea, îi spuse. Nu-ţi voi sta în cale până când nu vom fi contactaţi.

El scoase din buzunarul hainei un pachet mic şi pătrat şi-l puse pe masă:

- Nu cred că vom avea mult de aşteptat.

11 MONSENIORUL

- E ca în ținutul Gila din Arizona.

- Cum adică?

Vocea ei îl făcu să tresară; se dovedise capabilă să păstreze tăceri de mile întregi.

- Arșiță.

Își ținea ochii pe șoseaua îngustă. Spre ei se îndrepta un camion cu remorcă; mult mai în față, un băiat arab sălta pe spinarea unui măgar. Harry puse frână. Camionul trecu zgomotos pe lângă ei, apoi îl depășiră pe băiat. Se luptă cu schimbătorul de viteze și o atinse cu dosul mâinii:

- Pardon.

Simți o furnicătură.

De cum intraseră în mașină, îl rugase să închidă aerul condiționat. Insistase că-i va face rău și că era mai bine pentru el să învețe să trăiască în arșiță.

Prin fereastră, aerul năvălea în fețele lor dogoritor ca dintr-un furnal.

În dimineața aceea, primise un bilet. Era scurt și la obiect, scris în aceeași grafie ca cea de pe pachetul cu granatul. Le spunea să meargă și să se cazeze la un hotel din Arad.

- În nord e răcoare. Pe vârful Hermon e zăpadă tot anul.

- Dar Aradul e la sud, nu la nord, replică el.

- Da, Aradul e la sud, zâmbi ea. Vezi? *Putem* să ne înțelegem.

Un oraș de șes, scăldat în soare. Străzile erau pline de oameni și vehicule.

- Aşteaptă, te rog! strigă ea, când trecură de un hotel. Vreau să intru acolo. Hai cu mine, fac cinste cu o cafea.

- Nu e hotelul nostru.

- Ştiu, ştiu. Vino.

La bar, un chelner de vârstă mijlocie, cu ţeasta rasă şi o mustaţă stufoasă ca de turc, îşi plezni de două ori dosul palmei de tejghea: „A-aah!" Se dovedi că îl chema Micha. Îndreptând un arătător uriaş spre Harry, îl avertiză:

- Ar fi bine să te porţi frumos cu ea. E o persoană specială.

Harry se aşează şi-i ascultă. Unde era Itzak? Într-un chibuţ din nord. Unde era Yoav? Contabil la Tel Aviv. Unde era căpitanul Abelson? Tot aici, dar acum era maior.

- Şi Ze'ev? întrebă Micha. Nu mai vine deloc aici. Ce mai face Ze'ev?

- Cred că bine.

- Crezi? Aaaha.

Harry o văzu pentru prima dată stânjenită:

- Numai Micha poate rosti „aha" cu atâtea subînţelesuri, spuse ea.

Micha le aduse cafea din partea casei.

- S-a mai mărit tabăra?

Micha ridică din umeri.

- Am văzut mulţi militari pe străzi.

- Sunt din alte părţi. Fac manevre.

- Aha. Aradul s-a mărit.

Micha dădu din cap posomorât:

- Dar la Dimona ai fost? Numai imigranţi. Ruşi, americani, asiatici, marocani. Prea multe legume în aceeaşi oală. Multe probleme.

Şi se duse să servească pe altcineva.

Harry îi aruncă o privire furişă pe când îşi bea cafeaua. Era duşmana tehnicilor frigorifice, dar bluza i se lipea deja de corp. Se uită în altă parte.

- Eşti clientă veche aici? o întrebă.

- Am stat într-o tabără militară din apropiere. Veneam aici foarte des.

Cu Ze'ev, se gândi el. Cel care a fost expediat cu un aaah.

Îşi terminară cafelele şi-i făcură cu mâna lui Micha.

- Sunt mulţi soldaţi, manevre, zise ea. Nu vor veni aici. Mă refer la oamenii cu care trebuie să te întâlneşti. Le-a fost teamă să te caute în Ierusalim. N-o să vină acum în mijlocul soldaţilor israelieni.

Harry mormăi. Avusese grijă să nu-i ceară nicio opinie.

Ajunseră la hotelul indicat, unde nu-i aştepta niciun mesaj. La cină vorbiră puţin. Ea îi recomandă să ia pui, dar el comandă viţel, care se dovedi tare.

Chiar înainte de lăsarea întunericului, din deşert veni o cămilă care începu să mănânce un strat de flori din spatele hotelului. Funcţionarul de la recepţie o goni cu pietre şi înjurături.

De dimineaţă, când trecu prin hol spre micul dejun, Harry găsi o scrisoare la recepţie.

- Bună dimineaţa.

- *Boker tov.*

- Cum sunt ouăle aici?

- Proaspete.

Ceru ouă, apoi îi dădu scrisoarea femeii, privind-o cum o citeşte. Îi indica să se întoarcă la Ierusalim şi să aştepte din nou la hotel.

- Ai avut dreptate.

Ea îi aruncă o privire:

- Nu ţi-e greu să recunoşti asta în faţa unei femei.

- Ce e drept e drept, ridică el din umeri.

- Nici nu pari deranjat de... învârtitul în cerc.

- Poate că nu e un cerc. Când faci tranzacţii cu obiecte mici de valori uriaşe, e de recomandat să fii reţinut în a face afaceri în locuri nesigure.

- Şi acum ne întoarcem la Ierusalim şi aşteptăm la hotel?

- Ne întoarcem la Ierusalim. Dacă ne sună şi sunt plecat, vor suna din nou. Îmi arăţi oraşul?

- Mi-ar face plăcere, zâmbi ea.

Pe drumul de întoarcere, îi spuse că nu vizitase niciodată bisericile şi nu mersese pe Via Dolorosa:

- Nu-mi place Ierusalimul de Est. Sunt lucruri mai interesante în Noul oraş.

- Eu chiar aş vrea să văd Via Dolorosa.

Ea dădu din cap. Dar când au ajuns la Ierusalim, o durea deja capul.

Aşa că Harry se duse singur. Intră în Oraşul Vechi pe poarta lui Irod, mergând pur şi simplu dinspre vest spre est, printr-un labirint de alei înguste. Erau aglomerate şi zgomotoase, oamenii se târguiau. Cu excepţia antenelor de televizoare înălţându-se din străvechile acoperişuri de piatră şi reclamele nelalocul lor la Coca-Cola şi maşinile de cusut Singer, era sigur că oraşul nu se mai schimbase din vremea cruciadelor.

După câteva minute, fu abordat:

- Doriţi un ghid, domnule? Pentru Via Dolorosa şi biserici? Face şapte lire.

Ghidul era un arab însoţit deja de alţi cinci oameni. Harry li se alătură şi plăti. Se luă după o familie de francezi - mamă, tată şi o fiică adolescentă - şi după doi băieţandri americani cărora fata le arunca priviri furişe. Prima oprire a Crucii, unde Iisus fusese condamnat la moarte, era marcată de o şcoală de gramatică. Ghidul le arătă, cioplite în pietre, urmele jocurilor jucate de soldaţii romani.

Trecură de a doua oprire, unde Iisus primise crucea şi de a treia şi a patra, unde prizonierul căzuse şi-şi întâlnise mama aflată în pragul leşinului. Cea de-a patra staţie era acum o biserică armenească. Din ea ieşea o procesiune.

- În fiecare vineri dimineaţă, pe vremea asta, spuse ghidul, preoţi din toată lumea, oaspeţi ai franciscanilor sau ai Mitropoliei Ortodoxe Ruse din Ierusalim, reiterează crucificarea Domnului. Observaţi că preoţii din cortegiu au costume diferite, pentru că fiecare aparţine unui alt ordin religios. Cei doi în sutane albe şi bonete la fel sunt abaţi cistercieni, mai cunoscuţi sub numele de trapişti. Aceia în cenuşiu sunt franciscanii. Cel în albastru e capucin. Omul acela de culoare cu pălăria roşie este un oaspete cardinal.

Mai erau un preot într-un costum tropical, alb, cu pantofi şi revere negre şi mai mulţi oameni în costume negre, de serviciu.

Preotul împovărat cu crucea grea de lemn îşi juca prea bine rolul. Se împiedică şi fu gata să cadă. Clătinându-se, se întoarse. Era atât de transfigurat de efort, încât la început, Harry nu-l recunoscu.

Apoi îşi dădu foarte bine seama cine era. Făcu un pas către procesiune:

- Peter.

Ochii celui care ducea crucea erau aprinşi de o experienţă atât de puternică şi personală, încât Harry se dădu înapoi.

Procesiunea înaintă pe Via Dolorosa către cea de-a cincea oprire şi el se luă după ea.

- Domnule! îi strigă agitat ghidul. E prea devreme, nu plecaţi, haideţi să intrăm în biserica asta armenească!

Făcu un semn cu mâna şi-i urmă pe preoţi pe lângă alte nouă opriri apoi se aşeză răbdător în biserica Sfântului Mormânt, privindu-l pe Peter Harrington cum îl asistă pe cardinal la împărtăşanie.

După celebrarea mesei, merse spre locul unde preoţii îşi luau rămas bun. Îi atinse braţul şi omul se întoarse.

- Bună, părinte.

Citi în ochii aceluia plăcerea că-l vedea, dar şi ceva nelămurit. Fu ca o umbră, dar îl avertiză că de data aceasta,

găsisc că avea de înfruntat împotrivirea sub chipul unui prieten.

Cinară împreună, bineînțeles.

Peter Robert Harrington descoperise plăcerile voluptuoase ale mâncării şi băuturii încă de pe când era seminarist la Mount Saint Mary în Baltimore. Crabii de stâncă şi berea păreau vicii scuzabile. Avusese nevoie de ele, dar şi muncise din greu. Intelectul lui solid şi rezistența la studiu îl ajutaseră să urmeze *Collegio Americano del Nord*, pentru a-şi lua licența în teologie sacră. Ajuns la Roma, sucombase total în fața artei clasice şi a bucătăriei italiene. După ungere, optsprezece luni anoste ca pastor asistent la o biserică din Baltimore îl ajutară considerabil să revină la vechile gusturi, cu toate că gustul crabilor de stâncă nu mai părea atât de bun după bucătăria italiană.

Dar fu trimis înapoi la colegiul american din Roma.

La început, se aşteptase să primească o muncă de cercetare teologică, ştiință despre care superiorii lui vorbeau invariabil ca de „regina tuturor". Dar spre plăcuta lui surprindere, consilierii lui îi încurajară pasiunea pentru artă şi fu înscris la Academia di San Luca, unde-şi susținu şi teza de absolvire („Obiecte de artă sacre ca simboluri în scrierile primilor părinți ai Bisericii") cu o ținută academică suficientă pentru a i se da acoperământul de cap din mătase neagră, în patru colțuri, ornat cu pomponul purpuriu, adică bereta doctorală.

Fu desemnat să lucreze în muzeul patrimoniului Sfântului Scaun. Îndatoririle zilnice îl puneau în contact cu donatori şi directori de galerii de artă, persoane care luau de obicei masa în restaurante selecte.

Când îşi dezvăluise prima oară slăbiciunea în taina confesionalului, Fra Marcello îl încurajase:

- Sigur îți faci griji prea mari. Sporeşte-ți rugăciunile, mănâncă mai înțelept şi rezistă înainte de a lua a patra băutură tare.

Dar când se întoarse de mai multe ori spre a mărturisi că se îmbuibase cu mâncare bună, zâmbetul vocii din întuneric nu se mai simți. Duhovnicul lui îi porunci o jumătate de oră de meditație nocturnă referitoare la păcatul lăcomiei şi-l puse să recite zilnic un rozariu cu scopul de a-şi controla apetitul. În plus, părintele Harrington se supuse singur la penitență. După fiecare scăpare, postea două săptămâni, renunțând la desert şi pâine, de care era nepermis de ataşat. Începu să alerge în fiecare dimineață, luptându-se cu slăbiciunea prin exerciții fizice, abstinență şi rugăciune.

Într-o zi mai observase şi alt alergător în Piazza Bologna, un american tânăr. În aceeaşi după-amiază, cardinalul Pesenti i-l prezentase. Ceva sclipise; se împrieteniseră aproape imediat. De-a lungul şederii lui Harry la Vatican, luaseră adesea masa împreună, în tot felul de restaurante. Discutaseră prietenește, cu argumente şi fiecare recunoscuse în celălalt o minte dură şi elastică, în acelaşi timp o atracție şi o provocare. Harry află multe de la preot despre mâncăruri şi băuturi.

La rândul lui, îl învățase pe părintele Harrington o mulțime de lucruri despre diamante.

Preotul îl duse la un local de pe şoseaua King George V. Era un bar american de tipul celor menite să le ia banii turiştilor în orice parte a lumii.

- E singurul loc de aici unde au whisky irlandez.

Îşi comandară câte unul dublu fiecare.

- *L'chaim, chaver.*

- În sănătatea ta, părinte.

- Nu mai sunt părinte, sunt monsenior de aproape doi ani, Harry.

- Ca mâine o să-ți pui boneta roşie.

- Nu, nu. Am făcut greşeala de a merge la comandament ca ofițer inferior. Orice soldat m-ar fi putut soma acolo.

- De fapt nu dai doi bani pe avansare, Peter. Ți-am văzut fața când duceai crucea, spuse Harry, aplecându-se spre el. Te-ai născut norocos, eşti unul dintre puținii aleşi.

- Mulțumesc, Harry, rosti Peter încetişor, cântărindu-l din ochi, apoi privind din nou meniul. Îți recomand gulaşul.

- Israelul nu e țara cărnii de vită.

- Aici au vită adusă de la Chicago.

Li se aduse mâncarea, fierbinte şi condimentată:

- E un gulaş mai bun decât la Chicago, spuse preotul.

- Ei, aici folosesc carne din import.

Monseniorul surâse, dar ochii îi rămaseră serioşi:

- Îți amintești vițelul de la Roma?

- La LeGrand, suspină Harry. E la fel de minunat?

- Da, spuse preotul, jucându-se cu şervetul. Ți s-a arătat diamantul?

- Nu.

- Nici mie. Am stat la Institutul Biblic Pontifical două săptămâni, ca un bleg.

- E parcă un joc al cuiva care are în mână sforile şi pe noi ne ține rezerve, zise stânjenit Harry, privindu-şi vechiul prieten. Poliția nu te poate ajuta?

- Nu în afara Italiei.

- Era asigurat?

- Ce muzeu face asigurări? Doar pentru obiecte aflate în tranzit se fac. Dar cât timp sunt între zidurile muzeului, niciodată. Obiectele şi tablourile noastre sunt neprețuite. Taxa anuală de asigurare ar fi copleşitoare, adăugă el sumbru.

- Totuşi, nu încercați să-l recuperați?

Monseniorul Harrington ridică din umeri:

- Vrem Ochiul lui Alexandru. Nu e vorba de bani. Chiar dacă ar avea un preț de achiziție, pentru noi e ca şi cum am lua un copil înapoi de la răpitori. Vrei să-ți spun ce nu înțelegem, Harry?

- Dacă doreşti.

- Nu putem să înțelegem de ce nu lucrezi pentru noi.

- Diamantul acesta are o istorie evreiască măreață.

- E al nostru! A fost furat de la noi!

- Nu a fost furat o singură dată. M-aş bucura să ții minte asta, Peter.

- Oare m-am înşelat în privința ta? Eşti genul de om care cumpără bunuri furate?

- Sângele e mai gros ca apa, spuse Harry. E chiar mai gros decât apa sfințită. Nu mă puteți obliga acum să lucrez pentru voi. Acum nu mai puteți arde oamenii de vii sau să-i țineți în închisori.

- Prostii, spuse dezgustat monseniorul Harrington. O istorie apusă. Cei din neamul tău nu uită niciodată trecutul.

- *Învățăm* din trecut. Hai să privim spre trecut, monseniore. Cum a obținut biserica diamantul? Al cui a fost înainte de a aparține bisericii?

- Vorbeşti ca un sionist.

- Asta e, e exact acelaşi lucru! Tocmai de aceea trebuie să cumpăr diamantul acesta. Ni s-a luat ceva prețios şi acum ne condamnați pentru că vrem să-l luăm înapoi şi să-l păstrăm.

Preotul clătină din cap:

- E al nostru. În muzeul meu e o mitră frumoasă cu o gaură în locul unde ar trebui să fie diamantul. Mitra aceasta e purtată de *papi*. Te voi învinge, Harry.

- Nu, Peter, ripostă acesta blând.

- Ba da. Pentru vocația mea, bineînțeles, pentru biserică. Dar cel mai mult pentru mine. Nu e prea creştin, nu-i aşa?

- E foarte uman. Ai toată simpatia mea.

- Încrederea Hopeman. Ce mai iezuit ai fi fost, Harry! Păcat că nu eşti catolic.

- Şi eu am fost norocos, sunt un ales.

Se priviră în ochi, zguduiți de amărăciunea care-i despărțea acum.

- Mai bine aş cere nițel coniac, zise cu regret Peter Harrington.

- Nu prea au deserturi multe în țara asta. Dar o să pierzi o pâine bună când vei face penitență că te-ai îndulcit prea mult.

Un colț al gurii lui Peter se zbătu, apoi își dădu capul pe spate. Şi Harry râdea.

- Evreu nebun şi ticălos! spuse Peter în fine şi ceru băuturile.

Când ochii li se întâlniră, Harry se feri din nou, stresat. Începea să-l doară stomacul.

- ... te învinge, îl arăta preotul cu degetul.

- E ... un fund de porc necuşer, monseniore, reuşi Harry să articuleze clar.

- Dar ce vroiai? E din *import!*

Se priviră şi izbucniră în hohote. Harry mai ceru câte una dublă. Barmanul râdea şi el cu ei, fără să ştie de ce.

12 MASADA

De dimineaţă, când îl căută femeia yemenită, în capul lui se derula stăruitor un singur mesaj: *Nu bea cu preoţii*. Înghiţi aspirină şi suc de roşii şi-i acceptă oferta de a merge în oraş. Ea îl duse la muzeu, prin galeriile răcoroase şi alinătoare, unde personalul îi spunea pe nume şi o trata regeşte. Era cunoscătoare, cuvintele ei iluminau obiectele din faţa lui, umplându-l de plăcere. La capătul unei dimineţi foarte reuşite, era binedispus şi starea i se îmbunătăţise.

- Unde să mergem la masă? o întrebă.

Luară un taxi până la poarta Jaffa şi ea îl conduse spre un local dintr-o clădire mică de piatră, cu vreo şase mese în aer liber.

- Înăuntru ar fi mai răcoare.

- Nu le place să intre femei acolo.

Se aşezară la o masă situată la umbră. Cerură mai multe feluri de salată pe care le mâncară cu azmă şi băură ceai de mentă.

În cafenea, se auzeau voci agitate de bărbaţi. Jucau un joc cu zaruri şi pietre; ea îi spunea *shesh-besh;* îi explică regulile şi el îşi dădu seama că era vorba de damă.

- Credeam că nu-ţi place partea asta a Ierusalimului, îi spuse.

- O ador. Dar am locuit aici pe vremuri. N-au fost timpuri prea bune pentru mine.

Privindu-l, adăugă:

- Te-am adus aici pentru că mi-am adus aminte azi-noapte că nu poţi fugi de ce ţi-e teamă.

- Eu o fac tot timpul, replică Harry.

Chelnerul veni şi-i oferi o narghilea. Doi arabi din apropiere fumau şi ei şi furtunul clipocea de câte ori aspirau. Harry clătină din cap. Îi spuse şi ei de monseniorul Harrington:

- Cei care ţi-au cerut să lucrezi cu mine ar trebui avertizaţi. Le spui să-l supravegheze?

- Da.

- Încep să cred că am nevoie de toate asigurările, spuse el. Eşti divorţată?

- Soţul meu a murit, răspunse ea, sorbind din cafea.

Dragă domnule Hopeman,

Vă rugăm, mergeţi la Masada şi aşteptaţi acolo să vă contactăm. Permiteţi-mi să vă mulţumesc pentru răbdarea şi cooperarea dvs. admirabilă. Regret că a fost necesar să amânăm tranzacţia, dar sunt sigur că mă veţi înţelege.

Aştept cu nerăbdare să ne întâlnim.

Cu sinceritate
Al dvs.,
Yosef Mehdi

Ea nu păru surprinsă:

- Masada e în deşert, departe de oameni. Sunt autobuze care aduc turişti, dar pe timpul verii vin mai puţini. Şi nu vor fi nici soldaţi care să-i sperie pe prietenii noştri.

- Va trebui să înnoptăm acolo?

Ea se gândi puţin:

- Pe partea muntelui dinspre Marea Moartă e o pensiune unde am putea sta. Dar de obicei pe acolo sunt turişti tineri şi Mehdi nu va voi să te abordeze în prezenţa lor. Pe versantul estic e o cabană, folosită din când în când de un pădurar de la Rezervele Naţionale şi Parcuri. Dacă e liberă, poate că obţin permisiunea s-o folosim.

După o jumătate de oră, îi telefonă în cameră:

- S-a aranjat, îi spuse.

Plecară din nou către Arad. În timp ce ea făcea cumpărături, el duse maşina închiriată la o staţie de benzină şi-i făcu plinul, asigurând şi apa şi uleiul necesare. Amintindu-şi, cumpără şi o sticlă de coniac israelian şi apoi o luă de la cumpărături pe Tamar.

La mică distanţă de Arad, părăsiră panglica neagră a autostrăzii şi drumul deveni unul de pietre ce se mişcau sub roţi şi nisip ce scârţâia. Trecură pe lângă două cămile nemişcate şi el o întrebă dacă deşertul mai putea adăposti şi alte fiinţe. O mulţime, îi răspunse ea: gazele şi vipere, hiene şi hoarde de şacali. Recent, nu departe de locul unde se aflau fusese zărit un leopard negru.

- Opreşte după colina următoare, spuse ea.

El frână pe coarna micului deal. La vreo opt sau nouă kilometri depărtare, Masada se înălţa distinctă pe fundalul plat, măturat de vânt.

- Vezi terasele tăiate în deal, acolo, la stânga? Acolo stătea regele Irod în serile calde, cu câte o balabustă grasă pe fiecare genunchi.

- O *ce* grasă?

- Balabustă, surâse ea. Ceea ce voi, americanii, aţi numi bucăţică bună.

El îi surâse, înţelegând. Maşina se lansă din nou pe şoseaua proastă. Masada creştea în faţă. În curând, putu vedea că era găurită ca un fagure de peşteri negre. Simţi în el o nerăbdare crescândă şi pentru prima oară, nu i se mai păru că făcuse un lucru stupid venind acolo.

Cabana avea un frigider vechi, dar funcţional, o plită cu două ochiuri, o toaletă cu apă anemică şi un duş cu capul ruginit. Piesele de mobilă erau ponosite şi stricate. Patul era pentru o singură persoană, tip de armată.

- E încântător, hotărî. Stăm aici.

Tocmai golea maşina de provizii când văzu un grup de soldaţi înarmaţi. Ridică alimentele şi le duse în cabană:

- Sunt israelieni, presupun?

Ea se uită pe fereastră, apoi merse la uşă. Erau în jur de douăzeci de soldaţi, printre care două femei. Harry făcuse armata la infanterie şi acum, privindu-i, simţi din nou durerea de picioare, plămânii arzând, ranița grea lipindu-se de cămaşa umedă. Cele două femei erau atrăgătoare, în ciuda petelor de sudoare şi a bidoanelor care le atârnau la talie. Se duse la maşină şi scoase aparatul de fotografiat.

Ofițerul, care vorbea cu Tamar, se întoarse şi strigă:

- Fără poze! Fără poze! întâi în ebraică, apoi în engleză.

El lăsă aparatul, dar omul continua să-l şfichiuiască din gură. Harry îl privi în ochi:

- Ia-o mai uşor.

Tamar vorbi şi ea ascuțit.

Ofițerul dădu o comandă care stârni mormăieli. După câteva minute, soldaţii se îndepărtară.

Reveniră în cabană şi aranjară tăcuți proviziile.

- N-a fost chiar o lecție de democrație, nu-i aşa?
- I-am promis că-ți iau filmul, spuse ea.
- Nici măcar n-am apăsat pe declanşator.
- Voi avea nevoie de film.
- Cristoase!

Ieşi afară şi aduse aparatul. Ea îl privi bobinând filmul şi scoțându-l:

- Îmi pare rău că se pierde, îi spuse.

El căută un film nou în sacoşă. Sfârşi prin a răsturna totul pe jos - lenjerie, cămăşi, medicamente, ciorapi, cărți, filme şi mai multe pachete cu numele Dellei pe ele.

Ea citi etichetele şi se miră:

- Îți trimiți hainele la spălat în America?

El nu se putu gândi la o replică bună.

- Dumnezeule!
- Nu le spală ea, doar mi le duce la spălat.

Ea luă tigaia şi ceainicul şi începu să le frece:

- Podeaua e murdară. E o măturâ acolo.

- Eu sunt obişnuit cu puţină dezordine. Trăiesc separat de soţia mea.

- Cui îi pasă vreun pic cum trăieşti dumneata, domnule Hopeman? ripostă ea, frecând cu energie.

- Astupă-ţi urechile, zise el vioi.

Apoi luă una din păturile militare împăturite pe pat şi-şi puse într-o pungă două bucăţi de pâine şi nişte banane, simţindu-se mai mult decât oricând soţul care fuge de acasă. Luă şi coniacul din maşină şi porni pe drumul care urca spre înălţimile Masadei.

Ştia că drumul se numea Rampa Romană, pentru că fusese construit de cea de-a zecea legiune, pentru a le permite să prindă micul grup de evrei care constituiau ultima rezistenţă armată a iudeilor în fata Romei.

Bârnele de lemn folosite de romani pentru a susţine drumul erau vizibile; văzu fără nicio greutate câteva dintre ele când ajunsese la o treime din urcuş.

Se opri să examineze lemnul. Avea o culoare argintie, albită, dar părea solid. Fusese menţinut de sare şi de aerul uscat timp de două mii de ani.

Era uluit. Lemn adevărat, aşezat acolo de mâini la fel ca ale lui, conectându-l la ceea ce se întâmplase acolo în urmă cu douăzeci de secole.

În apropiere se vedeau stânci roşii-cenuşii, munţi trunchiaţi, ale căror vârfuri păreau retezate de o secure naturală. Şi fiecare munte era bortelit de peşteri.

Când ajunse pe platoul din vârf, priveliştea era aceeaşi. Cer şi piatră. Guri semicirculare de peşteri, ca celulele unor clădiri bombardate, cu câte un acoperiş de piatră intact pe ici pe colo. Vântul sufla fierbinte şi uscat şi, nu ştia dacă din cauza vântului sau a urcuşului, îi era greu să respire. Îşi duse sacoşa într-una din grotele mici de piatră, unde era întuneric şi răcoare.

Ceva mic foşni pe lângă el, făcându-l să tresară.

- Scuze. *Shalom, shalom,* oricine sau orice ai fi.

Se aşeză să-şi recapete răsuflarea şi ochii i se obişnuiră cu semiîntunericul. Văzu că pereţii erau tencuiţi peste tot, o tencuială groasă care devenise moale cu vremea şi era plăcută la pipăit. Pe podea era pământ bătut, rece, dar uscat. Îşi întinse pătura, luând locul în stăpânire.

Când ieşi să exploreze, experimentă o senzaţie nefamiliară. Se simţi de parcă ar fi fost urmărit.

Ce ridicol, se gândi.

Dar după câteva minute, ridică ochii şi văzu că nu era ridicol. O capră foarte neagră stătea pe o ruină profilată pe cer, observându-l cu capul înclinat într-o parte.

Bătu din palme, crezând c-o va speria, dar capra nu se mişcă şi nu scoase nici măcar un behăit. Oare cum făceau caprele pe acolo? Continuă să meargă şi când se uită înapoi, capra dispăruse.

Grota pe care o ocupase era sirnilară cu un lanţ dispus pe marginea unei creste de stâncă. În depărtare, un defileu zimţat şi plin de bolovani dădea spre pensiunea de tineret, o clădire ca un hambar aflată cam la o distanţă de cinci sute de metri.

Dincolo de ea, licărea plumbul topit al Mării Moarte.

Nu văzu niciun semn de viaţă la pensiune. Lângă ea, un cablu urca până în vârful Masadei, dar telefericul era abandonat jos. Operatorul plecase acasă, la Dimona sau Arad, fără îndoială.

Era încremenit într-o tăcere fierbinte şi oranj, în care nu se auzea decât vântul. Era singur cu Masada.

Porni să hoinărească. Ceea ce la început i se păruse asemănător, se dovedi a fi destul de diferit în privinţa grotelor. Unele erau lungi şi joase, probabil depozite de provizii. Altele erau ca cea din care tocmai plecase, fiecare având o mică vatră deschisă, într-un colţ sau pe peretele din fund; altele aveau însă şi trepte care coborau spre ceea ce altădată fuseseră desigur băi rituale, acum uscate. Văzu şi două cabine moderne, pentru bărbaţi şi femei, cu semnul caraghios al

toaletei pe ele. Intră într-una şi dădu drumul la robinet, răcorindu-se cu apă rece pe mâini şi pe faţă.

La capătul nordic al micului platou se aflau ruinele palatului. Unele podele erau acoperite cu mozaic, în modele simple, geometrice. Coborî treptele către o terasă medie şi înţelese imediat de ce pusese Irod să fie construită. Era singurul loc din Masada apărat deopotrivă de vânt şi de soare.

Stătu în atmosfera calmă şi răcoroasă asigurată pentru el de un rege mort şi privi cum se înşirau milele de ţărm şi peisaj de ţară. Un duşman ar fi fost văzut cu câteva ore înainte de a se apropia.

De acolo, Harry văzu trei - ba nu, patru - din ruinele de formă pătrată ale taberelor romane. Cu totul, erau opt tabere, construite de jur-împrejurul Masadei şi legate de mai multe mile de ziduri de piatră, care puteau fi distinse cu uşurinţă.

La şaptezeci de ani după moartea regelui Irod, o garnizoană romană din Masada fusese anihilată printr-o lovitură de tip comando de un mic grup de luptători evrei. La patru ani după ce ocupaseră fortăreaţa, evreii din Masada constituiau ultimul punct de rezistenţă încăpăţânată împotriva măreţei Rome. Guvernatorul roman, Flavius Silva, mărşăluise spre Masada în fruntea celei de-a zecea legiuni, întărite de mii de oameni din trupele auxiliare şi muncitori. Încercuise muntele cu taberele şi zidul, astupând orice portiţă de ieşire.

Chiar şi aşa, celor cincisprezece mii de asediatori le trebuiseră încă trei ani sângeroşi pentru a-i cuceri pe apărătorii cetăţii, în număr de 960 cu femeile şi copiii lor cu tot. Când Rampa Romană fusese în fine completată şi sfârşitul se apropia, evreii se sinuciseseră mai degrabă decât să se predea şi să devină sclavi romani.

Harry se uită la tabere. Nu se zărea nici o urmă de viaţă. Dacă erau ocupate de cineva, acelea erau doar insecte şi vieţuitoare mici. Dar avea un sentiment de nelinişte când părăsi terasa lui Irod şi îşi croi drum înapoi pe suprafaţa fierbinte a Masadei.

Când ajunse la grota pe care o socotea a lui, soarele apusese. Amurgul aduse o briză mai răcoroasă. Micile banane pe care Tamar le cumpărase verzi în după-amiaza aceea aveau deja puncte cafenii. Îşi curăţă una şi o gustă; era dulce.

Capra cea neagră apăru din nou.

Mergea pe acolo şi îi aruncă nişte coji, pe care animalul le înghiţi, spre încântarea lui Harry. Tocmai când muşca încă o dată, capra scoase gaze.

- Purcico, pleacă de aici! o goni.

Dar capra se aşează pe burtă. Sensibilităţile lui Harry fură întrecute de simţul ridicolului şi el începu să râdă. Animalul avea în continuare necazuri cu digestia; aşa erau caprele, îşi dădu el seama. Foamea învinse greaţa şi împărţi o pâine cu animalul biblic, în noaptea care se lăsa.

Briza aducea mici drăcuşori de praf.

Piatra din jurul lui se transformă treptat într-un bloc de un negru oţelit.

Dar întunericul nu dură mult. O lună incredibilă ieşi plutind din linia orizontului şi se simţi ca un păstor. Arunca o lumină atât de puternică, încât în curând, vedea aproape ca ziua. Suprafaţa pietrei se deschise la culoare. Deschise sticla de coniac israelian şi înghiţi un gât fără măsură, părându-i-se atât de bun încât trebui să mai ia repede unul. Luciul Mării Moarte părea destul de solid pentru a merge pe el. În Iordania, pe malul celălalt, văzu lumini duble mişcându-se, faruri, desigur. Se întrebă ce fel de om era şoferul acela arab de departe.

Se întinse pe pătură şi mai bău din coniac, până când podeaua rece şi tare i se păru mai moale şi chiar mai caldă. Se ridică în capul oaselor, îşi trase de pe el tricoul, îşi aruncă adidaşii şi scăpă şi de bermude şi şort, apoi se cuibări gol şi confortabil în somn.

Se trezi tuşind. Avea gâtul uscat şi-i era mai cald decât îi fusese vreodată. Ieşi afară şi văzu că luna era acoperită de un nor subţire de praf, ce părea purtat dinspre est de un vânt

slab, dar persistent. Se duse şi-şi muie tricoul în apă la chiuvetă, ca să şi-l înfăşoare în jurul capului. Dar materialul începuse deja să se usuce când ajunse înapoi la grotă.

- Harry!

- Aici, răspunse şi-şi trase pe el şortul.

Tuşea şi ea. O conduse înăuntru şi-i dădu să bea coniac, care o făcu să se scuture, dar îi opri tusea.

- Ce e ăsta?

- Se numeşte *sharav*. Un vârtej din Egipt.

- De ce Dumnezeu n-ai rămas jos?

- Mi-a fost frică să nu te aventurezi la coborâre. Nu departe de aici, un preot american s-a rătăcit şi a murit.

El îi prinse faţa în palme şi o sărută. Limbile li se atinseră. Cândva, citise într-un ziar întrebarea unui cititor tânăr: „E sărutul franţuzesc un păcat mortal?" Editorialistul de vârstă mijlocie răspunsese: „Nu, nu e un păcat mortal, dar e o invitaţie sigură la activitate sexuală." Se sărutară din nou şi limba lui îi explică întrebarea şi răspunsul. Ea nu protestă când ajută să-şi dea jos hainele, cu excepţia bluzei.

- Oare cum îl chema pe preotul american? se întrebă ea visătoare. Era episcop?

Ce-i păsa lui, când tocmai se dezbrăca din nou? Îi descheie bluza, apoi îi încercă sânii, întâi pe un obraz, apoi pe celălalt. Avea sfârcurile moi, până când le atinse cu limba. Atunci crescură sub buzele lui mai mult decât se aşteptase.

Amândoi gâfâiau, din cauza *sharav*-ului, dar şi a pasiunii. In grotă se adunase praf şi totul era uscat. Singura umezeală era chiar în mijlocul blăniţei ei şi când o atinse, sări în sus. O luă în braţe şi o culcă, mângâindu-i şoldurile şi descoperind o aluniţă incredibilă:

- N-o atinge.

Gurile se sărutau frenetic. O atinse până i se îndoiră genunchii, apoi îi ridică până la umerii lui. Îşi făcu loc şi găsi un ritm ca bătaia inimii unui uriaş. Apoi mai repede, cu un mic clipocit de fiecare dată. Braţele ei îi cuprinseră capul. Gura

senzuală era pe gâtul lui, dinții îl zgâriau. Ținea pasul cu el. Prea experimentată, gândi slab.

- Da, te rog, spuse ea.

Ar fi vrut s-o facă o partidă voluptuoasă. Încercă să se gândească la altceva. Impozite, un diamant pentru actor. Romanii de la poalele muntelui. Nu putea respira şi, ah, prea curând, ea gemu şi el căzu de pe culme.

Se întinseră gâfâind, trăgându-şi buzele cu buzele celuilalt până îşi dădu seama că o apăsa cu greutatea lui. Mâna ei urcă şi-i contură cu vârful degetului pleoapele, nasul, nările, interiorul buzelor, limba.

- Episcopul Pike, zise deodată, amintindu-şi.

Când se trezi, ceasul lui arăta patru şi patruzeci. Era singur. Afară, era apăsător de cald, dar aerul era clar, *sharav*-ul trecuse. Praful plutea ca o ceață pe câmpia deşertică din vale.

Se spălă îndelung, simțindu-se mai bine după aceea. Când se întoarse, privi peste zidul de lângă Rampa Romană şi o văzu lângă cabană. Lumina palidă era crudă cu coapsele ei, groase chiar şi pentru nişte picioare atât de lungi. Stătea aplecată deasupra unui lighean pus pe o piatră şi se spăla pe cap. Fusese prea întuneric. Data viitoare, voia să-i privească gura, curba osoasă a nasului, modul curn ochii îi râdeau uneori şi alteori nu.

Curenții de aer ai Masadei erau ciudați; auzi plescăitul apei vărsate şi zgomotul ligheanului când se ciocni de piatră.

Soarele începea să se zărească.

În grota zelotă, luă în mână piatra roşie pe care o avea la el şi o ținu la ochi, concentrându-se asupra ferestrei granatului spre lumină. Lucea ca ... ce?

Ochiul blând al unui zeu binefăcător.

Ochi de tigru lucind fierbinte, recită în gând. Mai aproape de o rugăciune ca atunci nu se aflase niciodată şi găsi că-i aduce un confort ciudat, ajutându-l să se scufunde din nou în somn.

13 EIN GEDI

Coborî pe Rampa Romană scăldată în soare şi când ajunse jos, Tamar şi maşina dispăruseră, dar găsi un bilet pe uşa neîncuiată a cabanei: *Vin curând. E suc în congelator. T.*

Probabil că frigiderul era cel mai vechi tip pe care-l văzuse, un Amkor, replica israeliană la General Electric. Îşi turnă un pahar de suc de portocale şi-l bău, privindu-i lucrurile. Pe ranița ei era întins un sutien curat; restul rufelor, uscate, erau aşezate pe pervazul ferestrei, cu şosete albe strânse ghem şi chiloți de bumbac împăturiți deasupra. Pe podea, lângă pat, era căzută o carte cu caractere arăbeşti. Îşi răsucea tubul de pastă de dinți.

Iar trăgea cu ochiul la ea.

Din lipsă de altă activitate, scoase din sacoşă fotocopiile manuscrisului de aramă. Se întinse pe pat şi începu să le studieze. Dar le parcursese de atâtea ori şi tot i se părea inteligibil ce scria acolo.

Când auzi maşina, se bucură. Ea intră încălzită, dar veselă, cu părul strâns într-un coc mic, aşa cum fusese prima oară când o cunoscuse. Îi plăcea de ea aşa. Purta un şort şi cămaşă veche militară, înnodată sub sâni:

- *Erev tov.* Eşti un adormit.

- *Shalom*. Unde ai fost?

- La Arad, să dau un telefon. Prietenul tău, monseniorul, a avut mai mult noroc decât noi.

- Cum? se ridică el în capul oaselor.

- Da, s-a întâlnit cu cineva aseară, în Bethlehem.

- Mehdi?

Ea ridică din umeri:

- Un bărbat de vârstă mijlocie, supraponderal. S-au întâlnit în fața bisericii Nașterii Domnului la opt patruzeci și cinci p.m. și au stat de vorbă în jur de o jumătate de oră. Apoi monseniorul a intrat în biserică, a aprins trei lumânări și s-a rugat o oră. După câteva minute, s-a întors la Ierusalim.

- Și Mehdi?

- A plecat din Bethlehem într-un Mercedes albastru cu număr de înregistrare la o firmă de importuri din Gaza, aproape sigur un număr fals. Mașina a plecat către sud. L-au urmărit mai multe sute de kilometri. Până la Eilat, unde a trecut granița în Iordania.

Fură de acord că Mehdi nu avea să-l caute la cabană, dacă și când se hotăra s-o facă, ci pe Masada. După un mic dejun cu pâine și brânză și o cafea atât de tare, încât abia putu s-o bea, urcă înapoi pe Rampa Romană. În ciuda arșiței, pe platou erau turiști. Telefericul mergea de la stația estică, unde două autobuze fuseseră parcate pe marginea șoselei. Se alătură unui grup de evrei transpirați din Chicago, grupați la umbra acoperișului unui depozit străvechi și ascultându-și rabinul care le povestea despre zeloți. Rabinul încurcă mai multe fapte importante, dar numai Harry păru să observe. În cele din urmă, povestea se sfârși și oamenii din Illinois se înșirară la coadă la teleferic și dispărură din viața lui. La întoarcere, telefericul aduse un grup din Reading, Pennsylvania. Rabinul din Pennsylvania era tânăr și mai bine pregătit decât colegul lui din Chicago, dar avea un stil sever și pedant care-l făcu pe Harry să-și dorească să meargă la toaletă înainte de încheierea predicii. Nu se zărea niciun semn de la Yosef Mehdi.

Fu o după-amiază foarte lungă.

Când își croi drum înapoi spre cabană, văzu că Tamar pregătise cina, salată și *felafel* atât de condimentat, încât mâncă foarte puțin, doar ca să n-o ofenseze, terminând și

ultima banană ca să-i treacă de foame. Când îl văzu punându-şi lapte condensat în cafea, ea se strâmbă.

În cabană era înăbuşitor. În amurg, duseră o pătură afară, ea îşi luă chitara şi începu să cânte în arabă. Nu avea vocea la înălțimea tehnicii instrumentale, dar avea un timbru care-i mergea la inimă. Se întinse lângă ea, simțindu-şi inima grea, pe când se întuneca:

- Despre ce era vorba? o întrebă când se termină cântecul.

- O fată urmează să se mărite. În noaptea dinainte, îşi face griji în privința bărbatului. E bătrân? E tânăr? Bea? O s-o bată?

El zâmbi şi ea clătină din cap:

- Nu poți înțelege.

- Ce e de înțeles?

- Cultura. Fetele care sunt târguite în căsătorii, când sunt prea tinere. Au copii înainte ca trupurile lor să fie pregătite. Când ajung la vârsta mea, sunt deja bătrâne.

Văzu că era foarte serioasă:

- Tu cum ai scăpat?

- Greu. Un profesor l-a convins pe tata să mă dea la liceu. El a cedat, a crezut că aşa mă voi putea angaja într-un magazin. Dar a fost tulburat când am luat examenul de admitere la facultate. A spus că nici un bărbat nu se va însura cu o femeie cu carte prea multă.

El se întinse şi-i atinse fața.

- M-am depărtat de tatăl meu, a durat trei ani. Ne-a provocat o mare durere la amândoi.

Biata Tamar.

- Tații ăştia, spuse el, gândindu-se stânjenit la Jeff. Când eram copil, tata mă trimitea în tabără în fiecare vară, aşa cum mi-am trimis şi eu fiul.

Ea nu ştia ce erau taberele de vară, trebui să-i explice:

- Tata voia să-mi îmbunătățesc vorbirea, aşa că trebuia să-i scriu zilnic o scrisoare în ebraică. El nu-mi trimitea nici o scrisoare, dar zilnic primeam câte una din scrisorile pe care i

le trimisesem eu. Cu greşelile de gramatică şi de scriere corectate.

- Bietul Harry.

Luă si el chitara, dar nu ştia decât câteva acorduri de banjo. Încercă o versiune din 1920 a cântecului „Am găsit un puişor de un milion de dolari într-un magazin de cin'şpe cenţi" şi ea bătu din palme. Trebui să-i explice ce însemna un puişor de un milion de dolari şi apoi un magazin de cin'şpe cenţi. Apoi o rugă să-l înveţe cântecul arăbesc.

- Mai târziu, îi luă ea chitara şi o aşeză cu grijă la o parte.

- Scumpule Harry, îi spuse după puţin timp.

Îşi desfăcu părul, care-l gâdilă când se aplecă peste el. Îi dărui zeci de sărutări moi şi umede:

- Relaxează-te, îi spuse. Nu-ţi face griji pentru gramatică. Nu trebuie să fie perfect.

Dar bineînţeles că aşa a fost.

A doua zi dimineaţa, aerul era febril. Harry se gândea alarmat că revenea *sharav*-ul, dar Tamar clătină din cap:

- E doar o zi fierbinte.

- Mehdi n-o să vină aici pe arşiţa asta.

- Ba poate tocmai ăsta e timpul pe care-l va alege, răspunse ea gânditoare.

- Dă-l dracului.

Se simţea un pic năuc. Ieşi afară, se aşeză în maşină şi porni aerul condiţionat. Când reveni la cabină, fu şi mai rău. Îi spuse lui Tamar că mergea să se răcorească în Marea Moartă.

- N-o să-ţi placă, se strâmbă ea. Îţi intră sarea în toate orificiile. Te arde şi cea mai mică tăietură.

Văzându-i dezamăgirea, zâmbi:

- Bine, Harry, te duc eu într-un loc mai bun.

Şi-l duse cu maşina la doar zece mile distanţă, într-o oază cu verdeaţă, la Ein Gedi.

Coborâră din maşină sub un pâlc de palmieri înalţi. Aerul era mai răcoros. Ea îl conduse pe o potecă la capătul căreia o cascadă se prăbuşea sclipind într-un iaz umbrit.

- Apa din zona ploioasă a țării se scurge pe sub pământ aici. Iarna, cascada tună de apă; acum e mai mică.

Dar el nu avea nevoie de scuze pentru locul acela minunat; în câteva minute scăpă de haine şi sări în iaz, dar apa caldă fu un şoc.

Ea râse:

- Izvoare fierbinți.

Îşi împături frumos hainele pe mal şi veni în apă. Peşti minusculi le treceau printre picioare. El se întinse pe nisipul de pe fund, lăsând apa să-i bată fața. Ea adusese săpun şi se spălă pe cap la cascadă, şamponându-i şi lui părul. Era un loc grozav pentru dragoste, dar ea îşi feri fața când vru s-o sărute:

- E un chibuț în apropiere şi o şcoală de teren a unei Societăți de Conservare a Naturii. Pot veni oameni oricând.

- Ai prea mult simț practic, îi zâmbi el.

Aerul le uscă repede trupurile şi deja, când se îmbrăcă, Harry se simțea mai bine.

- Tu nu ai simț practic? se întoarse ea spre el, încheindu-şi cămaşa. Harry, n-o să strici nimic, nu-i aşa? Devenind nepractic, prea serios.

Vorbele ei îl luară prin surprindere. Să devină serios în legătură cu ea era ultimul lucru la care s-ar fi gândit.

- Nu vreau să mai simt aşa în legătură cu nimeni, încă o dată, spuse ea.

- Vom fi prieteni, cărora le place să se folosească unul de altul, o linişti el. Ți se pare o descriere bună?

- Foarte bună, îi zâmbi ea.

- Aşa că nu te gândi la responsabilități.

- Fără gramatică, întări ea.

Se apropie şi-l sărută uşor tocmai când veneau trei oameni cu sape, urmați de un altul care ducea răsaduri de bananieri într-o roabă. Se salutară cu prietenie şi Tamar îi zâmbi cu inocență.

Pe drumul spre maşină, el admiră palmierii:

- Asta înseamnă numele tău.

- Da, *tamar*, palmier. Mai demult, locul acesta se numea Hazazon-Tamar, adică acolo unde se altoiesc palmierii. Niciodată nu-l uitam când învățam la geografie. Mă gândeam la el ca la locul unde-mi potrivesc părul.

Lui Harry îi părea rău că părăseau oaza. Conduse încet înapoi spre Masada, în aburii căldurii. Spera că Mehdi nu venise cât fuseseră ei plecați. Apoi, deodată nu-i mai păsă. Omul începea să devină pentru el o abstracțiune; nici măcar nu era sigur dacă Yosef Mehdi exista sau nu.

Mâncară fructe, pâine şi băură şi câte o cană de limonadă, apoi urcară pe platou. Tamar îşi găsi de lucru scriind un raport pentru muzeu în răcoarea terasei lui Irod. Simțind că trebuie să stea într-un loc mai vizibil, Harry se aşeză la umbră, lângă punctul de oprire al telefericului şi începu să se uite încă o dată la fotocopiile manuscrisului de aramă.

Parcursese cam jumătate, când un pasaj îi atrase atenția şi-l mai reciti de câteva ori. Apoi se grăbi spre terasa lui Irod:

- Poți să-mi traduci fraza asta, te rog?

Tamar o studie:

- Pare să fie *haya karut*.

- Nu *haya koret?*

- Ar putea fi şi *haya koret*. Pentru că vocalele nu sunt scrise, trebuie să faci singur o alegere.

- Exact.

Uitase cu totul de căldură:

- Acum, am privit asta ca fiind *haya koret*, forma activă a verbului.

Şi-i întinse notițele lui:

- Uite cum am tradus pasajul ăsta:

În locul unde pomii taie un loc lângă teascul de vin de la poalele celui mai mic dintre cele două dealuri de la răsărit, un sfânt de aur, îngropat în lut la douăzeci şi trei de cubiți.

Dacă presupunem că e *haya karut*, în loc de *haya koret*, forma pasivă a verbului în loc de cea activă şi adăugăm o virgulă, uite ce obținem:

În locul unde pomii sunt tăiați, lângă teascul de vin de la poalele celui mai mic dintre cele două dealuri de la răsărit, un sfânt de aur, îngropat în lut la douăzeci şi trei de cubiți.

Tamar se uită la el:

- Locul unde pomii sunt tăiați?

El dădu din cap, cu un calm studiat:

- Hazazon-Tamar. Unde sunt altoiți palmierii, spuse.

După ce primul entuziasm trecu, se certară. El voia să se întoarcă imediat la Ierusalim să-i spună lui David Leslau că descoperise unde se afla tainița.

- Trebuie să stăm aici să-l aşteptăm pe Mehdi.

- Şi dacă nu vine?

- Dar dacă vine? După ce a stat două mii de ani în pământ, ce mai contează câteva zile pentru ascunzătoare?

- În zilele astea, altcineva ar putea face aceeaşi traducere.

Ea îl privi.

- Nu înțelegi.

- Cred că abia acum încep, acceptă Tamar.

În seara aceea, nu-şi mai vorbiră decât strictul necesar. Ea deschise nişte conserve de carne de miel grasă, pe care le mâncară cu aceeaşi cafea tare. El nu comentă nimic, dar ea îi văzu reacția:

- Mâine poți să prepari tu mâncarea, îi spuse placidă.

În noaptea aceea, dormi cu fața la perete, ca o soție supărată. El se ținu pe marginea cealaltă a patului, evitând să-i atingă şoldurile, pe care ajunsese să le admire în mod deosebit. Ea sforăia; era un zgomot dezgustător. Îşi spuse că nu trebuia să se îngrijoreze că o să devină serios în legătură cu ea.

Dimineața, Harry urcă devreme pe platou. În răcoarea uneia dintre grote, revăzu fiecare fotocopie a manuscrisului de aramă. Fiecare enigmă de acolo putea fi dezlegată cu o cheie minusculă, aşa cum fusese numele acela străvechi al unei localități din deşert.

Nu ştia suficient pentru a reuşi.

Leslau ştiuse mai mult şi tot nu fusese în stare să facă nimic.

Se confruntă în sinea lui cu faptul că în realitate, nu dorea să-l ajute pe Leslau. Erau puţine şanse de a profita de pe urma descoperirii lui, dar cu toate acestea, îl pizmuia.

Văzu pe cineva ivindu-se pe poteca Şarpelui. Era un om musculos şi îndesat, cu pantaloni închişi la culoare şi o cămaşă albă, fără mâneci, descheiată la piept. Buza de sus îi era împodobită cu o mustaţă în stil arab, frumos potrivită. Traversa platoul cu o agilitate lipsită de efort, îndreptându-se spre Harry. Când ajunse la el, se opri şi dădu din cap.

- *Shalom,* spuse Harry.

- Bună, zise omul, atingând pragul grotei. Pereţii aceştia sunt minunaţi, nu-i aşa? Simpli şi buni. Ştiau ei ce fac.

- Au rezistat.

- Cred că trebuie să mă întâlnesc cu cineva aici, spuse omul, uitându-se în jur.

Harry oftă:

- Şi eu.

- Ai fost deştept că ai aşteptat la umbră, zâmbi omul.

- Mă cheamă Hopeman.

- Cum?

- Harry Hopeman. Din New York.

- O, replică celălalt, prinzând cu grijă mâna lui Harry. Sunt Lew Friedman din Cincinnati.

El se simţi mai mult ultragiat decât ridicol.

- Hei, uite-o. Emily! flutură omul mâna spre o fată blondă. Ea a mers cu maşina ca să urce pe partea mai uşoară, iar eu am luat-o pe Şarpe.

- Foarte bine. Distraţi-vă. *Shalom-shalom.*

Din nou singur, se aşează pe podeaua confortabilă de lut cu picioarele încrucişate, ca un ucenic arab. Deşi bănuia că avea cam tot atâtea şanse să mai rezolve încă un pasaj câte ar fi avut să dărâme Masada, le reciti din nou, unul câte unul, încercând sinonime şi schimbând punctuaţia în vreme ce-l

aştepta pe numitul Yosef Mehdi să vină şi să-l ia în locul unde ar fi putut cumpăra diamantul Kaaba sau poate, ar fi fost crucificat pentru păcatele lui.

Trei autobuze cu turişti veniră unul după altul. Un băieţel îl întrebă dacă vindea ceva. De cele mai multe ori, oamenii aruncau o privire în grota lui, de parcă ar fi fost un animal neinteresant într-o grădină zoologică.

Pe la jumătatea după-amiezii, plecaseră cu toţii. Din cabina telefericului mai coborî un singur pasager, un om durduliu care venea spre el pufăind şi părând atât de satisfăcut, încât Harry fu sigur că venise pe Masada pentru a le spune de nenumărate ori celorlalţi „băieţi" de la templu că-şi pusese covoraşul de rugăciune în cel mai vechi templu al lumii. Laturile bonetei lui negre fluturau cu dezinvoltura urechilor unui muşchetar şi ţinea strâns în mână o sacoşă de catifea albastră, cu steaua evreiască brodată pe ea în fir de argint, tipul de sacoşă diformă pe care obişnuia s-o ia la drum şi tatăl lui Harry. Putea presupune cu destulă siguranţă că pe lângă obiectele de cult necesare, în sacoşă mai erau şi un pachet de gumă de mestecat, o portocală sau un măr şi poate vreo chiflă. Când omul se apropie, Harry îi zâmbi:

- E pe acolo.

- Ce anume?

- Sinagoga.

Omul lăsă jos sacoşa tradiţională şi-i întinse o mână pufoasă şi manichiurată:

- Sunt Mehdi, domnule Hopeman, spuse el.

Se instală pe pământ cu tot felul de gâfâieli şi gemete şi zâmbi invidios:

- Dumneata n-ai probleme cu greutatea. Nu-ţi dai seama ce înseamnă.

Harry clătină din cap, fascinat de omul din faţa lui:

- Ai diamantul?

- La mine? Nu.

- Când aş putea să-l văd?
- Avem dificultăți, zise Mehdi, uitându-se în altă parte.
Harry aştepta explicații.
- Trebuie să ne înțelegem cu privire la un minimum.
Harry era şocat:
- O ofertă minimă?
- Da. Două milioane trei sute de mii de dolari.

- Trebuia să ne vorbiți de oferte minime înainte de plecarea mea din New York.

Omul dădu din cap şi se scuză, murmurând că nu se putuse face nimic.

- Ascultă. În ultimii douăzeci de ani, dumneata ai lansat pe piață cel puțin patru pietre prețioase. Fără îndoială, mai ai încă un număr de diamante pe care intenționezi să le vinzi în viitor, unul câte unul.

Mehdi îl privi clipind calm:

- Pari să ştii foarte multe lucruri despre mine.

- Aşa este, spuse Harry, înclinându-se spre el. Şi-ți fac o promisiune: dacă nu sunt tratat cum se cuvine, voi face tot ce-mi stă în puteri să-ți fie extrem de incomod să vinzi diamantele pe care le mai ai oriunde în Occident.

- Şi eu ştiu cine eşti dumneata, domnule Hopeman. Îți cunosc poziția în industria diamantelor, dar nu-mi plac amenințările.

- Nu amenințe, spuse Harry. În sălile oricărei burse a diamantelor se află câte o masă lungă de conferințe. In jurul ei se adună un grup de judecători speciali. Dacă o plângere împotriva unei persoane e susținută de o astfel de curte, persoana respectivă poate fi exclusă de la încheierea vreunei tranzacții cu oamenii recunoscuți din domeniu. Asta nu înseamnă că nu poate da diamantele pe căi mai puțin scrupuloase. Dar asta ar însemna să dea dolarul pe câțiva pennies. M-ai purtat pe drumuri o jumătate de glob şi mi-ai cauzat destule neplăceri şi incomodități. În schimb, mi-ai promis că voi putea inspecta diamantul Kaaba şi face o ofertă pentru el. Mă aştept să mi se permită să fac exact asta.

Scoase granatul roşu din servietă şi-l puse lângă Mehdi:

- Nu are valoare.

- Bineînţeles, fu de acord acesta.

- L-ai descris ca prezentând interes istoric. Ai vreo dovadă, vreo documentaţie?

Omul clătină din cap:

- Întotdeauna a fost înregistrat în inventare ca o piatră din era biblică.

Harry mormăi:

- Deci nu e chiar fără valoare. Îţi ofer o sută optzeci de dolari pe granatul ăsta.

Mehdi dădu din cap:

- Ţi-l dăruiesc. Vezi dumneata, eu te cred. Fie să domnească încrederea între noi.

- Încrederea?

Intuiţia lui, care putea fi un blestem, la fel de bine ca şi binecuvântare, îi dădu ghes să vorbească:

- Mă ţii în rezervă. Nimeni n-o să plătească atâta. Cred că eşti angajat deja în negocieri cu alt cumpărător şi partea asta a preţului e politică.

- Ce imaginaţie! Presupui prea multe, domnule Hopeman.

- Poate.

- Regret că ţi-am cauzat disconfort, sincer. Mergi la un hotel unde vei putea sta mai confortabil. Îţi promit solemn că te voi contacta în maximum două zile.

- Nu, am aşteptat destul în locuri nepotrivite. Scrie-mi. American Express, Ierusalim.

Mehdi dădu din cap.

- Voi mai rămâne în Israel opt zile. Asta înseamnă o săptămână plus o zi în care-mi poţi trimite scrisoarea. Dacă nu am nici o veste de la dumneata până atunci, mă întorc la New York şi depun o plângere. Politica te-a ruinat o dată, căută el ochii lui Mehdi. Politica te poate duce din nou la ruină.

Mehdi se ridică cu greu în picioare. Harry nu-şi putea da seama dacă în ochii lui se reflectau admiraţia sau respingerea:

- *Shalom,* domnule Hopeman.

- *Salaam aleikhum,* domnule Mehdi, răspunse el şi-şi strânseră mâinile.

După ce telefericul începu să coboare, îşi strânse lucrurile şi coborî rampa. Când intră în cabană, Tamar îi aruncă o privire iute:

- A fost ceva?

El îi povesti.

- Crezi că am dat de necaz?

- Cred că a încheiat târgul cu arabii, zise Harry, privind interiorul murdar şi oftând. Cel puţin pleca de acolo, părăsea situaţia aceea.

- Ce-i pot oferi ei şi noi nu?

Harry îşi îndesa deja lenjeria în geantă:

- Onoare, răspunse el.

Când se apropiau cu maşina de periferia Ierusalimului, întrebă dacă mergea la hotel.

- Nu, la mine acasă, spuse ea şi-i dădu indicaţiile necesare.

Maşina se opri în faţa unei clădiri ponosite din piatră, ca toate de pe strada aceea.

- Pot să te ajut cu lucrurile?

- E o geantă mică şi chitara nu e grea.

- O.K. Te sun curând.

Ea zâmbi fără mânie:

- La revedere, Harry.

Când telefonă la biroul lui David Leslau, află că era închis.

În mod obişnuit, Harry era un oaspete de hotel critic. Acum, camera i se păru incredibil de curată şi de spaţioasă. Petrecu mult timp sub duş, apoi comandă cu atenţie o cină prin room service: pui la ceaun, salată de ciuperci şi şampanie. După masă, cearşafurile albe şi salteaua bună îi oferiră o experienţă senzuală.

Dar nu adormi.

Auzi liftul. O voce pe hol, zumzetul aerului condiționat. Bâzâitul unui motor electric, undeva în pântecele hotelului. Pe Masada nu se simțise singur. În Ierusalim, se simți deodată pierdut.

Se dădu jos din pat şi scoase carnetele. Dădu paginile până la descrierea pe care Alfred Hopeman o făcuse Diamantului Inchiziției şi începu să citească ceea ce tatăl lui scrisese în urmă cu patruzeci de ani, în Berlin.

Tipul pietrei, diamant. Diametru, 4,34 centimetri. Greutate, 202,94 carate. Culoare, galben canar. Gravitație specifică, 3,52. Duritate, 10. Refracție singulară, 2,43. Formă cristalină, hexa-octoedru; diamantul s-a formnat prin creşterea îngemănată a două cristale largi, hemiedrale.

Comentarii: Piatra e de bună calitate, dar valoarea ei enormă este dată de dimensiunile mari şi istorie.

Neşlefuite, diamantele octoedrice sunt invariabil striate cu scobituri triunghiulare. În acest diamant şlefuit nu apare aşa ceva. Cele şaptezeci şi două de fațete sunt minunat de egale. Există o proporție bună între vârf, centură şi bază. Are lumină, dar nici lumina, nici culoarea nu sunt expuse la potențialul deplin în forma de brioletă, piatra fiind tăiată în formă de pară, cu fațete pe toate părțile. Totuşi, diamantul inspiră venerație, constituind una din cele mai bune lucrări ale perioadei timpurii. A fost tăiat acum cinci sute de ani de mâinile unui meşteşugar măiestru.

14 O PIATRĂ PREŢIOASĂ

PENTRU SFÂNTUL PĂRINTE

Copilul creştea ca un pepene în pântecul soției lui, făcând-o pe Anna să-şi cântărească mişcările când îşi făcea treburile zilnice. Totuşi, podelele căsuței lor erau la fel de albe ca toate celelalte din Ghent. Fiul lor, Isaac, era îmbrăcat călduros şi hrănit regulat şi focul ardea întotdeauna în sobă.

- De ce nu te mai odihneşti şi tu? o întrebă Vidal arțăgos.

- Mă simt bine.

Clopoțelul din față sună şi ea ieşi din atelierul lui.

Omul oftă. Micul diamant alb de pe masa din fața lui era acoperit cu linii de cerneală, pe care le schimba încontinuu, după ce făcea noi calcule pe tăbliță. Nu era ager la minte; era primul care recunoştea asta. Nu era nici slab de minte, slavă Celui Preaînalt, dar nici nu avea istețimea care-i permitea fratelui lui, Manase, să fie rabin şi învățat sau care-i arătase unchiului lor, Lodeyck, odihnească-se în pace, secretele tăierii diamantelor, care aduseseră salvarea familiei lor în aceste vremuri tulburi. Mâinile lui Julius erau sigure şi deştepte, dar era obligat să-şi facă toate calculele de zece ori înainte de a se putea încrede în planificările lui.

- E un călugăr, se întoarse Anna.

- Un benedictin, de la mânăstire?

- Un dominican, Julius, răspunse ea tulburată. Spune că a venit din Spania.

Nimeni în afară de Anna nu avea voie să intre în atelierul lui. Se duse în camera din față, unde vizitatorul îl aştepta, lângă foc.

- Vă urez bună ziua. Sunt Julius Vidal.

Omul, care se recomandă fratele Diego, îi adusese în dar două bidoane de vin spaniol. Se obişnuise cu maroniul cald al robelor călugărilor de acolo şi sutana neagră a celui din faţa lui îi readuse în minte trecutul, ca un şoc.

- Am străbătut pentru a te întâlni distanţa de la mânăstirea noastră din Segovia. Stareţul nostru, fratele Tomas, doreşte să te angajeze să pregăteşti un diamant la León.

Julius se încruntă:

- Un diamant al contelui de Costa?

- Diamantul a fost donat Sfintei Biserici.

- De către cine?

Fratele Diego îşi strânse buzele:

- De către Estabán de Costa, conte de León. Va fi un dar pentru Sfântul nostru Părinte de la Roma.

Vidal dădu din cap, convins că cel din faţa lui ştia că fusese somat de două ori să se întoarcă în Spania de către contele de Costa şi refuzase de fiecare dată:

- Stareţul dumneavoastră îmi face o mare onoare.

- Nu. Deja dumneata ai şlefuit un diamant purtat de trei papi.

Vidal clătină din cap:

- Eram tânăr, abia învăţam meşteşugul. Am trasat acolo unde-mi spunea vărul meu să trasez, am tăiat acolo unde-mi spunea unchiul meu să tai. Ca să finisez o piatră ca cea descrisă de emisarii contelui de Costa, ar trebui să am măiestria lui Van Berquem.

- Lodewyck van Berquem e mort.

- Fiul lui, Robert, vărul şi mentorul meu, e în viaţă.

- După cum bine ştii, e la Londra, îndeplinind servicii de bijutier pe lângă regele Henric al VII-lea. Englezii au aruncat un blestem peste ţinuturile lor. Folosesc meşterii şi artizanii voştri de parcă le-ar aparţine, spuse călugărul acru.

- Aşteptaţi să termine lucrul pentru regele Henric, îi sfătui Vidal.

- Nu avem timp. Papa Alexandru s-a născut la Valencia, e bătrân şi bolnav. Darul trebuie oferit cât timp pontiful e spaniol,

explică fratele Diego. Nu eşti nerăbdător să pleci din locul ăsta, senor? Provii din încântătorul nostru Toledo, nu-i aşa?

- Acum provin de aici.

Luă de pe perete un pergament înrăinat şi i-l dădu călugărului să-l citească. Era semnat de Philip de Austria şi-l declara protejat de ducatele habsburg şi burgund pe Julius Vidal şi familia lui, împreună cu proprietăţile şi moştenitorii lui.

Fratele studie documentul, vizibil impresionat:

- Nu a fost tatăl dumitale, Luis Vidal, meşteşugar tăbăcar în Toledo?

- Tatăl meu a murit. Era negustor de piei şi avea câţiva tăbăcari angajaţi.

Şi făceau o piele fină aşa cum spaniolii n-au mai văzut de când i-au izgonit pe evrei, ar fi vrut el să adauge.

- Şi tatăl lui n-a fost Isaac Vidal, negustor de lână din Toledo?

Julius nu spuse nimic, dar deveni atent.

- Şi tatăl lui nu a fost un anume Isaac ben Yaacov Vitallo, şef-rabin al Genovei?

Se priviră în ochi. Pe Vidal începu să-l furnice pielea. Clericul îl presă:

- Nu e adevărat că străbunicul dumitale a fost Isaac Vitallo, şef-rabin al Genovei?

- Şi ce-i cu asta?

- Cunoşti numele complet al starețului meu de la Segovia?

Vidal ridică din umeri.

- Este fratele Tomas de Torquemada.

- Marele Inchizitor?

- Exact. Şi mi-a dat instrucţiuni să-ţi spun că Don José Paternoy de Mariana e ţinut în temniţă la Léon.

Vidal clătină din cap.

- Numele acesta nu înseamnă nimic pentru dumneata?

- Ce ar trebui să însemne?

- E fost profesor de botanică şi filosofia ştiinţei la Universitatea din Salamanca.

- Şi? mugi Vidal.

Se săturase de preotul ăsta.

- Şi e strănepotul unui anume Isaac ben Yaacov Vitallo, şef-rabin în Genova.

Vidal râse:

- Inchiziția voastră va trebui să-şi găsească un motiv mai bun pentru a mă aduce martor, spuse el. N-am auzit niciodată de această ... rudă. Dar chiar dacă l-aş cunoaşte, nu v-aş spune nimic.

Fratele Diego zâmbi:

- N-am venit să caut mărturii. Avem dovezi destule.

- Pentru ce? întrebă Vidal.

- E un convertit, un creştin decăzut.

- Propovăduieşte iudaismul? întrebă Vidal uscat.

Călugărul dădu din cap:

- La început, a fost eliberat de poziția profesorală şi condamnat să poarte roba de penitență, sanbenito, timp de optsprezece luni. Aceasta e a doua ofensă şi fără îndoială, va fi purificat prin foc în Actul de Credință.

Vidal se lupta să-şi recapete controlul:

- Ai făcut atâta drum ca să-mi spui că veți mai arde un evreu?

- Noi nu-i ardem pe evrei. Îi ardem pe creştinii care păcătuiesc purtându-se ca nişte evrei. Am primit instrucțiuni să te informez că... se opri părintele, alegându-şi cu grijă cuvintele, dacă tai diamantul papei, se va arăta o clemență specială.

- Blestemați să fiți, îl fulgeră Vidal cu privirea. Nu e ruda mea.

Chipul fratelui Diego îl avertiză că nu-i plăcea ca un evreu să-i vorbească astfel:

- Don José Paternoy e fiul fratelui Anton Montero de Mariana, care, înainte de a se converti la creştinism şi a se călugări, era rabinul Feliz Vitallo al Castiliei. Fratele Anton e fiul lui Abrahem Vitallo, negustor de lână din Aragon, iar acesta, fiul lui Isaac ben Yaacov Vitallo, şef-rabin al Genovei.

- Nu voi merge!

Fratele Diego ridică din umeri. Scoase din săculețul lui un pergament pe care-l puse pe masă:

- În orice caz, mi s-a ordonat să-ți înmânez acest permis de liberă trecere prin Spania, semnat de însuşi fratele Tomas şi să aştept o perioadă rezonabilă în care vei putea chibzui asupra mesajului. Mă voi întoarce, senor.

După plecarea lui, Vidal se aşează în fața focului. În timpul bolii care-i sfârşise viața, cineva îl întrebase pe Lodewyck van Berquem de starea sănătății lui. Julius îşi amintea ce răspunsese unchiul lui: Un evreu încă mai respiră şi mai simte. Prin urmare, există speranță.

Duse afară cele două bidoane lăsate de călugăr şi le goli. Pe zăpadă, vinul spaniol arăta ca sângele.

Anna veni din camerele din spate. El oftă. O înconjură cu brațele şi viitoarea lui odraslă îl lovi în vintre:

- Trebuie să merg la Antwerp să-I văd pe Manasseh, şopti el în părul ei.

- E clar, nici nu se discută, spuse fratele lui.

El dădu din cap, invadat de uşurare.

- Totuşi, îmi pare rău că nu stă în puterea noastră să-l ajutăm pe acest de Mariana.

- Ce putem face unii pentru alții? întări el cu amărăciune. Fără îndoială, blestematul de dominican minte. Dacă de Mariana ne-ar fi într-adevăr rudă, ar trebui s-o ştim.

- Nu ți-l aminteşti? întrebă încet Manasseh.

- Tu ...?

- Pe tatăl lui. Îmi amintesc cum îl blestema tata pe un văr, cândva rabin, care se făcuse preot după măcelul din 1467, când atâția s-au convertit ca să scape cu viață.

Rămaseră tăcuți în mica sinagogă. Intră o bătrână, cu un pui jumulit într-un coş de trestie. Îi arătă splina lui Manasseh, întrebând neliniştită dacă putea considera pasărea kosher sau nu.

Julius privea scena cu resentiment. El era fratele mai mare. El ar fi trebuit să-şi amintească lucruri pe care Manasseh nu le ştia. Faptul că rolurile lor erau inversate îi împrospătă conştiința minții lui încete.

După puțin timp, femeia își purtă mulțumită pașii de acolo.

Manasseh oftă și se așeză din nou:

- În Spania ar fi arsă dacă ar întreba despre o pasăre dacă e destul de curată ca s-o mănânce.

- Noi n-am fi în viață dacă o rudă n-ar fi lucrat pentru noi. Dacă omul acela are sângele nostru ...

Se priviră. Manasseh îi luă mâna și i-o ținu, un gest pe care nu-l mai făcuse de când erau mici. Julius văzu cu groază că rabinul de Antwerp era foarte speriat.

- În legătură cu Anna și Isaakel al meu ...

- Vor sta aici, cu noi.

Julius bătu ușurel mâna fratelui lui.

O ninsoare care nivelase drumurile bolovănoase îi permise s-o mute pe Anna la Antwerp cu un disconfort minim. Ea vorbea cu o voioșie forțată. Când veni timpul ca soțul ei să plece, se agăță, apoi se trase de lângă el. O privi ieșind grăbită din cameră, atât cât îi permitea corpul ei greoi. Știa că-i era frică să poarte copilul cât era el departe.

Cu gânduri sumbre, porni pe Jodenstraat, îndepărtându-se de casa lui Manasseh. Avea un cal puternic. Ținea întotdeauna un animal bun de călărit, pentru că era și mohel, nu numai bijutier și mergea prin țară să înfăptuiască actul bun al circumciziei pentru orice familie evreiască în care se năștea un copil de parte bărbătească.

În desagii de la șa, alături de uneltele de șlefuitor se aflau și cuțitele și conform unui aranjament, se opri în Aalte peste noapte, la casa unui negustor de brânzeturi a cărui soție născuse un băiat cu șapte zile înainte. A doua zi de dimineață, Vidal ridică bebelușul frumos și gras de pe scaunul oprit pentru profetul Eliah la fiecare ceremonie de circumcizie și-l așeză în poala nașului pentru operație. Înfăptuind actul numit periah, adică împingerea pielii de pe micul organ, simți cum poala nașului tremură.

- Stai nemișcat! porunci el.

Cuțitul împlini legământul lui Avraam şi bebeluşul începu să urle şocat. Vidal îşi înmuie degetul în paharul ritual şi-i dădu copilului să sugă vin, recitând binecuvântarea în timp ce copilul primea numele bunicului lui mort, Reuven.

Rudele lăcrimară şi strigară Mazel tov! *Julius fu mişcat. Din cauza celor două calificări ale lui, oamenii îi spuneau* Der Schneider, *tăietorul. Manase insista întotdeauna să aibă mai multă grijă la circumcizii decât ar avea cu cel mai costisitor diamant. Şi de ce nu? Ştia, pe când învelea penisul copilului într-un şervet curat, că mamele celor îngrijiți de el ştiau foarte bine care erau cele mai prețioase diamante pe care le tăia* Der Schneider.

Ajunse în portul Ostend la jumătatea după-amiezii. Fu uşor să găsească nava, Lisboa, un galion portughez bine întreținut, cu vele latine. Văzându-i pe marinarii cu aspect sălbatic încărcând marfa, simți un gol în stomac. Dar nu mai era nici un alt vas cu destinația San Sebastian, iar ruta pe uscat, prin nenumărate domenii aflate în luptă unele cu altele, era de neconceput.

Spre şi mai marea lui dezamăgire, după ce plăti şi se îmbarcă, află că fratele Diego, a cărui companie spera s-o poată evita, se urcase şi el la bord. Mai erau încă trei pasageri, cavaleri spanioli deja beți, devenind pe rând bătăioşi sau strigându-le invitații sexuale marinarilor.

Legă frâul juganului de un stâlp şi se instală pe punte pe un pat de fân, preferând compania calului celei a pasagerilor. Lisboa plecă odată cu fluxul. Burnița rece a Mării Nordului făcu în curând imposibilă rămânerea lui pe punte. Aşteptă cât putu rezista de mult, apoi îngrămădi paie în jurul animalului şi se duse în cabina micuță, ocupată deja de ceilalți. Când deschise uşa, simți că se sufocă. Stătu cât mai departe de cavaleri, înghesuindu-se lângă călugăr, care blestema. Cu fața la perete, Vidal încercă să doarmă.

Era obişnuit cu mersul pe mare, dar în curând, greața celorlalți îi făcu şi lui rău. În următoarele trei zile, nava săltă pe valurile

Canalului Mânecii si toți deveniră bolnavi. Mesele erau compuse din peşte sărat prost şi pâine stricată. Îi plăcea vinul roşu al portughezilor, dar observă că starea cavalerilor se înrăutățea după ce-l beau, aşa că mâncă ce putu din pâine şi se mulțumi cu câteva sorbituri de apă cu gust de rezervor.

După ce înconjuraseră Insulele Britanice, vântul se opri. Pasagerii se simțiră mai bine şi vâslaşii începură să tragă din greu. Îşi îndoiau spatele, ducând echipajul peste luciul mării, doar prin puterea lor omenească.

Fratele Diego le spusese cavalerilor că Julius era evreu. Aceştia vorbeau tare despre credința lor creştină şi despre importanța purității liniilor de sânge, în spaniolă limpieza. *În ciuda faptului că puțeau ca nişte vite, când intra el în cabină îşi duceau mâna la nas să se apere de* Foetor Judaicus, *„duhoarea evreiască". Unul din ei istorisi o poveste interminabilă despre un evreu care furase pâinea consacrată de la o biserică. Ticălosul le dusese la sinagogă şi punând o pâine pe altar, o străpunsese cu cuțitul! Şi din pâine cursese sânge! Înspăimântat, hoțul băgase restul pâinilor în cuptor ca să scape de dovezi şi atunci forma unui copil se ridicase spre cer, după care evreul mărturisise tot autorităților. Fusese sfâşiat cu cârlige înroşite, apoi ars.*

Vidal încerca să-i ignore. Unii membri ai echipajului aveau monede spaniole. Făcu schimb cu ei şi obținu maravedis şi dineros în locul dinarilor lui de aramă. În cea de-a patra noapte, vântul începu să sufle din nou. Scos din cabină de aerul infect, se urcă pe punte şi-l găsi pe unul din cavaleri furându-i bagajele din fân.

Se gândi la copilul lui nenăscut.

Omul trase spada. Mâna stângă ținea, cu o legănare batjocoritoare, desaga cu prețioasele instrumente peste marginea punții.

- Aruncă-le în mare, spuse Vidal, dincolo de limita disperării şi pe urmă explică-i lui Torquemada.

Fratele Diego trecu pe lângă el, vorbind repede. Cavalerul îi dădu înapoi desaga, brusc serios.

După aceea, fu mai bine. Nu mai rânjea nimeni când evreul se ruga pe punte. Îl evitau. Dominicanul îi tot repeta cum l-ar fi

omorât şi l-ar fi aruncat în mare, dacă intervenţia bunului şi credinciosului lui prieten, fratele Diego, n-ar fi sosit la timp şi cât de apreciat ar fi un cuvânt de laudă pentru el în urechile potrivite. Călugărul era mai rău decât răul de mare.

Vântul se menţinea. În cea de-a noua dimineaţă, galionul ajunse la limita sudică a marelui golf Biscaya şi aruncară ancora la San Sebastian pe o ploaie spaniolă pătrunzătoare.

Fratele Diego ţâşni din cabină doar cât să-i spună că galionul oprea şi la Gijón:

- Rămâi la bord până acolo. E mai aproape de León.

Vidal nu spuse nimic. Îşi coborî calul pe scândura de debarcare şi se dădură jos. Animalul supravieţuise bine călătoriei. Când pământul încetă să i se mai legene sub picioare, Vidal se aruncă în şa. Aerul era mai aromat şi mai blând decât la Ghent.

Cumpără două cepe de la un ţăran cu mutră acră şi ochi meschini. Când ajunse într-o pădurice de pini de pe un deal, descălecă şi se rezemă de un copac, având în faţă o pajişte cu vite, un lan de grâu şi o plantaţie de măslini.

Ar fi vrut să-şi ţină fiul în braţe şi să-i arate. Vezi, Isaac, acesta e pământul pe care s-a născut tatăl tău. L-au gonit, dar nu e vina ţării. Nu e frumos? Nu sunt bune cepele spaniole?

Nu erau chiar aşa de bune cum îşi amintea el. Aveau nevoie de ceva imposibil de găsit, o bucată de pâine caldă, tocmai scoasă de mama lui din cuptor.

Îl strigau Julio.

Numele i se schimbase când ajunsese în Ţările de Jos. Tatăl lui, rămas fără capital, încercase zadarnic să lucreze ca cizmar şi mănuşar. Breslele acceptau să vândă marfă evreilor, dar nu să-i lase să lucreze. Când murise tatăl lui, fratele mamei îşi asumase responsabilitatea pentru cei doi nepoţi.

- Uită de Julio. Trebuie să te cheme Julius, îi spusese unchiul ferm.

El însuşi plecase din Italia numindu-se Luigi, studiase matematica la Paris ca Louis şi apoi, văzând că evreii nu aveau nici o posibilitate de a intra în ierarhia academică, plecase la Bruges şi devenise Lodewyck, şlefuitorul de diamante.

Vidal oftă. Bău dintr-un pârâu să-i treacă mirosul de ceapă şi încălecă. Ploaia se opri, apăru soarele şi la Victoria cumpără pâine de la trei pelerini care mergeau la moaştele sfântului Iacob de Compostela. Probabil că înfăţişarea lui diferită le stârni suspiciunea pentru că la scurt timp după despărţirea de ei, fu oprit de gărzile Inchiziţiei. Se simţea amorţit, dar permisul semnat de Torquemada îi ţinu la respect.

În următoarele patru ore, fu oprit de două ori de oameni înarmaţi cărora le arătă documentul. A treia oară, spre seară, ajunsese la León şi soldaţii erau ai lui De Costa. Îl escortară în oraş în galop. Era ciudat să fie şi el unul dintre călăreţii rapizi. Îi plăcea cum alerga peisajul pe lângă el şi sunetele pe care le auzea. Dar animalele şi oamenii se împrăştiau cu teama de a nu-şi pierde viaţa din calea copitelor crude şi nepăsătoare.

Avea să fie tratat ca un oaspete. Îi dădură o cameră mare, unde se aflau vin şi mâncare. Aproape uitase apa de trandafiri. Flamanzii foloseau numai săpun, pentru fabricarea căruia Anna oprea cenuşa.

Fu chemat în aceeaşi seară. Contele era un bărbat mare şi neîngrijit, cu un zâmbet îngâmfat.

Vidal aflase despre De Costa de la refugiaţii care locuiau la Antwerp. De ani de zile, se ocupa să dovedească faptul că anumiţi convertiţi bogaţi erau în secret simpatizanţi ai iudaismului. Domeniile acestora erau confiscate şi De Costa cumpărase foarte ieftin multe proprietăţi. Isabella le era deosebit de recunoscătoare celor care făceau ca Inchiziţia să aibă de lucru, pentru că aceşti profitori erau singurii care plăteau fără murmur impozitele ei. De Costa fusese făcut conte în 1492, anul expulzării generale a evreilor.

Cu mai mulţi ani înainte, contele dobândise marele diamant galben şi o bucată bună de pământ, domeniul unui convertit

sacrificat pe nume Don Benvenisto del Melamed. Un constructor de corăbii „creştin nou", care făcuse greşeala de a îndatora peste măsură coroana spaniolă pentru vasele din flota sa, Melamed cumpărase diamantul de la familia unui cavaler care-l furase din moscheea din Akra în timpul cruciadelor. În loc de a-l dona majestăților catolice sau bisericii, corăbierul făcuse o ultimă eroare. Îl păstrase pentru el.

Un asemenea egoism fusese pentru De Costa dovada iudaismului infailibil al lui Melamed; acestuia îi fuseseră aduse tot felul de acuzații anonime şi drept consecință, fusese ars pentru a i se purifica sufletul creştin. Cuplul regal, a cărui datorie uriaşă fusese brusc suspendată, acceptase cu bunăvoință ca domeniile nemernicului executat să fie însuşite rapid de credinciosul şi loialul lor supus, De Costa.

Contele îi arătă lui Vidal încăperile conacului de piatră. Julius nu-l întrebă cine fusese primul proprietar.

Într-o sală mare, erau obiecte din cruciade, pe care De Costa le strânsese cu pasiunea unui colecționar - săbii creştine, maure şi sarazine, scuturi şi armuri ale mai multor națiii şi o varietate de stindarde de luptă boțite.

- Uite favoritele mele, spuse el.

Țintuite de marginea unei şei grele militare, atârnau obiecte pe care Vidal le identifică drept degete umane uscate, până văzu că fiecare era circumcis.

- Mădulare mahomedane, confirmă De Costa rânjind.

- Cum puteți şti dacă toate erau mahomedane? întrebă el încet.

Contele păru surprins, de parcă gândul nu-i trecuse niciodată prin minte. Apoi izbucni în hohote şi-l bătu pe Julius pe spate, pentru că fusese aşa spiritual.

A doua zi dimineața, fu condus la o clădire din centrul Leónului. Era una dintre infamele închisori secrete ale Inchiziției. Din stradă, putea fi luată drept o reşedință impunătoare. Înăuntru erau soldați înarmați şi călugări dominicani.

Un frate care spunea că e alcade, paznic, îi studie permisul.

- Da, spuse el, prizonierul De Mariana e aici.

Şi-l conduse de-a lungul mai multor coridoare, până la o uşă. În cameră se auzea cineva tuşind. Când se deschise uşa, Vidal văzu o cameră foarte mică. Oala puțea, dar în rest totul era foarte curat. Pe podea erau unelte de scris, un lighean, o bucățică de săpun şi un brici şi un scaun cu trei picioare. Pe patul strâmt stătea un om firav, cu părul alb, trezit de cheia din broască. Se ridică în capul oaselor, privindu-i. Fața lui palidă era proaspăt bărbierită, dar ochii albaştri îi erau apoşi.

- Am venit să te ajut.

Omul nu spuse nimic.

- Sunt Julius Vidal, şlefuitor de diamante din Ghent, în Țările de Jos. Mi s-a spus că suntem rude.

Omul îşi drese vocea:

- Nu am nici rudă.

- Bunicul tatălui meu era Isaac ben Yaacov Vitallo.

- Nu ştiu de nicio rudă.

- Nu e niciun truc. Eu am o pricepere de care au nevoie. Cred că te pot salva.

- Nu sunt condamnat, prin urmare nu am nevoie să fiu salvat.

- Am venit să-ți salvez trupul. Tu singur trebuie să te îngrijeşti de suflet.

Omul îl privi. Vidal se aşează pe scaun:

- Îți cunoşti strămoşii, familia Vitallo?

- Eu provin din convertiți. Se ştie prea bine, de ce aş nega-o? Tata a murit întru Cristos, a fost un preot bun. Şi eu mi-am dat singurul copil Sfintei Biserici.

- Un fiu?

- O fiică. Pe Juana mea, acum e soră a milei.

Vidal dădu din cap:

- Ce ciudat ca viețile a două rude să fie atât de diferite. Fratele meu e rabin. Ne-am născut în Toledo, unde au fost ucişi mii de evrei, învinuiți de ciumă, Moartea Neagră. Şi la o sută cincizeci de ani după aceea tot ne mai era frică.

- Mie nu mi-a fost niciodată frică în copilărie, spuse De Mariana, de parcă ar fi demonstrat ceva. Se spune că Toledo a fost întemeiat de evrei. Ştiai?

- Da.

- Eu cred că e o minciună evreiască, spuse bătrânul viclean.

- Numele vine din Toledot, care înseamnă „generaţii" în ebraică. E un oraş frumos. Casa tatălui meu era lângă sinagogă.

- Acum e o biserică acolo. Cunosc bine oraşul.

- Poate te referi la biserica Sfintei Maria Blanca, în locul vechii sinagogi de pe râul Tagus, zise Vidal. Aceea era deja biserică şi când eram noi acolo.

- Şi sinagoga mai nouă e biserică acum. Chiar eu am asistat la mesă în ea.

- Cimitirul evreiesc a mai rămas?

De Mariana ridică din umeri.

- Vara, când tata stătea în sinagogă, eu şi fratele meu ne jucam printre morminte. Practicam ebraica citind epitaful unui băiat de cincisprezece ani:

„ASHER ABEN TURKEL. MORT ÎN 1349
Piatra aceasta e o amintire
Pentru o generaţie următoare
Să ştie că aici zace un vlăstar,
Un copil iubit.
Desăvârşit în cunoştinţe,
Cititor al Bibliei,
Student în Mishna şi Gemara.
De la tatăl lui a învăţat
Ceea ce acesta ştia de la profesorii lui:
Poruncile şi îndreptările Domnului."

- Dumnezeu să mă ajute, încep să te cred. Cum se face că un evreu se află viu aici?

- Poţi să crezi în mine, vere, luă Vidal mâna prizonierului, simţind-o extrem de fierbinte. Eşti bolnav. Ai febră, zise el neliniştit.

- Aici e umezeală. Nefiind foc, uneori hainele îmi sunt jilave. O să-mi treacă. Am mai avut aşa.

- Nu, nu, trebuie să fii tratat.

Vidal îl strigă pe alcade şi-i spuse că prizonierul era bolnav şi avea nevoie de un medic. Spre uşurarea lui, paznicul dădu moro-cănos din cap.

- Acum, aş face mai bine să te las să fii tratat.

- Întoarce-te. Întoarce-te, chiar dacă eşti o iluzie, spuse De Mariana.

Afară, bătrânii stăteau la soare în piaţă, iar copiii ţipau, urmărind un câine. Era o piaţă mică şi plăcută. Îi era foame şi se opri la ghereta unei femei care vindea fasole:

- Are carne de porc?

Femeia îl privi cu dispreţ:

- Vrei şi carne la preţul ăsta?

Zâmbi şi cumpără o porţie. Fasolea avea o savoare pe care aproape o uitase. Mâncă bucuros, adăpostindu-se la umbra unui zid acoperit cu hârtiuţe. Un Auto da Fé, un Act de Credinţă, urma să aibă loc peste câteva zile. Cineva vindea o vacă de lapte, bună de prăsilă. Altcineva vindea un câine ciobănesc şi păsări, vii sau tăiate. Mai era şi un edict, cerând populaţiei să ia legătura cu mai marii tribunalului Inchiziţiei ...

... dacă ştiţi sau aţi auzit de cineva care ţine Sabatul după legea lui Moise, punându-şi în casă cearşafuri curate şi pe el veşminte noi şi faţă de masă nouă în onoarea Sabatului şi nu foloseşte nici o lumină de vineri seara până a doua zi; sau dacă şi-au purificat carnea pe care urmează s-o mănânce lăsând-o să sângereze în apă; sau au tăiat gâtlejul vitelor sau păsărilor pe care le mănâncă, rostind anumite vorbe sau acoperind sângele cu pământ; sau au mâncat carne în post sau în alte zile oprite de Sfânta Biserică; sau au ţinut postul mare desculţi; sau au rostit rugăciuni evreieşti seara, cerându-şi iertare unii de la alţii, iar părinţii şi-au pus mâinile pe capul copiilor fără a face semnul crucii sau a zice „Fii binecuvântat de Dumnezeu şi de mine"; sau dacă binecuvântează masa în felul evreiesc; sau dacă recită psalmii

fără *Gloria Patri;* sau dacă o femeie nu intră în biserică patruzeci de zile de la naştere; sau dacă-şi taie împrejur copiii şi le pun nume evreieşti; sau dacă, după botez, spală locul unde au stat uleiul şi aghiasma; sau dacă cineva aflat pe patul de moarte se întoarce la perete ca să moară şi după ce moare îl spală cu apă fierbinte şi-i rad tot părul de pe trup ...

După ce termină de mâncat, se uită la arme. Nu folosise niciodată o sabie şi ar fi mânuit stângaci una. Dar Der Schneider *n-ar fi avut probleme cu o lamă mai mică. Cumpără un pumnal din oţel de Toledo şi şi-l prinse la cingătoare. În dugheana unui tăbăcar, căută până găsi o piele de oaie bine curăţită. O duse la închisoare, unde descoperi că doctorul venise şi plecase. Îi luase sânge lui De Mariana, care zăcea acum şi mai slăbit decât înainte, abia putând să vorbească.*

Vidal îl înfăşură în blana de oaie şi se duse să vadă diamantul.

De Costa îl aşează pe masă şi zâmbi.

- E special, reuşi Vidal să zică.

Era mai mare decât orice piatră pe care îndrăznise s-o termine vreodată.

- Cât va dura?

- Voi lucra încet.

De Costa îl privi suspicios.

- E prea important ca să ne grăbim. Se cere cea mai mare precizie şi-mi trebuie timp să întocmesc planurile.

- Atunci trebuie să începi imediat.

Evident, se aştepta să-l privească la lucru.

- Trebuie să fiu singur acolo unde lucrez.

De Costa nu-şi ascunse dezgustul:

- Ai nevoie de materiale speciale?

- Am tot ce-mi trebuie, spuse el.

Dar când rămase singur, fu şi mai rău.

Piatra stătea acolo ca un ou opulent. O urâse de la început. Habar n-avea cum s-o prelucreze.

A doua zi, De Mariana părea la fel de slăbit, dar se bucură să-l vadă pe Julius.

Era îmbujorat şi scuturat de accese. Tusea începuse să-i producă o flegmă cenuşie.

Vidal se hotărî să fie voios:

- O să te refaci repede după ce te duc la Ghent, unde un evreu poate măcar să respire liber.

Ochii albaştri îl săgetară:

- Sunt creştin.

- Chiar şi după ... asta?

- Ce au ei de-a face cu Iisus?

Vidal îl privi înmărmurit:

- Atunci, creştinule, care a fost natura iudaismului tău?

De Mariana îi ceru câteva dintre foile aranjate pe podea:

- Viața mea e sânge. Manual de ierburi cunoscute.

Îi arătă lui Vidal că pe fiecare pagină erau diagrame de plante si texte cu numele latineşti şi populare ale acestora, habitatul lor, varietățile şi foloasele pentru om:

- Pregăteam un capitol despre plantele din era biblică. Traducerile sunt proaste. Ca să mă asigur de precizia textului, am achiziționat un pergament.

- Tora?

- Da, am făcut-o deschis. Toate traducerile mele erau de la un preot specialist în ebraică. O vreme, n-am avut probleme. Dar ştiu mai mult decât majoritatea despre proprietățile cunoscute ale ierburilor. Colegii, studenții, toți îmi cereau un leac când se simțeau rău. Nu sunt medic, dar am ajuns să lucrez ca unul dintre ei. Într-o zi, în timp ce ascultam la o oră de-a mea de botanică, un episcop mi-a sugerat că pergamentul era o achiziție evreiască foarte curioasă. Eu sunt un profesor sever, poate prea exigent...

- Ai fost acuzat de unul dintre studenți?

- Am fost arestat, vere. Traducătorul meu cu sutană murise. Eu eram un creştin proaspăt care avea un pergament evreiesc. M-au ținut în temniță, cerându-mi să mărturisesc ca să scap de iad. Cum puteam să mărturisesc? Până la urmă, m-au forțat să privesc

cum îi torturau pe alții. Există trei metode favorite. Prizonierul e legat de încheieturi cu o curea, de o bară înaltă şi i se atârnă greutăți de picioare. E ridicat încet, apoi lăsat să cadă deodată, putându-i-se disloca brațele sau picioarele. Sau e legat la pământ şi i se vâră o cârpă pe gât, prin care se toarnă apă. Pe mine m-au legat de un stâlp cu nişte corzi puse direct pe trupul gol. Când răsuceau corzile, legăturile se strângeau tot mai tare.

Zâmbi amar:

- Credeam că voi putea fi un martir pentru Cristos. Senor, după două răsucituri am mărturisit tot ce voiau să audă.

În celulă fură câteva momente de tăcere deplină.

- Ce pedeapsă ți-au dat?

- Am fost dat afară de la facultate şi mi s-a poruncit să merg printre oameni şase zile de vineri la rând, lovindu-mi trupul cu un bici de cânepă. Mi s-a interzis să dețin funcții publice, să fiu negustor sau să schimb bani şi chiar să depun mărturie. Mi-au spus că dacă voi cădea a doua oară în aceeaşi eroare voi fi condamnat la foc şi mi-au dat roba de penitență s-o port un an şi şase luni. Mi s-au imputat toți banii cheltuiți pentru întreținerea mea în închisoare şi eu şi soția mea am vândut o mică fermă ca să plătim datoria Inchiziției.

Vidal îşi drese vocea:

- Soția ta trăieşte?

- Cred că a murit. Era bătrână şi bolnavă şi i-am provocat mari suferințe. Când mi-am terminat penitența, roba mea de căință a fost trimisă la biserica parohiei pentru a fi expusă cu cele ale altor iudaici convertiți. Ruşinea ei ... , oftă omul, apoi continuă: Au mai fost şi alte catastrofe, mari şi mici. Încă înainte de a fi complet, catalogul meu botanic a fost trecut în Indexul Cărților Interzise.

- Nu l-ai mai terminat? întrebă Vidal.

- A fost completat. Nu mai aveam nevoie de pergamentul confiscat, pentru că aveam traducerile. M-am întors la scris. M-am gândit că poate va fi răspândit în străinătate. Sau în Spania, după ce trece nebunia.

- O să circule la Ghent, vere.

De Mariana clătină din cap:

- N-o să mă lase să plec.

- Au promis.

- Că mă vor elibera?

- Că se va arăta o clemenţă specială.

- Nu, nu, tu nu înţelegi. Clemenţă specială poate însemna o strangulare rapidă înainte de rug. Cred că flăcările sunt necesare pentru a-mi curăţa sufletul, ca să ajung în Paradis. Dacă n-ar crede în ceea ce fac, n-ar fi atât de greu, senor.

Vidal începea să simtă o greaţă:

- Nu înţeleg un lucru: dacă lucrai acasă, în secret, cum ai ajuns aici a doua oară?

De Mariana se ridică pe jumătate din pat, cu ochii scânteietori, sălbatici:

- N-a fost Juana mea cea care m-a acuzat! strigă. N-a fost fiica mea!

De-a lungul vieţii lui, Vidal nu mai văzuse decât trei pietre preţioase cu adevărat mari. Prima era un diamant de formă neregulată aflat în proprietatea lui Charles Cutezătorul, pe atunci duce de Burgundia. Fusese tăiat de Lodewyck înainte ca Vidal să-i devină ucenic. Câţiva ani mai târziu, când le fusese adus din nou pentru curăţare, Julius fusese uimit de faţetele simetrice care acopereau complet toate laturile pietrei:

- Cum ai reuşit să-l tai aşa, unchiule?

- Cu grijă, replicase Lodewyck.

Şi cu succes. Focul din piatra care ajunsese să fie numită Florentina le dezvăluise celor bogaţi şi puternici că un evreu din Bruges descoperise secretul de a transforma bucăţele de pietre rare în minuni scânteietoare.

Vidal era ucenic de câţiva ani când unchiul lui finisase a doua piatră mare pentru duce. Era tot un diamant neobişnuit, lung şi subţire, de paisprezece carate. Van Beruem îl faţetase şi-l montase într-un inel de aur pe care ducele îl oferise papei Sixtus la Roma, pentru a fi folosit în ceremonial. Lui Julius i se permisese să-l şlefuiască puţin.

Şapte ani mai târziu, când burgundul le adusesc din nou o piatră mare, ucenicul era aproape maestru şi deci mai chemat să participe la operaţiune. Tăiaseră ingenios piatra ciudată şi neregulată, în formă triunghiulară, exploatând la maximum desenul ei natural. Vidal şi vărul lui, Robert, făcuseră planificarea, sub îndrumările atente ale lui Lodewyck şi apoi îl faţetaseră. Aşezaseră diamantul şlefuit într-o montură care fu creaţia lui Vidal, două mâini de aur împletite, constituind un magnific inel dăruit de Burgundia - în semn de prietenie şi drept chezăşie a loialităţii - regelui Louis al XI-lea de Franţa.

Lodewyck şi Robert se aleseseră cu 5 000 de ducaţi şi cu glorie, dar îi recunoscură şi lui Vidal meritele, astfel încât el fu pus sub protecţia ducatului de Burgundia.

Acum era singur şi lipsit de apărare, uitându-se ore în şir la diamantul acesta galben, aşa cum se uitase şi la cel triunghiular, cu unchiul şi vărul lui.

Deschise locuri de observaţie în stratul exterior, aşa cum îl învăţase Lodewyck. Ferestrele adânci, spaniole din spatele lui trimiteau o lumină bună, dar nu era destul şi ţinu piatra la flacăra îngemănată a douăsprezece lumânări până începu să-l doară mâna.

Privind în apele ei era ca şi cum ar fi trăit un vis, intrarea într-o lume de strălucire în care explodau nenumărate flăcări. Dar frumuseţea aurie se sfârşea într-un defect atât de pronunţat, încât gemu când îl văzu. Calda limpezime galbenă se albea, iar aproape de centrul diamantului, aspectul lăptos devenea urât şi întunecat. Era o imperfecţiune majoră şi-l neliniştea foarte rău, deşi responsabilitatea lui consta numai în faţetare şi şlefuirea exteriorului. Pentru a primi o formă graţioasă, trebuia să înlăture umerii pietrei. Examină structura de parcă piatra ar fi fost o bucată de lemn, trasând cu cerneală liniile pe unde urma s-o despice.

Ar fi fost uşor să ruineze totul.

Când soldaţii veniră să pună diamantul la păstrare peste noapte, îl găsiră plin de linii de cerneală. Nu se uită la ei, ascunzându-şi ochii.

- Se simte mai rău, spuse **alcadele**.

Când intră în celulă, Vidal văzu cu deznădejde că privirea vărului lui devenise găunoasă, iar gura şi nasul îi erau acoperite de supuraţii. Vidal spălă faţa înfierbântată şi-l somă pe paznic să cheme doctorul.

De Mariana vorbea cu greu:

- O parte din manuscris ... ascunsă. Mi-o aduci?

- Sigur că da. Unde e?

- În seră. Pe lângă casa mea. Îţi desenez o hartă.

Dar avea degetele prea slăbite pentru a ţine pana.

- Lasă, spune-mi doar cum să ajung acolo, îl linişti Vidal şi-şi scrise totul, punând din când în când câte o întrebare.

- Într-o cutie verde. Sub ghivecele de pământ dinspre nord, spunea bolnavul, sufocat.

- Îl găsesc eu, nu te teme.

Dar ezita. Drumul avea să-i ia câteva ore:

- Nu sunt sigur că pot să te părăsesc.

- Du-te, te rog, îl îndemnă De Mariana.

Nu-şi biciuia niciodată calul şi nu-l înţepa cu pintenii, dar acum avu de luptat cu tentaţia aceasta. Ţinu juganul la trap mai tot timpul lungii călătorii. Trecând printr-o pădure, intră de mai multe ori printre copaci, se opri şi aşteptă; dar nu era urmărit.

Când ajunse în satul lui De Mariana, văzu biserica. Uşa era deschisă. Trecând pe lângă ea, văzu înăuntru rândul de sanbenito, robele fără mâneci purtate de penitenţii acuzaţi de Inchiziţie. Erau atârnate ca rufele la uscat. Se întrebă care dintre ele fusese a lui De Mariana.

Proprietatea îl făcu să realizeze pentru prima oară că De Mariana era un om bogat. Avea un domeniu destul de întins, peste care plutea însă un aer general de neglijenţă. Nu era nici un ţăran pe câmp şi pajiştile erau goale. Cu mult în afara şoselei se ridica o casă mare, în stil maur. Perdelele erau trase peste ferestre. Vidal nu-şi dădea seama dacă era cineva înăuntru.

Sera era acolo unde-i spusese ruda lui; era un fel de hambar lung, cu acoperişul jos. Înăuntru, în mijlocul unei puzderii de

materiale şi recipiente, era o masă pe care se aflau resturi de plante, moarte din lipsă de apă. Un scaun confortabil era aşezat cu faţa spre crângurile şi poienile de la apus. Peste tot se auzea tare cântecul păsărilor. Fără îndoială, era plăcut să stai aici şi să vezi soarele apunând peste pământul tău.

Găsi hârtiile după o oarecare căutare. Cutia nu era încuiată. Paginile de deasupra se ocupau de diferite varietăţi de ciulini şi nu i se părură prea interesante.

Călări până la uşă şi o lovi cu ciocănelul. Un servitor deschise imediat.

- Señora De Mariana este?

- Doriţi să vorbiţi cu Dona Maria?

- Da, spuse el, bucuros că femeia trăia. Numele meu e Julius Vidal.

Bătrâna mergea încet, cu greutate. Avea o faţă fină, cu nasul subţire.

- Señora, sunt rudă cu soţul dumneavoastră.

- Soţul meu nu are rude.

- Señora, eu şi cu el avem străbunici comuni, familia Vitallo din Genova.

Uşa i se închise în faţă şi casa se scufundă în tăcere.

Vidal încălecă şi plecă.

În el creştea o mânie teribilă. Dar când ajunse la închisoarea din Leon, alte lucruri îl preocupau. Pentru prima dată, nu-i mai dădură voie să intre. Aşteptă până când gardianul îl chemă pe alcade.

- Nu mai e aici, a murit, spuse acesta.

- A murit? întrebă Vidal, tâmp.

- Da, în timp ce i se lua sânge, se întoarse omul să plece.

- Staţi puţin, alcade, dar lucrurile lui? Avea scrieri, hârtii.

- Nu mai e nimic, totul a fost ars, răspunse temnicerul.

La ieşirea din închisoare, îl aşteptau soldaţii lui De Costa care-l escortară până la conac. De vreme ce ruda lui murise şi nu mai aveau niciun ostatic, le devenise mai mult prizonier decât oaspete.

Îl lăsară cu piatra şi-şi deschise sacul şi-şi scoase fiolele, pachețelele şi instrumentele, dar când îşi revăzu calculele, gemu, părându-i rău că unchiul lui nu-l alesese pe el să fie rabin şi pe Manasseh să fie ucenic.

Aflat în fața unei suprafețe mai mari decât oricare pe care o fațetase până atunci, împărțise disperat diamantul prin linii imaginare, tratând fiecare secțiune de parcă ar fi fost o piatră mai mică şi aranjând înmănunchierile fațetelor astfel încât să se contopească.

Dar dacă rezultatul final n-ar fi avut scânteie?

Lodewyck, ticălosule, spune-mi ce să fac.

Dar Lodewyck n-avea să-i mai dea niciodată răspunsuri. În cele din urmă, înmuie răşină şi o folosi ca să fixeze bine diamantul pe un suport de lemn. Prinse suportul în menghina lui, apoi răsuci uşor diamantul, trasând linii fine în locurile unde credea că ar trebui să intre dalta. Dar nu putu pune mâna pe ciocan. Degetele nu-i ascultau mintea.

Deveni conştient de zarva de afară şi privind pe geam, văzu că drumul era plin de oameni.

- Ce se întâmplă? îl întrebă pe paznicul de la uşă.

- Au venit să asiste la Actul de Credință, e un spectacol care merită văzut, răspunse soldatul, privindu-l cu speranță. Nu vreți să mergeți să vedeți, senñor?

- Nu, refuză el.

Intră din nou în cameră, ocupându-se de piatră. Nu fu sigur dacă se răzgândise pentru că simțea că trebuie să existe un martor la rău sau pentru că ceva otrăvitor dinăuntrul lui răspundea la rău la fel ca toți oamenii aceia pe care-i disprețuia. Se întoarse la soldat:

- Să mergem să vedem.

Procesiunea se formă la catedrală, condusă de civili înarmați cu sulițe şi muschete.

- Negustorii de cărbune, îi explică soldatul. Au onoarea de a merge în față pentru că ei furnizează lemnul cu care sunt arşi criminalii.

Tânărul era binedispus, pentru că nu se aşteptase să asiste la Auto da Fé.

Estiban de Costa, contele de Léon, conducea un contingent de nobili, purtând stindardul Inchiziției. Urma un grup de dominicani, purtând o cruce albă. Apoi cam douăzeci de prizonieri, bărbații separați de femei. Erau desculți şi purtau robe galbene pe care fuseseră pictate cruci roşii, pe față şi pe spate. După ei se împleticeau doi bărbați şi o femeie, condamnații, îmbrăcați în robe albe pe care fuseseră pictate flăcări şi diavoli. Femeia, de vârstă mijlocie, cu părul răvăşit, avea o privire sticloasă. Abia mai mergea. Un tânăr, ce nu putea fi încă numit bărbat, purta în gură ceva ca o zăbală. Cel de-al treilea prizonier mergea cu ochii închişi şi buzele i se mişcau.

- De ce are băiatul căluş?

- E un păcătos care nu se căieşte, señor şi le e frică să nu strice Actul de Credință rostind blasfemii.

Gărzile Inchiziției, în uniforme alb cu negru şi purtând o cruce verde acoperită cu pânză neagră, încheiau procesiunea. După ei se revărsa mulțimea.

În piață fusese înălțat un eşafod de lemn. Dominicanii urcară pe el şi începură imediat să cânte mesa. Oamenii umpleau piața, unii alăturându-se rugăciunii şi alții oprindu-se să cumpere băutură şi mâncare.

După încheierea slujbei, fură citite numele criminalilor mai mici. Pe măsură ce erau strigați, fiecare ridicau sus o lumânare stinsă, semn al ruşinii publice.

Cei trei condamnați fură duşi pe eşafod şi legați de stâlpi, iar un inchizitor le citi crimele. Teresa şi Gil de Lanuza erau mamă şi fiu, eretici stăruitori care conspiraseră să aranjeze circumcizia unui copil. Femeia mărturisise, dar fiul ei nu. Celălalt om era Bernardo Ferrer, acuzat de sodomie.

Gloata murmură. Un călău trecuse în spatele Teresei de Lanuza şi o sugrumase cu un garou. Fața femeii se contorsionă, apoi încremeni. Trei dominicani îşi părăsiră piedestalul şi urcară pe eşafod,

cu torțe. Fiecare se apropie pe rând de Gil de Lanuza, vorbindu-i cu convingere şi trecându-i torța aprinsă pe lângă față.

- Încearcă să-l convertească, murmură soldatul. Îi arată ce înseamnă focul.

Trupul ereticului fu străbătut de un tremur vizibil din locul unde stătea Vidal. Un preot scoase căluşul din gura tânărului, care spuse ceva. Preotul se întoarse şi ridică mâna spre a potoli mulțimea:

- Ce-ai spus, fiule?

- Mă convertesc la dreapta credință.

Privitorii fură cuprinşi de un fior de bucurie. Aproape de Vidal, o femeie izbucni în hohote de plâns, speriindu-şi copilul din brațe, care începu să plângă şi el.

- Mărit fie Domnul cel Preaînalt, spuse răguşit soldatul.

Dominicanii îngenuncheară:

- Fiule, zise preotul, la ce dreaptă credință te converteşti? În ce lege mori?

- Părinte, mor în legea lui Iisus Cristos.

Dominicanii se ridicară şi-l îmbrățişară pe tânăr:

- Eşti fratele nostru, strigă preotul. Fratele nostru iubit.

Ochii tânărului erau lărgiți de entuziasm. Gura îi tremura. Călăul îl strangulă din spate.

Negustorii de cărbune începură să aducă crengi uscate, lemne şi cărbuni. Le purtau cu uşurință, stivuindu-le în jurul celor legați şi dedesubtul eşafodului.

Apoi terminară.

Toată lumea se uita la condamnatul care mai trăia. Ochii lui Bernardo Ferrer erau strâns închişi în fața realității.

- Lui nu i se dă nici o şansă să se căiască? întrebă Vidal.

Soldatul aruncă delicat o privire spre femeia cu copilul în brațe:

- Pentru crima lui nu există iertare, señor, răspunse el.

Un inchizitor dădu din cap şi un călău înaintă cu o torță aprinsă. Atinse rugul, care se aprinse imediat. Lemnul uscat pârâia şi ardea cu mici explozii.

Vidal încercă să plece, dar trupurile din spate îl încercuiau. Se uită la victima vie.

Ferrer se smulse din frânghii, de parcă ar fi încercat să întâmpine focul.

Se ridică fum. Căldura făcea ca cele trei siluete legate de stâlpi să pară că dansează.

Prin crăpăturile eşafodului, flăcările pătrunseră până la vreascurile strânse în jurul picioarelor condamnaților. Un şarpe de foc se strecură printre tufişuri şi se agăță de robă. Ferrer striga ceva, dar vocea i se pierdu.

Părul i se aprinse ca o aureolă.

Frânghiile arseră şi el căzu. După câteva clipe, eşafodajul se prăbuşi cu totul, într-o revărsare de scântei.

Atât de puțin dura să arzi un om?

Vidal sfârşi în sinea lui rugăciunea pentru morți. Femeia de lângă el îşi strângea copilul în brațe. Soldatul îşi făcu cruce şi oamenii începură să plece acasă.

Era curios. Când se întoarse la diamant - poate pentru că văzuse tot ce pot face oamenii mai rău - nu-i mai era frică.

Luă ciocanul şi dalta şi făcu două scobituri. Umerii pietrei erau prea subțiri pentru a fi despicați curat. Făcură aşchii, dar putea lucra ceea ce rămăsese. Era aşa cum dorise, formă mai rotundă şi mai grațioasă, cu posibilități.

Scoase din sacul lui piesele unei maşini de şlefuit acționată cu piciorul şi le asamblă. Avea într-un flacon praf de diamant, pe care-l strângea cu grijă după fiecare şlefuit sau tăiat. Puse puțin într-o cană şi adăugă ulei de măsline, formând o pastă groasă cu care unse un disc de aramă numit poală, piesa care tăia.

- Vreau lumânări, zise el, mergând la uşă, toate pe care le puteți găsi.

Le puse în toate colțurile camerei. Flăcările lor combinate nu dădeau tipul de lumină de care avea nevoie pentru opera finală, dar aveau să-i permită lucrul brut, conturarea de suprafață a fațetelor mai largi.

Puse roata în mişcare, apoi ţinu pentru prima dată piatra pe muchia poalei. După câteva minute, presiunea pe care o aplică făcu pasta de pe marginea discului şi diamantul să se unească, formând o suprafaţă interactivă.

Acesta era tot secretul descoperit de Lodewyck şi păzit acum de întreaga familie: diamantul nu e tăiat decât de diamant.

Stătu toată noaptea încovoiat peste roată, măcinând.

Până dimineaţa, marcase faţetele principale şi aşteptă nerăbdător zorile pentru a profita de lumina soarelui la tăieturile mai delicate. În lumina primei dimineţi, începu să lucreze cu toleranţe mari faţetele principale, tăindu-le şi pe cele mai mici pe marginile exterioare ale diamantului, astfel încât să formeze un desen pe care Lodewyck îl numea brioletă.

Piatra semăna cu un boţ metalic, cenuşiu.

La prânz, un servitor bătu la uşă cu mâncare, dar Vidal îl trimise de acolo. Munci stăruitor, capabil acum să vadă ce trebuia făcut.

Când lumina scăzu, se opri, pentru că ajunsese la un punct în care iluminaţia perfectă era absolut necesară. Trimise să i se aducă mâncare şi apă de spălat, apoi căzu în pat flămând şi nespălat şi dormi îmbrăcat până când îl trezi lumina zorilor.

În dimineaţa aceea, cineva încercă uşa şi bătu.

- Pleacă.

- Eu sunt. Vreau să-mi văd diamantul.

- Nu e gata.

- Deschide uşa imediat.

- Îmi pare rău, domnule, e prea devreme.

- Jidan mizerabil, sparg uşa. O să te ...

- Domnule, asta nu va salva diamantul papei. Trebuie să lucrez netulburat, spuse el, conştient că numai succesul îi va permite să plece viu de acolo.

De Costa părăsi pragul furios.

Existau pericole mari. Piatra trebuia nivelată cu grijă, pentru a evita vătămarea suprafeţelor sau a roţii. Putea înlătura asperităţi

de pe diamant, dar nu putea pune la loc bucăţile lipsă, aşa că trebuia să fie mereu atent să nu taie prea mult. Şi trebuia să oprească roata din când în când, ca diamantul şi poala să se răcorească, pentru că dacă frecarea supraîncălzea piatra, suprafaţa avea să se tulbure, făcând ceea ce Loderwyck numea „fulgi de gheaţă".

Totuşi, forma se alcătuia.

Treptat, cenuşiul metalic al suprafeţei se transformă în galbenul pietrei. Şi galbenul se limpezi.

În dimineaţa celei de-a patra zile, termină ultima faţetă. Luă din alt flacon cea mai bună cenuşă de oase şi şlefui toată ziua diamantul cu mâna.

În seara aceea, petrecu mult timp privindu-l. Apoi rosti rugăciunea de mulţumire, Hagomel. Pentru prima oară în viaţa lui, ştiu că Loderwyck făcuse alegerea corectă. Manasseh n-ar fi putut face aşa ceva.

Adună resturile cu o pană, până la ultimul strop. Desfăcu roata, apoi se spălă şi se îmbrăcă pentru călătorie. După ce băgase totul la loc în saci, descuie uşa.

De Costa băuse zdravăn în ultimele două zile. Deodată, se trezi că evreul e în faţa lui, întinzându-i diamantul.

Contele îl luă. Când reuşi să se concentreze, începu să râdă vesel:

- Ce doreşti? O fecioară? Cea mai pricepută târfă din Spania?

Chiar aşa beat şi entuziasmat, se ferea cu grijă să pomenească de bani.

- Sunt fericit că v-am fost de folos. Acum voi pleca acasă, stăpâne.

- Mai întâi să sărbătorim.

Servitorii mai aduseră nişte sticle. De Costa aşează diamantul în faţa lumânărilor, întorcându-l pe toate feţele:

- M-ai făcut cineva, evreule.

Apoi începu să vorbească însufleţit:

- N-am fost nobil întotdeauna. Chiar şi acum, sunt unii care-mi disprețuiesc sângele, dar voi fi de două ori nobil, cel puțin cavaler de Malta. Papa spaniol a făcut cardinali pentru mai puțin.

Vidal se aşează, la început posac, apoi tot mai temător. De Costa ar fi putut porunci cu uşurință moartea cuiva căruia-i vorbise prea liber.

Interlocutorul lui era deja într-o stare aproape de nesimțire. Îi umplu cupa:

- În sănătatea dumitale, stăpâne. Să fii prosper şi fericit. Trebui să-i toarne foarte mult timp. Contele putea rămâne năucitor de mult la acelaşi nivel de beție. Când alunecă în fine din jilț, goliseră încă o sticlă.

Vidal se ridică şi-l privi dezgustat:

- Porcule, îi spuse.

Nu era nici un soldat cu ei. Mâna îi alunecă spre pumnalul de Toledo.

Îşi spuse că era un prost. În sfârşit, era liber să fugă. Merita oare să-şi rişte viața?

Privi diamantul de sub lumânări. Sub catifeaua galbenă a fațetelor şlefuite de el părea să ardă un trup.

Scoase pumnalul şi se aplecă peste omul beat. Contele se mişcă o dată. Gemu uşor şi rămase nemişcat. Nobil sau nu, sângele lui era pe mâinile lui Vidal.

Un soldat îl descoperi abia dimineața. Stătea de parcă ar fi prins rădăcini în podea. La început, crezu că vreun animal îi atacase comandantul. Scoase un strigăt.

Estaban de Costa se mişcă şi-şi linse buzele cu limba uscată. Îşi aminti de diamant şi se uită alarmat să vadă dacă nu dispăruse, dar îl văzu lângă lumânările aproape stinse. Se întinse să-l ia şi fu străbătut de o durere cumplită cum nu mai cunoscuse niciodată.

Privind în jos, strigă laolaltă cu soldatul. Dar mădularul lui însângerat nu era într-o stare chiar aşa de rea cum arăta; fusese circuncis, nu castrat.

Hârtia o găsi mai târziu, când şocul se mai diminuase, chiar dacă îl mai durea:

Încă unul pentru şaua ta.
JULIO VIDAL

Vidal călărise grăbit toată noaptea, alegând să meargă la Ferrol, pentru că bănuia că urmăritorii s-ar fi îndreptat spre Bilbao sau Gijón, porturile mai apropiate.

Dacă nu găsea o corabie, plănuise să se ascundă în munți.

Dar găsi o corabie a breslei țesătorilor, cu două catarge, care ducea lâna spaniolă pentru a fi transformată în postav flamand. Îşi cumpără locul, apoi se îmbarcă, urmărind şoseaua dinspre est până se ridică ancora şi porniră spre larg.

Când pământul se pierdu din vedere, se prăbuşi pe punte, cuprins de un acces de slăbiciune.

Ridică ochii spre o pânză rotundă şi întinsă ca pântecul Annei.

Acum era probabil plat.

Se rezemă de un balot puturos de lână unsuroasă şi privi cum pânzele gravide îl poartă spre noul lui născut.

Partea a III-a

CĂUTAREA

15 MEA SHE'ARIM

Când sună la biroul lui Leslau, îi răspunse o femeie de la care află că profesorul nu era acolo.

- Trebuie să vorbesc cu el. Sunt Harry Hopeman.

- Harry şi mai cum?

- Hopeman.

- Ah, bine.

Evident, numele nu-i spunea nimic.

- Nu pot să-l găsesc la alt număr?

- Nu are telefon acasă.

- Lucrează acasă? Dați-mi, vă rog, adresa.

Urmă o pauză.

- Vă asigur că va considera că e important ce vreau să-i spun.

- Rohov Chevrat Tehillim, spuse ea fără chef. Numărul douăzeci şi opt.

- Mulțumesc. În ce parte a oraşului e asta?

- În Mea She'arim spuse ea.

Cu mai bine de un secol înainte, un grup de polonezi şi lituanieni se rupseseră de cartierul evreiesc din Ierusalim. Construiseră în afara oraşului vechi o împrejmuire despre care se spunea că are exact o sută de locuințe, aşa că partea aceea fu numită „cele o sută de porți" sau Mea She'arim. În ziua de astăzi, zidul original al împrejmuirii e în mare parte distrus. Suprapopulat de generații pentru care planificarea familială era un păcat, cartierul Mea She'arim a devenit o mahala revărsată peste margini, înconjurată de mici străzi locuite de pietişti.

Căutând Chevrat Tehillim, strada Societății Psalmice, Harry văzu pretutindeni exemplele religiozității locuitorilor. Pe un zid se putea citi un afiş mare, în limbile engleză, ebraică şi idiş:

FIICĂ EVREIASCĂ!
Tora te obligă
Să te îmbraci decent
Noi nu tolerăm
Trecători
Îmbrăcaţi indecent
Pe străzile noastre

Comitetul pentru păstrarea decenței

În cvartalul următor, un alt afiş ataca guvernul israelian pentru că permitea ca trupurile umane, create de Cel Preaînalt, să fie profanate de autopsii.

Străzile nu erau indicate. Toate semănau între ele, clădiri din piatră înclinate, cu magazine la parter şi apartamente deasupra. Harry se învârtea neajutorat. Doi băieți se urmăreau, cu urechile fluturându-le tare în alergare. O femeie trecu pe lângă el împovărată de o boccea de rufe, dar evită să-l privească. În umbra unei clădiri apropiate stătea un bătrân în caftan negru şi cu tichie. Îi dădu indicații bune, dar când Harry găsi în sfârşit Chevrat Tehillim, clădirile nu erau numerotate.

Intră într-un magazin de obiecte religioase, intenționând să întrebe doar de case, dar ochii îi fură atraşi de nişte tichii minunat brodate şi petrecu ceva timp alegând câteva pentru consacrarea lui Jeff. Proprietarul îi spuse că numărul douăzeci şi opt era clădirea de lângă magazin:

- Pe cine căutați de acolo?

- Pe profesorul Leslau.

Omul îl privi curios:

- La etajul trei. Apartamentul de pe stânga.

Scara clădirii era strâmtă şi întunecată. Cineva gătise peşte. Când ajunse la apartamentul de la etajul trei, din

stânga, bătu, pentru că nu era sonerie. Urmă o tăcere lungă. Tocmai când bătea a doua oară, o voce de femeie întrebă cine e.

- Trebuie să-l văd pe profesorul Leslau.

După o clipă, Leslau se afla în cadrul uşii:

- A, Hopeman. Cum ai ştiut că mă găseşti aici?

Harry îi spuse de omul de la magazin. Buzele lui Leslau se subţiară:

- Ţi-a zis că sunt în apartamentul ăsta? Ticălos mizerabil!

În spatele lui, Harry văzu o femeie de vreo patruzeci de ani. Avea o legătură de cap şi o rochie largă de casă, cafenie şi cu mâneci lungi, care nu lăsa să i se distingă formele.

- Dânsa e doamna Silitsky. Domnul Hopeman.

Ea dădu din cap cu gravitate. Nu era machiată. Avea o faţă lungă, de rândunică şi un nas ascuţit.

- Poftește-l pe domnul să intre, spuse.
- Îl iau la mine, zise Leslau.
- Cum doreşti.
- Ne vedem mai târziu, Rakhel?

Ea dădu din cap:

- Bună ziua, domnule Hopeman.
- Bună ziua, doamnă Silitsky.

Îl urmă pe Leslau, care locuia cu un etaj mai jos, pe dreapta.

- Nu înţeleg. De ce m-a trimis intenţionat în alt apartament?

- E complicat, dădu Leslau din mână, de parcă ar fi vrut să îndepărteze supărarea. Cu ce te pot ajuta?

Pe măsură ce-l asculta pe Harry, cinismul din ochii lui de un căprui voalat dispărea, înlocuit de interes şi apoi de un entuziasm involuntar:

- Un înger de aur. Care-i primul lucru la care te gândeşti când auzi de „înger"?

- Heruvimii de aur care păzeau tabernacolul.

- Al naibii de corect, spuse Leslau încet. Hai să facem un drum până la Ein Gedi.

Ca să ajungă la Volkswagenul lui, merseră o jumătate de stradă.

- De ce nu-l parchezi mai aproape?

- Aşa obişnuiam, dar cineva mi-a tăiat cauciucurile.

Pe lângă ei trecu proprietarul magazinului de unde cumpărase Harry bonetele. Leslau nu spuse nimic, dar omul se întoarse pe stradă şi strigă un epitet. Harry îl auzi clar. Îl numise pe Leslau *noef,* stăpân de târfe.

Ajungând la Ein Gedi, Leslau conduse atent în sus şi în jos; amândoi căutau perechea de dealuri care se potrivea cu descrierea din manuscris. O luară apoi pe străzile mai mici din chibuț şi trecură de şcoala de teren.

- Oraşul Vechi trebuie să fi fost mai aproape de apă, zise Leslau. Cred că dealurile noastre sunt la est de izvoare.

La nord-vest erau două dealuri. Un ciorchine de dealuri se îngrămădeau şi la nord-est, întinzându-se către munții scunzi atât de neregulat încât pe Harry îl cuprinse îngrijorarea; părea imposibil să separe două dealuri de restul. Dar Leslau clătină din cap şi-i arătă cu degetul:

- Uite-le.

Fură nevoiți să lase maşina şi să meargă pe jos cam cinci sute de metri până la baza celui mai mic dintre dealuri. Nu avea mai mult de şase sute de metri pe cea mai largă înălțime. Terenul părea virgin şi nu se remarca prin nimic.

- Ar putea fi aici, spuse Leslau. Dacă am găsi un heruvim! Aş începe imediat să-l caut pe celălalt. Ascuns undeva între ele e *aron hakodesh,* Chivotul Legii.

Asaltați de posibilități, neglijară să mai ia masa, dar pe drumul de întoarcere la Ierusalim, lui Harry i se făcu foame. Mâncară într-o cafenea arabă mică, vorbind puțin, fiecare ocupat cu gândurile şi visurile lui.

La cafea, Harry îl privi curios pe Leslau:

- De ce locuieşte un profesor ca dumneata în Mea She'arim?

Leslau se strâmbă:

- Când am venit în Israel, părea o idee inspirată. Voiam să absorb bogăția locului şi s-o înapoiez studenților mei.

- Studenții americani n-ar putea înțelege pe deplin așa ceva.

Leslau dădu din cap:

- În Mea She'arim, religia e privită ca o moștenire de familie, care trebuie transmisă exact în starea în care a fost primită. Chiar şi portul lor îl copiază exact pe cel al străbunilor din Europa. Rostesc rugăciunile la fel, cu aceleaşi inflexiuni. Îşi păstrează şi legile la fel de strașnic.

- Asta, face cartierul atât de bizar şi încântător, spuse Harry cu blândețe. Au dreptul să trăiască aşa cum vor.

- Dar în Mea She'arim, toată lumea trebuie să trăiască aşa cum vor ei.

- Nu e nici o lege omenească sau divină care interzice să-i spui unui habotnic să se ducă dracului. Iudaismul e în fierbere din cauza comuniunii dintre ortodocşi şi liber-cugetători.

- Am o relație cu doamna Silitsky.

- Ei, şi? E treaba ta, David, spuse Harry.

- E treaba cartierului, zise arheologul, palid. E o *agunah*, femeie legată.

- O *agunah?*

Însemna femeie măritată, al cărei soț lipseşte, dar nu i se poate dovedi moartea. Harry se simțea atras lent într-un serial foileton de genul celor publicate în ziarul *Jewish Daily Forward*.

- Soțul ei, Pessah, a plecat acum doi ani. Nu poate să-i dea de urmă. După legea talmudică, fără consimțământul lui, ea nu poate divorța şi nu se poate remărita decât după şapte ani.

- Angajează un avocat. Zbiară la autorități, cum ai face la Cleveland.

- În Israel, divorțul nu e acordat de autoritățile civile.

Pentru liderii religioşi pe care i-a urmat cândva, Rakhel e *persona non grata*. Au exclus-o dintre ei înainte de a o cunoaşte eu.

- Dar ce-a făcut?

- Mea She'arim e controlat de secte, cum e *Naturei Karta*, Păzitorii Oraşului. Ei cred că Dumnezeu va crea adevăratul stat evreu abia după venirea adevăratului Mesia. Condamnă Israelul făcut de oameni ca fiind neautentic. Aşa că nu plătesc impozite şi nu-şi trimit copiii la şcolile de stat. Şi nu votează. În 1973, guvernul lui Golda Meir era în mare încurcătură şi ea a cerut un vot de încredere de la coaliția la putere. Pentru prima dată în viața ei, Rackhel s-a încumetat să meargă la balotaj. S-a certat rău cu Pessah Silitsky pentru asta şi pentru altele. Începuse să,cumpere ziare şi să le citească în lipsa soțului de acasă. Dureros şi împotriva voinței ei, începuse să gândească într-un mod nou şi înspăimântător.

Leslau îşi îngădui să zâmbească:

- Dar s-ar putea spune că a părăsit-o pentru bucătărie. Găteşte minunat mâncăruri tradiționale. Pentru că este interzis să aţâți sau să stingi focul de sabat, pune vinerea după-masă legume într-o oală. Toate sfârâie încet pe o lampă de spirt vineri noaptea şi sâmbătă şi pe la sfârşitul sabatului e gata o mâncare delicioasă. Într-o seară, când se ducea la culcare, s-a rupt un picior al mesei din bucătărie şi s-a răsturnat oala. Spirtul din lampă s-a vărsat pe covor şi i-au luat foc şi perdelele. Soțul ei a ieşit din dormitor şi a găsit-o luptându-se cu flăcările.

- Şi?

- E interzis să stingi flăcările de sabat, ridică Leslau din umeri. A doua zi a venit rabinul lor. A întrebat dacă îi fusese viața în pericol. Ea a spus că nu ştie. În cazul acesta, a spus el, comisese un mare păcat. Mai mult, fusese informat că făcuse cumpărături în magazine din afara cartierului. El însuşi certificase că magazinele din Mea She'arim erau kosher, impecabil de curate. Din moment ce ea cumpărase mâncare din altă parte, din magazine pe care rabinul nu le inspectase personal, nu-l putea asigura pe Pessah Silitsky că soția lui nu-i servise la masă mâncare impură. În după-amiaza aceea, Pessah a venit devreme de la lucru şi-a împachetat câteva

lucruri de valoare şi a plecat de acasă. De atunci nu l-a mai văzut.

Se priviră lung unul pe celălalt:

- Nu ştiam că astfel de lucruri încă se mai întâmplă, spuse Harry.

Leslau se ridică de pe scaun:

- Se întâmplă încă în liniştitul şi încântătorul Mea She'arim.

- Eşti bine-venit la săpături, zise Leslau cu greutate, oprindu-şi Volkswagenul în fața hotelului.

Harry clătină din cap şi încercă să-şi alunge resentimentul stârnit de uşurarea evidentă a celuilalt. Leslau îi apucă mâna şi-şi dădu seama că arheologul îi era recunoscător.

- *Shalom*, David. Vom ține legătura, îl asigură el stânjenit.

Luă masa singur în restaurantul hotelului. Când urcă, nu i se mai păru că intra într-o cameră luxoasă. Se întinse pe pat şi se gândi la Leslau cel gras şi de vârstă mijlocie şi la habotnica lui doamnă Silitsky. Un Romeo şi Julieta cam improbabili. Totuşi, vederea lor îi trezise sentimente care-l surprindeau. Era mai conştient ca oricând în viață de cât de singur era.

Impulsiv, îşi sună soția.

Nu răspunse nimeni. La New York era dimineață. Poate că Della era la cumpărături. Sau poate că era cu altcineva, într-un apartament necunoscut de el. Dădu târcoale gândului de parcă ar fi atins cu limba un dinte dureros. Ar fi fost mai bine dacă ar fi simțit durere.

După o vreme, căută cartea de telefon a oraşului şi găsi numele Strauss, Tamar.

Ea păru mirată să-l audă.

- Pot veni să te văd?

- Lucrez, mă pregătesc să mă întorc la slujbă mâine.

- Dar încă mai eşti în concediu.

- Pe moment, nu-ți pot fi de folos. De ce să-mi irosesc timpul de vacanță?

- Fă o excursie cu mine. Arată-mi Israelul.

- Ah, ezită ea. Nu cred că vreau.

- Asta înseamnă că nu eşti sigură nici că nu vrei. Lasă-mă să vin pe la tine. Putem sta de vorbă.

Ea încuviinţă destul de indiferentă.

Pe la miezul nopţii, Harry se trezi şi constată că trupurile lor se alipiseră din nou, luând fiecare forma celuilalt, ca două linguri. Işi strecură mâna sub sânul ei greu.

- Ce e? se mişcă femeia, apoi stătu nemişcată.

- Faci ceva pentru mine?

Ea începu să-l mângâie somnoroasă, dar el râse:

- Nu asta. Aş vrea să le ceri să afle unde se găseşte un om pe care-l cheamă Pessah Silitsky.

Ea se ridică în capul oaselor:

- Nu mai puteai aştepta până mâine dimineaţă?

- Acum mi-a trecut prin cap.

- Dumnezeule!

Harry se duse până la baie şi când veni, ea se mutase din partea lui de pat şi scotea un zgomot uşor, mai slab decât un sforăit.

Îi plăcea salteaua ei. Adormi aproape imediat.

16 UN DRUM CU AUTOBUZUL

El se gândise la o stațiune confortabilă, poate cu o plajă, dar Tamar îşi puse câteva lucruri într-o raniță şi merse cu el la hotel ca să facă la fel, sfătuindu-l să-şi ia lucruri de felul celor care se purtau pe Masada.

- Unde mergem? o întrebă.

- De ce nu vrei să fie o surpriză?

- Dar fără tabără improvizată.

- N-o să fie chiar aşa.

Se opriră la un magazin de fructe, unde ea cumpără un sac enorm de portocale din cele pe care americanii le numesc de Jaffa, iar israelienii, de Washington. Apoi luară un expres până la Tel Aviv. În fața unui hotel ponosit cu vedere la Mediterana, se aşezară la coadă pe marginea trotuarului.

- Nu vreau să merg într-o excursie cu grupul, zise el alarmat.

Ea zâmbi.

Unii dintre oameni erau de vârstă mijlocie, iar alții, vreo şase, copii de liceu. Observă că aveau multă apă la ei.

- Cel puțin, îmi spui dacă mergem în nord, unde e mai răcoare?

Un bărbat din apropiere auzi întrebarea şi-i spuse ceva în ebraică tovarăşului lui, care îl privi pe Harry cu un zâmbet larg.

Un autobuz vechi, vopsit cândva în albastru, apăru de după colț şi se opri scârțâind în fața lor:

- Ascultă ce prost se aude motorul, mormăi cel de lângă Harry.

Geamurile vehiculului erau opace de vreme şi funingine; corpul maşinii se odihnea pe patru dintre cele mai mari şi umflate cauciucuri pe care le văzuse Harry vreodată.

- Cât trebuie să stăm în ăsta?

- Hai, îl îndemnă ea.

Aerul dinăuntru era fierbinte şi greu. Din fragedă copilărie, nu rezista la mersul cu autobuzul fără să i se facă rău. Reuşi să deschidă un geam, efort din care se alese cu încheietura zgâriată.

- Shimon, aici sunt două locuri! ţipă ascuţit peste interval una din fetele de liceu.

Un bărbat le luă banii, apoi anunţă că el era ghidul, Oved. Li-l prezentă şi pe Avi, şoferul, care închise uşile cum ar fi trântit închizătoarea unei capcane. Autobuzul oftă, se opinti şi începu să se hurducăie, în uralele nu prea convinse ale pasagerilor. Lângă el, Tamar scoase o carte despre arta etruscă şi începu să citească. Harry se simţi amăgit. În loc de interludiul pe care-l visase, avea parte de momente la fel ca cele de la început alături de această femeie, lipsă de confort şi evenimente pe care nu le putea controla.

- Unde dracu mergem? întrebă supărat.

- La Sinai, răspunse Tamar, întorcând pagina.

Peisajul semăna, pe rând, cu Florida, Kansas, California.

Se opriră la un post militar, cât să ia un căpitan şi trei soldaţi cu puşti, gardă înarmată despre care Tamar îi spuse că era necesară, pentru că mergeau într-o zonă aflată foarte departe de protecţia guvernamentală. Pe când Harry moţăia, şoferul ieşi de pe şosea; când ridică din nou ochii şi privi pe geam, câmpiile se transformaseră în nisip neted şi roci, cât vedeai cu ochii. Departe, la răsărit, nişte coline negre se iţeau la orizont, semănând cu cele din Montana.

- Sinai? o întrebă pe Tamar.

- Negev, clătină ea din cap.

Trecură pe lângă un bărbat în straie negre, călare pe o cămilă. Acesta nu le aruncă decât o privire scurtă, deşi elevii americani strigară la el şi declanşară o mulţime de aparate de fotografiat dincolo de geamurile mânjite. După o jumătate de oră, ajunseră la o oază unde o singură familie de beduini ţinea un fel de staţie de reconfortare în deşert. Li se dădu câte o bucată de cârnat ca o sfoară, gras şi foarte condimentat şi de băut, o sticlă de suc de portocale aproape fierbinte şi cu iz chimic. Grupul de elevi îşi arătă zgomotos dezaprobarea. Harry mestecă şi înghiţi, conştient că se purtase şi el până atunci ca un american urât.

Un băiat din cei de la oază întrebă dacă putea merge cu autobuzul lor până la primul sat de acolo. Pe drum, Tamar sporovăi lejer cu el în arabă.

- Îl cheamă Moumad Yussif. Are paisprezece ani. La anul se va căsători şi va deveni tatăl multor copii.

- Dar şi el e un copil.

- Soţia lui poate avea unsprezece-doisprezece ani. Aşa se întâmpla unde m-am născut eu, chiar şi printre evrei.

- Îţi aduci aminte de Yemen?

- Nu prea clar. Noi locuiam în Sana'a, un oraş. Pentru evrei era greu acolo. Uneori erau răscoale şi stăteam în micul nostru apartament până când nu mai aveam mâncare, ne era frică să ieşim pe stradă. După colţ era un minaret. Muezinul mă trezea în fiecare dimineaţă, ca un ceas deşteptător: *Alaaaaaaaa Akbar!* ....

Băiatul arab recunoscu strigătul şi zâmbi nesigur, apoi le spuse ceva.

- Ar vrea să fumeze.

Un soldat care stătea lângă tânăr în autobuz scoase un pachet. Băiatul făcu să apară un pistol cu pat de nichel şi-l îndreptă spre el. Apăsă trăgaciul şi din ţeavă apăru o flacără; era o brichetă.

- Iisuse! răsuflă Harry, în timp ce soldaţii hohoteau de râs. Băiatul apăsa mereu pe trăgaci, aprinzându-le ţigările la toţi. După un timp, ajunseră în sat şi-şi luă la revedere de la ei, spunând *Salaam Aleikhum*.

În aceeaşi după-amiază, oboseala călătoriei începu să se simtă. Elevii stăteau prăbuşiţi în scaune şi jucau un joc, inventând companii americanizate care şi-ar fi putut face avere în Israel.

- *Rav-Aluf* Motors. Ce e bun pentru *Rav-Aluf* Motors e bun pentru ţară.

- Săpături Kissen Tel, Ltd.

- Furnizor General Avdat. Întreabă de orice.

Se auziră chicoteli.

- Compania de Perii Afula, zise Harry, surprins de el însuşi.

Fata care stătea de partea cealaltă a culoarului dintre scaune îl privi bucuroasă:

- Nu e rău. Vrei să fii tipul de la Perii Afula?

- Am deja o slujbă, călătoresc cu ea. Tamar. Eu sunt Harry.

- Eu sunt Ruthie şi el e Shimon. E israelit. Doamna e soţia ta?

- E doamna mea. El e sotul tău?

Fata surâse, acceptând reproşul nerostit:

- E fantezia mea trecătoare, spuse, sărutându-şi tovarăşul pe obraz.

Autobuzul intră într-o serie de canioane, peste care stâncile aruncau umbre lungi. La vremea când ieşiră din canioanele din Eilat, întunericul acoperise Marea Roşie, dar auzeau zgomotul valurilor pe când treceau cu autobuzul pe şoseaua semicirculară a portului. Depăşiră un hotel modern, luminat strălucitor, apoi şoferul Avi opri brusc în faţa unui mic motel de pe ţărm unde li se oferea şi cazarea inclusă în circuit.

Masa de seară fu compusă din şnitel şi supă de orz. Mâncară fără plăcere, le era prea foame ca să se plângă.

Camerele se dovediră a fi nişte celule strâmte şi jilave, cu cearşafuri pătate de atâta folosire.

- Hai, spuse el.

- Unde?

- Vom merge la hotelul cel mare pe lângă care am trecut. Putem veni înapoi mâine dimineaţă, înainte de a pleca autobuzul.

- Nu vreau să merg la alt hotel.

- Rahat, spuse el supărat.

Se aşeză pe pat şi se uită la ea:

- Vreau să merg cu autobuzul tâmpit şi să mănânc mâncarea tâmpită. Dar de ce să nu dormim într-un pat decent la noapte?

Ea se întoarse şi ieşi afară, închizând uşa în urma ei.

La început, crezu că va merge fără ea. Dar o urmă fără să-şi ia lucrurile. Plaja era chiar peste drum. O găsi stând pe nisip, strângându-şi genunchii la piept. Fluxul era mare şi se vedeau peste dig luminile strălucitoare ale hotelului.

- Ce ai împotriva locului ăla, Tamar?

- E un hotel frumos. Mi-am petrecut acolo luna de miere.

După un timp, Harry se întoarse la motel şi-i dădu un bacşiş gras recepţionerului pentru nişte pături curate şi o sticlă de vin alb. Când se întoarse, ea stătea în acelaşi loc. Întinse păturile şi desfăcu dopul. Vinul nu era rău. Băură pe când luna ieşea din spatele norilor, descoperindu-le spuma albă a valurilor care sfârâiau pe nisip.

- Vrei să fac ceva? întrebă ea, cu gura pe umărul lui.

El clătină din cap:

- Tu vrei?

Ea îi sărută mâna:

- Doar stai aici cu mine.

Se întinseră pe pături şi se îmbrăţişară.

- Aş putea să te iubesc, rosti el la un moment dat.

Cuvintele îi ieşiră singure din gură; sunetul lor îl înspăimântă. Ea nu răspunse nimic; poate dormea.

Nu era chiar aşa de rău ca dormitul pe Masada, dar se sculă puțin înțepenit. Luară micul dejun onorabil pe care-l oferă până şi cel mai sărac restaurant israelian - măsline, roşii tăiate, ouă şi ceai - şi se urcară din nou în autobuz. O autostradă largă şi netedă îi purtă către sud. Peste două ore, coborâră la Sharm'e Sheikh, să se întindă şi să meargă la toaletă.

Armata le furnizează o gustare, salată. Tinerii soldați Tsahal, din forțele de apărare, erau politicoşi şi prietenoşi, dar în soare străluceau prea multe arme; Harry fu bucuros când autoritățile le aprobară traseul şi autobuzul ieşi din tabăra militară. Trecură de un loc unde cămilele rupseseră sârma ghimpată şi intraseră pe un câmp minat. Li se vedeau oasele albe împrăştiate. Ghidul Oved le distribui tablete de sare şi-i avertiză să economisească apa. Tinerii americani începură să cânte despre zăpadă şi frig şi focuri în vetre. Trecură apoi la colinde de Crăciun, aducând la cunoştința deşertului din care se ridicau aburi de arşiță că s-a născut Mântuitorul.

O israeliancă bătrâioară, care stătea singură pe un scaun din față, se întoarse şi-i privi pe cântăreți.

- Mi-ar plăcea să văd zăpadă, spuse Tamar.

- Niciodată n-ai...?

- De două ori. Dar când ninge în sfârşit la Ierusalim, ridică ea din umeri, e o nimica toată şi dispare cât ai clipi din ochi. Mi-ar plăcea s-o văd mare şi ... ştii tu.

Deodată, el simți că i se face dor de casă aşa cum i se întâmpla rareori:

- Ți-ar plăcea, ştiu sigur.

O privi scufundând un deget frumos în coaja unei portocale.

- Credeam că tinerii ăştia sunt evrei.

- Şi eu cred că sunt.

Ea aduna ordonat grămăjoara de coji în poală:

- De ce cântă despre Iisus?

- E un mediu care-i intimidează. Poate că vor să audă ceva familiar.

- Cântecele creştine le sunt familiare? îi dădu ea o jumătate de portocală.

- Bineînțeles. Mmm ... bună.

Erau portocale mai mici decât cele de la New York, dar mai dulci; poate că se copseseră în copac, nu în ambalaj.

- Majoritatea copiilor învață colinde la şcoală. America e țară creştină.

Ea dădu din cap:

- Când eşti uimit, zici: „Iisuse Cristoase!" Ți-ai dat seama?

- Cred că da, zâmbi el. Putem să mai mâncăm o portocală?

De data asta o curăță el:

- Aşa cum şi tata îi spune lui Dumnezeu Allah. Şi am văzut de mai multe ori cum evreii superstițioşi bat în lemn ca să aibă noroc.

- Şi?

- E un obicei creştin. Creştinii de demult atingeau lemnul şi cereau binecuvântarea Domnului, din cauză că şi crucea răstignirii era de lemn.

El desfăcu a doua portocală mai stângaci decât ea. Sucul îi stropi şi n-avea nimic ca să-şi şteargă mâinile lipicioase:

- Nu ne alegem obiceiurile şi limba. Le moştenim.

- E o expresie americană şi englezească pe care nu o pot accepta, zise Tamar. „Fuck you."

Harry îşi mâncă atent portocala. Elevii nu mai cântau.

- Avem şi în partea noastră de lume cuvintele noastre pentru a face dragoste, bineînțeles. Dar nici în arabă, nici în ebraică nu există vreo expresie care să spună unei persoane, la supărare: „Te urăsc, du-te şi iubeşte-te". Asta ar trebui să fie o binecuvântare, nu un blestem. „Fie ca Dumnezeu să te atingă şi să-ți îngăduie să iubeşti." Când sunt fericită, mi-ar plăcea să spun tuturor: „Duceți-vă şi f...! Lume, te f ... !"

Elevii se porniră pe un râs care lui Harry i se păru că nu se mai opreşte.

La o oră după aceea, se plictisise total de milă după milă de plajă frumoasă, dar autobuzul opri în fața unei vile. Ghidul Oved le spuse că se puteau bucura două ore de apă. Casa avea parterul încuiat, dar la subsol erau două vestiare şi o baie cu apă curentă. Ajunse la plajă înaintea lui Tamar; când alergă şi se aruncă, oboseala şi iritarea dispărură odată cu senzația de lipicios. Înotă drept înainte, fericit că-şi putea întinde muşchii, apoi se întoarse să calce apa şi văzu vila pătrată şi albă, cu acoperiş de țiglă. Cu excepția paznicului înarmat, s-ar fi potrivit bine unui orăşel din Florida. Nu arhitectura sau dimensiunile o făceau impresionantă, ci singurătatea în care se afla; oricine ar fi fost proprietarul, avea un regat măreț de deşert şi ocean. Doi dintre soldații israelieni, ținându-şi armele, stăteau pe aleea de piatră ce dădea spre apă. Strigau şi-i făceau semn să se întoarcă, de parcă ar fi fost salvamari, iar el, un adolescent care se dusese la apă adâncă.

Înotă încet înapoi, savurând umezeala. Grupul de turişti oferea prilejul unui studiu al contrastelor. Puştii de liceu îşi arătau carnea tare şi tânără şi se stropeau mereu. Bătrâna israeliancă purta o rochie de casă decolorată şi prea mare şi o caschetă de explorator. Se scufunda, lăsându-se pe vine în apă şi se lăsa purtată de valuri, visătoare, aşa cum Harry îşi amintea că le văzuse făcând pe femeile de la Coney Island.

Tamar, într-un costum de baie negru, dintr-o bucată, se întinsese pe valuri. Se ridică lângă ea şi-şi puse capul pe coapsa ei lucioasă şi cafenie. Soarele îi mângâia şi apa caldă se încrețea în jurul lor:

- Călătoria asta aproape că începe să capete sens.

- Dar nu încă?

- Nu încă.

Ghidul Oved, păros ca un urs, veni către ei, stricând totul:

- E bine, nu?

- Foarte bine. Cine e proprietarul locului?

- Cândva a fost al lui Farouk. Când a fugit, guvernul lor l-a luat, apoi l-am luat noi, în timpul Celor Şase Zile. Acum e foarte puțin folosit, cu excepția grupurilor de turişti.

Harry privi visător vila, mijindu-şi ochii în soare; oriunde mergea, era urmărit de un rege mort. Se întrebă dacă Farouk adusese vreodată aici Diamantul Inchiziției:

- De ce sunt santinele? E pericol să fim atacați?

Oved zâmbi:

- Ne păzesc de rechini, apele astea sunt pline; la urma-urmei, suntem în Marea Roşie.

Harry renunță la orice gând de a se mai avânta în larg. Elevii strângeau scoici, unele erau frumoase, dar cel mai frumos lucru fu luat din valuri de femeia în vârstă, care, fără să-şi întrerupă plutitul, scoase din apă o bucată de coral cenuşiu de mărimea unui grapefruit. Singurul suvenir pe care-l duse Harry la autobuz fu bronzul. Tamar îi unse umerii cu o loțiune, cu degete cărnoase şi uşoare care-l făcură s-o dorească. Mirosul cremei se lupta cu cel de portocale pe când şoferul coti pe un drum bolovănos şi autobuzul începu să salte. Îi era cald şi era obosit, îl dureau umerii arşi, dar se simțea minunat de viu.

- Ce e asta? întrebă, dar aproape imediat ghidul anunță că era mânăstirea Sfânta Caterina.

Semăna mai mult cu o fortăreață de piatră sau o închisoare aflată chiar la capătul drumului. Rămaseră foarte mult timp în autobuz:

- De ce nu intrăm? strigă Harry.

- Există o singură poartă, care este închisă de la prânz până la ora unu şi de la trei treizeci până la şase treizeci, cât timp călugării se odihnesc şi se roagă, zise Oved. Aşa e obiceiul aici de sute de ani.

La şase treizeci şi doi, un brat cafeniu trase zăvorul şi coborâră din autobuz, intrând unul câte unul pe poarta îngustă. Oved îi conduse printr-o curte şi pe nişte scări, pentru a le

arăta cea de-a doua ieşire din mânăstire, un leagăn de frânghie atârnat deasupra stâncilor abrupte. Un călugăr în rasă cafenie trecu pe lângă ei fără să-i ia în seamă.

- Ţin jurământul tăcerii? întrebă Tamar.

Oved clătină din cap:

- Dar numai câţiva dintre ei vorbesc ebraica sau engleza. Sunt obişnuiţi cu prezenţa ocazională a turiştilor şi nu-i consideră o mare binecuvântare.

Le mai spuse că mânăstirea fusese construită de Iustinian I în secolul al cincilea, la picioarele muntelui pe care arabii îl numeau Jebel Moussa, pe partea despre care se spunea că acolo i s-ar fi arătat Dumnezeu lui Moise, cu aureola sa. Avea o bibliotecă de aproape zece mii de volume, dintre care multe erau manuscrise străvechi, inclusiv o copie a faimosului *Codex Sinaiticus*.

- Ce e ăsta? întrebă cineva din spate.

Oved păru stânjenit:

- Are de-a face cu Noul Testament. Cred că este un comentariu.

- Nu, îl corectă Harry, e Vechiul Testament scris în greceşte.

- De ce au copiat ei Vechiul Testament? întrebă Tamar.

Nu găsi niciun mod graţios de a evita răspunsul, deşi ghidul îl privea cu vădit resentiment:

- Încă nu fusese conceput Noul Testament. Dar creştinii de atunci voiau să-şi facă slujbele altfel decât evreii. În loc de suluri scrise, împătureau foile de papirus sau pergament şi prindeau cotorul. Codicele au fost începutul cărţilor, aşa cum le ştim azi.

Oved îi aruncă o privire neagră şi-şi reluă expunerea:

- *Codex Sinaiticus* în original a fost luat de la Sfânta Caterina în 1844 şi expus la Muzeul Imperial din Sankt Petersburg. În 1933, un grup britanic l-a cumpărat de la guvernul sovietic pentru o sută de mii de lire, dintre care jumătate au fost donate de copii de şcoală şi a fost dus la Muzeul din Londra.

- Am putea vedea copia de aici? întrebă Harry.

- Imposibil, răspunse ghidul cu satisfacţie.

Apoi îi conduse la parter, într-o cameră mică, semănând cu un hambar de unelte; dar pe rafturi se aflau, rânduri-rânduri, cranii umane şi săculeţe de oase, sortate şi stivuite ordonat: aici femururi şi coccisuri, dincolo coaste, coloane vertebrale, iar dincolo oasele mici de la mâini şi picioare.

Fata pe nume Ruthie oftă, apoi fugi, urmată de unii dintre colegii ei.

- Scheletul asamblat de acolo este al Sfântului Ştefan, spuse Oved. Celelalte oase sunt rămăşiţele călugărilor care au slujit aici neîntrerupt, de o mie cinci sute de ani. Când moare un călugăr la Sfânta Caterina, este îngropat şi lăsat până i se descompune carnea. Apoi oasele îi sunt dezgropate şi curăţate şi aşezate lângă cele ale predecesorilor.

Tamar îl luă de mână şi ieşiră din camera mortuară. În curte, şoferul Avi încerca să le vândă drept prânz adolescenţilor americani nişte biscuiţi şi restul de cârnat unsuros rămas din seara precedentă. Le spuse că vor dormi în două dormitoare, unul pentru femei şi unul pentru bărbaţi:

- E regula mânăstirii. Oricum, vom dormi numai câteva ore, ca să ajungem la răsărit în vârful muntelui.

Harry şi Tamar îşi luară plasa de portocale şi urcară pe acoperiş. Se făcuse foarte întuneric. Luna plină uriaşă pe care o văzuseră de pe Masada era acum doar o seceră de argint, sus. Prima oară făcură dragoste cu o disperare provocată de vederea osemintelor. A doua oară fu mai bine, erau atenţi să-şi dăruiască plăcere. Dar mintea lui gonea, ocupându-se de lucruri la care nu voia să se gândească. În ciuda eforturilor Tamarei, Dumnezeu nu-i puse mâna pe umăr ca să-i spună „Fă dragoste, Harry Hopeman".

Vârful ghetei care-l lovea în coastă fu pentru el dovada definitivă că ghidul fusese angajat de cineva care ura turiştii:

- Haideţi. Dacă veniţi cu noi să vedeţi răsăritul, treziţi-vă acum.

Tamar se sculă imediat cum îi atinse faţa. Cu ochii înceţoşaţi, se luptară să se încalţe şi bâjbâiră în jos pe scară.

Turiştii erau adunaţi în curte:

- Are cineva o lanternă? întrebă Oved.

Nimeni nu spuse nimic.

- Ei, asta e. Atunci înseamnă că avem doar două. Eu merg în frunte cu una, iar Avi va încheia şirul cu cealaltă. Am plecat.

Urmară raza lanternei ca nişte molii adormite. Terenul era acoperit de pietre mari, fixate între bolovani uriaşi. Harry îşi suci glezna:

- Pentru numele Domnului! mârâi el la Oved. Ia-o mai încet, altfel oamenii o să cadă.

- Aproape că am ajuns la trepte, de acolo e mai uşor, replică ghidul.

In coasta muntelui fuseseră montate dale de piatră, formând o scară. Oved le spuse că vieţile călugărilor se irosiseră încercând să facă două drumuri pe panta mai domoală, urcarea de 1700 trepte şi coborârea de 3400 trepte. Era o scară din coşmarurile unui cardiolog. Se căţărau interminabil.

El alerga zilnic, dar ea nu şi urcuşul era lung. Se înţelese să nu se grăbească şi la naiba cu răsăritul.

Ghidul o luase mult înainte. Puştii de liceu se urcau aproape alergând pe munte, iar ceilalţi îi depăşeau ca nişte umbre. După un timp, îşi dădu seama că unul din cei care trecuseră ducea o lanternă şi-şi făcu griji pentru că şoferul Avi nu-i aştepta pe rătăciţi.

Când ajunseră la capătul treptelor, era tot întuneric. Poteca de acolo era mai largă şi cerul începuse să se lumineze; de îndată ce putură vedea încotro mergeau, se mişcară mai repede. In ciuda neangajării lui, îşi dădu seama că voia să vadă răsăritul din poziţia cea mai înaltă. Pe ultima milă, o luă de mână pe Tamar, îndemnând-o să se grăbească.

Vârful muntelui era un platou pietros nu prea mare, înconjurat de alte piscuri. Harry ştia că erau munţi vechi şi tociţi, dar nu vedea decât conuri strâmbe de piatră, singuratice, bătute de vânt şi înspăimântător de frumoase. Nu era greu să-ţi imaginezi că acolo locuia Dumnezeu.

- Mulţumesc pentru că m-ai făcut să vin aici.

Ea îl sărută.

Merseră spre ceilalţi, bătuţi de vânt. Nu vorbea nimeni, pentru că soarele începuse să răsară. Lumina era frumoasă, dar pălea în apropierea locului unde se aflau.

Harry îşi dădu seama că se împuţinaseră:

- Unde sunt ceilalţi?

- Noi suntem cei care am reuşit să ajungem, spuse Shimon.

Harry se duse la Oved:

- Ar fi mai bine să cobori. Ai turiştii împrăştiaţi pe tot drumul.

- Unii dintre ei fac întotdeauna cale întoarsă, zise Oved liniştit. Vor găsi ei drumul până la mânăstire.

Harry se uită la el tăcut.

- Mai bine ne-am duce, ticălosul ăsta o să ne facă necazuri, spuse şoferul în ebraică.

- Ar fi înţelept, replică Harry tot în ebraică.

Cei doi o porniră agale pe drumul de coborâre.

- Merg şi eu, îi spuse el lui Tamar.

Ea merse cu el. La câteva sute de metri mai jos, se întâlniră cu ghidul şi cu Avi, care ajutau un cuplu de vârstă mijlocie să ajungă pe creastă.

- Spun că sunt ultimii. Ceilalţi s-au întors la Sfânta Caterina, zise şoferul.

- Eu mai cobor puţin, pentru orice eventualitate.

Nu părea să mai fie nimeni pe drum, dar Tamar îi atinse braţul:

- Uite acolo, departe. Vezi?

Coborâră repede poteca.

Era israelianca bătrână, stând pe o piatră. Tamar se opri:

- E o bătrână mândră. Cred că numai unul dintre noi trebuie să-i ofere ajutor.

- Stai aici, dădu el din cap.

Femeia era palidă.

- E totul în ordine, doamnă?

Ea îl fulgeră cu privirea, luptându-se să se ridice:

- Mă odihneam puțin, înainte de a ajunge în vârf.

- Sigur. Pot merge cu dumneavoastră?

După doi paşi, se rezema cu totul de el. Când ajunseră aproape de capătul drumului, Harry gâfâia ca o vită de povară.

Femeia îl împinse şi, adunându-şi forțele, merse vioaie către ceilalți, fără să rostească niciun cuvânt de mulțumire.

Când reveniră la mânăstire, Tamar se duse în dormitorul pe care-l ignorase în noaptea precedentă. Lui Harry nu-i era somn.

Un călugăr grebla în curte. Nu era nici o frunză căzută, nici pietre, nici gunoaie. Făcea valuri în praf, ca liniile din nisipul unei grădini japoneze.

- Vorbiți engleza?

- Puțin.

- Aş putea vedea cumva biblioteca?

- Din întâmplare, eu sunt bibliotecarul. Sunt părintele Haralambos.

Vorbea o engleză excelentă.

- *Haralambos,* adică „străluceşte cu bucurie". Eu sunt Harry Hopeman, părinte.

- Cunoşti greaca?

- *Poli oligon,* nu destul ca să conteze.

Călugărul puse jos grebla şi-l conduse spre una din uşile grele, care semănau atât de bine între ele. Înăuntru, pereții zugrăviți în alb erau acoperiți cu volume.

- Aş putea examina copia din *Codex Sinaiticus?*

Pater Haralambos o scoase dintr-un dulap şi o puse pe masă. Harry deschise atent codicele. Era exact la fel cum îşi

amintea originalul din Londra, litere greceşti desenate cu mâna pe pergament, cu cerneală cafenie. Primele rânduri erau întocmai acelea din cea mai nouă ediţie a Vechiului Testament scoasă de Societatea Publicaţiilor Evreieşti: *La început, Dumnezeu a creat cerul şi pământul...*

Ridică ochii şi-l văzu pe călugăr privindu-l:

- Eşti aici de multă vreme, părinte?

- De multă vreme, da.

Haralambos avea o faţă îngustă, calmă; lui Harry i se păru că citeşte putere în ochii căprui şi strălucitori, apoi îşi dădu seama că era o seninătate profundă. Se întrebă dacă ar fi atins şi el acea stare, dacă ar fi rămas la şcoala confesională:

- Tânjeşti vreodată după lumea din afară? întrebă el dintr-un impuls subit.

Călugărul zâmbi:

- Nu e una din tentaţiile mele. Nu-mi place ceea ce ne vine din afară.

- De exemplu, ce?

- De dimineaţă, am găsit pe acoperiş obiecte de control al naşterilor. Ce fel de persoane se poartă astfel - într-un asemenea loc?

- Persoane cărora nu li se pare că fac ceva greşit, părinte, zise el, uitându-se în jos, la codice.

- Cred că aşa trebuie să se fi purtat romanii înainte de a se prăbuşi civilizaţia lor. Şi grecii mei şi evreii dumitale. Nu vezi paralele?

- Încerc să nu văd, răspunse Harry.

Pe când aştepta în afara zidurilor să se urce în autobuz, femeia în vârstă îi vârî în mână, fără un cuvânt, bucata de coral cenuşiu pe care o luase din Marea Roşie. Încercă să protesteze, dar Tamar îi puse mâna pe braţ:

- Trebuie s-o accepţi, îi spuse.

Epuizaţi, stăteau lâncezi în autobuz, pe drumul de întoarcere. Când ajunseră pe ţărm, briza pătrunse prin

ferestrele deschise, adăugând nisip la disconfortul general. Avi trase autobuzul la o stație de benzină târziu, după-amiaza. Turiştii se duseră la toalete, iar Harry folosi telefonul.

Nu venise nicio scrisoare de la Mehdi. Funcționarul de la biroul American Express spuse că domnul Hopeman nu are niciun fel de corespondență.

După mai multe ore, când sosiră în Tel Aviv, fugiră din închisoarea autobuzului albastru cu stupidele cauciucuri imense.

- N-am fost niciodată aşa de obosită, spuse ea în taxiul care-i ducea la Ierusalim.

- Nici eu.

- E vina mea.

- Ai dreptate.

Şi râseră multă vreme.

- Ah, Harry, eşti amuzant.

La hotel, simți aceeaşi înălțare sufletească provocată de luxul cazării pe care o experimentase şi după Masada, dar de data asta şi mai accentuată.

Făcură amândoi duş fierbinte, spălându-se unul pe altul. Văzând cum reacționa la buretele cald şi săpunit, ea fu îngrozită, dar o asigură că era o reacție a cărnii, spiritul îi era slab. La cină, Tamar purtă halatul lui şi Harry observă cu satisfacție că ospătarul de la room-service nu-şi putea lua ochii de la ea.

Le fu prea somn ca să termine desertul.

Cu puțin înainte de a se face dimineață, se trezi şi rămase nemişcat, gândindu-se la multe lucruri. Deveni deodată conştient de o duhoare care venea de la sacoşa lui. Coralul pe care i-l dăduse femeia conținea evident animale minuscule care acum se răzbunau. Îl aruncă pe pervazul de afară, unde putea deranja numai păsările, apoi închise geamul.

Ea dormea goală, cu cearşaful şifonat între picioare. Deodată, ştiu ce voia să facă din granatul roşu, se duse la sertarul biroului şi-l luă dintre cămăşi.

Îl va şlefui, o să-l monteze simplu; îl va pune pe un lanț de aur ...

Acolo.

- Lasă-mă în pace, spuse ea în ebraică.

Îşi îndepărtă piatra dintre sâni, unde i-o pusese el şi granatul se rostogoli pe jos, pe covor.

Harry se scufundă într-un fotoliu, privind cum lumina creştea, jucându-se pe trupul ei. Priveliştea era pentru el mai emoționantă decât răsăritul de pe Muntele Sinai.

17 TÂNĂRUL RABIN

Îşi puse pantalonii de trening şi adidaşii, apoi împachetă lenjeria şi scrise pe pachet adresa Dellei. Când ieşi din cameră, Tamar dormea. Puse pachetul la poştă, apoi se opri, clipind din cauza soarelui, în faţa unui tânăr care vindea biscuiţi în faţa oficiului poştal:

- Bună ziua, unde pot găsi un magazin pentru şlefuit pietre? Pentru o bijuterie, ştiţi?

- E un magazin cum ieşiţi din Oraşul Vechi. Fac obiecte din piatră de Eilat. Lângă poarta Jaffa.

- Mulţumesc mult.

Şi porni alergând. Să faci jogging în Ierusalim era altfel decât în Westchester. Pe trotuare se lovi de un cârd de preoţi, de evrei bătrâni, copii, de un arab gras care împingea o roabă cu pietre. În timp ce traversa strada, încetini ritmul; chiar dacă semaforul arăta verde, învăţase să se teamă de şoferii din Ierusalim.

Vremea era deja fierbinte. Transpirase din plin când găsi atelierul. Proprietarul tocmai expunea tăvi cu brăţări şi inele.

- Aţi venit de la olimpiadă să-mi cumpăraţi marfa?

- Îmi vindeţi nişte praf de carbonat de siliciu?

- Dar ce vreţi să faceţi cu el?

- Am un hobby, şlefuiesc pietre.

- Ce hobby! Aduceţi piatra aici, şlefuiesc ieftin.

- Vreau s-o şlefuiesc singur.

- Eu nu folosesc praf, ci pânză de carbonat de siliciu.

- E şi mai bună, dacă aveţi puţină în plus. Şi am nevoie şi de acid acetic.

- Nu am decât oxalic.

- Bun. Aluminiu pisat aveţi, pentru finisare?

- Ia ascultă, e foarte scump. Nu am mult şi-l iau tocmai de la Tel Aviv. Eu vând bijuterii, nu accesorii tehnice.

- Am nevoie doar de puţin şi plătesc oricât îmi cereţi.

Omul ridică din umeri şi-i aduse materialele. Scrise nişte cifre, apoi făcu totalul şi-i dădu hârtia lui Harry.

- E bine, vă mulţumesc, zise acesta şi plăti în dolari, adăugând: prima vânzare a zilei.

- Asta e vânzare? ripostă celălalt, apăsând sertarul casei de bani.

Când intră înapoi, i se păru că ea tot mai dormea.

Aplică pe granat câteva picături de acid. Când deveni o suprafaţă potrivită, începu s-o frece energic cu pânza de carbonat de siliciu.

- Ce faci?

- Şlefuiesc.

Ea se trezi şi-şi puse halatul lui. Apoi îşi duse în baie hainele şi periuţa de dinţi. El şlefui mai departe, în zgomotul apei de la duş.

- Păstrează tu halatul, îi spuse când ieşi. Îţi stă mult mai bine decât mie.

- Nu fi prostuţ, se încruntă ea şi-l agăţă în dulap. Oare chiar e cu putinţă să fi fost o piatră biblică?

- Fără nicio dovadă, nu contează.

- Dacă ar fi fost totuşi - la ce folosea?

- Putea face parte din vistieria templului sau să aparţină unuia dintre regi. Singura piatră descrisă în Biblie care s-ar potrivi la culoare este smaraldul pieptarului.

- Dar acesta nu e un smarald.

El chicoti:

- Nu, dar de obicei făceau clasificări greşite. Piatra tribului lui Levi arăta foarte probabil cam ca asta.

- Mi-ar plăcea să cred că e o piatră levită. Familia mea e din neamul lui Levi.

- Şi a mea.

- Da? se miră ea, aşezându-se lângă el. Uite ce neagră e pielea mea pe lângă a ta.

- Da.

- Vorbim limbi diferite. Avem obiceiuri diferite. Totuşi, se pare că acum mii de ani familiile noastre făceau parte din acelaşi trib.

El se ridică şi dădu drumul la apă în chiuvetă, peste piatră. Acidul îl ajutase să îndepărteze o parte din stratul exterior, zgrunţuros:

- O să-ţi fac o broşă, spuse, ridicând piatra.

Ea încremeni deodată:

- Harry, nu vreau halatul tău şi nici broşă.

- Vreau să-ţi dăruiesc ceva.

- Şi eu nu vreau nimic de la tine.

El înţelegea. Îi atinse părul:

- Uneori, vrei.

- Asta e ceva diferit, se îmbujoră ea şi-l luă de braţ cu degetele ei lungi şi brune. Nu e vorba de tine. Nu vreau să mă mai dăruiesc în felul acela nimănui. Nu mai pot risca să sufăr atât.

Era momentul să dea înapoi. Începea s-o înţeleagă, să rezoneze la spaima ei:

- Dar micul dejun pot să ţi-l ofer?

Ea păru uşurată:

- Da, ia-mi un mic dejun, te rog.

- E încă devreme. Iartă-mă că te-am trezit.

- Nu, mă trezisem înainte. Am vorbit cu Ze'ev la telefon. L-au găsit pe omul acela de care întrebai, Silitsky.

- Aha, Pessah Silitsky! Unde e?

- În Kiryat-Shemona.

- Cred că ar fi bine să-i spun lui David Leslau, conchise Harry.

- Te rog, Harry, zise Leslau cu nervozitate. Trebuie să faci asta pentru mine.

Stăteau pe scaune pliante într-un cort boțit de la poalele celui mai mic dintre cele două dealuri de lângă Ein Gedi. Auzea zgomotul săpăturilor afară, se formau niște pătrate de șanțuri care împărțeau panta mai domoală ca pe o tablă de șah. Tabăra îl dezamăgea; oamenii de afară ar fi putut fi și instalatori. Leslau îi spusese că până atunci nu descoperiseră niciun obiect de interes arheologic.

- Ar trebui să mergi singur la Kiryat-Shemona. Tu eşti cel care vrea să se însoare cu doamna Silitsky.

- Tocmai asta e. Soțul ei mă va respinge. Nu voi fi în stare să-l conving să se răzgândească şi să-i acorde divorțul. Orice le-aş spune autorităților va părea suspect pentru că sunt parte interesată.

Scoase carnetul şi scrise ceva în el:

- Iată numărul Şcolii de Conservare a Naturii. Pot sta lângă telefonul lor toată după-amiaza.

Apoi îl privi neliniştit.

Harry oftă şi întinse mâna să ia numărul.

- N-o să uit niciodată asta, îl asigură Leslau.

Muntele Hermon se profila fantomatic pe orizont la nord-vest, când ajunse cu maşina în valea Hulla. Din fericire, şoseaua era dreaptă; îşi ținea privirea ațintită asupra piscului înzăpezit ce creştea tot mai mare pe un cer coborât parcă din picturile lui Gauguin.

Kiryat-Shemona se dovedi a fi o mică localitate agricolă, cu clădiri noi şi căsuțe dărăpănate viețuind laolaltă. Opri un om care traversa strada:

- Bună ziua. Îmi puteți spune unde găsesc un rabin?

- Ashkenazi sau sefard?

- Ashkenazi.

- E rabinul Goldenberg. La două străzi mai jos, o luați la stânga şi e antepenultima casă, pe partea dreaptă.

Era o casă mică, acoperită cu o vopsea gri scorojită. Ciocăni şi-i deschise un tânăr voinic, cu barbă castanie strălucitoare.

- Rabinul Goldenberg? Numele meu e Harry Hopeman.

Mâna rabinului o cuprinse pe a lui:

- Poftim, poftim. American?

- Din New York. Dar dumneata?

- Mi s-a dat harul la casa de învăţătură iudaică din Flatbush.

- Eu am studiat o vreme la Brownsville, dădu Harry din cap.

- A, în parohia rabinului Yitzhak Netscher! Când ai plecat?

- Cu ani în urmă; n-am stat decât câteva luni.

- A, ai abandonat. Şi încotro te-ai îndreptat?

- Spre Columbia.

Rabinul Goldenberg surâse:

- Un loc mai mare, dar o facultate mai proastă.

Apoi, făcându-i semn lui Harry să ia loc pe un scaun:

- Ce cauţi în Kiryat-Shemona?

- Dreptate, zise Harry.

- Ai o lumânare?

- Vorbesc serios. Am o prietenă care e *agunah*.

- O prietenă foarte bună, întrebă rabinul, al cărui surâs dispăruse.

- Nu. Ea e prietena unui foarte bun prieten de-al meu.

- Înţeleg, zise rabinul, încâlcindu-şi barba cu degetele. Soţul ei a fost soldat? E dispărut în luptă?

- Nu, pur şi simplu a fugit.

Rabinul oftă:

- Nu se poate pronunţa divorţul decât dacă el instituie acţiunea. E unul dintre micile cusururi dintr-o lege veche şi frumoasă. Dacă nu-l poţi găsi, nici eu nu pot face nimic.

- Credem că e în Kiryat-Shemona. Îl cheamă Pessah Silitsky.

- Silitsky? Channah-Leah! strigă rabinul.

În prag apăru o tânără femeie care ţinea un copil în braţe şi-l hrănea cu biberonul. Pe capotul ei se vedeau pete, pe unde scuipase copilul şi în ciuda căldurii, avea o basma pe cap. Nu-l privi pe Harry.

- Ştii pe cineva pe nume Pessah Silitsky? o întrebă rabinul în idiş.

- Aici, dragule?
- Da, aici.
Ea ridică din umeri:
- Trebuie să ştie Peretz, de la biroul municipal.
- Da, Peretz ştie. Vrei să-i dai un telefon?
Ea dădu din cap şi plecă.

- Peretz ştie pe toată lumea, repetă rabinul, mergând spre bibliotecă. Între timp, să vedem ce spune Maimonides despre un asemenea caz.

- Da, îmi place. Avea meseria mea.

Tânărul rabin îl scrută:

- Doctor, avocat sau filosof?

- Diamante.

- A, diamante. Hopeman's? Pe Bulevardul Cinci?

Harry dădu din cap.

- Aşa, căută rabinul printre volume. Iată aici, Cartea Womerilor.

Se aşeză şi începu să dea paginile, fredonând. Nu era o melodie ebraică. Până la urmă, Harry o recunoscu, era melodia grupului Beatles, *A Hard Day's Night*.

Peste câteva minute, soţia lui se întoarse:

- Peretz spune că e contabil la lăptărie.

- Aha, la lăptărie, dădu din cap rabinul Goldenberg. Hai să mergem la el.

Biroul lăptăriei se dovedi a fi mic şi aglomerat. La un birou, o femeie lucra cu un registru deschis. La celălalt, un bărbat zvelt, cu înfăţişare comună, sorta un teanc de formulare. Sub boneta lui tradiţională se vedea un început de chelie, dar barba blondă era încă bogată. Arăta mai tânăr decât doamna Silitsky; Harry se întrebă dacă aşa era sau dacă veşmintele ortodoxe ale lui Rakhel Silitsky îl făcuseră s-o creadă mai în vârstă decât era.

- Dumneata eşti Pessah Silitsky? întrebă rabinul în idiş.

Omul dădu din cap. Un funcţionar din încăperea alăturată intră şi aşeză mai multe formulare pe birou. Prin uşa

deschisă răzbătu clinchetul separatoarelor laptelui de smântână.

- Eu sunt rabinul Goldenberg, iar dânsul e domnul Hopeman.

- Ce mai faceți? spuse Silitsky.

- Sănătos, prin mila celui sfânt.

- Fie numele Lui binecuvântat.

Rabinul aruncă o privire spre femeia de la celălalt birou:

- E posibil să stăm de vorbă afară? E vorba de o chestiune personală.

Fața lui Silitsky se posomorî, dar se ridică şi-i urmă afară.

Ieşiră toți trei din lăptărie:

- E vorba de soția dumitale, spuse rabinul Goldenberg.

Silitsky dădu din cap, fără să fie surprins.

- Omul acesta spune că ai făcut-o *agunah*.

Silitsky se uită la Harry. Ajunseseră lângă o bancă de la umbra unui pin.

- Să ne aşezăm, propuse Harry.

El nimeri la mijloc, pe locul cel mai stânjenitor.

- Să faci o femeie *agunah* e un lucru teribil, zise rabinul. E un păcat.

- Dumneata eşti profesorul american?

Harry îşi dădu seama că omul îl confundase cu David Leslau:

- Nu, nu, sunt un prieten de-al lui.

Silitsky ridică din umeri:

- Şi eu am prieteni care-mi spun multe lucruri.

Rabinul Goldenberg începu să-şi răsucească pe deget fuioare din barbă:

- Când ai plecat de lângă ea?

- Acum vreo doi ani.

- Îi trimiți bani?

Omul clătină din cap.

- Atunci, întrebă rabinul încet, ea din ce trăieşte?

Silitsky rămase tăcut.

- Mi se pare că lucrează la o brutărie, spuse Harry.

Rabinul Goldenberg oftă:

- Înțelepții spun că un om trebuie să-şi onoreze soția mai mult decât pe sine însuşi.

- Oamenii râdeau de mine pentru că n-o puteam controla, rosti cu greutate Silitsky. Tot înțelepții spun că soția trebuie să-şi onoreze şi mai mult soțul, să-l venereze. Nu e aşa?

- Ah, cunoşti legile? întrebă rabinul.

Silitsky ridică din umeri.

- Atunci trebuie să ştii că legea ebraică obligă un bărbat să-i ofere soției lui zece lucruri la căsătorie. Şapte dintre acestea sunt stabilite de scribi, dar în Tora, *în Tora!* scrie că soțul îi datorează soției îmbrăcăminte, mâncare şi o viață sexuală. Vrei să te întorci în patul ei şi să-i fi soț? se aplecă el peste Harry.

Silitsky clătină din cap.

- Atunci, dezleag-o, zise rabinul.

- Sunt domic să fac asta, spuse Silitsky, privindu-şi pantofii.

- Se întâmplă cumva să fii Kohen?

- Da, sunt Kohen.

- Deci ştii că, odată ce un Kohen a decis să renunțe la soție, nu i se permite să se recăsătorească tot cu ea?

- Desigur că ştiu.

Rabinul dădu din cap:

- Următoarea şedință a curții rabinice va avea loc marți după-amiaza. Vrei să apari în fața consiliului la ora două şi să divorțezi de ea?

- Da.

- Cândva ai fugit. Acum ai de gând să te porți omeneşte şi să nu mai fugi?

Silitsky îl privi insistent:

- N-am avut niciodată intentia să las lucrurile nerezolvate atât de mult timp. La început, am fost foarte supărat, apoi ... şi ridică din umeri.

Rabinul dădu din cap:

- Tribunalul rabinic se va întruni în sinagoga mea. Ştii unde este?

- Da, eu merg la sinagoga rabinului Heller, cea poloneză.
- Marţea asta vei veni la mine? zâmbi rabinul.
- Voi veni la locaşul dumneavoastră.

Silitsky se ridică în picioare, uşurat şi dădu mâna cu amândoi.

Harry îl privi îndepărtându-se:

- Deci asta a fost tot?

Îşi simţea palmele umede.

- Nu tocmai. A fost de acord. Acum mai rămâne chestiunea divorţului.
- I se va acorda?
- Mai mult ca sigur.
- Rabinul lui din Mea She'arim ...

Degetele rabinului Goldenberg îi scărpinau din nou barba castanie:

- Domnule Hopeman, noi avem papă? Rabinul lui e preot, aşa cum sunt şi eu şi colegii mei. Va primi un *get*, un certificat de divorţ, de la un consiliu autorizat şi la nouăzeci şi una de zile după primirea lui se poate remărita.

Porniră împreună spre maşină.

- Vrei să auzi ceva nebunesc, domnule rabin? Omul pe care-l reprezint - prietenul doamnei Silitsky - acum câteva săptămâni nici nu-l cunoşteam. Ce caut eu aici?
- Asta face din călătoria dumitale o misiune mai puternică, zâmbi rabinul.

Treceau pe străzi liniştite. Harry îşi amintea altfel oraşul din imagini de la televizor:

- Locul unde teroriştii i-au ucis pe copii e pe aproape?
- Nu e departe, zise rabinul. Dar nu e nimic de văzut, decât un bloc de locuit. Urmele de gloanţe au fost astupate şi clădirea a fost zugrăvită. E foarte important să laşi morţii cu morţii şi viii cu viii.
- Sunt de acord, spuse Harry. Crezi că poţi ajuta pe cineva să-şi aducă aminte de asta mai repede?
- O altă misiune? zâmbi rabinul.
- Nu, doar o acţiune egoistă.

- Cred că e un lucru pe care fiecare îl face singur.

Se opriră în faţa căsuţei modeste.

- Crezi că te vei muta vreodată la o congregaţie din New York?

- Aici e casa mea, domnule Hopeman, răspunse rabinul. Mergi sănătos, mai adăugă el, dându-se jos din maşină şi strângându-i mâna lui Harry.

- Rămâi sănătos, domnule rabin Goldenberg.

Se opri după câteva zeci de metri, la oficiul poştal. Avea un telefon public, dar era un tip pe care nu ştia să-l folosească. Trebui să facă o comandă şi cumpără fise de la ghişeul de timbre. Le lăsă să cadă în fantă şi pe geamul aparatului le văzu aterizând una după alta în cutia cu monede. Totuşi, nu pusese destule şi nu se auzea niciun semnal. Trebui să ceară ajutorul. Până la urmă, sună la destinatar.

I se răspunse de la şcoala de cercetare şi nu trebui să dea prea multe explicaţii. E *telefonul pe care-l aşteptaţi, domnule profesor*, spuse cineva în ebraică.

- Alo, David?

Îi era greu să nu chiuie:

- Mazel Tov! Am reuşit! strigă el.

Când ajunse la biroul American Express din Ierusalim era după-amiaza târziu şi o funcţionară tocmai încuia uşa de sticlă.

- Nu închideţi, nu-i aşa?

- Am închis. Nu putem ţine deschis în permanenţă.

- Aştept o scrisoare.

- Ei, şi? Veniţi mâine.

- Vă rog, numele meu e Hopeman, nu puteţi să vă uitaţi? E foarte important.

Femeia oftă şi dădu din cap:

- Îmi aduc aminte numele, e aici.

Descuie uşa şi reveni repede cu un plic. Îi refuză bacşişul:

- Lăsaţi-mă să plec mai repede, să fac de mâncare, bine?

- O.K.

Era acelaşi scris înghesuit. Deschise plicul şi citi acolo, pe trotuar. Scria că a doua zi, la ora opt seara, o maşină gri îl va lua de lângă moara de vânt Yemin-Moshe. Găsi un telefon într-un restaurant şi o sună pe Tamar:

- Am primit scrisoarea.

- Da? Când te întâlneşti cu el?

- Mâine-seară.

- Bine.

- Da. Vrei să rămâi cu mine la noapte?

- Mi-ar plăcea.

- De ce nu-ți împachetezi nişte lucruri să stai o vreme cu mine?

Ea tăcu.

- Trebuie să plec imediat după ce închei afacerea, Tamar. Nu mi-au mai rămas decât câteva zile în Israel.

- În regulă. Vin în jumătate de oră, zise ea.

În seara aceea, stătu în pat şi o privi dându-şi cu lac unghiile de la picioare, foarte concentrată. Primul lucru pe care-l observase la ea fusese că avea mare grijă de felul cum arăta.

Îi povesti despre urmele de gloanțe astupate de la Kiryat-Shemona şi de ceea ce-i spusese tânărul rabin în legătură cu cei morți şi cei vii.

- Şi ce-i cu asta? se opri ea din treabă.

- Asta e tot.

- Vrei să-mi spui că nu vreau să renunț la Yoel? I-am spus adio cu mult timp în urmă. Şi nu e deloc treaba ta.

El o privi tăcut.

- Doamne, dar n-am făcut decât sex cu tine, zise ea.

- Ți-a plăcut?

- Bineînțeles, replică ea triumfătoare.

- Dar nu-ți îngădui să simți nimic altceva. Am fost trei în pat.

Ea aruncă lacul de unghii cât colo. Sticluța îl lovi peste obraz şi ricoşă în perete. Ea se repezi să-l zgârie şi el o prinse şi-i imobiliză brațele.

Plângea furioasă:

- Dă-mi drumul, ticălosule!

Dar lui îi era teamă că-i va scoate ochii sau va pleca. Începea să-l doară şi obrazul.

- Pur şi simplu nu te vreau. Nu poți să înțelegi asta?

- Nu asta e problema. Acordă-ți şansa de a simți ceva. Pe urmă spune-mi să plec şi n-o să mă mai vezi niciodată.

- Eşti un nebun. Nu mă cunoşti deloc. De ce-mi faci asta?

- Cred că ai fost cu mulți bărbați după ce a murit el. Probabil cu prea mulți pentru o persoană ca tine.

Ea îl fulgera neîncrezătoare din priviri.

- Vreau să spui ceva cu voce tare, continuă Harry. Vreau să spui: „Harry nu va face niciodată ceva ca să mă rănească."

- Te urăsc! Du-te ...! țipă ea.

Bun venit în cultura mea, gândi el abătut. Pleoapele ei încleştate erau umede. Le sărută. Ea răsuci capul, iar el avu brusc îndoieli de sine. Era de neînțeles că ea nu împărtăşea sentimentul care-l zguduia. Nu se mişcă; n-o atingea, doar îi ținea mâinile. Nu făcu nicio încercare de a face dragoste cu ea sau sex sau de a vorbi. Se concentră asupra a ceea ce experimenta, dorind să-i transmită şi ei. Totuşi, parcă era o încercare de viol, trebui să recunoască, întins lângă trupul ei rigid şi încercând - cu mintea, cu voința, cu percepția extrasenzorială sau rugăciunea - să-şi implânte propriile sentimente în sufletul ei, adânc.

18 MAŞINA CENUŞIE

După ce-i dădu drumul, ea se îmbrăcă repede şi-l părăsi fără nici un cuvânt. El zăcu treaz toată noaptea şi dimineața se simțea oribil. Nu ar fi trebuit să se poarte atât de prosteşte înaintea unei negocieri importante.

Ieşi pe stradă şi alergă până la epuizare. Nu prea era loc de sprint în Ierusalim, străzile erau pavate sau pietruite şi începu curând să simtă dureri de tendoane. Întorcându-se la hotel, se muie într-o baie fierbinte, apoi se aşeză să mănânce ouă fierte şi pâine prăjită. Intră în pat, aranjând să fie trezit de recepție la patru după-amiaza.

Reuşi să adoarmă, aşa că probabil că efortul făcut meritase osteneala. Fu obligat să se bărbierească foarte atent: avea pe obraz o umflătură urâtă, purpurie.

La cinci şi jumătate, cineva bătu la uşă; deschise şi se pomeni față în față cu T'amar.

- Intră.

Ea se aşeză pe un scaun şi scoase o carte din geantă.

- Mă bucur că te-ai întors.

- Promisesem că merg cu tine.

- Nu e nevoie s-o faci.

- Nu ție îți promisesem.

Harry dădu din cap. Stătură fiecare pe câte un scaun, citind.

- Ai mâncat?

- Nu mi-e foame.

Nici lui nu-i era:

- Totuşi, cred că ar fi o idee bună să mâncăm ceva.

- Eu aş prefera să nu mănânc, mulţumesc.

El coborî singur în sala de mese. Se forţă să înghită un sandviş cu pui, de parcă ar fi alimentat un furnal.

Apoi se întoarse în cameră şi citi în continuare. Camera mai mirosea încă uşor a sex, dar acum stăteau amândoi ca şi cum ar fi fost într-o bibliotecă publică.

De la hotel, nu mai era mult de mers până la cartierul cunoscut sub numele de Yemin-Moshe, în onoarea lui Moise Montefiore, fondatorul Noului Ierusalim. Moara de vânt arăta exact ca una din Ţările de Jos ale Europei. În timpul bătăliilor, fusese folosită ca post de lunetişti, până când britanicii îi aruncaseră în aer secţiunea superioară, o operaţiune pe care evreii o etichetaseră rânjind „Operaţiunea Don Quijotte". De atunci, adăugând aspectului ei nefiresc în locurile acelea, edilii puseseră deasupra morii un acoperiş plat, transformând-o într-un punct de orientare extrem de straniu.

Moara aceasta se află în mijlocul unei mici piaţete deschise, delimitate de trei străzi diferite.

- N-a spus pe ce stradă să aşteptăm, zise Harry îngrijorat.

Se postară pe strada Hebron. Maşinile treceau pe lângă ei; se făcu întuneric şi în curând, nu mai puteau distinge traficul.

Un Peugeot veni către ei.

- Cred că e albastru, spuse el.

Era cenuşiu, dar nu opri, la fel ca şi alte maşini asemănătoare care urmară.

La câteva minute după ora opt, o maşină se ivi din întuneric ca o nălucă. Recunoscu marca după ţeava de eşapament, dar i se păru greu de crezut că era chiar aceea. Maşina opri în curbă şi unul dintre cei doi bărbaţi care stăteau în faţă, scund şi cu mustaţă, coborî:

- Mistair Hopeman?

- Da.

Omul se uită la Tamar:

- Domnule, ni s-a spus că veți fi singur..

- Ea vine cu mine. Nu e nimic, îi asigură Harry.

- Bine, domnule, zise omul cu îndoială.

Şi le deschise portiera din spate. Harry socoti că mai degrabă s-ar fi putut spune că maşina era de culoarea perlei. O lăsă pe Tamar să urce înainte, apoi se instală în tapițeria moale, făcută dintr-un fel de piele de căprioară.

Uşa se închise cu zgomot şi fură purtați de puterea motorului despre care auzise atâtea. Aveau şi un frigider la îndemână. Conținea apă, dar nimic alcoolic; poate că Mehdi era musulman practicant. Văzu şi fructe şi brânză şi regretă că se străduise să mănânce sandvişul uscat de la hotel.

Puse mâna pe instalația de comunicare şi văzu, prin geamul de sticlă din față că omul de lângă şofer devenise atent:

- Da, domnule?

- Cum vă numiți? întrebă Harry.

Nu arătau a arabi.

- Eu? Tresca, domnule.

- Tresca? E un nume grecesc?

Bărbatul se întoarse şi-l privi:

- Poate că este un nume evreiesc, zise şi tovarăşul lui râse.

Zâmbi şi Harry:

- Tresca. Mă înşel eu sau acesta e un automobil SJ Duesenberg?

Dinții omului sclipiră albi pe sub mustață:

- Nu vă înşelați, domnule, zâmbi el.

Lui Harry i se părea că mergeau spre sud, apoi fu sigur de asta, recunoscând locurile pe lângă care treceau în mare viteză. Era autostrada pe care condusese ca să vadă săpăturile lui Leslau şi pe care merseseră în excursie.

- E o maşină frumoasă, spuse Tamar.

El mormăi aprobator. Automobilul îl neliniştea. Omul care-l cumpărase putuse să facă un lucru de care el nu fusese

în stare. Lucrul acesta îi schimbă complet atitudinea față de Mehdi.

Trecură la mică distanță de Ein Gedi. Autostrada se oprea, cotind ca un râu şi apoi se îndrepta ca o săgeată, cu deşert negru de ambele părți. Fără să încetinească, trecură prin câteva sate despărțite de mile întregi de pustiu - cu clădiri joase, pe zidurile cărora sclipea câte o pată de lumină galbenă, dincolo de care se ițea figura câte unui arab.

De două ori trecură pe lângă camioane militare israeliene, o dată pe lângă un jeep. Cei doi bărbați de pe locurile din față nu reacționară în niciun fel la vederea acestora. Harry era sigur că aveau acte în ordine.

Pe când se apropiau de un alt sat, şoferul frână tare, dar ținu bine volanul şi încetiniră lin. Tresca deschise torpedoul şi Harry zări prin geam patul unui pistol.

Un camion de tonaj greu era oprit oblic pe marginea şoselei blocate de o mulțime de oameni furioşi. Tresca deschise uşa şi se strecură afară.

Dar se întoarse repede şi puse pistolul la loc:

- Camionul a omorât o capră şi acum şoferul şi proprietarul animalului se ceartă pentru preț.

Şoferul claxonă şi mulțimea se dădu la o parte. Maşina cea luxoasă depăşi carcasa însângerată şi prin geamul din spate, Harry văzu satul dispărând în urmă. Nu-i urmărea nimeni.

Cu cât înaintau, cu atât se făcea mai cald. Nu mergeau decât de două ore, dar hainele i se lipeau deja de corp. Tamar dormea în colțul cel mai îndepărtat al locului ei. Îi studie chipul şi văzu că noaptea precedentă îi lăsase cearcăne negre sub ochi.

Şoferul încetini când în zare apărură luminile din Eilat şi o luă la stânga, pe un drum bolovănos. Duesenbergul mai merse până când fu ascuns complet privirilor din afară de nişte dune, apoi se opri.

Tresca deschise din nou torpedoul şi inima lui Harry începu să bată nebuneşte, dar de acolo nu fură scoase decât

o şurubelniţă şi o plăcuţă de înmatriculare arabă. Omul se dădu jos şi schimbă plăcuţele între ele. Reveni după câteva minute, ştergându-se pe faţă cu o batistă şi aşeză drept-tunghiul albastru cu număr israelian în torpedo:

- Bun venit în Iordania, domnule Hopeman.

Casa lui Mehdi era la o distanţă de douăzeci de minute de mers cu maşina pe nişte şosele proaste. Din fericire, living-ul avea aer condiţionat, dar mobila era puţină după standardele occidentale. Tapiseriile de pe pereţi erau ornate cu mănunchiuri de nuiele şi tăvi grele de aramă. Pe o măsuţă joasă era aşezat un bol cu fructe, alături de un vas cu mangal deasupra căruia o oală îşi împroşca fiertura.

În ciuda orei târzii, Mehdi îi aştepta. Nu păru să privească venirea lui Tamar cu el ca pe ceva neobişnuit. Cu un surâs larg, o îmbie cu ceşcuţe minuscule de cafea neagră. Le umplu la amândoi ceşcuţele de trei ori înainte de a le accepta refuzul de a mai bea:

- Doriţi să vă odihniţi înainte de a examina piatra?

Dă-mi-o s-o văd, ar fi vrut Harry să-i ceară, dar în loc de asta spuse:

- Dacă nu vă deranjează; am nevoie de lumina zilei.

- Ştiu, zise Mehdi şi bătu din palme.

Tresca îi conduse spre partea din spate a casei, până într-o aripă fără aer condiţionat. Primiră camere alăturate. Tamar îi spuse noapte-bună şi închise uşa.

Baia era pe coridor. Nu putu să facă duş cu apă fierbinte, dar apa rece era suportabilă. Până când îşi aminti că trebuie să facă economie de apă, folosi prea multă, dovedindu-se un oaspete nepoliticos. Pe când se ştergea, văzu prin geamul deschis luminile unui vapor, plutind pe Marea Roşie.

Salteaua era departe de a fi nouă şi era adâncită în mijloc. Zăcu în întuneric, gol şi transpirând, gândindu-se la diamantul galben. Aproape adormise când deveni conştient că se deschisese uşa.

Cineva traversă camera şi se întinse lângă el:

- Ce mult mă bucur, Tamar, şopti.

Când o mână blândă îi atinse piciorul, se simţi năpădit de fericire.

Îşi loviră nasurile. Simţi o aromă pătrunzătoare în vreme ce mâinile îi întâlneau umeri foarte zvelţi şi sâni ca nişte mici fructe cărnoase.

Bâjbâi după veioză.

Fata nu avea mai mult de doisprezece ani. Era un gest de ospitalitate din partea lui Mehdi, îşi dădu seama ameţit.

Acuzat de trupul ei firav, se dădu jos din pat şi deschise uşa. Fata rămase ţeapănă, privindu-l cu ochii ei căprui care-i aminteau de altcineva:

- *Saidi?* şopti.

- Ieşi afară.

Ochii ei se îngustară, trăsăturile i se schimonosiră şi începu să plângă copilăreşte. Văzu că îi era frică să se mişte; o luă de mână şi o duse pe hol, sperând că nu va fi pedepsită sau va rămâne neplătită. Închise uşa şi se azvârli pe pat.

După un timp, se ridică şi bătu încet la uşa dintre camere. Tamar veni şi o deschise puţin:

- Ce s-a întâmplat?

- Totul e în regulă?

- Bineînţeles. Suntem într-o casă arabă. Atâta vreme cât suntem oaspeţi aici, gazda ne va proteja cu viaţa ei.

Uşa se închise, apoi, când el se întorsese în pat, se deschise din nou:

- Mulţumesc că îmi porţi de grijă.

- Cu plăcere.

Dimineaţa, se trezi într-o tânguire ritmică a cărei sursă o descoperi până la urmă: cineva asculta prea tare la un radio. Era o căldură insuportabilă şi soprana îşi modula vocea la nesfârşit. Simţea impulsul de a-l căuta imediat pe Mehdi ca să-i ceară diamantul, dar se abţinu şi-şi puse şortul şi

pantofii sport. Tresca, îmbrăcat într-o haină albă de bumbac, punea masa în sufragerie.

- Se poate să ies până la plajă?

- Desigur, domnule, răspunse omul, lăsând pe masă o tavă cu pahare pentru a-l însoți.

O barcă de pescuit albă părea lipită de apa albastră, departe, în larg. Nu se vedea nici un alt semn de viață. Harry merse până simți sub picioare nisipul compact, apoi începu să alerge. Tresca se ținea după el, în haina lui albă de servitor.

- Acum ne întoarcem, zise Tresca după o jumătate de kilometru.

Harry boxa cu umbrele. Se gândi o clipă să-i dea celuilalt un cap în glumă sau să-l antreneze într-un meci amical. Tresca nu respira deloc cu greutate după fugă şi avea sentimentul că dacă ar fi vrut, omul acesta i-ar fi putut face mult rău. Aşa că se întoarse cu ciudă şi-l urmă înapoi, către casă.

După o jumătate de oră, pe masă era aşezat un mic dejun potrivit pentru vremea fierbinte, legume tăiate felii şi iaurt, pâine, brânză şi ceai.

- Mâncați în numele Domnului, le spuse Mehdi.

- *Bismillah,* răspunse Tamar.

Se vedea că era încordată, pentru că vorbea mai mult decât de obicei. Harry privi cum Tresca, purtând o altă jachetă, proaspătă, se duce să-i aducă o altă cafea.

- E un servitor remarcabil, constată Tamar.

- Poftim? Da, desigur.

- Nu e egiptean.

- E albanez, spuse Mehdi. Am avut strămoşi albanezi, ca şi Farouk, ştiați?

- Când au devenit egipteni? întrebă Tamar.

- La începutul secolului al nouăsprezecelea. Mamelucii s-au ridicat împotriva Imperiului Otoman în Egipt, iar turcii au trimis trupe de şoc albaneze contra lor. Erau conduse de

un tânăr ofițer pe nume Mehmet Ali. El a stins revolta locală, apoi le-a întors spatele otomanilor şi s-a declarat el însuşi conducător al Egiptului.

- Dumneavoastră descindeți din rândurile acestor oameni?

- Străbunicul meu era ienicer în trupele lui. Tot atunci au cucerit şi Nubia Sennaar şi Kordofan, au construit Khartumul, au învins Siria şi când Ali Paşa era bătrân, au învins şi turcii care le porunciseră cândva. Succesorul şi fiul vitreg al lui Ali a fost Ibrahim, al cărui fiu a fost Ismail, al cărui fiu a fost Ahmed Fuad, al cărui fiu a fost Farouk.

Tamar părea gata de încă o întrebare.

- Cred că aş putea profita de lumina asta bună, interveni Harry pe un ton banal.

- Mă scuzați, se ridică Mehdi, dând din cap.

Îşi băură cafeaua într-o tăcere nervoasă până la sosirea lui. Aducea o cutiuță din lemn de măslin, pe care o deschise, lăsând să se vadă un ciorap bărbătesc cafeniu. Mehdi apucă de călcâi ciorapul şi-l scutură; pe masă, Harry văzu rostogolindu-se spre el unul dintre cele mai mari diamante pe care le văzuse vreodată. Chiar în lumina slabă din sufragerie, se reflecta strălucitor într-o untieră. Îl ridică, dorindu-şi să nu-i tremure mâna:

- Am nevoie de o masă pusă în fața unei ferestre situate spre nord.

Mehdi dădu din cap:

- O găsim în dormitorul meu, se scuză el.

- Nu vă deranjează?

- Bineînțeles că nu. Mai doriți şi altceva?

- Poate ar fi posibil să se închidă radioul, răsuflă Harry.

Ar fi trebuit să le ceară să facă patul. Lumina de la nord intra prin ferestrele unei camere în care capotul purpuriu al unei femei era aruncat peste cearşafuri botite.

Dar îl lăsară singur. Se lăsă într-un scaun şi privi diamantul.

Îl dezarma complet. Istoricul din el îl copleşea pe expertul în diamante şi-i permitea să se simtă zguduit de vremurile şi evenimentele prin care trecuse piatra preţioasă.

După un timp, se duse la fereastră şi-l văzu pe Tresca stând afară la umbră şi curăţând castraveţi. Celălalt servitor, căruia îi spuneau Bardyl, stătea în spatele unei mici balustrade pe acoperişul unei aripi a casei. Când Harry deschise geamul, Tresca îşi continuă activitatea, dar mâna lui Bardyl dispăru în spatele balustradei.

Era satisfăcut. Se simţea mai în largul lui, ştiind că erau păziţi.

Scoase din geantă un carnet cu foi foarte albe, o bucată de piele de căprioară şi un mic plic cafeniu conţinând un diamant de o jumătate de carat, de culoarea galben-canar, cea mai potrivită. Frecă ambele diamante cu pielea de căprioară şi le aşeză pe foi albe, astfel ca lumina bogată să fie captată de albul foii şi reflectată din plin pe geme.

Nuanţa diamantului mai mic era perfectă. Mai scoase din geantă o sticluţă de iodură de metilen, diluată cu benzen în New York până când ajunsese exact la densitatea canarului de o jumătate de carat. Turnă o parte din soluţie într-un pahar şi lăsă diamantul să cadă în ea. Sub ochii lui, mica piatră preţioasă dispăru. Indicele de refracţie al lichidului era acelaşi cu cel al diamantului, aşa că razele de lumină nu mai erau deviate, ci treceau atât prin lichid, cât şi prin piatră în linie dreaptă, făcând-o pe aceasta din urmă invizibilă.

Când aşeză şi Diamantul Inchiziţiei în pahar, acesta nu dispăru cu totul, ca cel mai mic. Avea în interior nişte cristalizări îngheţate şi o mică parte lăptoasă. Dar un defect ar fi ieşit la iveală ca un far într-o noapte întunecoasă. Era evident că diamantul acesta nu avea nici un defect.

Ar fi trebuit să-ţi spun, regretase tatăl lui.

- La naiba, tată, îşi îngădui să fie supărat pe cel pe care-l plângea. Ce ar fi trebuit să-mi spui?

Scoase cele două diamante din soluție și le șterse, apoi își scoase instrumentele, pregătindu-se să facă măsurători. Diamantul Inchiziției i se rostogoli în palmă, bogat și greu, lucind încărcat de lumina refractată.

Atinse forma de brioletă.

Era creată de unul din strămoșii lui!

La baza pietrei erau mici caneluri, migălos șlefuite. Erau făcute de alt înaintaș de al lui, își spuse, acela care montase diamantul în mitra Papei Grigorie.

19 TOPITORIA DE TUNURI

De câte ori mergea la palatul ducal, Isaac Hadas Vitallo îşi spunea numele complet şi totuşi, era' anunțat ca bijutierul evreu din satul Treviso. Mirosurile locului, de piatră umedă şi murdărie ascunsă imperfect de parfumuri puternice, îl invadau, strângându-i stomacul.

Dogele îl ascultă cu un zâmbet larg, dar cu ochi reci:

- Profiți de firea noastră bună, îl dojeni el ca pe un copil prost. Datorită iubirii noastre, nu eşti obligat să porți boneta galbenă. Ție şi familiei tale vi se permite să locuiți într-o casă frumoasă, ca pentru creştini, nu vă trimitem în ghetou. Dar toate astea nu îți sunt de ajuns. Tot trebuie să mă mai sâcâi şi cu evreii morți.

- Procesiunile funebre sunt atacate pe drumul de la ghetou la cimitirul nostru, Înălțimea Ta, protestă Isaac. Nu ne putem îngropa morții nici la adăpostul întunericului, pentru că, prin lege, cele trei porți ale ghetoului sunt încuiate în amurg şi nu se descuie decât când se aud clopotele de dimineață în capela de la San Marco. Cerem protecția soldaților ducali.

- E o chestiune simplă, se învoi dogele. Ia legătura cu noi de câte ori moare cineva dintre ai voştri.

- Nu am dori să vă tulburăm atât de des, continuă Isaac. Ştiau amândoi că un astfel de aranjament implica o mită masivă ori de câte ori ar fi murit câte un evreu:

- Ar fi mai bine dacă ați da ordin ca un soldat să asiste la fiecare înmormântare. Nu este aşa, Înălțimea Ta?

- Hmm, îl măsură dogele cu privirea. Am auzit că oricine poartă pe deget un inel cu hiacint nu poate fi atins de ciumă sau febră. Ştii ceva de asta, bijutierule?

Isaac îşi reţinu un suspin de uşurare:

- Am auzit şi eu. Ştiu de unde pot lua un hiacint frumos. Îl voi transforma în inel pentru domnia-ta.

- Dacă doreşti, spuse nepăsător dogele. Oricum, nu trebuie să te preocupi prea mult în legătură cu funeraliile din cimitirul vostru. Condolta expiră la sfârşitul anului.

- Adevărat, Înălţimea Ta?

Condotta sau „oblăduirea" era contractul prin care evreilor li se permitea să trăiască în Veneţia. De mai multe secole, contractul se reînnoia periodic, de obicei după ce refuzul autorităţilor era înduplecat de o mită.

- Vor fi oare probleme legate de condotta?

- Biserica l-a sanctificat pe Simon din Trent.

Isaac îl privea împietrit.

- Au avut loc nişte minuni la mormânt. Au fost vindecaţi cei muţi, cei orbi şi paralizaţii şi au fost şi cazuri de înviere din morţi. Copilul se numeşte acum Sfântul Simon.

Cu mai mult de o sută de ani înainte de data întâmplărilor povestite, un înfocat predicator antisemitic ţinuse o predică la Trent, oraş aflat pe graniţa germană, la nord de Veneţia. Preotul le spusese ţăranilor că evreii care trăiau printre ei practicau asasinate rituale şi-i sfătuise să aibă grijă de copiii lor în preajma Paştelui evreiesc.

În joia de dinaintea sărbătorii, un copil de douăzeci şi opt de luni, pe nume Simon, dispăruse. Fură cercetate toate casele, dar nu se găsi nici o urmă din băiat până în lunea de după Paşte, când nişte evrei descoperiră îngroziţi trupul lui plutind pe un râu. Fură torturaţi bărbaţii, femeile şi copiii, până când câţiva dintre ei spuseră printre urlete că băiatul fusese ucis pentru ca sângele lui să fie folosit la Paşte. Conducătorii comunităţii evreieşti fură târâţi în faţa bisericii locale, botezaţi, apoi măcelăriţi şi un val întins de teroare se răspândi apoi în Europa. La mai mult de cinci ani după incident, în Portobuffole, un sat de lângă locul natal al lui Isaac, trei evrei fură acuzaţi de ucidere rituală şi arşi pe rug.

- Trebuie să-i înțelegem pe cei din Senat, spuse dogele împăciuitor. Chiar şi fără această sanctificare, există mulți oameni pioşi pentru care vederea unui evreu este un afront.

Mergând prin Fondamenta della Pescaria, vechea piață de peşte de pe Rio Canareggio, Isaac studia linia frântă a zidurilor împrejmuitoare ale acesteia, întrebându-se dacă merita ca oamenii să se zbată pentru a continua să trăiască asemenea unor prizonieri. Era o mică insulă insalubră, înconjurată de canale. Cândva, fusese terenul mlăştinos al Gietto Nuovo, „noua topitorie de tunuri", al cărei nume îl păstrase pe vecie. Când se decisese ca evreii să se stabilească aici, proprietarii insulei renunțaseră la structurile şubrede; le fusese luat de mult dreptul de a deține proprietăți. Plăteau în ghetou chirii cu treizeci la sută mai mari decât li se cereau creştinilor pentru locuințe mai bune. Spațiul era prea strâmt. În curând, i se adăugă şi o mică arie alăturată, Gietto Vecchio, „vechea topitorie" şi după aceea nu mai puteră să se extindă nicăieri. Aşa că primele case din lemn fură înălțate, etaj după etaj, şubrede, până când deveniră nişte capcane inflamabile, scuturându-se la fiecare vânt mai puternic. Străzile înguste şi şerpuitoare erau mărginite de trotuare pe care se aflau şase fântâni publice, singurele surse de apă pentru aproape douăsprezece mii de suflete.

Isaac trecu micul pod de la intrarea în ghetou, dând din cap către paznicul de la poartă. Erau patru paznici, toți creştini. Aveau datoria de a nu lăsa nici un evreu să iasă din incinta ghetoului în timpul nopții, de a veghea ca toți să poarte pe capete boneta galbenă a calomniei, de a nu le permite bărbaților evrei să aibă de a face cu femei creştine şi de a controla ca cei care împrumutau bani să nu ceară dobânzi mai mari decât cele admise.

Îşi croi drum către sinagogă şi se aşeză în anticameră, în timp ce paracliserul se grăbea să iasă la datorie. Când liderii comunității intrară în shul şi se aşezară, unii dintre ei îl priviră cu resentiment; el şi medicul dogelui erau singurii evrei din Veneția

cărora li se permitea să trăiască în afara topitoriei. Dar Isaac avea conştiinţa curată. In ciuda privilegiilor lui, lucrase întotdeauna pentru binele lor. Se aplecă uşor în faţă, privindu-i pe rând:

- Avem necazuri mari.

Calul tropăia în voie, simţind uşurarea care-l cuprinsese pe Isaac pe drumul de întoarcere către Treviso. Pământul lui era dincolo de oraş, pe care-l ocoli din obişnuinţă. Era un teren sărac şi calcaros, o parte din pietroasa Câmpie Adriatică întinsă de pe coastă până la poalele Alpilor elveţieni, ce se vedeau purpurii în zare. Ploaia trecea uşor prin pământul poros şi se scurgea în mare, aşa că vara, Isaac şi familia lui trebuia să ude plantaţia încontinuu. Închiriase pământul de la doge, care fusese sigur că nimic nu putea creşte pe un asemenea sol.

Elijah ara în vie. Cultivau plante şi în timpul iernilor blânde, încercând să ajute pământul să reţină puţină umezeală. Viţa îşi întindea primăvara cârceii verzi, sugând puterea minerală din stratul subţire de pământ, plin de carapacele străvechilor moluşte, de oase de animale, de bucăţi de metal de la romani şi de cochiliile tari ale nenumăratelor generaţii de insecte. Şi până la urmă, odată cu toamna, apăreau printre frunze ciorchini grei, de struguri mari, misterioşi, aproape negri, cu o brumă albăstrie deasupra, plini de mustul dulce şi ameţitor - singurul sânge, gândea el posomorât, de care aveau nevoie pentru a celebra Paştele.

Văzându-şi tatăl, Elijah îi făcu semn cu mâna şi îndemnă boii. Nu zâmbea des şi lui Isaac îi păru rău că trebuia să-l întristeze aducându-i veştile zilei.

- Nu-mi pasă, spuse Elijah, spre surprinderea lui. Vreau să mergem într-un loc unde să avem pământul nostru.

- Nu există un asemenea loc. Aici ne e mai bine decât ne-ar fi oriunde. Aici sunt bijutierul dogelui.

- Ai ceva bani?

- Şi ce să fac cu ei?

- Trebuie să existe o ţară undeva.

- Nu există. Şi chiar dacă ar fi, ce o să se întâmple cu ceilalți, cu cei din ghetou? Mulți nu au aproape nimic pus deoparte.

Dar băiatul nu se lăsa:

- Am putea merge spre est.

- Am fost pe acolo. La turci, viața e un iad pentru noi.

- Să mergem mai departe, în est.

Isaac se încruntă. Elijah visase din copilărie să urmeze traseul lui Marco Polo, dar băiatul lui era acum aproape un bărbat:

- Oamenii lui Polo au ajuns în Cathay acum trei sute de ani, nu ieri, zise el scurt. Cei din apus care se încumetă să meargă acolo sunt omorâți, creştini sau evrei. O să ne descurcăm cu ce avem. Avem vreun hiacint? schimbă el apoi subiectul.

- Nu ştiu, răspunse Elijah, uitându-se în altă parte.

- E datoria ta să ştii, îl dojeni tatăl. Să sapi pământul e o bucurie, o completare. Meseria ta sunt pietrele prețioase. Am nevoie de un hiacint pentru doge. Vezi dacă avem vreunul şi spune-mi imediat.

Călărind spre casă în fața boilor, îşi regretă ascuțimea limbii. Încă îşi mai dorea să-şi strângă băiatul la piept, să-i vorbească de dragostea pe care i-o purta. Lucrurile nu fuseseră niciodată simple pentru firea lui Elijah. La scurt timp după naşterea lui, Isaac părăsise Veneția, mergând în prima mare călătorie de achiziționare a diamantelor. Călătorise prin Levant - Constantinopol, Damasc, Cairo, Ierusalim - întorcându-se cu unele dintre cele mai frumoase gene pe care le văzuse vreodată, bijuterii care-i permiseseră să scape din semiînchisoarea din topitorie. Dar negustătoria îl ținuse departe de casă peste patru ani de zile. Când se întorsese, fata lui mireasă era o femeie, iar copilul țipase luni întregi când îl vedea apropiindu-se. Mai făcuse încă două călătorii în afară de aceasta, dar nu stătuse departe de casă mai mult de optsprezece luni. Urmaseră încă trei fii şi două fiice, Fioretta, Falcone, Meshullam, Leone şi mica Haya-Rachel, destul de apropiați ca vârstă pentru a se îngriji unii pe alții. Dintre toți copiii lui, doar Elijah, întâiul născut, rămăsese singuratic. Elijah avea doar cei doi boi, pământul prost închiriat şi visurile nebuneşti.

Oare erau atât de nebuneşti?

În puterea nopții, Isaac se confruntă cu faptul că, fie că era de acord cu dorința fiului de a pleca, fie că nu, evreilor li se ordonase să părăsească statul.

Se strecură uşor afară din pat, ca să n-o tulbure pe femeia adormită. Nu era lună şi dacă era lumină, n-ar fi riscat, în ciuda orei târzii, să-l vadă cineva pe evreul din Treviso săpând în pământ lângă țarcul animalelor. Micul burduf din piele de capră era exact acolo unde-l îngropase. Înăuntru, se afla marea piatră galbenă pe care o cumpărase în cea de-a treia călătorie. Reprezenta câştigurile acumulate de generațiile de negustori de diamante ce purtau numele de Vitallo. Nu era o avere atât de mare ca cea acumulată de alte persoane, chiar evrei bogați, dar însemna totuşi o bunăstare la care înaintaşii lui nici nu visaseră. Îl cumpărase ieftin, într-o țară şi într-un an când se vânduse la un preț mult mai mic decât valoarea lui. Faptul că-l avea îi permitea să-şi ia averea şi să plece, dacă lucrul ar fi fost necesar. De asemenea, ar fi putut fi şi jefuit de tot ce avea şi din când în când mai controla burduful pentru a fi sigur că se afla la locul lui.

Dacă urmau să plece din Veneția, le va asigura oare diamantul o viață ferită de lipsuri?

După ce fuseseră expulzați din Spania, opt sute de mii de evrei plecaseră din țară fără să ştie încotro să se îndrepte. Unii ajunseseră pe coasta Africii, unde arabii le violaseră femeile şi, căutând bunuri înghițite, despicaseră trupurile bărbaților. Unii merseseră în Portugalia, unde-şi câştigaseră dreptul de a exista cu prețul tuturor celor agonisite, iar fiii şi fiicele lor fuseseră târâți la botez în fața ochilor lor. Mii dintre ei fuseseră vânduți ca sclavi, alte mii se sinuciseseră. În portul Genova, mai multe corăbii încărcate cu exilați înfometați nu fuseseră lăsate să ancoreze. Bogați şi săraci deopotrivă, evreii muriseră de foame în port. Trupurile lor putreziseră, stârnind o ciumă care retezase viețile a douăzeci de mii de genovezi.

Isaac se cutremură. Puse diamantul la loc în burduf şi-l îngropă, neuitând să mascheze semnele săpăturii.

Mulți dintre ei se rugau cu înfocare. Alții posteau, de parcă l-ar fi putut îndupleca pe Dumnezeu să aibă milă de ei smerindu-se. Isaac ştia din experiență că nu folosea la nimic să se ia după cei ce-şi frângeau mâinile, jeluindu-se. Căută câțiva bărbați cu privirea neabătută, care ştiau ce înseamnă pericolul.

- Crezi că de data asta vorbesc serios? îl întrebă rabinul Rafael Nahmia.

Isaac dădu din cap.

- Şi eu cred la fel, spuse Judah ben David, medicul dogelui.

- Au mai spus asta şi înainte, reluă rabinul.

- N-au spus-o niciodată după sanctificarea lui Simon din Trent, îi atrase atenția Isaac. N-au mai spus-o în anul 1588 al erei lor.

Băncile erau cea mai mare speranță a comunității.

Evreii locuiau în oraşele-state din vremea romanilor, când nu întâmpinaseră niciun fel de oprelişti. Fuseseră fermieri, muncitori, negustori şi meşteşugari, dar, odată cu înflorirea marilor centre comerciale italiene, muncitorilor creştini începuse să le fie teamă de competiția cu aceşti necredincioşi energici, iar breslele se organizară ca nişte societăți pe jumătate religioase. Încet, dar sigur, evreii fură forțați să renunțe la concurență, să accepte slujbe atât de murdare şi degradante încât nimeni altcineva nu le voia sau atât de esoterice şi specializate, cum erau prelucrarea pietrelor prețioase sau medicina, încât prea puțini le cunoşteau şi atunci serviciile lor erau foarte căutate.

Pe măsură ce trecea timpul, Biserica era nevoită să recunoască problema gravă a cămătăriei creştine. Deşi era considerat un păcat să dai bani cu împrumut, negustorii, prinții şi oamenii bisericii se angajaseră în această activitate pe scară largă. Ratele dobânzilor erau copleşitoare, ajungând uneori la şaizeci la sută. Toată societatea depindea de banii împrumutați. Țăranii împrumutau când aveau o recoltă proastă, orăşenii în caz de boală sau când aveau nevoie pentru o nuntă. În vreme ce Biserica acuza cămătăria, nici slujitorii ei nu doreau să dea cu împrumut fără dobândă. Cu toate astea, recunoşteau cu toții că împrumuturile erau necesare pentru supraviețuirea săracilor.

Foarte mulți evrei, excluşi din comerț şi neavând voie să vândă produse noi, trăiau de pe o zi pe alta, negustorind mărfuri de mâna a doua sau adunând zdrențe. Biserica îi invită pe câțiva evrei care fuseseră cândva negustori vestiți să devină bancheri, având multe avantaje de pe urma acestui aranjament. Bancherii evrei erau uşor de controlat, având puține libertăți civile. Oraşul câştiga o taxă anuală de la cei ce aveau privilegiul de a conduce bănci, iar Biserica primea o sumă substanțială de la bancheri de fiecare dată când se reînnoia condotta.

Noua rată a dobânzii fu stabilită la patru la sută, dar, după ce fură mituite persoanele în poziție de decizie, se înțeleseră că această dobândă mică nu putea asigura supraviețuirea băncilor, aşa că dobânda fu ridicată la zece la sută cu o garanție şi la doisprezece la sută fără garanție. Pentru economia venețiană, aceasta era o rată corectă. După câțiva ani, atât oamenii, cât şi Biserica uitaseră de dobânzile de şaizeci la sută şi erau uniți cu toții în ura şi disprețul pentru cămătarii evrei. În curând, datorită presiunii colective, rata dobânzii fu coborâtă la cinci la sută şi privilegiul oferit vechilor familii de negustori deveni o povară imposibil de acceptat. Pentru că cele trei bănci ale venețienilor erau motivul pentru care aceştia îi tolerau pe evrei, oamenii din ghetou considerau de datoria lor să le sprijine şi adunau anual cincizeci de mii de ducați pentru a depune capital la bănci şi a asigura astfel fonduri care erau împrumutate creştinilor săraci.

- Pot fi oare doritori să renunțe la bănci? întrebă rabinul.

- Ne urăsc mai mult decât iubesc împrumuturile, răspunse Isaac.

În apropiere, sunetul rugăciunii se auzi frenetic.

- Avem nevoie de un miracol, spuse cu amărăciune rabinul. Ceva pe măsura minunilor întâmplate la mormântul lui Simon din Trent.

A doua zi, Isaac fu chemat la palatul ducal:

- Avem nevoie de un serviciu, Vitallo, spuse dogele.

- Da, Înălțimea Ta.

- *În colecția Vaticanului se află un diamant galben. E mare, o piatră strașnic de frumoasă. Se numește Ochiul lui Alexandru, după Papa Alexandru al VI-lea, tatăl lui Borgia.*

Isaac dădu din cap:

- *E unul dintre diamantele mari. Am auzit de el, desigur. A fost tăiat de unul dintre strămoșii mei.*

- *Vaticanul dorește acum să facă o mitră pentru Papa Grigorie, în care să fie montat și Ochiul lui Alexandru. Îndemânarea bijutierului meu este bine cunoscută, spuse dogele cu mândrie. Mi s-a cerut să te însărcinez cu această lucrare.*

- *E o onoare imensă, Înălțimea Ta. Sunt foarte îndurerat.*

- *De ce îndurerat?*

- *Nouă, evreilor, ni s-a ordonat să plecăm.*

- *Dar bineînțeles, tu poți rămâne să faci lucrarea asta.*

- *Nu aș putea.*

- *Ba vei sta. Ți se ordonă să stai.*

- *Să rămân în timp ce alții pleacă ar fi mai rău ca moartea pentru mine și familia mea, zise Isaac și ochii lui îi întâlniră pe ai dogelui. Alte forme de moarte ne sperie mai puțin.*

Dogele se întoarse și merse la fereastră, de unde contempla marea.

Timpul trecea. Isaac aștepta, pentru că nu i se poruncise să plece. Vedea, dincolo de capul dogelui și de boneta lui de mătase, nenumărate pete de soare dansând pe apă. Oare câte carate avea marea? Dumnezeu era șlefuitorul absolut. Nici un bijutier muritor nu putea decât să sugereze slab această strălucire.

În cele din urmă, dogele se întoarse:

- *S-ar putea să-i ajut pe evreii tăi. Sunt câteva persoane în Senat care ar regreta închiderea băncilor. Pot să-i influențez și pe ceilalți.*

- *Înălțimea Ta, recunoștința noastră ...*

Nobilul ridică mâna:

- *Să ne înțelegem bine, Vitallo. Puțin îmi pasă de recunoștința ta. Îți cer să faci un lucru pentru care voi câștiga recunoștința Vaticanului.*

Apoi îi indică să plece, făcând un gest disprețuitor cu mâna.

Isaac se grăbi să ajungă la ghetou. Merse direct la sinagogă şi-l căută pe rabinul Nahmia:

- S-a produs miracolul, spuse el jubilând.

Ca să găsească un aurar, Isaac se duse la Neapole. Salamone da Lodi era un evreu foarte talentat, care învățase cu Benvenuto Cellini în ultimii ani ai vietii maestrului. Cellini îl alesese din recunoştință pentru profesorul lui, Graziadio, care fusese evreu şi mulți îl considerau pe da Lodi succesorul acestuia din urmă. Napolitanul era un om îndesat, bețiv şi cunoştea gropițele tuturor femeilor uşoare, dar lui Isaac îi era mai uşor să lucreze cu un evreu. Concepură împreună un desen de mitră asemănătoare cu cea purtată de Marele Preot în Templu. Aveau nevoie de foarte mult aur pentru a o executa, dar, când cerură, primiră banii fără nici o întârziere. Ca să reducă prețul şi pentru ca obiectul să nu fie prea greu pentru Papa Grigorie, da Lodi topi aurul şi-l trase în fire pe care le împleti într-o coroană înainte de a se răci complet. Rezultatul fu o mitră atât de bogată şi delicată, încât Isaac se simți copleşit. Era uluit că Dumnezeu lucrase astfel încât să creeze această frumusețe din frica lui, din ambiția dogelui şi din urâțenia lui Salamone da Lodi.

Dogele fu încântat de mitră; el o încuie sub pază şi-i porunci lui Isaac să monteze diamantul la palatul ducal.

- Eu lucrez numai în atelierul meu, Înălțimea Ta, spuse Isaac ferm.

Era un punct asupra căruia mai avuseseră discuții.

- Atunci o să-ți mutăm casa şi atelierul în ghetou.

- Nu pot trăi în ghetou, stăpâne.

- Nu-ți pot garanta siguranță deplină acasă la tine, în Treviso, zise dogele.

Poate că exagera, dar lui Isaac i se păru că violența plutea în aer. Se apropia Paştele şi populația era cuprinsă de fervoare. Preoții locali vorbeau despre intențiile criminale ale celor care-l uciseseră pe Iisus. Oamenii aveau medalioane şi pene cu copilul

martirizat din Trent, a cărui moarte era deplânsă de parcă ar fi avut loc ieri şi nu acum o sută de ani. Când se aventurau afară din ghetou, atrăgeau priviri întunecate. Se cerea zgomotos ca toţi evreii să fie supuşi slujbelor de convertire, aşa cum se întâmplase în alte oraşe-state.

Dogele emise o proclamaţie.

S-au luat măsuri pentru ca necreştinii să nu pângărească sărbătoarea cea mai solemnă a anului catolic. Porţile ghetoului vor fi închise, încuiate şi păzite de la răsăritul Sfintei Joi până în după amiaza sâmbetei următoare, la vecernie. În tot acest timp, toate ferestrele ghetoului care au vedere în afară vor fi pecetluite şi nici un evreu nu va privi oraşul în săptămâna Patimilor fără a primi pedeapsa cea mai aspră.

O trupă urma să fie cazată pe teritoriul fermei de la Treviso. Isaac ura să aibă soldaţii atât de aproape de casă. Cu o săptămână înainte de venirea lor, dezgropă micul burduf de lângă ţarcul animalelor. Nu voia ca vreun soldat dornic de pescuit într-unul din pârâurile săpate în calcar să dea peste diamantul lui galben în timp ce săpa după râme.

La o zi după ce i se înmânară mitra şi diamantul numit Ochiul lui Alexandru, îl chemă pe Elijah în atelier şi încuie uşa. Luă ambele diamante, le puse unul lângă altul pe masă şi zâmbi văzând ochii fiului lui.

- Două? izbucni Elijah.

- Acesta e al meu. Va fi al tău într-o zi şi al fraţilor şi surorilor tale.

- Ce pământ am putea cumpăra cu el! exclamă Elijah, atingând preţioasa lui moştenire. Au aproape aceeaşi mărime.

- Totuşi, unul este mult mai valoros. Care?

Isaac îl şcolise pe băiat de mic să cunoască diamantele. Elijah se aşează pe podea lângă scaunul tatălui şi scoase lupa:

- Al lor, zise curând, dezamăgit. Are doar o mică pată neagră în vârf, o fantezie. E cel mai bun pe care l-am văzut vreodată.

- Ai învățat bine. Trebuie să înveți şi mai mult. Tot ce te pot învăța.

Elijah nu spuse nimic.

- De acum înainte, continuă Isaac blând, vei lucra mai puțin pământul şi vei studia pietrele prețioase. Nu ai prea mult timp pentru pământ.

Băiatul făcu un gest surprinzător, punând capul pe genunchiul lui Isaac:

- Eu pământul îl vreau, rosti el cu voce disperată şi înăbuşită.

Isaac îi mângâie coama aspră:

- Trebuie să înveți să foloseşti mai bine pieptenul. Ascultă-mă, aici au nenumărați lucrători ai pământului. În schimb, despre pietrele prețioase ştiu foarte puțin. Aceste cunoştințe sunt singura noastră putere. Singura ta pavăză.

Ridică bărbia lui Elijah în palmă şi-i arătă diamantul Vaticanului:

- Acesta a fost tăiat de ruda ta, Julius Vidal. Un maestru.

- Unde locuieşte?

- A murit de mult. Cu trei generații înainte de a mă fi născut eu.

Îi povesti cum Vidal fugise din Ghent datorită terorii Inchiziției şi venise la Veneția, refugiindu-se în ghetou:

- El l-a învățat arta şlefuirii diamantelor pe străbunicul tău.

- Care din rudele noastre sunt din partea lui?

- Nimeni, clătină Isaac din cap. A fost o molimă de ciumă în oraş. Nu se ştie de ce, doar cei din ghetou au fost ocoliți de ea. Ca să se răzbune, oamenii au aruncat lucruri peste zid, boccele cu haine pline de izul bolii. Ghetoul era aglomerat, aşa că au murit sute de oameni, printre care Vidal, soția lui şi copiii lor.

- Ticăloşii!

Isaac îşi luă fiul în brațe. Avea să aibă umeri mai lați decât ai lui. Simți ca un şoc lacrimile lui pe obraz.

- De ce nu vor să ne lase în pace? strigă Elijah.

- Ei spun că din cauză că Iisus nu mai este în viață.
- Nu l-am omorât eu!
- Știu. Nici eu, încheie Isaac posomorât.

În anul acela, cea de-a cincisprezecea zi a lunii Nisan căzu devreme în calendarul creștin, iar Paștele evreiesc fu cu o lună înaintea celui creștinesc. În ziua de dinaintea sărbătorii, la fermă domnea curățenia, tacâmurile și hainele de sărbătoare le înlocuiseră pe cele obișnuite și pâinea nedospită luată din ghetou stătea în bucătărie, acoperită cu șervete albe, așteptând apusul soarelui. Din cuptoare se răspândeau mirosuri de budinci, păsări fripte și miel cu verdețuri și mirodenii. Toată ziua, evreii veniseră cu sticle și bidoane să ia pentru Paște vinul bun stors de Vidal din strugurii lui încă de toamna trecută.

Era Miercurea Cenușii. Paznicii plecaseră cu rândul de la fermă la biserică, pentru a primi binecuvântarea preotului. Isaac și Elijah se agitau pe lângă planșeta de desenat, în timp ce primele muște ale anului bâzâiau voioase în căldura primăverii. Isaac făcea schițe preliminare pentru montarea diamantului. Nu era un lucru dificil, dar voia să lucreze metodic, cu toată precauția.

Elijah se plictisea, își frământa mâinile și se uita pe geam la dealurile înverzite:

- Trebuie să tăiem via până nu se face prea cald.
- Du-te, mormăi Isaac.

Băiatul luă cuțitul cu lama încovoiată, pe care-l ținea ascuțit brici și fugi spre vie.

După un timp, Isaac oftă și lăsă cărbunele din mână. Era o zi prea frumoasă pentru a rămâne între patru pereți. Afară sufla o briză caldă, aducând mirosul mării. Porni pe un deal scund din spatele casei, de unde-i plăcea să-și admire gospodăria. Copiii mai mici stăteau în curtea fermei și o ajutau pe mama lor să vândă vin. Soldații se învârteau pe lângă ei, gustând băutura, iar Isaac zâmbi văzând cu câtă străşnicie îi urmărea nevasta lui. Fiica cea mare, Fioretta, părea să fi înflorit în această primăvară.

Pe cer erau niște nori albi și înalți și oriunde privea, se simțea o mireasmă de remaștere. Pământul era rece, dar se așeză și-și privi fiul tăind via pe panta mai îndepărtată a dealului.

Doi băieței treceră creasta dealului, alergând drept spre vie.

Fură urmați repede de un bătrân, care alerga și el cât putea după ei. Oare de ce-i urmărea? Și de ce avea în mână o coasă, doar mai erau luni de zile până la strânsul fânului?

Isaac îi vedea foarte bine pe băieți, le vedea și petele de cenușă de pe frunți. Alergau drept spre fiul lui și păreau că vor să-l lovească. Elijah îi luă cu ușurință de mâini, așteptând să sosească bătrânul.

De peste deal se revărsau oameni de toate vârstele.

- Nu! strigă Isaac.

În curte, Fioretta scăpă pe jos o sticlă de vin. Soldații își apucară armele.

Isaac alerga.

Îl văzu pe bătrân ajungând la Elijah. Lama coasei străluci mai puternic decât reflectarea soarelui în mare. Elijah nu făcu nici un efort de a folosi cuțitul de tăiat lăstari. A doua oară când străluci, coasa avea culoarea rubinului, cel mai teribil giuvaier.

Elijah fu îngropat în cea de-a treia zi după Paște, în cimitirul evreiesc. Dogele le dădu soldați și veni el însuși la fermă câteva zile mai târziu:

- Să nu spui că nu ai fost avertizat, Vitallo.

Isaac îl privi țintă.

- Totuși, a fost o întâmplare foarte nefericită... Cel care te-a tăiat la umăr, pe care l-au împușcat ... a murit.

Isaac dădu din cap.

Dogele ridică din umeri:

- Era un țăran bătrân.

Părea stânjenit. Era obișnuit să vadă cenușă pe fruntea creștinilor o dată pe an; dar i se părea barbar obiceiul acesta al evreilor de a-și acoperi capul cu cenușă și a se îmbrăca în pânză de sac când jeleau pe cineva.

- Asta înseamnă că lucrarea va fi întârziată?

- Cu treizeci de zile, Înălțimea Ta.

- ... chiar așa de mult?

- Da, Înălțimea Ta.

- Atunci vreau să te apuci de treabă imediat după ce se sfârșesc cele treizeci de zile, ai înțeles?

De îndată ce dogele părăsi casa, Isaac se așeză pe podea și începu să se roage.

Rana de la umăr era dureroasă, dar nu-l împiedica să-și folosească brațul. In dimineața celei de-a treizecea zile, își scoase haina de sac și își potrivi barba. Încuie ușa atelierului și puse mitra pe masă. Apoi stătu îndelung cu mâna pe spătarul scaunului gol, privind dealurile pe fereastră.

Până la urmă, luă piatra și o montă în mitra lui Grigorie.

După două zile, fură evacuați din casă. Nu-și putură lua toate lucrurile pe care le adunaseră în anii petrecuți la Treviso. Urmară căruța încărcată, trasă de un cal, pe lângă via în care țăranii dogelui erau deja la lucru.

Boneta nouă era cea mai frumoasă pe care avusese posibilitatea să și-o cumpere. Poate era doar imaginația lui, dar când intrară în oraș, i se păru că el, soția lui, căruța și calul, copiii, Fioretta, Falcone, Meshullam, Leone și mica Haya-Rachel se dizolvară în aer și portarul nu văzu decât boneta galbenă trecând ușor podul către ghetou.

Partea a IV-a

DESCOPERIREA

20 GEMATRIA

- Două milioane trei sute?

Uimirea lui Saul Netscher se făcu simțită în ciuda legăturii proaste.

- Probabil că prietenul nostru nu vrea să vândă nici dacă am putea să plătim atât. Cred că vrea altceva. Poate o iertare din partea Egiptului. Poate chiar o slujbă în guvernul lor.

- Ești sigur de asta?

- ... asta aș dori dacă aș fi în locul lui.

- El nu e ca tine. Mai încearcă, Harry. Oferă-i orice ți se pare rezonabil. Poate că i-ar plăcea să fie primarul New York-ului.

- Nu prea cred, zâmbi Harry. E un tip foarte inteligent. Fiul meu e acolo?

Netscher oftă de la o distanță de șase mii de mile:

- Așteaptă.

- Alo, tată?

- Jeff, ce mai face băiatul meu?

- E mai bine să muncesc decât să merg în tabără.

- Cum te tratează Saul?

- Bine, zise fiul lui, a cărui voce deveni reținută. Ai avut dreptate.

- Când am zis că o să ia șapte piei de pe tine?

- Mda, râse băiatul.

- Ei, pare să-ți meargă bine. Ține minte doar că diamantele industriale și pietrele prețioase sunt lucruri diferite.

- Când te întorci?

- Nu mai stau mult, șovăi el.

Tamar îl privea.

- Transmite-i salutările mele mamei tale, fiule.

- Bine, tată. Pa.

- Poartă-te frumos, Jeffie.

Închise şi rămaseră uitându-se unul la altul. La New York era aproape ora unsprezece dimineața, dar aici era mai devreme de patru. Fuseseră aduşi la Ierusalim noaptea, obosiți şi deprimați.

- Când vorbeai cu el, te-ai schimbat la chip şi aveai vocea mai caldă.

Harry mormăi ceva. Privirea ei scrutătoare îl făcea să se simtă stânjenit.

- Crezi că ai mai putea găsi casa lui Mehdi? îl întrebă.

- De ce? îi aruncă el o privire tăioasă.

- Nu dintr-un motiv anume.

- Chiar dacă prietenii tăi ar putea pune mâna pe el, eu nu i-aş ajuta. Nu sunt tâlhar.

- Ne-am dus la Entebbe să salvăm frați de-ai noştri, nu invadăm o țară străină ca să furăm un diamant. Pur şi simplu mi-a trecut prin minte că n-aş mai putea găsi casa, chiar dacă aş dori.

- Nici eu.

Nu de pe şosea. Dar de pe plajă ar fi putut să o găsească. Când îi dăduseră voie să iasă şi să alerge pe plajă, ştiuse că Mehdi va părăsi vila imediat după plecarea lor.

- Am stat de vorbă cu fata arăboaică în timp ce aşteptam înăuntru.

- Da?

- Mi-a spus că ai gonit-o.

- Câți ani are?

- Cincisprezece.

- Pare mai mică.

Tamar veni mai aproape de el:

- Eşti un om drăguț.

- Pentru că nu fac sex cu copii?

- Pentru că eşti un om drăguț.

- Mulțumesc.

Îi făcea plăcere s-o audă vorbind astfel.

- Acum cred că vrei să pleci acasă.

- Mai stau câteva zile; plec după ce voi fi foarte sigur că nu e nici o speranță să cumpărăm diamantul.

Ea îi luă fața în palme:

- Nu voi mai lucra pentru Ze'ev. Hai să ne purtăm frumos unul cu celălalt, Harry Hopeman. Astfel ca atunci când pleci, să ne luăm rămas bun ca doi prieteni dragi.

- Bine, o privi el gânditor.

Ea îl sărută. Atunci el își dezbrăcă „prietena dragă" și o duse în pat, pe jumătate adormită.

Dimineața, alergă și ea cu el, purtând șortul de la Masada și o bluză veche, ale cărei mâneci fuseseră tăiate și pe care scria, cu litere ebraice, pe care le descifră cu plăcere: Proprietatea Departamentului de Educație Fizică. Ea nu vru să-i spună de unde avea bluza. Avea suflu bun, alerga fără efort; râdea mult și dinții albi îi luminau minunat tenul brun. El era nevoit să se concentreze ca să alerge fără s-o privească. Arăta atât de sănătoasă și când alerga, totul se punea în mișcare; părul i se unduia și sălta, sânii i se ridicau și coborau ca fluxul, picioarele ei lungi pompau mereu pe când se strecura cu el prin trafic, intrând și ieșind din mulțime, pe lângă puști care rânjeau, bătrâni evrei șocați, arabi increduli, vânzători care se certau, ambulanți cu priviri chiorâșe și clerici din diverse ordine, nefericiți care nu aveau să cunoască niciodată o femeie obișnuită, ca să nu mai vorbim de minunea care era Tamar Strauss.

În cele din urmă, intrară într-un parc mic și se prăbușiră în umbra unor cactuși înalți.

Ea își șterse sudoarea de pe față cu brațul gol:

- Ascultă, aseară am spus că totul trebuie să fie plăcut, să nu ne mai certăm. Dar ceva trebuie să-ți spun.

- Hm? se lăsă el pe spate și închise ochii.

- Nu sunt o femeie ușoară.

- Cine a spus că eşti? o privi el mirat.

- Tu, în seara când m-ai înfuriat atât de tare.

- Nu; greşeşti.

Ea îşi sprijini faţa în palmă:

- Dar ai avut dreptate în legătură cu altceva. De când mi-am pierdut soţul, mi-a fost teamă să mai ... am sentimente. Cred că trebuie să recunosc asta şi până la urmă, să schimb lucrurile.

- Mă bucur.

- Dar sunt văduvă şi am douăzeci şi şase de ani. Te aşteptai să trăiesc ca o fecioară?

- Doamne fereşte, replică Harry.

- Vorbesc serios. Bărbaţii americani duc o viaţă obsedată de sex şi totuşi, în adâncul sufletului, vor ca femeile lor să fie virgine.

El întinse mâna spre ea:

- Eu nu am zis decât ...

- Ai spus că probabil am avut experienţe cu prea mulţi bărbaţi „pentru cineva ca mine", cam aşa te-ai exprimat.

- Devenim cu toţii nişte blestemate de automate sexuale. Nu mai există pasiune în pasiunea noastră, ca să nu mai vorbim de dragoste. Doar tot felul de tracţiuni mecanice.

- Cred că ai dreptate, răspunse ea calmă. Dar... şi ochii ei îi susţinură pe ai lui: De unde ştim că în viaţa mea au fost mai mulţi bărbaţi decât femei în viaţa ta?

El nu ştiu ce să replice la o asemenea întrebare.

- Gândeşte-te la asta, spuse Tamar.

Se despărţiră, ea urmând să se ducă acasă să-şi ia câteva lucruri. Când Harry se întoarse la hotel, îl aşteptau câteva mesaje. David Leslau îl sunase de două ori, dar nu lăsase niciun telefon, spunând că va reveni el. Şi sunase şi monseniorul Peter Harrington de la Roma.

Îl sună imediat pe Peter, dar când i se răspunse de la Muzeul Vaticanului, află că monseniorul Harrington era plecat toată după-amiaza.

Se ocupă de micul granat şlefuindu-l timp de aproape două ore. Începuse să strălucească la fel ca un strop prea mare de sânge întunecat. Când sună telefonul, încerca să se hotărască dacă i-l va dărui nemontat sau i-l va expedia mai târziu, sub formă de broşă.

Era Leslau.

- Ce veşti ai, David?

- Şi bune şi rele.

- Ai găsit tainiţa?

- Asta-i vestea proastă.

- La naiba. Ce mai rămâne bun?

- Rakhel tocmai şi-a primit hârtia, acum e o femeie divorţată. Urmează să ne căsătorim conform legii, după nouăzeci de zile.

- Ei, asta da veste bună. *Mazel Tov*.

- Mulţumesc. Vii la noi la masă, să sărbătorim?

- Vin cu cineva, anunţă el.

Credinţa lui Rakhel Silitsky fusese mai puternică decât necazurile ei. De aceea, dori să ia masa la un restaurant kosher, unde bucătarii bărbaţi pregăteau mâncarea dincolo de o tejghea ornată cu borcane cu ouă galbene, scoase din măruntaiele păsărilor tăiate. În curând, discutau toţi patru cu uşurinţa unor oameni care începeau să se împrietenească.

Leslau trată filosofic tranzacţia cu diamantul:

- Şi săpătura a fost un eşec. N-am găsit nici urmă din ce căutam.

- Nu s-ar putea să nu fie nimic acolo? întrebă Rakhel.

Leslau îi luă mâna într-a lui:

- Acolo e, iubita mea, aproape că pot s-o simt. A fost ascuns cu mult timp în urmă. A fost ascuns cu atâta inteligenţă, încât pur şi simplu nu putem descoperi locul.

- Poate că trecem cu vederea vreun amănunt din manuscris, interveni Harry. O cheie care descifrează toate pasajele. Sunt atâtea numere - măsurători, cantităţi de obiecte... Oare nu se jucau cu *gematria?*

- Ce înseamnă *gematria?* întrebă Tamar.

- E o metodă veche de criptografie evreiască, răspunse Harry. Fiecărei litere din alfabet i se dă o valoare numerică - *alef* e unu, *bet* e doi, *gimel* e trei şi aşa mai departe, iar combinaţiile de litere primesc numere mai mari. Învăţaţii au inventat gematria pentru a da interpretări mistice unor pasaje biblice şi au realizat lucruri incredibil de complexe cu ajutorul ei. La şcoală făceam mereu exerciţii simple cu ea. De exemplu, numele tău, Tamar. Valoarea numerică a literelor lui e 640. Am putea căuta cel de-al 640-lea vers din Biblie, să vedem dacă nu poartă un mesaj special pentru tine.

Şi râseră cu toţii văzând expresia ei.

- Ca să-ţi dau un exemplu mai bun, să luăm Cartea Genezei, care are exact 1 534 de versete. La şcoală, memoram acest număr cu ajutorul expresiei *Ach ladhashem,* Numai lui Dumnezeu, cuvinte a căror valoare este exact 1 534. Sau cuvântul ebraic pentru graviditate, *herayon*. Are valoarea numerică 270. Graviditatea durează nouă luni, nu? Şi în luna astronomică sunt treizeci de zile. Aşa că nouă ori treizeci egal *herayon,* graviditate.

- Nu e nicio gematrie în sulul de aramă, mârâi Leslau. Gematria nu a fost efectiv folosită decât începând de la cabalişti, la sute de ani după ce a fost ascunsă comoara Templului.

- Uneori, oamenii fac teste prea complicate pentru a descoperi o operă de artă falsă, spuse Tamar. Nu s-ar putea întâmpla la fel şi aici? Nu cumva răspunsul e unul foarte simplu?

- Erau oameni foarte inteligenţi şi vicleni, replică Harry. Numai dacă privim felul cum au aranjat cele două ascunzători de la Achor, cea cu diamantul galben mai la suprafaţă şi cea cu obiectele religioase la mare adâncime. Poate că aici au inversat pur şi simplu instrucţiunile. În manuscrisul de aramă scrie că tainiţa se află la baza celui mai scund dintre cele două dealuri. Poate că în realitate a fost plasată la poalele celui mai înalt.

- Am încercat să săpăm şi acolo. Nu e nimic. Uneori ies din cort, le mărturisi Leslau şi vorbesc cu cei care au ascuns comoara. Le zic: „Ce dracu' e cu voi? Ştiu că trebuia să le ascundeți bine, dar nu vreți să le mai găsim niciodată?

Nu zâmbi nimeni.

- Ce e asta, izbucni Harry, o petrecere de logodnă sau o înmormântare?

Chipul lui Leslau se înseninã:

- E o petrecere, întări el. Nu e nicio îndoială.

Şi o sărută pe Rakhel pe obraz.

- Atunci hai să sărbătorim, zise Harry, împingându-şi scaunul în spate.

Când răsuci cheia în broască, telefonul suna, dar încetă înainte de a reuşi să descuie uşa.

Se descălțară amândoi imediat.

- Ah, spuse Tamar uşurată.

Merseseră la un club de noapte. Dansaseră şi băuseră mult vin. Folia nostalgiei cuprinsese Israelul sub forma unei restaurări a evreismului şi cântaseră ore întregi cântece idiş cu nişte soldați, cântece pe care Harry uitase că le ştia.

- O petrecere pe cinste.

- Pe cinste, fu ea de acord. Sunt drăguți amândoi.

- Au noroc că s-au găsit unul pe altul.

- Bine.

El o privi periindu-şi părul în fața oglinzii:

- Te doresc.

- Bine, zise ea amabilă, înăbuşindu-şi un căscat.

El se aşează în spatele ei, privind imaginea din oglindă:

- Permanent.

- Harry, vinul e de vină.

- Nu.

- Las-o baltă. Aşa, n-o să ne simțim nici unul stânjenit mâine dimineață.

- Ți-ai dorit vreodată ceva atât de mult încât nu mai puteai suporta gândul de a fi fără el?

- Da, spuse ea.

El o atinse pe gât:

- Pe mine nu mă doreşti aşa.

Ea clătină din cap:

- Dar ... şi se întinse să-l ia de mână. M-am gândit că viața va fi mult mai tristă după plecarea ta. M-ai făcut să... trăiesc.

- Atunci de ce te-aş părăsi?

- Cum ar putea să meargă lucrurile între noi? Eu şi cu tine? *Ya Allah!* Suntem de pe planete diferite, zise ea.

Atunci sună telefonul. Era Peter Harrington:

- Harry?

Nu dorea să-şi întrerupă discuția pentru Peter Harrington. Dar ea îi trimise un sărut şi plecă să facă duş.

- Bună, Peter.

- Eşti tot acolo. Asta înseamnă că m-ai bătut, nu-i aşa?

- Fir'ar să fie, nu. Înseamnă doar că tu ai pierdut mai puțin timp decât mine.

- Ce păcat, Harry... Sunt un ipocrit. Auzi cum încerc să-mi ascund bucuria din voce?

- Nu te simți vinovat, zâmbi Harry. Chiar şi monseniorii sunt oameni. Ai ieşit complet din afacere?

- Nici n-am intrat cu adevărat în ea.

- Peter, am impresia că nici eu.

- Sunt bunuri furate, Harry.

- Erau bunuri furate şi pe vremea Inchiziției, zise el supărat. Se săturase de argumente.

Peter se săturase şi el, evident:

- Dacă nu l-ai putut cumpăra, cine sunt eu să mă simt prost? Hai la Roma, Harry. Te voi duce la toate restaurantele noi.

- Încerc să vin curând. Tot mai sunt pe lista neagră a cardinalului Pesenti?

- S-a mai calmat, dar e foarte interesat de cele ce se petrec acolo.

- Spune-i Eminenței sale că nu se întâmplă nimic. Totul e mizerabil. Când voi şti sigur, îți dau un telefon.

- Dumnezeu să te binecuvânteze, Harry, încheie Peter după o scurtă şovăire.

Era remarca cea mai afectivă cu care putea înlocui o strângere de mână şi Harry o acceptă bucuros:

- La revedere, părinte prieten, şi puse la loc receptorul.

Luă Biblia hotelului şi începu s-o răsfoiască, uitându-se la numerele versetelor din fiecare capitol al Genezei.

Cel de-al 640-lea era versetul 48 din capitolul 24. Era clar o dezamăgire: *Şi mi-am plecat capul şi m-am prosternat în faţa Domnului Dumnezeul lui Avraam, care m-a condus pe calea cea dreaptă pentru a o lua pe fiica fratelui stăpânului meu pentru fiul lui.*

Ce legătură putea să aibă asta cu Tamar? Cam aici se sfârşea fascinaţia gematriei. Versetul 650 ar fi fost mai frumos: *Au chemat-o pe Rebeca şi i-au spus ei: „Vrei să mergi după acest bărbat?" Şi ea a spus: „Vreau."*

Dar numărul versetului era 650, nu 640 şi puse Biblia deoparte, simţindu-se trădat.

Ea ieşi din baie, ştergându-se cu prosopul. Era udă şi alunecoasă şi avea gust de apă rece şi de pastă de dinţi americană:

- Oare ar merge? se întrebă ea, cu ochii ei căprui, yemeniţi, strălucitori.

Simţi nevoia să fie la fel de sincer ca şi ea:

- Nu ştiu.

Şi luând prosopul, începu s-o şteargă. Ea îl luă în braţe:

- De un lucru sunt sigură: Harry nu-mi va face rău niciodată.

21 ROSH HA'AYIN

Se trezi ca atunci când era copil, simțindu-se minunat fără să ştie de ce şi apoi amintindu-şi că şcoala se terminase cu o zi înainte.

Se purtară ca de obicei. La suprafață, păreau la fel ca în alte dimineți pe care le petrecuseră împreună.

Citind ziarul *Jerusalem Post* la cafeaua de dimineață, Harry văzu un reportaj despre un ministru pe nume Kagan, care critica aspru corupția din partidul muncitoresc *Mifleget Ha'avoda*.

- Pe politicianul ăsta îl cheamă la fel ca pe prietenul tău, Ze'ev.

Tamar aruncă o privire pe ziar:

- E tatăl lui.

- E membru al guvernului? Ar putea ajunge prim-ministru într-o zi?

- Nu are nicio şansă. Şi-a făcut mult prea mulți dușmani politici. E unul din vechii leaderi din *Likud*, Partidul Unității, explică ea, punându-şi unt pe pâine. Cred că Ze'ev ar putea ajunge prim-ministru într-o zi.

Harry zâmbi:

- Ze'ev e doar un ofițer în armata activă.

- E deja pe cea mai joasă treaptă a scării. Predecesorul lui a devenit ministrul Poliției. Odată ajuns membru al guvernului, depinde de persoană. Tatăl lui are şi destui prieteni, nu numai dușmani. Nu e un lucru imposibil să-şi propulseze fiul, comentă ea.

Nici unul dintre ei nu mai aduse vorba despre ceea ce discutaseră în noaptea precedentă.

Merseră în vechiul Ford închiriat prin vechiul Tel Aviv, către Beit Jimal, unde ea ştia o mânăstire de fraţi silezieni care vindeau vin făcut de ei. Mergând prin viile unde călugării lucrau în soare, se trezi întrebându-se ce anume din senzualul lui suflet de evreu îi dădea ghes către peisajul acesta aspru al vieţii monastice.

Un tânăr călugăr american le dădu să guste cele două feluri de vin, alb şi roşu, fiecare sortiment fiind sec şi foarte bun. Tânărul monah era stăpân pe sine şi avea umor şi discută cu Harry politică americană. Călugării făceau şi brânză tare, aproape caşcaval, galbenă la culoare. Harry cumpără patru sticle de vin şi o bucată atât de mare de brânză, încât Tamar protestă.

- Ce face un tânăr democrat simpatic într-un asemenea loc?

- Am venit să caut ceva.

- Şi ai găsit?

- Cred că da, răspunse călugărul.

- Eşti norocos. Îţi place aici?

- Tot timpul, în afară de iarna. Toţi răcim, ne curge nasul şi ne doare în gât. Era cât pe ce să fac şi un panou la intrare: „Claxonaţi dacă-l iubiţi pe Iisus".

- Şi de ce n-ai făcut?

- Nu-l cunoşti pe starețul nostru. Eu nu sunt nebun, ci doar un fanatic religios obişnuit.

Harry râse tot drumul până la maşină.

- Unde mergem acum? Vrei să urcăm pe dealurile Galileei?

- Harry, nu cred că am avea vreo şansă, spuse ea apăsat.

El înţelese:

- Aseară credeai că am avea una.

- Cred că te voi duce la Rosh Ha'ayin.

- Ce e asta?

- Localitatea unde trăieşte familia mea, spuse ea.

- Le putem oferi vin şi brânză, spuse el pe când conducea maşina în direcţia arătată de ea.

- Nu, părinții mei mănâncă numai kosher. Dacă dorești, ne putem opri la masă în Petah Tikva și le putem lua o bucată de brânză kosher.

- Aș putea lua și o sticlă pentru tatăl tău. Ce-i place să bea?

- Arak, dar tata e alcoolic, îi spuse ea.

Când ajunseră la Rosh Ha'ayin, ea îl îndrumă pe străduțe nepavate, pe lângă case părăginite:

- În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, aici a fost tabără a trupelor britanice, explică Tamar. Apoi a fost o *ma'barah,* tabără temporară a imigranților yemeniți. Cu câțiva ani înainte de a veni noi aici, guvernul a transformat tabăra într-o localitate.

Harry încetini. O fetiță cam de vreo patru ani stătea pe drum, răscolind praful cu degetele.

- Oprește, zise Tamar și coborî din mașină: Habiba, ce mai faci, scumpo? întrebă ea în ebraică. Ai fost fetiță cuminte, nepoțică dragă?

Copilului îi curgea nasul. Pe Harry nu-l deranja asta, dar văzu o muscă poposind pe obrazul ei și urcând spre coada ochiului. Tamar scoase un șervețel din geantă și-i șterse nasul fetiței, gonind musca.

- Chiar aici locuiam și eu. Cred că semănam foarte mult cu nepoata mea.

- În cazul ăsta, replică Harry, tu, Habiba, vei deveni o femeie și jumătate: Una grozavă.

Fetița zâmbi nesigură, conștientă că i se vorbea, dar neînțelegând limba engleză. Musca se întoarse, sau poate era alta din grămada de gunoi de lângă casa cea mai apropiată.

Tamar o luă de mână. Harry merse după ele în josul străzii, până la o casă mică din piatră, cu acoperiș de tablă și grădina plină de ierburi printre care se vedeau mulți ardei. O femeie grasă, care întindea rufe pe sârmă, o scăpă jos pe cea pe care o avea în mână și-i întâmpină încântată.

Tamar i-o prezentă pe *ya umma*, cuvinte arabe pentru „mama". Lui îi plăcură cuvintele şi femeia. Îi pofti înăuntru şi le dădu prăjituri cu miere şi cafea dulce, numită *quishr*, făcută doar cu cojile boabelor. Vorbea cu Tamar într-o ebraică rapidă, în timp ce o ţinea pe Habiba între genunchi, ştergând-o pe faţă cu o cârpă umedă. Nu se uita la el, dar o surprinse inspectându-l cu priviri agere şi repezi când credea că nu e observată.

- Aveţi o nepoată frumoasă.

Mama îi zâmbi cu timiditate:

- E copilul fetei mele mai mici, Yaffa. Am grijă de ea cât e ea la serviciu, în Petah Tikva.

Apoi o privi pe Tamar:

- Rămâneţi la masă să-l vedeţi şi pe tata?

- Da, încuviinţă aceasta. Şi o s-o luăm pe Habiba la plimbare, ca să poţi să-ţi vezi de treabă.

Mama îi zâmbi larg:

- Fie ca buzele să-ţi fie sărutate pentru asta.

Merseră la râul din apropiere, numit Yarkon.

Se aşezară pe mal, privind-o pe Habiba cum arunca pietre în apa de un verde tulbure. Lui nu i se părea că râul e cine ştie ce, dar ea îl iubea, evident:

- E cel de-al doilea râu ca mărime din Israel, îi spuse cu seriozitate. Acum e foarte poluat cu apele de drenaj din Tel Aviv. Trag atât de mult din apa lui, încât sărăcuţul nici nu mai ajunge să se verse în mare. Eu stăteam aici şi mă uitam cum se jucau fratele şi sora mea. Mă gândeam la locurile unde ajunge râul, la oamenii care beau din apa lui, la câmpiile pe care le udă.

- Erai fericită când erai mică?

Tamar se uită la Habiba:

- Da. Nu ştiam că în altă parte femeile trăiesc altfel.

- Mama ta pare fericită.

- Nu, ăsta e modul ei de a se purta. După ce s-a născut sora mea a fost sterilizată şi e considerată lipsită de noroc, cu doar trei copii.

Habiba se apropiase prea mult de malul apei şi mătuşa ei o strigă, apoi continuă să povestească:

- Orăşelul nu avea şase mii de locuitori când ne-am mutat noi aici. De atunci, n-au mai venit aproape deloc imigranți din Yemen. In fiecare an pleacă foarte mulți de aici, aşa cum am făcut şi eu. Totuşi, populația a crescut la aproape trei-sprezece mii de locuitori, pentru că toți au mulți copii.

- Sora ta stă aici?

Tamar dădu din cap:

- Stă la o stradă distanță de părinții mei, cu soțul ei, Shalom. Lucrează amândoi la o fabrică de tricotaje.

- Şi fratele tău?

- Ibrahim stă la Dimona. E şofer de camion la minele de fosfat din Oron. Ai auzit de mişcarea Panterelor Negre? îl întrebă după o scurtă ezitare.

Harry dădu din cap.

- Ibrahim e Panteră Neagră. Probabil că el e cel mai puțin fericit dintre noi.

- Dar tatăl tău?

- *Ya abba?* zâmbi ea, punându-i pe obraz o palmă caldă. O să vezi imediat.

Tatăl ei era un yemenit din tribul Gunga Din. Era puțintel la trup şi uscățiv, cu muşchii ieşind în evidență ca nişte coarde tari prin pielea întunecată şi mai mult de soare:

- Sunt Yussef Hazani. Fii bine-venit în casa mea în numele Domnului, spuse el, scrutându-l pe Harry şi acceptându-i mâna întinsă de parcă ar fi fost muiată într-o otravă occidentală, exotică. Apoi o întrebă repede pe Tamar ceva în arabă. Harry nu recunoscu decât un singur cuvânt, *Nasrani*, despre care ştia că înseamnă „creştin".

- Nu, e evreu, răspunse ea într-o ebraică iritată. Din Statele Unite.

- Deci şi tu eşti evreu, se întoarse tatăl spre el.

- Da.

- Atunci de ce nu locuieşti aici?

- Pentru că locuiesc acolo.

Ya abba dădu din cap dezgustat şi se duse în camera alăturată. Se aşezară aşteptându-l până se spălă zgomotos, împrăştiind apă şi pufnind.

Sosirea lui Yaffa şi Shalom fu o diversiune bine-venită. Strigătul de încântare al Yaffei fu ecoul celui articulat mai devreme de mamă. Când o îmbrăţişa pe Tamar, Harry văzu că avea un pântec de luna a patra sau a cincea şi un trup frumos, dar voinic; femeile din familia Hazani aveau tendinţa de a arăta somptuos. Avea unghii lungi, vopsite în roşu cu argintiu, iar soţul ei zâmbea nervos.

Hazani intră şi binecuvântă pâinea, ceea ce însemna că masa putea să înceapă. Harry bănui că mâncau puiul de Sabat cu câteva zile mai devreme, cu un sos bun, dar, aşa cum se aşteptase, prea condimentat. Aveau azimă proaspătă şi salată de roşii coapte, lăptucă şi unul din fructele lui favorite, avocado tăiat în bucăţi mari şi zemoase. Aprecie cu glas tare salata şi Hazani dădu din cap:

- E din chibuţul Einat, unde lucrez eu. Iau de acolo de-ale gurii. Aici, în Rosh Ha'ayin, nu trebuie să punem în grădină decât ardei şi verdeţuri, care nu cresc în chibuţ.

- Cu ce vă ocupaţi la Einat?

- Cu tot ce e de făcut.

- Oamenii zic că *ya abba* este cel mai bun lucrător al pământului din Israel, zise Yaffa.

- Nu ştiam că cei din chibuţuri angajează oameni.

- Pe vremuri, n-o făceau, spuse Hazani. Astăzi, nu au destui oameni tineri şi mai angajează câţiva aşa ca mine. Uite! întinse el pumnii. Muncesc pământul *Eretz!*

- Trebuie să fie o bucurie pentru dumneavoastră, comentă Harry.

Hazani zâmbi cu resentiment:

- Aici suntem cu toţii evrei. Arabilor le-ar plăcea să ne omoare, dar dacă vin, evreii vor lupta pentru evrei. La Teman, când alergau pe străzi şi-i omorau pe evrei, noi stăteam flămânzi în spatele uşilor zăvorâte. Asta nu se uită.

- Şi tata avea amintiri asemănătoare.

- Din ce țară? întrebă Hazani după o pauză.

- Din Germania.

- Aha! Alt renegat, zise el, schimbând priviri reci cu fiica cea mare. Apoi, întorcându-se spre Harry: Şi a luat avionul spre America?

- A luat un vapor.

- Ha! Şi noi am luat un vapor de la Hodeida la Aden. Îți aduci aminte, bătrâno?

Ya umma dădu din cap, zâmbind.

- Am plecat din Sana'a cu o caravană de cămile care aducea cafea la Hodeida. Mergeam pe jos cu soția, cu fiul nostru Ibrahim în brațe. Pe atunci era un bebeluş. Asta, arătă el spre Yaffa, nu era născută, ea e mezina noastră. Pe Tamar am aşezat-o pe spatele unei cămile, deasupra unei încărcături de cafea care-i făcea dâre în funduleț.

Membrii familiei îşi zâmbiră ascultând povestea pe care era limpede că o mai auziseră de multe ori. Harry era fascinat:

- Cât timp ați mers?

- Doar o zi. Am avut necazuri. Prima dată când s-au oprit să se roage cu fața spre Mecca au observat că noi nu am îngenuncheat. Au fost multe şoapte şi eram sigur că vom fi prădați şi ucişi. Când am ajuns în oraş, am cumpărat un braț de iarbă şi le-am dat-o conducătorilor de cămile, care au căzut prin buruieni de mult ce-au mestecat-o. Apoi a trecut un camion şi i-am dat şoferului un *ryial* să ne ducă la Hodeida.

- Şi ați scăpat de necazuri?

- Nu, nu, zâmbi Hazani. Dar cel puțin nu mai eram singuri, parcă toți ai noştri se adunaseră în Hodeida. De la agenția evreiască ne-au spus că dacă puteam ajunge la Aden pe cont propriu, ne duceau ei mai departe. Aşa că am pus banii laolaltă, mai multe familii, şi am angajat un şlep să ne aducă de-a lungul coastei Mării Roşii.

- Ai, îşi aminti *ya ummа*. Ce mulţi oameni şi ce barcă mică. Marea ne făcea să vomităm. Am văzut rechini. A durat cincizeci şi trei de ore şi am rămas fără fiertură de mei. Mamele care aveau lapte le-au dat să sugă copiilor străini până le-a secat izvorul pieptului. Şi după ce am ajuns la Aden, vai de zilele noastre, ce-am mai păţit!

Ya abba sorbi cu zgomot din cafea:

- Oamenii de la agenţia evreiască ne-au luat cu camioanele şi ne-au dus până la o câmpie mare. Acolo stătea un monstru de argint cu formă de pasăre! Cine mai auzise de aşa ceva? Au deschis monstrul într-o parte şi ne-au poruncit să intrăm. Spuneau că egiptenii n-o să ne lase să trecem prin canalul de Suez. Dacă nu voiam să zburăm cu lucrul acela, n-aveam să ajungem niciodată în Israel. Cu noi era un *mori*, adică un rabin bine-cunoscut. Îl chema Shmuel şi a fost şi aici rabin până a murit, Dumnezeu să-l odihnească. „*Mori*, i-am spus, ce trebuie să facem?" El se trăgea de barbă, povesti Hazani, trăgându-se şi el de a lui. „Voi ajunge în Israel", a spus rabinul „aşa cum îmi spunea adesea bunicul meu, odihnească-se în pace! Voi ajunge acolo împreună cu toţi yemeniţii credincioşi ai lumii, dansând în spatele unui asin alb călărit de Mesia." Imaginează-ţi. Stăteam toţi acolo în soare, încremeniţi. Şi pe urmă cineva a spus - un om neînsemnat, crescător de capre, nu ştiu ce s-a ales de el - a spus: „Pe numele şi faima mea, doar n-o să fiu oprit din drumul meu spre Israel de poveşti de-ale bunicilor. O să intru în lucrul ăsta zburător, pe Tora cea vie. Nu este scris că i s-a spus lui Moise: *Ai văzut ce le-am făcut egiptenilor şi cum te-am urcat pe aripile vulturilor şi te-am adus la mine?* Şi păstorul ăsta şi-a luat soţia şi copiii care plângeau şi tremurau şi a intrat înăuntru. „Aşa este scris", a şoptit *ya mori* şi a intrat şi el.

Atunci ne-am îngrămădit cu toţii, înfricoşaţi că o să fim lăsaţi afară, singuri. Oamenii de la agenţia evreiască ne-au legat de scaune, luându-ne pe toţi prizonieri. A urmat un zgomot pe care l-ar fi putut face numai Cel Fără Nume dacă

ar fi ales să răcnească. Pântecul uriaşului zburător s-a clătinat şi s-a încordat de parcă, după ce ne-ar fi înghiţit, ar fi vrut să ne dumice şi să ne arunce apoi afară, cu urletele şi rugăciunile noastre, pe câmpul măturat de soare. Lucrul s-a mişcat. S-a năpustit înainte. A ţâşnit în aer!

Ce să mai zicem? După o oră, priveam în jos la Hodeida, de unde făcusem cu şlepul două zile. Curând, o voce tunătoare ca a unui înger ne-a spus că zburam deasupra pustietăţilor unde strămoşii noştri se luptaseră cu peste trei mii de ani înainte. Înainte de a ne putea înghiţi spaima, eram duşi deasupra pământului visat pe aripile unui vultur.

Toate chipurile din jurul mesei aveau o expresie mulţumită. Harry o privi pe Tamar:

- Ce mod minunat de a ajunge în Israel.

În timp ce femeile strângeau masa, tatăl îşi aprinse o narghilea. Îi oferi un fum şi lui Harry, care refuză, întrebându-se dacă asta nu-l făcea cumva nesuferit. Spre uşurarea lui, şi Shalom refuză narghileaua.

- Dar *tu,* cu ce te ocupi? întrebă gazda.

- Vând bijuterii.

- Aha, eşti negustor. Într-un magazin?

- Uneori, zise el amuzat.

- În Teman, făuream şi eu bijuterii. Cu asta s-a ocupat familia mea dintotdeauna.

- Şi 'acum de ce nu mai faceţi asta?

Hazani se strâmbă: '

- Când am venit aici, agenţia evreiască mi-a găsit o slujbă. Era în Tel Aviv, într-un loc unde se făceau filigrane de aramă. Majoritatea lucrătorilor de acolo sunt femei. Mânuiesc maşinării mici care reuşesc să imite bine bijuteriile Temani. I-am spus şefului că eu pot să-i fac bijuterii veritabile, manual. M-a întrebat de ce ar trebui să mă plătească pentru munca mea migăloasă, când turiştii americani dau bani buni pe celelalte. „Pentru că ale mele sunt frumoase",

i-am spus, dar el a râs, ridică el din umeri. Nu-mi plac maşinile şi trebuia să merg mult cu autobuzul. M-am bucurat când am găsit slujba de aici, de la chibuţ. Camionul lor mă ia şi mă aduce acasă.

- Aveţi pe aici ceva făcut de dumneavoastră?

- Da, ştiu eu unde, zise Shalom.

Ieşi din cameră şi se întoarse cu două obiecte făcute de socrul lui, un ac de aramă şi un cercel de aur. Harry le examină:

- Sunt frumoase.

- Oamenii nu recunosc diferenţele.

- Unii totuşi le văd. Mai sunt oameni dispuşi să plătească pentru meşteşug. Poate te pot ajuta să-i găseşti.

În spatele tatălui ei, Tamar clătină din cap.

- Te anunţ dacă găsesc pe cineva, zise Harry.

Hazani dădu din cap cu o expresie cinică.

- Pot să-l ajut să vândă, de ce m-ai refuzat? o întrebă el pe Tamar în maşină, mai târziu.

- Lasă-l în pace, te rog. A ajuns să se împace cu viaţa lui. E sănătos, lucrează în aer liber. Dacă ar câştiga mai mult, ar cheltui tot pe arak.

- Dacă ar face lucrul care-i place cel mai mult, ar fi mai fericit.

- Nu numai munca îl face nefericit. Contribui şi eu.

- Cum îl faci tu nefericit? o atinse el.

- „Pentru femei, cartea e nebunie!" Obişnuia să-mi strige cuvintele astea. Mi-a interzis să plec din Rosh Ha'ayin. Pe vremuri, asta ar fi încheiat totul, cuvântul tatălui era lege. Eu l-am sfidat şi am mers la universitate. Timp de doi ani nici n-a vorbit cu mine.

- Da, dar acum? Doamne, eşti curator de muzeu! Ar trebui să nu-şi mai încapă în piele de mândrie.

Tamar zâmbi:

- Ba îşi începe foarte bine. Când eram în anul al doilea, a avut nişte speranţe. Nepotul unuia dintre prietenii lui voia să se însoare cu mine. Benyamin Sharabi. Avea un taxi, era o partidă. Venea în camera mea cu daruri, fructe de cactus, portocale, şerbet. Mereu aducea ceva de mâncare. Dar l-am îndepărtat. S-a căsătorit cu fata unui rabin şi am crezut că tata o să moară. Pe Yoel l-a urât imediat pentru că nu era yemenit.

- Asta e problema lui, zise Harry. Nu e responsabilitatea ta să-l scapi de prejudecăţi.

Se simţea neajutorat. Ar fi vrut s-o mângâie:

- Şi apoi, mai are doi copii.

- Toţi l-am trădat. A văzut-o pe Yaffa sub vălul de cununie, smiorcăindu-se, cu Habiba deja în pântecul ei. În timpurile de demult, lucrul acesta i-ar fi adus o ruşine şi o nefericire de negrăit. Acum, totul e aproape uitat. Iar fiul lui? În loc să meargă la sinagogă sâmbăta, participă la marşuri de protest, clătină Tamar din cap. Tata nu înţelege ce s-a întâmplat cu viaţa lui.

El parcă maşina pe marginea şoselei. Se aflau într-o periferie industrială a Tel Aviv-ului, în faţa unei fabrici murdare.

- De ce m-ai adus aici?

- Am vrut să vezi ce mai sunt, în afară de curator pentru achiziţii de muzeu.

- Puteam să văd şi aşa, zise Harry, aruncându-şi privirea la fabrica, probabil de mase plastice, ce se reflecta în oglinda retrovizoare. Nu alesese un loc potrivit ca să oprească; era la fel de romantic ca şi în industrialul New Jersey:

- Poate să meargă.

- Dar sotia ta?

- Ei n-o să-i placă, spuse el pe un ton neutru. Dar nici n-o s-o surprindă.

- Harry, sunt gata să mă căsătoresc din nou.

- Ştiu.

- Dar sunt speriată. Vreau să-mi promiți că suntem liberi să ne schimbăm opiniile. Dacă se întâmplă asta, celălalt trebuie să accepte fără plângeri. Nu pot suporta scenele.

- Doamne, Tamar ... Bine. Promit.

- Mai e ceva. Soțul meu nu va trebui să-şi facă griji din pricina mea, că ... ştii tu. Nici o clipă.

- Nici femeia care trăieşte cu mine ca soție.

Ea zâmbi:

- Fie ca buzele tale să fie sărutate, spuse, ca *ya umma*.

- Asta ar fi o idee grozavă, trase Harry concluzia.

22 GOLAN

În noaptea aceea stătu treaz lângă ea, ascultându-i respirația ușoară și gândindu-se la fiul lui.

Va trebui să găsească o altă casă, n-o putea duce în conacul colonial din Westchester. Acela era căminul Dellei. Chiar dacă el trăia acolo singur, fosta lui soție alesese mobila, draperiile. Argintăria avea monograma ei. Chiar și servitorii erau ai ei.

O casă mai mică i-ar fi surâs.

Sau ar putea călători.

Se foia fără astâmpăr. Vedea pe tavanul întunecat cum pluteau amândoi pe Fluviul Galben într-o joncă, mergeau pe Marele Zid, învățau despre o cultură mare și străveche care le era străină amândurora, nu numai unuia dintre ei.

- Ți-ar plăcea să mergi în China? o întrebă a doua zi dimineața.

- Bineînțeles.

Ochii ei erau întunecați și grei, dar nu de pasiune. Nici ea nu dormise bine.

- Vorbesc serios. Te duc acolo dacă mă duci azi într-un loc frumos.

Porniră spre nord, cu căldura în față. Înălțimile Golan arătau bine, dar erau golașe. Trecură de două tabere militare. Din când în când, pe drum mai apărea și câte un vehicul, tot militar.

Pe măsură ce urcau, se făcea mai răcoare. La jumătatea drumului spre Golan, Harry opri mașina într-un peisaj deluros și mâncară ce pregătise Tamar. Era foarte liniște, nu se

auzeau decât păsările şi părea imposibil ca locul acesta să mai fi cunoscut şi altceva în afară de pace. Cu toate acestea, înainte de a-şi termina sendvişurile auziră o împuşcătură.

- Drumul acesta ar trebui să fie sigur, zise ea îngrijorată, dar nu făcu niciun gest de a strânge lucrurile, aşa că rămaseră pe loc şi-şi terminară gustarea.

În curând, în raza lor vizuală apăru un bărbat cu o carabină uzată. Cămaşa grosolană îi era intersectată de două centuri de care atârnau potârnichi moarte şi mai avea şi mijlocul încins cu o curea cu păsări mai mici, printre care Harry recunoscu sturzi şi ciocârlii.

- Un vânător, spuse Tamar.

Apoi îl strigă pe om în arabă, întrebându-l dacă nu voia o răcoritoare. Acesta refuză politicos şi ieşi din câmpul lor vizual.

Apoi auziră din nou o împuşcătură.

- Nu-mi place că omoară păsările, spuse ea.

- Da.

- Ştii la ce spun prepeliță?

- Da, zâmbi el. Avem şi noi prepelițe.

- În fiecare an în august, stoluri mari de prepelițe de dimensiuni mici zboară din Europa spre Sinai. Bat tot drumul prin aer pe deasupra Mediteranei, ceea ce e un mare efort pentru astfel de păsări. Când ajung în sfârşit la țărm, sunt epuizate. În jurul el-Arishului, arabii pun capcane şi le prind, le omoară şi le vând. Păsările care au luptat atâta cu marea nu se mai pot feri de oameni.

- Poate că într-o zi nu va mai rămâne nici o pasăre de prins.

- Deja unele specii au dispărut. În Sinai erau foarte multe capre sălbatice. Acum, aproape au dispărut, ca şi gazelele şi antilopele, au fost vânate. Totuşi în Negev, unde sunt protejate de legile israeliene, sălăşluiesc turme întregi de astfel de animale.

- Cum de ştii atâtea despre sălbăticiuni?

- Ze'ev vânează, spuse ea, privindu-l calmă.

Ăsta fusese blestemul lui, să se simtă atras de femei cinstite.

În zare apăru muntele Hermon, o pată albă pe cer. Aceasta crescu, până când putură să vadă piscurile masivului, dintre care unul singur mai era încă acoperit de zăpadă.

- Hai să mergem la ăla cu zăpadă pe el.

- Nu putem, acolo e Siria, replică Tamar.

La poalele muntelui, se aflau ogoare şi livezi şi mai multe sate de druzi şi alaouizi. Ea îi arătă pe unde s-o ia, urcând o şosea abruptă spre un *moshav shitufi* sau o aşezare în tovărăşie numită Neve Ativ.

- Iarna se schiază aici.

Acum, în august, era aproape pustiu; băură singuri cafea într-un restaurant, privind pe geam coasta pietroasă a muntelui. Era cald, dar o briză muşcătoare se strecura prin fereastra deschisă:

- Hai să rămânem la noapte aici, sugeră Harry.

- Bine.

Omul care îi servise cu cafea stătea la o masă, reparând legături de schi. Harry închirie o cameră de la el şi luă cheia, dar spuse că o vor vedea mai târziu:

- Mai întâi să ne plimbăm.

- Încotro? întrebă ea afară.

- Drept în sus. Vreau să găsim zăpadă.

- E prea târzie vara ca să mai fie acum.

- Israelienii habar n-au de zăpadă. Dacă te gândeşti la ea, obţii.

Şi porniră pe linia teleschiului. Pârtia fusese curăţată de pietre şi era uşor de mers. Când depăşiră pârtia, drumul deveni mai greu.

Cu cât urcau mai sus, cu atât vântul bătea mai tare. Nu era nici un copac. Din loc în loc, mici petece de pământ găzduiau o tulpină cu câte o floare; în rest, piatră goală,

oasele muntelui descărnate. După un timp, ajunseră la o potecă bătută şi drumul deveni din nou uşor.

Dar se treziră că doi soldaţi veneau cu un jeep către ei, claxonând.

- L' *akh atem holcheem?* Unde mergeţi? îi întrebă cel de lângă şofer.

- Pe vârf, zise Harry.

- Nu e permis, domnule. E zonă militară securizată. Accesul civililor e interzis.

- E zăpadă acolo sus?

- Numai în crevasele unde n-a putut s-o topească soarele.

- E vreo crevasă pe aici unde avem voie să mergem?

- Da, pe acolo.

- *Todah.*

Soldatul îi aruncă o privire camaradului lui, rânjind. Se uitau din jeep la americanii nebuni în timp ce el şi Tamar o luară pe ruta indicată.

- Ce nu vor să ne lase să vedem? o întrebă Harry când se mai îndepărtară.

- Cred că echipament de supraveghere electronic, dar vor şi să ne protejeze. Libanul şi Siria au trupe în munţii ăştia. Musulmanii şi creştinii se luptă la numai câteva mile de aici.

Ajunseră la o crevasă. Nu se vedea nici urmă de zăpadă, dar către zona umedă din fund creştea un clopoţel albastru, singuratic. Harry coborî şi i-l culese. Ea abia dacă-i aruncă o privire:

- Nu vreau să plec din Israel.

- Cred că ţi-ar plăcea la nebunie America.

Porniră înapoi spre Neve Ativ.

- Ştii cum le spunem aici israelienilor care pleacă? *Yordim.* Cuvântul înseamnă un om care decade spiritual. Şi pentru mine tot asta ar însemna plecarea.

- Nu trebuie neapărat să stăm la New York. Am putea călători o vreme, să facem planuri. Am putea merge în China, cum am spus de dimineaţă.

- Ai spus tu asta? îl privi ea fix.

El îi vorbi despre Muzeul Palatului din Beijing, despre colecțiile de bijuterii imperiale:

- Ai putea studia arta chineză şi ai putea scrie despre ea.

Ea clătină din cap:

- Nu mă cunoşti. Nu vreau să scriu nimic. Ne-am purtat ca doi copii care se îndrăgostesc prima oară. Nici nu ne-am dat osteneala să ne gândim dacă putem trăi împreună sau nu.

El căută victoria din înfrângere:

- Chiar eşti îndrăgostită de mine?

Ea nu-i răspunse. Vântul începuse să bată din nou şi le şfichiuia hainele. Harry o luă în brațe.

- Te iubesc, zise ea cutremurată, agățându-se de el. Te iubesc, Harry!

În vocea ei, el simți o bucurie teribilă şi în acelaşi timp, un fel de mirare.

Merseră cu maşina la un sat aflat mai la vale, pe nume Majdal Shams. Se opriră la o fermă, proprietatea celui mai frumos bătrân pe care îl văzuse Harry în viața lui, un druz cu ochii albaştri, nasul drept şi trăsăturile sculptate; avea părul alb şi bogat acoperit cu un fes roşu şi purta mustață.

La fermă aveau o livadă cu două feluri de mere, roşii şi galbene, o vie şi câțiva arbori de fistic. Merele aveau un gust străin, erau mai rotunde şi mai moi decât soiurile americane cultivate la Westchester. Totuşi, lui Harry îi plăcu gustul lor. Era încă devreme pentru merele de altoi.

- Cum se numeşte soiul ăsta?

- *Hmer*.

- Şi ăsta?

- *Sfer*.

Tamar zâmbi:

- *Hmer* înseamnă roşu, explică ea. Şi *sfer* ...

- Galben?

- Da.

Pe magazia din livadă fusese bătut în cuie desenul unui măr, pictat parcă de Modigliani, foarte înalt şi subţire, de un galben ca untul cu nuanţe purpurii.

- *Turkiyyi,* zise fermierul.

Şi-i duse în spate, unde creşteau trei meri turceşti, grei de fructe. Mai aveau o lună până la coacere, dar se vedea deja forma lunguiaţă a merelor. Harry rupse unul necopt, tare ca un porţelan verde. Cumpără şi un coş din celelalte mere, şi *hmer* şi *sfer* şi o grămadă de struguri albi, acesta fiind singurul sortiment cultivat de druz.

Duseră coşul înapoi la Neve Ativ. Camera lor din cabana de schi se dovedise a fi curată şi neîmpodobită, cu zidurile şi pereţii răspândind încă un miros slab de cherestea proaspătă. Harry puse mărul verde turcesc şi piatra levitică roşie alături pe pervazul ferestrei. Era o compoziţie plăcută. Se întinseră amândoi pe pat, admirând natura moartă.

- Ai putea trăi aici? întrebă ea.

- Nu ştiu.

Ea îşi ridică piciorul stâng, îngust şi frumos şi el şi-l puse pe al lui dedesubt.

- Ce faci?

- Te sprijin.

- Pot să mă sprijin şi singură.

Şi-şi mişcă piciorul, dar el o urmări:

- Îmi face plăcere să te sprijin.

Degetele lui îi mângâiară uşor talpa:

- Am putea locui şase luni aici şi şase la mine acasă.

- Asta cere mulţi bani. Ai mai mulţi decât îţi trebuie?

- Da. Te deranjează?

- Deloc. Mi-ar plăcea să cheltuiesc bani. Dar ...

- Ce?

- Cumperi întotdeauna prea mult, zise ea isteaţă. Prea mult vin, prea multă brânză, prea mulţi struguri, prea multe mere.

- Nu, mere n-am luat prea multe, zise Harry şi aduse coşul în pat. Îi depărtă picioarele şi începu să-i deseneze conturul trupului cu mere, unul *hmer* şi unul *sfer*. Pe pântece îi puse strugurii albi:

- Seamănă cu sânii şi fesele tale, au aceeaşi formă. Aş vrea să avem pere, sunt cele mai erotice. E vreun cuvânt ebraic pentru cineva care e curios în privinţa perelor?

- Îi zicem *pri*, adică fruct, zise ea şi râsul i se înecă în sărutul lui. Îl sărută şi ea, pasional şi Harry abia reuşi să salveze strugurii.

Deveniră amândoi serioşi şi activi. Ea îl atingea blând, de parcă ar fi fost rănit. Muşchii gambelor începură să i se întărească, sfârcurile erau ca Hermonul, ochii i se îngustară.

- *Akhshav*, zise ea, dar cuvântul ebraic nu avu efect şi el continuă s-o mângâie.

Ea îl muşcă tare:

- Iubitule, vino în grădină.

O parte din el fu în stare să mai gândească admirativ: nu e rău, să te joci sexual cu citate din Biblie.

- O să mă urc în palmier, zise şi ochii i se încleştară de ai ei, căprui şi calzi.

Se lăsară amândoi pe spate, nemişcaţi. Apoi merele începură să cadă din pat unul după altul. Bum, bum, bum, bum şi se rostogoliră pe podea, formând un contur numai al lor.

Mai târziu se hrăniră unul pe altul cu struguri şi ea mâncă un măr galben, iar el unul roşu. Camera avea mirosul ei, al fructelor şi al lemnului nou.

- Eu trebuie să rămân în ţara asta, spuse ea.

- Fără tine o să se prăbuşească Israelul?

- S-ar putea spune şi aşa.

- Explică-mi. După, îmi pierd simţul umorului.

- Israelul poate deveni ca prepeliţele acelea care cad pe plajă la el-Arish. Epuizat de luptă, fără apărare.

- Din câte am văzut, Israelul nu e lipsit de apărare, spuse el sec.

- Locuințele proaste şi hainele zdrențăroase pot realiza ceea ce gloanțele nu pot, Harry. Sunt mai mulți cei ce fug de aici decât cei care vin.

Se întuneca. El se aplecă şi aprinse veioza, iar Tamar se ridică din pat şi trase jaluzelele. Îşi puse un halat şi reveni lângă el. Harry transpirase când făcuseră dragoste, dar acum îi era frig. Îi deschise halatul şi se lipi de ea, dar nu era destul material ca să-i acopere pe amândoi.

O venă pe care până acum nu o observase se zbătea pe gâtul femeii:

- Stai cu mine aici, spuse ea.

Se priviră în ochi.

- Nu spune da sau nu, gândeşte-te doar, reluă Tamar. Viața poate deveni foarte grea în Israel. Dacă trăieşti aici, unii din America te vor numi oprimator.

- Nu mi-ar păsa deloc de asta.

- E greu să înduri aşa ceva. Toată lumea ştia că primii care s-au stabilit aici erau eroi, aşa că o ştiau şi ei. Le dădea curaj în luptă, chiar şi copiilor şi bătrânilor. Tatăl lui Ze'ev, când a venit aici, era un orfan de doisprezece ani şi a luptat la vârsta asta.

- De ce tot aduci vorba despre Ze'ev?

- N-o aduc.

- Îmi faci o favoare? Nu vreau să vorbim despre Ze'ev Kagan. Despre hobby-urile lui, ambițiile politice sau speranțele sau despre tatăl lui.

- Fă-mi tu mie o favoare. Du-te dracului. Sau du-te la New York.

Ea închise ochii şi rămaseră tăcuți.

Respirația ei îi încălzea fruntea, halatul îl acoperea pe o parte şi pe spate i se făcuse pielea de găină.

- Mă duc să fac un duş, zise într-un sfârşit.

Din ambele robinete din baie curgea apă rece. Se lăsă pătruns de jetul rece, în timp ce toate sentimentele bune dispăreau. Când reveni, ea culegea merele, în patru labe.

- Lasă-le acolo.

- Sunt hrană.

O ajută şi el să le strângă.

- Doar n-o să le aruncăm.

Abia după un timp îşi dădu seama că plângea.

- Tamar.

Ea ridică ochii spre el:

- De ce trebuia să începi cu mine? îi spuse cu amărăciune.

În timpul nopţii, Harry se trezi cuprins de o iubire atât de intensă, încât rămase uimit. Era un sentiment diferit de cel pe care-l avea pentru ea; că o iubea pe ea înţelesese demult.

Israel.

De ce nu?

Era încă tânăr. Putea fi şi el o parte a locului.

Îşi citi viaţa ca şi cum ar fi fost tipărită pe tavanul negru. Îşi va câştiga existenţa la bursa de diamante din Ramat Gan. Poate că-şi vor putea cumpăra o bucată de pământ aici şi va vedea muntele Hermon şi va creşte meri turceşti.

Îi sărută vena care pulsa şi ea se mişcă:

- Culcă-te, şopti el în ebraică.

23 FÂNTÂNA DIN GHÀJAR

De dimineață, se treziră în zgomotul bombelor din Liban. Plecară devreme din Neve Ativ şi coborâră muntele spre Ghàjar, unde luară micul dejun într-o cafenea în aer liber, privind populația locală. Puțini trecători le întoarseră privirile, cei mai mulți se uitau la fântâna satului, în care fusese coborât un bărbat.

Proprietarul cafenelei le spuse că muncitorul curăța mâlul de pe fundul fântânii, astfel ca să se poată aduna cât mai multă apă la ploile de primăvară. În timp ce-şi terminau cafeaua, gălețile trimise la suprafață începură să fie pline de apă murdară în loc de nămol, în zâmbetele de aprobare ale privitorilor.

- Sunt alaouiți, o populație foarte deosebită, spuse Tamar.

- Musulmani?

- O ramură. Îl venerează pe Ali, ginerele lui Mahomed, îi explică ea câteva dintre preceptele religiei respective.

- La ce te uiți cu atâta atenție?

- O să mă crezi nebună, zise ea.

- Învață să ai încredere în mine.

Tamar zâmbi:

- Foarte bine. Uită-te la copilul ăla.

Un băiețel construia din grămezile de noroi scoase din fântână. Îşi ridica movilițele chiar acolo unde se aruncau gălețile şi din când în când, spre marea lui încântare, un val de apă noroioasă i le săpa la poale.

- Ce-ar fi dacă, în urmă cu mult timp, cel mai mic deal de la şantierul lui David Leslau a fost risipit de apă?

- Totuşi, se vorbeşte de două dealuri şi două sunt acolo, îi aminti el.

- Ţara asta e plină de morminte, măguri artificiale construite de oameni. David sapă chiar la est de izvor, unde o asemenea aşezare ar fi putut exista în mod natural. Să presupunem că dealul despre care e vorba în manuscris a fost măturat de ape iar el sapă lângă un gorgan care a fost ridicat în apropiere. Ce crezi? întrebă ea cu ochi strălucitori.

- Nu cred că eşti nebună, dar ...

Ea oftă şi-şi mai turnă cafea, în timp ce oamenii îl ridicară pe bărbatul din fântână, un tânăr murdar de noroi, părând fericit că se întoarce în lume.

- Mă iei la Ein Gedi, nu-i aşa? îi ceru ea. Vreau să vorbesc cu David Leslau.

- Nu.

- Dacă mă iei, după aceea te fac foarte fericit, spuse ea cu viclenie. Fac ce vrei tu. Pepeni. Mandarine. Două feluri de portocale.

- Umorul israelian e ilar.

- Ah, Harry!

- Nu pot. Zelul meu de amator l-a costat deja pe David timp şi foarte mulţi bani. Oricum, mai târziu mă vei face foarte fericit pentru că şi eu te voi face foarte fericită.

Îi luă mâna, dar ea şi-o retrase:

- Alaouiţilor nu le place ca o femeie să fie atinsă în public.

- Ce păcat.

- O să mă duci la Ein Gedi.

Stătea acolo, frumoasă şi sănătoasă în soarele dimineţii, râzând cu bunătate:

- O să mă duci pentru că mă iubeşti, îi spuse.

Din şantier nu mai rămăsese mare lucru. Mai era doar cortul lui Leslau, celelalte două fuseseră strânse. Arheologul le spuse că trimisese doi oameni la Ierusalim cu un camion care conţinea cea mai mare parte a utilajelor. Rămăsese cu un absolvent englez şi doi lucrători arabi, care puneau la loc pământul excavat de pe dealul pietros.

- Să-l lăsăm cum l-am găsit, nu? zise Leslau.

- David, începu Tamar.

El o ascultă pufăind din pipă.

- Nu e cine ştie ce munte, vă garantez, zise el în final. Dar de ce să credem că e un gorgan?

- Ar fi simplu de aflat, nu-i aşa? întrebă ea.

- Draga mea Tamar, nu ar fi foarte greu. Dar trebuie să recunosc că descurajarea ne-a tăiat mult din entuziasm. Ei, oftă el, ce naiba, hai să mai fim nebuni o dată.

Se luară după el pe pământul răscolit. Harry transpira, supărat că o lăsase să-l convingă:

- Îmi pare rău, David, murmură el.

- Înțeleg, zise acesta.

Se împleticeau după el. Harry începea să fie ameţit. Chestia aia proverbială era adevărată, gândi el.

- Potcoave de cai morți.

- Poftim? făcu Leslau.

- Umblăm după potcoave de cai morți.

- O, zise Leslau absent. Se oprise şi ridica rocile în mână, examinându-le şi luând apoi altele.

Apoi o privi ciudat pe Tamar.

- Să mergem, mormăi Harry.

- Harry? zise Leslau.

- Ce?

- Mai departe.

Îl mai urmară încă o sută de paşi.

- Ştiți în ce stăm? întrebă Leslau.

- Nu, zise Harry, încercând să nu pară posomorât.

- Într-o albie de râu, spuse Tamar.

- Da, într-o albie secată. Vezi? îi arătă Leslau lui Harry locul unde se aplecase prima oară să culeagă pietre.

El încercă să înțeleagă, dar solul arăta exact la fel ca restul deşertului şi clătină din cap.

- Pe vremuri, râul curgea pe aici, zise Leslau, arătându-i o piatră.

- Eu nu văd decât o bucată de calcar, se miră Harry. Se află în mijlocul unui deşert de calcar. Ce-ţi poate spune un deşert de calcar?

- Destul de multe, în realitate, răspunse arheologul. Majoritatea calcarelor din dealurile astea sunt cenomiane sau turoniane, formate cu aproape o sută treizeci de milioane de ani în urmă, în era cretacică. Sunt extrem de tari şi rezistente. Chiar şi ochiul tău de amator poate vedea că acest calcar e mult mai fragil, prin comparaţie. Acesta a fost probabil format cu vreo cincizeci şi cinci de milioane de ani în urmă, în perioada eocenianã. Sau poate în senonian, nu contează exact când anume. Important este că zăpada, curgând secol după secol pe acest deal de calcar, l-a măcinat cu uşurinţă, formând o albie. Pietrele sunt împrăştiate de apă, se vede foarte clar.

Harry clipi din cauza transpiraţiei:

- Pentru Dumnezeu, vrei să spui că are dreptate?

- Nu, ripostă Leslau privind-o pe Tamar.

- Atunci ce dracu spui acolo?

- Numai că, într-adevăr, cândva, acolo s-a aflat un alt deal. Ceea ce poate însemna că au fost de la început trei dealuri şi nu două şi ne-am înşelat tot timpul. Dar... şi respiră adânc, dealul ăla mic de acolo s-ar putea să fie un gorgan.

Şi-i luă lui Tamar mâinile în ale lui:

- Şi dacă e aşa, atunci ai dreptate în mod superb. Magnific. Şi s-ar putea să fiu mai aproape de adevăr decât oricând.

Stăteau în cort şi la început, soarele fiind în nori, interiorul acestuia era ca o peşteră verde şi răcoroasă.

- Îmi pare rău, zise el.

Ea îl sărută.

- Cum de te-ai putut uita la un copil care se juca în noroi şi să...

- Aşa e în munca mea. Nu mă gândesc la o idee. Ideea vine la mine, încercă ea să explice, ezitantă. Oricum, încă nu suntem siguri că am dreptate, nu-i aşa?

- Ba da.

Leslau studiase cu multă grijă suprafaţa celui mai mic dintre dealuri. Îi luase pe student şi pe muncitori de la astupat şanţuri şi-i pusese să sape în trei zone diferite de pe panta nordică, fiecare aflată în preajma unei mici scobituri. Acestea pot fi indicaţia că pământul de dedesubt se aşezase în jurul unei structuri solide, explicase el.

- O să dureze mult? întrebă Tamar.

Leslau ridică din umeri:

- Câteva ore sau poate câteva zile. Într-un gorgan, fiecare strat se formează peste rămăşiţe umane. Pot fi şi construcţii prăbuşite înăuntru, al căror material se păstrează. Vântul şi ploaia adaugă gunoaie şi praf şi compoziţia sporeşte prin adăugarea vegetaţiei putrede. Când oamenii se stabilesc pe un astfel de loc, ei construiesc un al doilea strat peste humusul de deasupra primului şi aşa mai departe. Straturile pot avea grosimi diferite. Dacă dealul ăsta mai mic e gorgan şi urmele cele mai recente de locuire sunt acoperite de un strat subţire, am avea norocul de a le găsi rapid. Dacă săpăm într-un strat foarte gros... atunci ar putea dura timp îndelungat.

Harry şi Tamar se hotărârâră să stea şi să privească tot restul zilei.

Ea putea să se relaxeze citind. Tensionat, Harry şlefui din nou granatul, deşi o făcuse deja la modul cel mai laborios posibil, transformându-l într-o minunăţie roşie. Mai vorbea din când în când cu Leslau, dar nici unul dintre ei nu prea simţea nevoia să converseze. Stăteau pe scaunele lor pliante în jurul burdufului cu apă ce atârna de unul din stâlpii susţinători ai cortului, ca trei englezi taciturni în jurul unei sobe străvechi. Din când în când, unul dintre muncitori, transpirat, mai venea în cort să bea o înghiţitură şi să se odihnească. Absolventul de facultate şi unul dintre arabi erau tineri, dar Leslau spuse că arabul de vârstă mijlocie era cel mai bun muncitor.

Când veni şi acesta din urmă să se odihnească, Harry îi spuse să stea mai mult:

- Îți țin eu locul.

- Nu, zise scurt Leslau şi privirile li se întâlniră. Ei sunt obişnuiți cu asta, tu, nu.

Nu era sigur că era o idee bună, dar ieşise deja din cort şi pornise pe deal. Arabul stătea în umbra cortului şi se uita după el rânjind.

La început, n-a fost rău, dar în curând îşi dădu seama că o încurcase.

Nu mai folosise un târnăcop şi o lopată de ani de zile. Ritmul ajută, îşi aminti. Târnăcopul cădea şi se ridica în mod egal.

Şi apoi, palmele lui erau foarte moi. Cu respirația nu avea probleme, pentru că ştia să şi-o dozeze de la alergări, dar săpatul cerea alți muşchi decât atletismul.

Iar soarele îngreuna totul. In curând, când se uită în sus, peisajul i se contură neclar şi şters, ca o imagine pe ecranul unui televizor alb-negru prost.

În cele din urmă, Leslau apăru în vârful dealului:

- Termină cu tâmpenia asta, îi spuse.

Intră după Harry în cort şi-l privi prăbuşindu-se pe un covoraş de rugăciune, cu toată umezeala trupului uscându-se în clipa când era produsă. Se simțea de parcă ar fi fost înmuiat în sare şi avea în amândouă palmele băşici mari cât niște jumătăți de boabe de struguri.

Tamar îl privea, fără îngrijorare, cu un fel de interes contemplativ care îl deranja oarecum.

Leslau trimisese majoritatea proviziilor de acolo, dar mai avea două conserve de pui pe care le mâncară, împărțind şi merele moi deja din cauza soarelui.

O discuție pe deal le stârni speranțele, dar nu era decât ceartă între absolvent şi arabii care nu voiau să se întoarcă la lucru după ce mâncaseră decât dacă beau şi o cafea. Până la urmă, cel mai în vârstă o fierse pe un primus, într-un frumos ibric de aramă îngustat la capăt şi bătut de vremuri.

Harry îl întrebă pe om dacă nu-l vindea şi Tamar spuse ceva în arabă.

- Ce i-ai spus?

- I-am spus că valorează bani buni. Şi l-am avertizat să nu-l vândă prea ieftin.

Omul întrebă în arabă dacă Harry voia să plătească pentru ibric destul cât să-i ajungă pentru o casă nouă.

- Vreau doar să cumpăr ibricul, nu să mă însor cu soră-sa.

Muncitorul înțelese, pentru că vorbi imediat:

- Ca şi sora lui, ibricul i-a aparținut tatălui lor, traduse Tamar. Spune că nu le vinde.

Cafeaua era bună şi răspunsul o făcu să pară şi mai bună. Dar la scurt timp de la reînceperea lucrului, Harry îşi dădu seama că era după-amiaza târziu.

- Trebuie să merg la Ierusalim, zise el, privindu-l stânjenit pe Leslau.

Acel ceva bun care fusese între ei se ruinase de gestul pe care-l făcuse urcând dealul.

Leslau trase o sticlă de scotch de sub scăunel şi le-o întinse:

- Luați o înghițitură înainte de a pleca?

Tamar clătină din cap.

- Eu vreau, zise Harry.

- Eşti sigur că ți-ai revenit după soare? întrebă Tamar. Dacă nu, o să-ți facă foarte rău.

- Mă simt bine.

Băură din ceşti de plastic. Se simțise bine înainte, dar alcoolul îl izbi în plin, poate din cauza căldurii. Din cauza asta se bea atât de puțin whisky aici, se gândi; din cauza asta şi a prețului.

Leslau umplu din nou ceştile şi le băură.

- Am nevoie la toaletă, zise Harry.

- Vin cu tine.

Umbrele se lungeau pe deal.

- Chiar trebuia să încerci să faci munca necăjitului ăluia? întrebă Leslau.

Vorbea mai mult băutura din el:

- Nu l-ai putut lăsa să aibă nici cea mai mică experienţă a lui fără să încerci să o faci să fie a ta. Ai vreo boală, ceva?

- Nu, replică Harry.

Mai trecură de câteva dâmburi, apoi se uşurară alături. Harry avea grijă să nu se stropească:

- Doar că, uneori, nu pot rezista ispitei de a mă purta ca un măgar, zise el.

Se priviră în ochi şi Leslau zâmbi:

- Nu eşti lipsit de speranţă.

Când se întoarseră înapoi la cort, Harry îşi dădu seama că relaţia lor se reparase.

Pe pantă era din nou agitaţie. Ceilalţi doi săpători îngenuncheaseră lângă groapa celui mai tânăr dintre arabi.

- Ce este? strigă Leslau şi porniră în fugă spre ei.

Nu primi nici un răspuns. Amândoi arabii erau acum în groapă şi lucrau rapid, azvârlind pământul afară.

Săpătura era puţin mai adâncă de doi metri, dar Harry nu putu vedea prea mult pe fundul ei până când arabul cel tânăr nu ieşi afară. Cel mai în vârstă lucra foarte atent cu târnăcopul şi în curând putură vedea pietre în formă asemănătoare cu cele de pavaj, două straturi suprapuse; şi dedesubt, partea de sus a unui al treilea strat, cu pietrele aşezate cândva de mâna omului, încă solide şi durabile.

Era un zid.

Se întoarseră toţi trei în deşert, însufleţiţi.

- Gândiţi-vă că până la urmă am putea găsi moştenirea pe care ne-au lăsat-o, spuse Leslau. Nu-i aşa că-i vedeţi şi voi? Armata străină se apropia repede, aşa că au luat cele mai preţioase lucruri din Templu - bogăţii ca diamantul galben pe care-l vrei tu, Harry - şi altele, sfinte şi nepreţuite şi le-au ascuns în pământ, descriind ascunzătorile pe un sul de aramă.

- Şi după două mii cinci sute de ani, *tu* ai smuls sulul din pământ, completă Tamar.

- Ce crezi, David, întrebă Harry, au fost violate multe taine ca cea din valea lui Achor, unde era ascuns diamantul?

- Majoritatea obiectelor sunt încă sub pământ. Ştiu asta, o simt în oase. Dar sunt convins că multe ascunzători sunt în teritoriile ocupate. Dacă lucrurile iau o întorsătură nebunească, aici s-ar putea stabili un stat palestinian şi eu n-aş mai putea săpa niciodată pentru moştenirea noastră. De aceea acum, când datorită lui Tamar avem o hartă care ne va duce la tainiţă, trebuie să sap din răsputeri.

Vorbind, Leslau le arătă rocile calcaroase presărate ca nişte schelete în deşert:

- Apa a curs în direcţia aceea şi-i putem urma cursul până la izvor. După ce vom afla unde era baza dealului, vom stabili o grilă arheologică ştiinţifică. Undeva pe aici, la douăzeci şi trei de cubiţi în jos, se află primele obiecte pe care le caut.

Privi dealurile purpurii dimprejur şi le arătă pumnul încleştat:

- Ascultaţi, ticăloaselor! strigă el în idiş. Până la urmă tot o să le găsesc!

Şi strânse din nou pumnii, ameninţând...

- David? îl chemă încet Tamar.

Leslau clipi, apoi se întoarse şi porni înapoi spre cort.

Când îl rugă mai târziu să-i permită să arunce o privire asupra originalului manuscrisului de aramă, Harry fu nedumerit de răspuns:

- Acum nu e necesar. Dă-ne o şansă să săpăm ceva aici.

Harry clătină din cap:

- Nu legat de asta. Aş vrea să studiez pasajul legat de diamant. O parte din el e ilizibilă în fotocopia pe care am avut-o.

Leslau ridică din umeri:

- John, îi comandă absolventului, du-te cu dumnealor la Ierusalim şi ai grijă să obţină ce vor. Şi celorlalţi spune-le că vreau camionul plin înapoi mâine-dimineaţă.

24 TIBERIAS

Manuscrisul de aramă fusese curățat şi întins foarte bine. Scrisul nu se vedea chiar ca atunci când fusese nou, dar se putea descifra cu uşurință. Tamar şi Harry stăteau în picioare în micul birou al lui Leslau, ca într-un loc sacru şi ea citi tare primul pasaj:

Cuvintele lui Baruch, fiul lui Neriah ben Massiah din neamul preoților ce s-au ridicat în Anatoth în pământul lui Benjamin, la care porunca de a pune la adăpost comorile Domnului a venit prin Ieremia, fiul lui Hilkiahu Kohenul, în zilele lui Zedekiah, fiul lui Josiah, regele iudeilor, în cel de-al nouălea an al domniei sale.

Când găsiră pasajul despre tainița din valea lui Achor, văzură şi scurta descriere pe care n-o putuseră citi în fotocopie.

Diamantul era descris prin cuvintele *haya nega*.

- *Haya nega,* asta înseamnă „un obiect impur", comentă Tamar.

- Ştiu, respiră Harry adânc, incapabil de a accepta evidența. Poate exista vreo îndoială?

- Nu, Harry, spuse ea. Asta descrie un diamant cu un defect serios.

- Dumnezeule! exclamă el disperat. Am venit aici după potcoave de cai morți. Diamantul pe care-l vinde Mehdi nu are defecte majore. Şi asta înseamnă că diamantul lui Mehdi nu este acelaşi cu cel descris aici - diamantul luat din Templul Ierusalimului şi ascuns în pământ.

Găsi la hotel un bilet şi recunoscu scrisul pretenţios - vreo guvernantă sau profesoară europeană? - chiar înainte de a desface plicul.

Dragă domnule Hopeman:
Vă pot cere să ne mai întâlnim încă o dată?
Sunt foarte conştient că dumneavoastră sunteţi cel care a venit la mine în repetate rânduri, uneori cu preţul disconfortului. Vă asigur că aceste împrejurări au fost dictate de necesitate. În viitoarele noastre tranzacţii pe termen lung care sper că vă vor face plăcere, vă promit să vin eu la dumneavoastră, ori de câte ori este posibil.
Veniţi vă rog la staţia de autobuz din Eilat miercuri, la ora două după-amiaza.
Cu cea mai mare consideraţie personală,
Rămân al dvs.,
Yosef Mehdi

- Ai de gând să te duci? întrebă Tamar.
- Cred că ar fi bine.
- Dacă diamantul lui Mehdi nu e cel al Inchiziţiei, nu este piatra pe care ai fost însărcinat să o cumperi. De ce te mai deranjezi?
- E un diamant galben foarte valoros. Iar eu sunt negustor de diamante, ştiai?
Ea dădu din cap:
- Dar... hai, înveseleşte-te puţin, îl îndemnă cu blândeţe. În ciuda sărutului ei, Harry nu prea avea motive de veselie:
- Nu cred că voi obţine nici diamantul ăsta, cred că Mehdi are încă un cumpărător.
- Atunci de ce vrea să vă întâlniţi?
Referinţa din bilet la „viitoare tranzacţii pe termen lung" îl îndemna pe Harry să nu spere aproape nimic:
- Întâlnirea asta finală nu va avea de-a face cu diamantul, e menită să asigure o despărţire în termeni amicali, să lăsăm deschisă o poartă pentru afaceri în viitor.

Citi din nou biletul, sperând că prima lui intuiţie nu se va repeta, dar simţi la fel:

- Asta înseamnă că mai am de aşteptat cinci zile.

- Hai să stăm la Ierusalim, propuse Tamar.

Simţea gustul înfrângerii şi nu ştiuse niciodată să-l accepte elegant. Se mai învioră urmărind vinerea în Ierusalim - parcă era în America înainte de Crăciun. Toată lumea se repezea spre cumpărături de ultim moment. Birourile şi magazinele se închideau devreme pentru a le permite angajaţilor să ajungă acasă la căderea serii şi oamenii umblau pe străzi cu sticle de vin şi flori pentru masă. Era impresionant să vezi străvechiul oraş încordându-şi forţele şi apoi oprindu-şi motoarele dintr-odată. Nu mai mergea nici un autobuz şi traficul dispăru complet, deoarece aproape fiecare îşi lua cina de Sabat în familie, cu prietenii, necredincioşii urmând o tradiţie plăcută, iar practicanţii pregătindu-se să meargă la sinagogă pentru a saluta regina Sabatului.

A doua zi dimineaţa, nu se mai făceau afaceri, dar tot Ierusalimul ieşi la plimbare; îndrăgostiţi, familii tinere împingând cărucioare, bătrâni înaintând încet pe aleile scăldate de soare. El şi Tamar merseră în Oraşul Vechi, unde negustorii arabi îşi întâmpinau ca de obicei clientela numeroasă, alcătuită mai ales din evrei, întocmai cum făceau şi evreii când arabii celebrau vinerea musulmană.

O porniră spre vechiul cartier evreiesc. Când fusese cucerit de arabi în timpul războiului de independenţă, sinagogile şi casele din piatră fuseseră distruse. Acum fuseseră recreate cu o atenţie plină de dragoste pentru detalii şi pentru Harry era ca şi cum ar fi ajuns într-un alt timp şi spaţiu, mult mai frumos decât actualul Ierusalim, afectat de febra construcţiilor înalte.

Privi mult, fără să vorbească.

- Ce-ar fi să cumpărăm una din casele astea frumoase de piatră? spuse într-un târziu, mai mult pentru el decât pentru Tamar.

- Să locuim aici? Ar fi nevoie de o familie mult mai numeroasă sau de o casă mai mică.

- Nu, nu ca locuinţă.

Se opri în mijlocul străzii, studiind arhitectura cartierului restaurat:

- Trebuie să fie o clădire superbă, ori una veche care a supravieţuit războiului, ori o reconstituire foarte bună, ca astea. Înăuntru, totul foarte simplu, după moda din Orientul Mijlociu. Accente de lux doar cât să inspire încredere. Nu punem nimic pe uşă, astfel că lumea va învăţa că trebuie să găsească drumul până la Alfred Hopeman & fiul, Ierusalim ... Nu ştiu. Poate că este suficient.

Tamar îl ajuta să depăşească dezamăgirea că giuvaierul lui Mehdi nu era diamantul Inchiziţiei. Îşi amintiră triumful ei de la Ein Gedi, făcură dragoste, mâncară prea multe curmale şi plănuiră să fondeze cel mai frumos birou al bijuteriilor din lume. Dar luni dimineaţa, Tamar deveni nervoasă:

- O să am ciclul, zise ea în după-amiaza aceea. Cred că mă duc la mine, Harry.

El fu sigur că de aceea era prost dispusă:

- Nu, stai cu mine, îi spuse, dându-i părul pe spate şi sărutând-o pe cap. O să am grijă de tine, să te simţi bine. Hai să mergem la Tiberiada şi să stăm până mâine-seară. O să mâncăm peşte, să vezi ce bine o să fie! Poţi să te bălăceşti în Galileea.

Ea îl privi amuzată:

- Ştiu să înot.
- Atunci o să fie şi mai grozav.
- Ştii ce-mi place cel mai mult la relaţia noastră?
- Ce?
- E atât de odihnitoare, zise ea.

Pe lacul Kinneret erau stațiuni moderne, dar stătură la unul dintre hotelurile de lux mai vechi. Când sosiră, era întuneric şi Harry putu vedea de la fereastra camerei lor roiurile de insecte din jurul felinarelor de pe dig. De-a lungul țărmului, apele Galileei erau pline de peşte.

În seara aceea, pe Tamar o durură sânii şi avu crampe şi Harry se pregăti de abstinență, pentru că Della îşi pierdea întotdeauna interesul pentru el în astfel de condiții.

- Vreau, spuse ea, surprinzându-l cu pasiunea depusă. Mai târziu, Harry adormi cu mâna pe pântecul ei, fereastra deschisă şi briza aproape umedă pătrunzându-le în cameră.

De dimineață, văzură pe fereastră cheiurile de piatră, ca nişte degete lungi şi cenuşii muiate în apă. Se vedea şi o barcă de pescuit pântecoasă, pufăind pe apele liniştite ca într-o ilustrație din cărțile pentru copii.

Tamar se bucură de soare. Înotară pe lângă un chei despre care aflară că fusese construit de romani. Era o zi bună, nu prea fierbinte, cu cerul albastru, brăzdat cu dâre albe.

Nu mai erau prea mulți vizitatori şi toți păreau israelieni. Un bătrân cu burtă care înota placid fu identificat de Tamar drept un general faimos. Un cuplu apăru după-amiaza cu doi ogari barzoi magnifici. Stăpâna câinilor era mică şi slabă, cu sâni de păpuşă şi un fundulet tare şi fură de acord că muşchii gambelor îi trădau ocupația de dansatoare:

- Sunt bogați, spuse Tamar. Trebuie să stai mult pe lângă bogați.

- Nu e o pedeapsă. Sunt oameni interesanți.

- Săracii sunt şi mai interesanți, zâmbi ea. De aceea Israelul e o țară atât de interesantă.

În seara aceea, stătură la masă cu generalul, proprietarii barzoilor şi un cuplu care conducea o agenție de turism şi încercase toată ziua unul dintre traseele propuse; Harry află de la ei mult mai multe decât dorea să ştie despre mormântul rabinului martirizat Meir.

Mâncară peşte în formă de biban şi cu gust de păstrăv, peştele Sfântului Petru din Galileea. Generalul le dezvălui că peştii aceştia se înmulţeau pe gură.

- Ce isteţ, murmură Tamar, ale cărei crampe se înrăutăţiseră.

Agenţii de turism păreau la ei acasă în scumpul hotel Tiberias, în timp ce proprietarii ogarilor ar fi părut acasă şi în Monaco. Femeia era o refugiată rusoaică, fostă membră a trupei de balet Kirov din Leningrad. Emigrase aşteptându-se la o luptă aprigă şi la un şoc cultural şi în loc de asta găsise bogăţie în persoana unui bărbat care producea televizoare. Conversaţia viră spre produsele soţului ei. În fiecare duminică-seara, toţi israeliţii fugeau acasă să vadă emisiunea *Totul în familie*, titrată în ebraică.

- Cum de puteţi înţelege ceva din asta? întrebă Harry amuzat.

- Înţelegem foarte bine, e vorba despre temerile unui bigot simpatic a cărui fiică se mărită cu un om pe care el îl numeşte polac. Bigoţii simpatici din tot Israelul sunt îngrijoraţi. Aşkenazii, de exemplu, îşi fac griji pentru că fiicele lor se mărită cu evrei din Maroc. Deşi marocanii sunt oameni minunaţi, adăugă industriaşul, observând pielea închisă la culoare a lui Tamar.

- Ca şi yemeniţii, replică ea calmă.

Omul îşi ridică paharul cu vin.

- Până la sfârşit, strănepoţii noştri vor fi un amalgam evreiesc, spuse rusoaica.

- Nu, nu vor fi ca toţi ceilalţi evrei, zise Harry.

Cei din jurul mesei îşi aţintiră ochii asupra lui.

- Credeţi că vom ajunge în final să semănăm foarte bine cu musulmanii? întrebă proprietarul de agenţie, prea politicos. Sau cu creştinii?

Harry clătină din cap:

- Deja sunteţi israelieni, foarte diferiţi de alţi evrei, explică el continuând să mănânce.

Generalul păru interesat:

- Spune-ne de ce suntem diferiţi, ceru el să afle.

- Sunteţi câştigători. Ca să existaţi, trebuie să câştigaţi în continuare. Restul provenim dintr-o linie lungă de perdanţi. Emoţiile noastre viscerale se trag de la oameni care-şi ţineau respiraţia când auzeau bătăi la uşă din partea stăpânirii. Astfel de oameni iubesc dreptatea socială.

Mesenii ascultau tăcuţi.

- Provenim din aceiaşi strămoşi, avem aceleaşi emoţii viscerale. Credeţi că pentru că supravieţuim aici am uitat ce înseamnă să nu fi stăpân pe propriul destin?

- Nu cred deloc asta. Cred că e un pericol de care trebuie să ne păzim.

- Dacă vă preocupă atât personalitatea Israelului, interveni jovial industriaşul, de ce nu locuiţi aici?

- Chiar mă gândeam să o fac, răspunse Harry pe un ton egal. Murmurul aprobator stârnit de vorbele lui semăna cu ropotul unor aplauze.

- Spuneţi-mi, domnule Hopeman, aveţi copii? întrebă generalul.

- Un fiu.

- Şi l-aţi sacrifica? Pentru a deveni o fiinţă umană sensibilă?

- Eu nu cred în sacrificii. Dacă povestea lui Avraam şi a lui Isaac este adevărată, atunci Avraam era nebun, nu credincios.

Generalul dădu din cap:

- Nu trebuie să ne îngropăm copiii în ziduri pentru a ne păstra umanitatea. Vom fi pregătiţi. Vom pierde cât mai puţini fii posibil. Dar evreii din toată lumea vor şti că există un Israel unde pot veni dacă este nevoie.

- Câţi ani are fiul dumneavoastră? întrebă soţia agentului.

- Aproape treisprezece.

- Şi noi avem adolescenţi. Dacă vă stabiliţi lângă Haifa, luaţi legătura cu noi şi vă vom recomanda nişte şcoli bune.

- Sunteţi amabilă, zise el, dar se simţi obligat să continue. El va rămâne în America. Să vin aici este decizia mea. Va trebui să hotărască şi el singur pentru el, mai târziu.

- Nu oferă Israelul destul pentru a lua dumneavoastră această hotărâre pentru el? întrebă cu blândeţe producătorul de televizoare.

- Eu sunt ceea ce se numea pe vremuri un liberal, explică Harry. Am protestat, am mers la demonstraţii. Am criticat foarte mult Statele Unite. Dar chiar şi în momentele cele mai negre, America nu a încetat să fie cea mai bună, mai interesantă şi mai promiţătoare ţară din lume pentru oricine, inclusiv pentru un băiat de treisprezece ani.

Buzele lui Tamar se albiseră puţin şi în curând ea se scuză şi se ridică de la masă. Când o urmă, o găsi pe pat în poziţie fetală.

- Să aduc un doctor?

- Nu fi prostuţ, a început deja să curgă. Pentru mine aşa e mereu.

- Vrei să stăm aici la noapte? o întrebă el stânjenit, ştiind că a doua zi trebuia să fie la Eilat.

- Nu. Du-mă, te rog, la Ierusalim.

Pe drumul de întoarcere ţinu capul lăsat pe spate, pe banchetă. Îi aruncă o dată o privire şi descoperi că-l studia.

- Îmi pare rău că nu ai găsit diamantul Inchiziţiei, Harry.

El îi strânse uşor mâna.

- Nu ştiu.

Ea îl rugă s-o ducă la apartamentul ei.

- Avem multe de vorbit.

- Dar nu în seara asta.

- Te sun imediat cum mă întorc, îi promise el.

La uşă, o sărută uşor:

- *Shalom-shalom*. Să te faci bine, Tamar.

- *Shalom*, scumpul meu Harry, răspunse ea.

25 AUTOMOBILUL SJ DUESENBERG

Lăsase vorbă la recepție să fie trezit la ora şase. Telefonul sună parcă prea devreme şi zăcu amorțit în pat, apoi petrecu prea mult timp la duş, dar lâncezeala din pleoape îi dispăru şi-i reveni vioiciunea. Era un drum de cinci ore şi se hotărî să nu conducă el. După micul dejun, ieşi în fața hotelului şi opri primul taxi:

- La Eilat.

Şoferul holbă ochii mari:

- Pot s-o sun pe nevastă-mea?

- Ai două minute.

Omul se întoarse mai repede, cu un zâmbet larg. Harry se instalase deja pe bancheta din spate:

- Ai bani în plus dacă nu vorbeşti şi nu asculți radioul. Vreau să dorm.

- Nani, nani, puiule, zise omul, răsucind cheia în contact.

La opt fără două minute îl văzu pe omul lui Mehdi în stația de autobuz de la Eilat.

- Tresca, aici sunt.

Albanezul îi surâse ca unui prieten vechi:

- Bună ziua, domnule.

Harry îl urmă domic să revadă Duesenberg-ul şi fu dus doar la un Chrysler asemănător cu cea de-a doua maşină a lui, dar de culoare mai deschisă. O maşină mai nouă decât a lui.

- S-a întâmplat ceva cu maşina cealaltă?

- Nu, domnule. Nu o folosim când parcăm în oraş. Avem foarte mare grijă de ea.

- Hmm.

Tresca îl duse în direcția din care venise taxiul. Călătoriră peste o oră, apoi ieşiră de pe autostradă, dar de data asta nu fu nevoie să schimbe plăcuțele de înmatriculare. Se adânciră în ținutul Sinaiului, săltând pe drumul bolovănos, ajungând în fine la o mică vilă bătută de vânturi şi ploi, ce se topea perfect în peisajul deluros. Duesenberg-ul era parcat în partea nordică a vilei, la umbră.

- Prietene, îl întâmpină Mehdi la uşă.

- Cum ai găsit locul ăsta? îl întrebă Harry, strângându-i mâna.

- Nu eu l-am găsit, răspunse Mehdi, ci Bardyl. Bardyl îmi găseşte toate locuințele.

- Nu e nimic primprejur.

- Absolut nimic. Doar o mică exploatare de aramă la nouă kilometri spre sud.

Apăru şi Bardyl, îi servi cu limonadă mentolată şi-l salută timid pe Harry. Acesta bău trei pahare în timp ce Mehdi sporovăia ca o gazdă arabă, cerându-i detalii despre călătoria neplăcută.

- Ai de gând să vinzi piatra galbenă altcuiva, nu-i aşa?

Mehdi îl studie:

- Eşti pregătit să plăteşti prețul meu, prietene?

- Nu. E prea ridicat.

- Desigur, nu e destul de ridicat pentru un diamant cu o asemenea valoare istorică.

- Nu ştiu istoria lui. Sunt convins că piatra dumitale nu este Diamantul Inchiziției.

După câte se pricepea Harry, şocul de pe fața lui Mehdi era autentic:

- Aşa ceva este sub demnitatea dumitale, domnule Hopeman.

- Adevărul nu e sub demnitatea nimănui, replică Harry.

- Aceasta *este* piatra din Kaaba.

- Nu.

- Care e dovada dumitale?

- Kaaba are un defect. Unul serios. Diamantul dumitale nu are aşa ceva.

- De unde ştii despre defect?

- Nu-ţi pot spune.

Mehdi pufni.

- Are legătură cu un proiect arheologic important care este în desfăşurare. Nu-ţi pot spune mai mult fără să dezvălui date confidenţiale.

Mehdi clătină din cap:

- Îmi pare rău, prietene. Dacă veneai cu nişte dovezi... Dar oamenii cărora le vând ştiu că acesta este Kaaba. Şi eu o ştiu.

- Îl vei vinde sub pretenţie falsă.

- Aceasta e opinia dumitale, zise înţepat Mehdi. Îndoielile dumitale mă deranjează, desigur, dar nu sunt critice pentru vânzare. Din fericire, nu-ţi vând dumitale.

- N-ai intenţionat niciodată să-mi vinzi mie, sublinie Harry. Din alte motive m-ai chemat aici.

- Da.

- E vorba de restul pietrelor preţioase pe care ţi le-a lăsat Farouk?

- Aş dori să-mi spui când să le pun în vânzare. Aş dori să-mi programezi pe etape operaţiunea şi sunt dispus să plătesc bine pentru sfat.

- Dar când te sfătuiesc pe gratis în legătură cu Kaaba, nu vrei să mă asculţi.

Mehdi tăcu şi Harry cedă primul:

- Eu nu-mi vând sfaturile. Plănuieşti să-mi vinzi mie restul pietrelor?

- Aşa sper.

- Atunci din asta îmi voi câştiga banii. Pot să le văd?

- Nu, nu acum. Dar am evaluări autorizate pentru fiecare, spuse Mehdi, arătându-i un teanc de hârtii de pe masă.

Colecţia era mai bogată decât se aşteptase. Mehdi era un om inteligent şi prudent. Evaluările fuseseră făcute de mai multe persoane din diferite locuri ale lumii şi recunoscu imediat câteva semnături foarte respectate. Nu se grăbi, citi atent descrierea fiecărei pietre, observând când fusese făcută evaluarea şi ce se mai întâmplase de atunci, în condiţiile fluctuaţiei valorilor pe piaţă.

Mehdi inclusese şi copii ale evaluărilor celor patru geme pe care le vânduse deja, cu preţurile obţinute.

Harry îi spuse că făcuse tranzacţii foarte proaste în două cazuri.

- Ştiu, dădu Mehdi din cap. De aceea pun preţ pe serviciile dumitale.

- Este dificil să stabilim un program de vânzare a lor una câte una, spuse Harry. Depinde şi de nevoia dumitale de bani. Pentru mulţi oameni, o singură piatră din aceasta este de ajuns pentru a le asigura o viaţă plăcută tot restul zilelor lor.

- Toată viaţa am trăit ca un rege. De ce m-aş opri acum, când regele e mort şi eu sunt în viaţă? Şi, ceea ce e mai important, anumite condiţii de nesiguranţă fac din continuarea existenţei mele o întreprindere scumpă.

În orele următoare, Harry concepu un plan de achiziţii anuale, asemenea unui agent de asigurări, urmând ca prima vânzare să aibă loc după trei ani.

- Desigur, spuse el, ai putea avea un avantaj mai mare dacă le-ai vinde pe toate odată. S-ar putea să mori înainte de a vinde întreaga colecţie.

- Dacă mor, nu voi plânge după bani.

- Dar eu da, zise Harry.

Mehdi râse ca un copil:

- Îmi placi, domnule Hopeman.

- Şi dumneata mie, domnule Mehdi.

Era adevărat, cu toate că nu-l crezuse în privinţa diamantului galben.

- Nu ştiu dacă mi-ar fi plăcut de dumneata pe vremea când erai cu Farouk, dar acum îmi placi foarte mult.

- Nu, atunci nu ţi-ar fi plăcut de mine, zise încet Mehdi. La sfârşit nu ne mai plăceam nici noi, eram o pereche de libertini graşi şi ofiliţi. Dar la început... la început eram minunaţi. Când eram amândoi băieţandri la Academia Militară Regală din Anglia, cei mai buni oameni, cele mai respectate creiere din Europa obişnuiau să vină la Woolwich în camerele noastre de elevi şi stăteau până noaptea târziu, ajutându-ne să plănuim o monarhie egipteană mai bună. Ne tot spuneau să studiem organizarea Suediei.

- Şi ce s-a întâmplat cu toate planurile acestea?

- N-aş dori nici să aud povestea, cu atât mai puţin s-o spun, zise Mehdi, gratulându-l pe Harry cu un zâmbet ciu-dat şi amar. Dar cândva eram ca nişte lei tineri.

Bardyl le servi o cină excelentă, însoţind-o cu trei feluri de vin. Afacerile se încheiaseră şi se putură relaxa pentru prima oară unul în compania celuilalt. Egipteanul era un com-panion excelent şi lui Harry aproape că-i păru rău când află că nu urma să petreacă noaptea acolo.

- Te vom lăsa la un hotel confortabil, ai călătorit foarte mult azi, zise compătimitor Mehdi.

- Nu, vreau să mă întorc la Ierusalim. Lăsaţi-mă, vă rog, într-un loc de unde să pot lua un taxi.

- A, putem face ceva mai mult. Trecem şi noi prin Ierusalim şi te vom duce tot drumul.

Aşa că-şi luară la revedere de la Bardyl, care rămânea să facă ordine şi să vină după ei în Chrysler. Dar când ajunseră afară, Harry nu se simţi îndemnat să urce imediat în Duesenberg. Se învârti în jurul lui, admirând linia pe care uzinele din Detroit se străduiau s-o imite de câteva decenii. Până la urmă, nu putu rezista:

- Te-ai gândit vreodată să vinzi maşina?

Mehdi fu încântat:

- Te-am tot aşteptat să mă întrebi. Sunt foarte bucuros că până la urmă ai făcut-o.

Nici nu se osteni să răspundă la întrebare.

- Automobilul este motivul pentru care am acceptat un preț atât de mic pentru prima piatră prețioasă.

- Rubinul Caterinei a III-a?

- Da. Maşina asta era în Egipt. Se cocea de patru ani pe un câmp, îşi făceau coțofenele cuib în ea. Nici măcar nu era pe butuci, stătea pe nişte cauciucuri crăpate. Bardyl a trebuit să meargă acolo şi să dea bani la mai multe persoane. A fost demontată până la cele mai mici piese şi fiecare a fost expediată separat. Ce însărcinare! Numai şasiul cântăreşte două tone şi jumătate.

- Pot să-l conduc şi eu?

- Te rog, zise Mehdi. Eu stau lângă dumneata.

Şi ținu deschisă uşa din spate pentru şofer:

- În seara asta, Tresca va fi stăpânul.

Motorul se poticni la început. Când încercă să răsucească volanul, îi fu incredibil de greu. Avea nevoie de muşchi mai puternici decât dacă ar fi condus un camion de tonaj greu.

- Trebuie pornită la o viteză foarte mică, spuse Tresca din spate neliniştit. Apoi motorul se ambalează.

Era adevărat, după ce o lăsă liberă se tură cu uşurință, oferindu-i senzația unui şofat unic. Era conştient că se afla mai sus decât de obicei față de şosea. Maşinile obişnuite abia ajungeau până la partea superioară a geamurilor Duesenberg-ului. La început, conduse prea încet şi prea atent, din cauza drumului prost, dar maşina părea că-şi găseşte singură drumul printre pietre.

Când ajunseră la drumul pavat, cauciucurile muşcară şi maşina răspunse prompt. Abia apăsă pe accelerator şi mergeau cu o sută de kilometri, iar motorul abia torcea.

- Merge de două ori mai repede, zise Mehdi.

- Dacă frânați prea tare, domnule, o să ne lovim la cap, îl avertiză Tresca.

Apăsă uşor frâna şi tăindu-şi drum în noapte, se gândi la Ben Hur, conducând un atelaj cu patru sute douăzeci de cai puternici, alergând cât îi ținea sufletul.

Intrară într-un sat şi încetini mult. După o oră, văzu luminile unui oraş la distanță şi atinse din nou frâna.

Când se apropiară, o turmă de siluete cenuşii potopi şoseaua.

- Ce mai e şi asta? întrebă Mehdi.

- Cred că sunt oi, zise Harry, oprind motorul ca să economisească benzina.

Dincolo de animale, un camion de o tonă trăgea un Land Rover aflat la extremitatea cealaltă a latului şoselei. Vehiculul cel mare părea să aibă mari greutăți în a-l trage pe cel mai mic.

Tresca se aplecă peste bancheta din față:

- Vă aduceți aminte de locul ăsta? îi spuse el lui Harry. Aici am întârziat şi când v-am dus în Iordania.

Îşi amintea, un camion omorâse o capră pe şosea şi oprise traficul.

- Nu-mi place asta, îi zise Tresca lui Mehdi. E a doua oară când suntem opriți aici. De două ori nu pot fi doar accidente. Poate vă caută.

Mehdi deschise torpedoul unde se afla arma.

Harry se străduí să vadă în noapte. La marginea porțiunii luminate de faruri, turma începea să se împrăştie; oamenii din mijlocul ei vorbeau. Putu deslușí şase sau şapte siluete. Văzu într-o clipă că unul dintre oameni purta un turban din pânză albă, cu dungi întunecate. Puțin în urma lui era altul, cu o basma strânsă bine pe creştet. Cel cu turbanul părea nervos sau înfricoşat. Se tot uita in urmă, parcă pentru a se asigura că ceilalți îl urmează.

Apoi Harry le văzu şi mâinile.

- O, Doamne! exclamă el.

Tresca spuse ceva în arabă şi Mehdi îşi încleştă mâna pe pistol, dar arabul cu basma aruncase deja spre maşină ceva care lovi parbrizul. Sticla plezni, dar nu se sparse, grenada ricoşă şi apoi evenimentele se derulară foarte rapid.

Harry întinse mâna şi deschise portiera dinspre Mehdi, apoi puse piciorul în şoldul acestuia şi se rostogoli după el pe şosea. Fusese un act de instinct pur. Habar nu avea în ce parte a maşinii căzuse grenada şi l-ar fi putut împinge pe Mehdi chiar peste ea.

Explodă în partea cealaltă, chiar când începu o canonadă teribilă. Toți arabii trăgeau din plin în Duesenberg. Harry îl apucă de mână pe Mehdi şi se îndepărtară de maşină. Ținându-se de mâini, alergau ca nişte copii în întuneric. Mehdi se mişca greu, chiar şi pentru un om voinic. Abia putea să alerge; lui Harry i se părea că aleargă printr-un clei gros. Îi era teamă ca cel de lângă el să nu facă un atac de inimă. Auzea respirația şuierătoare a lui Mehdi pe fundalul împuşcăturilor.

Căzură peste un gard de sârmă şi Harry se tăie la braț. Sârma părea veche şi ruginită. Fusese probabil strânsă de printr-un război şi gândindu-se la tetanos, se zbătu să se elibereze şi se zgârie şi mai tare.

Sârma ghimpată se agățase şi în hainele lui Mehdi şi se strădui să-l descurce şi pe acesta.

- Allah, suflă Mehdi.

Până la urmă, cămaşa i se rupse. În tot timpul acesta, la cincizeci de metri de ei se trăgea în maşină. Rezervorul de benzină se aprinse tocmai când îl eliberase pe Mehdi şi se lipiră amândoi de pământ, în încercarea de a se feri de flacăra orbitoare.

Văzu că Mehdi avea pistolul cu țeavă groasă al lui Tresca. Îi era teamă că va trage, dezvăluindu-le ascunzătoarea, dar când încercă să i-o ia, nu putu descleşta arma din degetele celuilalt.

- Nu-l folosi, spuse, dar cuvintele îi fură acoperite de zgomotul împuşcăturilor.

Îl ciupi pe Mehdi de o cută a mâinii durdulii:

- Nu folosi pistolul.

Acesta îl privi tâmp.

Harry încerca să-şi țină capul jos, în spatele unor pietre aflate de-a lungul gardului. Mai devreme sau mai târziu, se aştepta să fie descoperiți. Când era copil, aflase despre un om al cărui nume era purtat şi de tatăl lui şi ani de zile avusese un coşmar în care se chircea în subsolul apartamentului lor, în timp ce Bruno Hauptmann venea să-l răpească. Acum i se părea că trăieşte visul, uşor modificat.

Dar în loc să vină Hauptmann, se auzi zgomot de camioane şi focurile se întețiră. Îşi ridică fruntea şi reuşi să vadă că arabii nu mai trăgeau în maşina aprinsă, ci dincolo de ea şi ceea ce era mai important, trăgeau şi alții în ei. Harry nu văzu decât două persoane într-un ochi de lumină, dar fură lovite amândouă pe când le privea. Se prăbuşiră, dar cei care trăgeau nu se opriră şi de câte ori erau lovite de gloanțe, trupurile zvâcneau şi păreau să se chircească. Un alt arab se desprinse din marginea umbrei şi veni drept spre ei. Era în panică, alerga cum o făcuseră şi ei, îi auzeau respirația şuierătoare şi apoi geamătul când se prăbuşi peste gardul de sârmă ghimpată, deasupra lor. Îşi băgă capul şi pieptul printre primele două rânduri, aşa cum trecuse şi Harry.

Se uitară la el şi el îi văzu.

Mehdi ridică pistolul în mâinile pufoase, îl lipi de gâtul omului şi trase.

Harry se ridică, ținându-l pe bărbatul cel gras în brațe.

- N-am avut niciodată de gând să-l vând altcuiva, şopti Mehdi. Numai alor mei. Să le înapoiez o parte din moştenire.

Părea să treacă printr-o criză liniştită de isterie:

- Totuşi, nu mă lasă să mă întorc. Nu m-au iertat niciodată.

Egipteanul îşi pierduse fesul.

- Aţi păţit ceva? îi întrebă un soldat în ebraică.

- Kain, clătină Harry din cap. Suntem bine.

Dar ceea ce-l deranja mai târziu - lucrul care-l umplu de ruşine şi de groază - fu că stând acolo, cu Mehdi tremurându-i în braţe şi morţii pe şosea şi obiectul acela care fusese Tresca aşezat încă pe locul fumegând al stăpânului, el tot mai fusese în stare să simtă un regret copleşitor pentru faptul că acum, în toată lumea, nu mai existau decât douăzeci şi nouă de automobile SJ Duesenberg.

26 NOROC ŞI O BINECUVÂNTARE

Fură duşi la o tabără militară şi interogaţi de un maior tânăr cu tenul închis la culoare, care avu răbdarea de a repeta fiecare întrebare până când obţinu o relatare a atacului secundă cu secundă, din punctul lor de vedere.

Numai doi dintre atacatori mai erau în viaţă. Unul dintre ei fusese dus cu elicopterul la Ierusalim, la chirurgie. Fură duşi să-l vadă pe celălalt, în celulă.

- Îl cunoaşteţi?

Era un arab de vreo nouăsprezece ani. Purta pantofi de lucru, pantaloni cafenii din bumbac şi o cămaşă din material plasă, albastră. Nepieptănat, cu cercuri în jurul ochilor şi o vânătaie albăstruie pe falca nerasă.

Amândoi clătinară din cap.

- Erau unsprezece persoane, toţi studenţi egipteni, zise maiorul, privindu-l pe Mehdi. Credeau că pe dumneata te ucid pe bancheta din spate a maşinii.

Mehdi dădu din cap.

- Spun că vinzi un obiect musulman sfânt la necredincioşi.

Băiatul din celulă părea total relaxat, dacă nu-i priveai ochii.

- Nu l-aş vinde niciodată în afara Islamului, spuse Mehdi în arabă.

- Ba da, replică tânărul. Te târguieşti cu ei ca o târfă bolnavă, ne vinzi sufletul. Faci negoţ cu o parte a moscheii din Acra cu porci creştini şi cu ticăloşi evrei care ne iau mereu ceea ce e al nostru. Noi vedem, te-am urmărit.

- Nu le-am vândut lor, aveam alte planuri.

Maiorul dădu din cap:

- Ambii prizonieri aveau informații că negociai să revii în guvernul egiptean.

Băiatul i se adresă din nou lui Mehdi:

- Ştiam că nu vei veni. N-ai rezista nici câteva ore.

- Taci din gură, animalule! Au murit nouă oameni tineri. Şi de ce? Nici unul din voi nu era născut când am plecat eu din Egipt, proştilor!

- Părinții noştri te țin minte bine, zise tânărul.

Şi apoi rămase tăcut.

- Unde era paza? întrebă Harry când ieşiră din corpul închisorii.

- Am ajuns foarte repede.

- Asta nu e securitate. Dacă am fi fost pe bancheta din spate...

Maiorul ridică din umeri:

- Ați avut noroc. Oricine spune că securitatea poate opri gloanțele e un mincinos.

După ce le luă declarațiile, maiorul îi întrebă dacă nu voiau să meargă cu elicopterul la spitalul Hadassah. Mehdi clătină ferm din cap. Un medic militar le dădu la fiecare câte două tablete tranchilizante de cinci miligrame.

- Nu am nevoie, spuse Harry. Doctorul i le puse în palmă:

- Sunt pe gratis.

O maşină a personalului îi duse până la un motel din Dimona. Era aproape două noaptea când ajunseră acolo şi străzile erau pustii. Din fericire, Harry văzu şi o patrulă militară motorizată.

Ajuns în camera lui, începu să tremure. Încercă să se stăpânească, dar era ceva care-i scăpa de sub control. Luă una din tablete şi începu să se dezbrace. Apoi o luă şi pe cealaltă şi se întinse pe pat, aşteptând să-şi facă efectul.

Dimineața, comandară amândoi câte un mic dejun consistent şi mâncară cu vinovăție.

- Trebuie să mă adresez autorităților să-mi dea trupul, spuse Mehdi. Bietul Tresca! I-am telefonat lui Bardyl.

- Erau rude?

- Mai mult, prieteni.

- S-a schimbat totul pentru dumneata, nu-i aşa?

- Nu mă vor lăsa niciodată să mă întorc. E bine. Cu slujba pe care mi-ar fi oferit-o guvernul, aş fi fost puțin mai mult decât un funcționar public. Aş fi obosit, fără îndoială, oftă el, abandonând ouăle.

- Ironia este că au încercat să te omoare deoarece credeau că vrei să-mi vinzi mie diamantul Kaaba, zise Harry şi dumneata nici nu eşti proprietarul pietrei respective. Mehdi se strâmbă.

- E adevărat.

- Nu vreau să te insult, prietene, dar...

- Ascultă-mă, Kaaba are un defect! Unul serios. Trebuie să ai o metodă de a verifica asta.

Egipteanul îl privi cu ochii îngustați:

- În Moscheea din Acra sunt descrieri amănunțite. Poate că e şi una a diamantului care a împodobit cândva Maksura. Dar să ne înțelegem... dacă o astfel de descriere nu pomeneşte de un defect, atunci acesta nu există.

- Poți să pui pe cineva să facă rost de ea?

- Totul e posibil pentru un drept-credincios, zise Mehdi ridicând din umeri.

Egipteanul lucra foarte repede. Îi telefonă lui Harry chiar înainte de ora zece seara şi se întâlniră în sala de mese.

- Ai verificat descrierile?

- E aşa cum spui, recunoscu Mehdi încet.

Harry se simți uşor amețit.

- Kaaba are un defect mare. Diamantul aflat în posesia mea nu este piatra luată de cruciați din moscheea din Acra.

- Atunci poți s-o vinzi?

- Nu mai am nici o reținere de natură religioasă. Nu e o relicvă. Dacă ne înțelegem, ți-o pot vinde.

Harry avu grijă să nu răsufle uşurat:

- Aşa cum spui, nu este o relicvă. Nu pot plăti pentru ea decât atât cât valorează ca piatră prețioasă.

- Valorează foarte mult şi o ştim amândoi.

- Nu e de calitate atât de bună, dar dimensiunile o salvează.

Mehdi aşteptă.

- Un milion o sută.

Egipteanul dădu din cap:

- Îți doresc cel mai mare noroc cu acest diamant, domnule Hopeman, spuse el, întinzându-i mâna.

Harry i-o strânse tare:

- *Mazel un brocha,* paşă Bardissi.

Ori de câte ori cumpăra un diamant, se gândea la Maimonide, vulnerabil în călătorii din cauză că trebuia să poarte cu el atâta aur. Tehnologia uşurase această povară. A doua zi dimineața, la banca Chase Manhattan, un specialist apăsă pe butoanele necesare la rugărrintea lui Saul Netscher. Introduse în computer numerele scrisorii de credit întocmite de Netscher, adăugă un mesaj codificat şi numărul de identificare al contului lui Mehdi de la Credit Suisse din Zürich, iar banii fură transferați electronic de la New York în contul elvețian. Harry scrise la Dimona un act de vânzare-cumpărare, pe care îl semnă împreună cu Mehdi.

Era simplu şi clar. Dar tot mai avea de împărtăşit soarta lui Maimonide până ajungea acasă cu diamantul cumpărat. Când intră în hotelul din Ierusalim, era aproape ora prânzului

Văzu biletul aproape imediat. Fusese practică, îl lipise de uşa de la baie.

Dragă Harry,

Iartă-mă că am aşteptat să te întorci cu spatele ca să-ţi spun. De mai multă vreme ştiam că n-o să meargă, dar sunt de o laşitate teribilă când e vorba de scene.

Am fost foarte tentată să încerc, pentru că eşti un om adorabil, dar s-ar fi terminat într-un an. Prefer amintirea.

Dacă ai simţit ce am simţit şi eu, nu încerca să mă cauţi. Îţi doresc ani mulţi plini de alte bucurii.

T.

Se aşeză şi formă numărul ei, dar nu răspunse nimeni. De la muzeu îi spuseră că doamna Strauss îşi prelungise concediul. Nu ştiau unde era.

Avea idee cam unde putea s-o găsească. Închise telefonul şi stătu douăzeci de minute să se calmeze.

Îşi revizui în minte tot ce avea de făcut, foarte metodic. Duse Fordul englezesc la agenţia de închiriere şi achită nota. Îşi împachetă lenjeria şi o expedie, oprindu-se la agenţia aeriană din hol pentru a cumpăra două bilete pentru zborul ce părăsea aeroportul Ben Gurion după-amiaza târziu. Nu mai era prea mult timp, dar îşi făcu repede bagajele şi achită şi hotelul.

Apoi se urcă într-un taxi şi-i spuse şoferului să-l ducă la Rosh Ha'ayin.

Fetiţa stătea în praful drumului exact aşa cum o găsiseră şi prima oară. Harry îi ceru şoferului să oprească.

Merse la copilă şi îngenunche lângă ea:

- *Shalom,* Habiba, mă mai ţii minte?

Ea îl privi neştiutoare.

- Mătuşa Tamar e aici?

Fetiţa întinse mâna spre casa bunicii ei.

Ajunse acolo, bătu la uşa de sticlă şi cei doi oameni dinăuntru îl priviră.

- Intră dacă doreşti, zise *ya umma*.

Stătea în picioare, sprijinită de perete. *Ya abba* stătea la masă şi bea arak.

- Vreau să vorbesc cu Tamar, spuse Harry.

Nu-i răspunse nimeni. Dincolo de uşa închisă a celeilalte camere chicoti cineva. O auzi pe Tamar spunând ceva scurt şi apăsat şi chicotitul încetă.

Ya abba clătină din cap:

- Ea nu doreşte, spuse el în engleză.

- Ce dracu, se enervă Harry, vreau să-mi spună ea asta.

- Nu înțeleg trei lucruri, zise *ya abba*, de data aceasta în ebraică. Şi nu ştiu nimic despre alte patru: drumul unui vultur în aer, drumul şarpelui pe o piatră, drumul unei corăbii pe mare şi drumul unui bărbat cu o femeie.

Îşi termină băutura şi-şi turnă arak dintr-o sticlă şi apă dintr-o carafă. Priviră cu totii lichidele incolore amestecându-se în pahar şi compoziția devenind lăptoasă.

Harry se duse şi bătu la uşa închisă:

- Tamar.

Linişte.

- Ascultă, spuse el, cel puțin putem să vorbim despre asta.

Ea nu răspunse.

- Trebuie să plec din țară în după-amiaza asta şi am un bilet de avion pentru tine.

Aşteptă.

- Iisuse, vorbeşte cu mine. Aşa te porți ori de câte ori eşti la ciclu?

Auzi un scaun scârțâind, apoi îl lovi ceva. Se întoarse şi *ya abba* era pe cale să-l pocnească din nou.

- Hei!

Bătrânul era puternic. Harry spera că nu-i fracturase maxilarul. Dar era beat şi-l ținu la respect cu uşurință.

- Luați-l de aici, spuse el.

Ya umma începu să jelească în felul doliului arab.

- Luați-l de pe mine.

Şoferul de taxi claxonă afară, în timp ce *ya abba* era dus înapoi la scaun.

- Fir'ar să fie, nu înțelegi? Te iubesc! strigă Harry prin uşa închisă.

Aceasta se deschise. Sora lui Tamar se strecură afară pe cât de repede îi îngăduia pântecul rotund. Chipul lui Yaffa era însufleţit de plăcere. Îi dădu un bilet şi el îl deschise, apoi oftă.

Harry n-o să-mi facă rău niciodată.

O văzu pe Yaffa privindu-l cu o simpatie interesată care-l tulbură mai mult decât durerea din obraz.

- *Shalom,* murmură *ya umma* după el când ieşea pe uşă.

Trei femei iemenite stăteau cu capetele apropiate şi murmurară când trecu pe lângă ele, urmărindu-l cu ochii. Copila stătea tot în praf. Avea din nou o muscă pe obraz. O goni, apoi se urcă în taxi şi-i ceru şoferului să-l ducă la aeroport.

27 DEFECTUL

Era ca şi cum, fără să ştie, ar fi avut membrane pe ochi şi pe urechi până atunci şi acum îi căzuseră, aşa că vedea şi auzea America bine pentru prima oară, vedea în Westchester câmpiile şi pădurile din jurul casei, fluieratul mierlelor, bocănitul cocoşilor sălbatici, sunetul îndepărtat al unui ferăstrău, înălţimea şi forma clădirilor din Manhattan, zgomotul traficului din afara magazinului, mult mai sălbatic decât cel din Ierusalim, dar aproape reconfortant, pentru că era o piesă din jocul lui.

Carnea i se făcu purpurie-violetă acolo unde-l lovise *ya abba* şi-şi masa atent vânătaia cu cremă.

Della se uită la ea când se întâlniră să ia masa, dar nu puse nici o întrebare:

- Am cunoscut pe cineva, Harry.

- Este... ceva serios, Della?

Se simţea de parcă ar fi spionat.

- Vrem să ne căsătorim, spuse ea palidă.

- Mă bucur pentru tine.

Era, dar nu o spusese cum trebuie. Ce ciudat; nu fusese izbit de veste aproape deloc.

Luară masa toţi trei săptămâna următoare, civilizaţi şi foarte stânjeniţi. Numele omului era Walter Lieberman. Era analist al securităţii tranzacţiilor de pe Wall Street. Divorţat. Avea un venit bun şi părul rar. Pe chip avea în mod obişnuit o expresie neliniştită şi vorbea blând şi egal. În alte condiţii, poate că lui Harry i-ar fi plăcut de el.

Era simplu. Ea va depune acțiune şi Harry n-o va contesta.

- Mi-ar plăcea să păstrez casa, spuse el.

Şi ei îi plăcea locul, dar cedă în favoarea lui şi făcu mare caz de tactul lui Walter, care urma să lipsească intenționat de la bar mitzvah.

Ceremonia bar mitzvahului le luă în stăpânire viața. Della făcuse totul; rezervase loc la sinagogă, angajase pe cineva să facă mâncare, alesese meniul. Totul era gata, doar Jeffrey Martin Hopeman se mai împotmolea la pasajele religioase care trebuiau memorate. Harry îşi dădu seama cu vinovăție că în timp ce el era plecat după zei străini, fiul lui avusese nevoie de tată. Începură să lucreze împreună la pasaje. Era o predică specială, care se ținea numai când sabatul cădea în timpul Sukkot-ului, festivalul recoltei. Pasajele descriau războiul cu Gog şi Magog şi lui Jeff i se părea că până şi traducerea englezească e de neînțeles.

- Cine a fost Gog?

- Conducătorul unei armate duşmane care a invadat Israelul dinspre nord, îi spuse Harry.

- Şi Magog?

- Magog era țara din care venea Gog. S-ar putea să nici nu fi fost o țară reală. Poate că reprezintă doar țara duşmanilor Israelului.

- Nu se ştie nici măcar despre ce e vorba în capitolul meu?

- Multe înțelesuri s-au pierdut de-a lungul secolelor, sunt misterioase, zise Harry. E un text vechi. E chiar amuzant, nu-i aşa? Să spui o poveste care s-a întâmplat atât de demult.

Jeff mormăi.

Dar îi plăcură bonetele pe care le cumpărase Harry din Mea She'arim şi-şi alese una albastră brodată cu flori pastelate.

- I-ai cumpărat un *tallit*? întrebă Della.

- Nu m-am gândit la şalul de rugăciune, recunoscu el. Ea oftă:

- Trebuie să-i iei unul.

Aşa că se duse la un magazin evreiesc de pe strada de est şi-i cumpără fiului lui un şal de rugăciune fabricat în Israel.

Era limpede ce-şi dorea Jeff ca dar de bar mitzvah. Harry găsea peste tot pagini rupte din reviste, cu reclame şi preţuri, lăsate special ca să le descopere el.

- N-o să-ţi iau o puşcă de vânătoare, îi spuse el lui Jeff.

- De ce nu? Dacă nu rărim cerbii, o să moară iarna de foame.

- Se întorc şi prădătorii şi fac o treabă mai bună decât noi cu răritul.

- Dar mulţi oameni buni vânează.

- Unii dintre ei au nevoie de carne. Cu asta sunt de acord. Dacă vrei să vânezi pentru plăcerea sportivă, aşteaptă până când n-o să mai fiu răspunzător de acţiunile tale.

Îi cumpărară o maşină de scris portabilă. După ce se mai gândi, Harry îi cumpără şi o undiţă minunată de bambus, lungă de şapte picioare, dar nu era sigur că asta va satisface visul unui băiat care dorea să fie vânător de cerbi.

Începu să dea atenţie unor ştiri din ziare pe care altădată nici nu le-ar fi observat. Bande neonaziste puneau bombe şi mitraliau sinagogi şi magazine evreieşti în Argentina şi răpiseră două familii de evrei, cerând răscumpărare. Tineri antisemiţi din Bavaria se antrenau în formaţii paramilitare. Guvernul sovietic trimitea mai mulţi dizidenţi sovietici în azilele de nebuni. Un profesor din Wisconsin scrisese o carte în care numea holocaustul un mare truc evreiesc.

Preşedintele condamnă Israelul pentru că se stabilise în teritoriile ocupate şi se alătură ruşilor, cerând crearea unui stat palestinian. A doua zi după ce fu rostită declaraţia comună, Harry se duse la seif şi luă borcanul de vaselină în care erau ascunse cele şase mici diamante galbene. Puse borcanul tot acolo unde-l păstra şi tatăl lui. Era un birou diferit, dar ca şi Alfred Hopeman, folosea cel de-al doilea

sertar din dreapta pentru timbre, agrafe de prins hârtia, gume de şters şi mici fantezii galbene care-ţi puteau salva viaţa dacă trebuia să pleci pe neaşteptate.

Lenjeria îi sosi de la Ierusalim abia după cinci săptămâni. O despachetă şi scoase diamantul galben de lângă un ciorap mirositor şi o pereche de chiloţi şi a doua zi se duse la brokerul lui de la vamă şi completă formularul guvernului S.U.A. nr. 3509, notificare de intrare formală şi-l duse apoi la biroul unui ofiţer de vamă pe nume McCue de la World Trade Center.

Când îl văzu, McCue clătină din cap:

- Tot mai faceţi contrabandă, domnule Hopeman?

Făcuse acelaşi lucru de mai multe ori. Deşi încălca tehnic legea, vameşii înţelegeau că o făcea din motive de securitate şi Harry venea întotdeauna să plătească taxa de import, patru la sută din valoarea pieselor achiziţionate dacă aveau sub o jumătate de carat şi cinci la sută din preţul pietrelor preţioase mai mari.

Se întâlni imediat cu Saul Netscher şi acesta examină diamantul încruntat:

- Ha, e atât de mare. Eşti sigur că nu e diamantul Inchiziţiei?

Harry dădu din cap.

- Atunci unde dracu e ăla?

- Nu ştiu.

- Ce le spun oamenilor care au strâns banii?

- Adevărul. Pot să le returnez banii acum sau dacă vor, pot să aştepte până vând diamantul. Dacă fac aşa, îmi scad cheltuielile şi împart profiturile cu ei, spuse el posac.

Plouă patru zile la rând, o burniţă stăruitoare de toamnă. O masă de aer rece veni dinspre Canada şi când apăru din nou soarele, păru că se întoarce vara. Ceea ce fusese verde începuse să se îngălbenească. Simţi deodată dorinţa de a vedea un cerb. Livada era aşternută cu mere căzute, aşa cum

le plăcea căprioarelor cu coada albă. Se vedeau urme peste tot şi excremente, semn că mâncau bine, dar în dimineaţa aceea, când alergă pe poteca de la râu, nu văzu decât păsări şi veveriţe; cerbii erau ca poliţiştii, nu veneau niciodată când aveai nevoie de ei.

Fiul lui îl găsi stând lângă mal, cu spatele rezemat de un copac. Lucrurile stăteau bine pentru băiat, Harry şi Della împărţiseră între ei porţia de explicaţii dificile. Jeff înţelegea destul de bine ce se întâmpla cu familia lor şi ce anume nu avea să se schimbe.

Se aşeză lângă el. Fagii erau cafenii, mestecenii şi plopii, galbeni. Stejarii şi arţarii împroşcau cu roşu şi portocaliu şi un frasin alb se înroşise de bobiţe de sumac, rătăcite prin frunzele lui ca nişte torţe. Toate culorile se reflectau în apa mişcătoare.

- M-am gândit la ce-aş face dacă ar încerca să ne ia vre-odată locul ăsta pentru că suntem evrei, zise el.

Jeff păru nedumerit:

- Cine ar face aşa ceva?

- Cred că nimeni, aruncă Harry o piatră în apă. Dar s-a întâmplat în alte locuri, de mai multe ori. În Israel am învăţat ceva. Dacă s-ar întâmpla aici, ţi-aş cumpăra puşca şi aş lua-o şi pe a mea.

- ...n-aş vrea s-o folosesc pentru oameni.

- Pentru asta sunt puştile, îi spuse tatăl încet. Omoară animale şi omoară oameni.

Era greu să-şi dea seama ce simţea fiul lui, dar îi urmărea faţa.

- Vrei să spui că nu i-ai lăsa să ne facă ce le place, aşa cum au făcut în Europa?

Harry dădu din cap.

Jeff îşi încovoie umerii:

- Ar fi mai bine să luptăm. Nu mi-ar plăcea, dar... aş vrea să fiu lângă tine.

Atinse braţul lui Harry:

- Aş vrea asta, tată.

- Ştiu.

Când reveniră spre casă, se hotărâse să ia cele şase diamante mici din ascunzătoare şi să le vândă. Bărbații gata să moară pentru bucata lor de pământ nu au nevoie de un plan de scăpare.

În seara aceea, acoperi masa de lucru cu un prosop şi scoase borcanul din sertarul biroului.

Cele şase pietre erau mici şi culoarea le făcea greu de detectat în pasta galbenă, aşa că trebui să pipăie mult cu degetele, o treabă murdară. Imitația imensă era chiar deasupra, ca un paznic, o luă dintr-odată şi săpă în jurul ei până când, unul câte unul, scoase toate diamantele.

Erau foarte frumoase. S-ar fi vândut bine ca inele de logodnă.

Ştergându-le, observă că strălucirea le fusese întunecată de urme de petrol. Nu avea decât câțiva cărbuni în casă, dar fărâmiță din ei într-un bol şi pelicula fu îndepărtată foarte bine. Tocmai le usca în momentul când ochii îi rămaseră ațintiți asupra imitației de diamant.

Partea de jos era suflată cu aur şi pătată cu grăsime, dar văzu imediat ceea ce n-ar fi observat niciodată la doisprezece ani.

Nu era o imitație.

Se aplecă deasupra lui, fredonând uşor, temându-se să-l apuce.

Cu greu izbuti să se stăpânească şi să şteargă vaselina de pe suprafața pietrei.

Fusese tăiată într-o formă de brioletă încântătoare. Fațetarea era foarte similară cu cea a pietrei lui Mehdi. Dar diamantul acesta fusese tăiat mai devreme decât cel al lui Mehdi, într-o perioadă când nu se cunoşteau atâtea tehnici sofisticate.

Două treimi din partea de jos a gemei erau acoperite de suflul de aur şi-l curăţă tremurând, deschizând o fereastră, apoi spălă diamantul în baie, împrăştiind pe jos substanţa de şlefuit.

Aprinse lampa electrică de la piciorul microscopului şi aşeză diamantul deasupra. Lupa aparatului se umplu de structura internă a pietrei.

Avea o culoare superbă; aurie, dar mai caldă decât a aurului.

Lumina intensă a soarelui se strângea în corpul lui.

Foc minunat.

Puritate.

Sfârşindu-se brusc într-o porţiune lăptoasă şi o pată brutală, întunecată, aproape de vârf.

Ştia ce era diamantul înainte de a vedea defectul:

- *Asta* încercai să-mi spui! i se adresă el tatălui dispărut.

Se aşeză în faţa lui.

Îl atinse.

Prin degetele lui se reluă legătura cu amintirea şi promisiunea Templului din Ierusalim.

Cu îndelungata tăcere a tainiţei din Valea lui Achor.

Cu Sfânta *Maskura* din moscheea din Acra.

Cu păcatul sângeros al Inchiziţiei spaniole.

Cu Majestatea Sacră a papalităţii.

Toate acestea fuseseră suspendate de-a lungul celei mai mari părţi din viaţa tatălui lui într-un borcan cu o unsoare chimică.

După un timp, deveni conştient că emitea sunete, zgomote ciudate.

La etajul superior se deschise uşa soţilor Lawrenson.

- Dacă-ţi spun că el e! Probabil îi e rău, o auzi pe menajeră spunându-i soţului ei.

Paşii lui Sid Lawrenson se auziră coborând scările. În ciuda orei târzii, Harry puse mâna pe telefon.

- Piatra lui Mehdi e cea care a fost furată de la Muzeul Vaticanului, îi spuse el lui Saul.

- ...ce dracu, hotărăşte-te odată! Spuneai că nu e Diamantul Inchiziției!

- Nu este. Sunt două diamante diferite. Pe al doilea vreau să-l returnez Romei. Oamenii dumitale cu bani ar dori să-l doneze înapoi Vaticanului? Nu mai țin cont de banii mei de cheltuială.

Netscher era ultragiat:

- Ce tot spui? Au fost de acord să cumpere ceva important pentru istoria evreilor. O să-mi spună să găsesc un grup de catolici bogați, care să-l cumpere.

- Ascultă-mă, Saul, vor primi mai mult decât dau, începu Harry, explicându-i apoi totul din fir a păr.

- Sunt paisprezece donatori, zise Saul în cele din urmă, uluit. Cu doisprezece dintre ei ar trebui să discut mult, dar în cele din urmă i-aş convinge. Dar doi dintre ei nu l-ar dona Bisericii Catolice în nicio circumstanță.

- Atunci contribui eu cu două părți, zise Harry.

- Asta înseamnă foarte mulți bani. Ce-ți pasă dacă pun sau nu la loc diamantul în mitra Papei?

- Până la urmă, e un obiect de furat. Este... o obligație de familie.

Îl ura pe Peter Harrington pentru că-i evaluase conştiința atât de precis.

- Spune-le că li se va mulțumi într-o ceremonie specială. Poți să-i convingi, Saul, adăugă Harry blând.

Netscher oftă.

Monseniorul Peter Harrington îl întâmpină la Roma şi merseră direct la Sfântul Scaun.

Harry îi telegrafiase şi cardinalului Pesenti, spunându-i doar că un grup de filantropi cumpărase diamantul galben furat şi acum îl returna Muzeului din Vatican.

Cardinalul le ieşi în întâmpinare:

- *Molte grazie*, murmură el. Ce gest generos şi amabil!

Şi îi conduse în biroul lui. Se aşezară la masă şi Harry scoase din servietă diamantul, iar cardinalul îl luă în mână, privindu-l aproape neîncrezător:

- Mulţumesc lui Dumnezeu că te-a trimis să pui la loc Ochiul lui Alexandru în mitra lui Grigorie, domnule Hopeman.

- Acesta nu este Ochiul lui Alexandru, Eminența ta.

Cardinalul era nedumerit:

- Telegrama spunea că ne returnezi diamantul furat.

- Aceasta este piatra pe care am cumpărat-o în Israel - diamantul pe care hoții de bijuterii l-au smuls din mitra aflată la muzeul dumneavoastră. Dar nu este diamantul tăiat de Julius Vidal, strămoşul meu şi donat apoi bisericii.

- Nu înțeleg.

- Diamantul pe care-l ții în mână a substituit originalul, Eminența ta. Cu mult înainte de furtul din zilele noastre.

Amândoi îl priveau neîncrezători.

Peter Harrington clătină din cap:

- Avem descrieri excelente; mi-e greu să cred că s-ar fi putut face o asemenea substituție.

- Diamantul a fost trimis în afara Vaticanului numai de două ori, spuse Harry. Una dintre ocazii a fost aceea în care tatăl meu a reparat mitra la Berlin, remontând piatra. Registrele dumneavoastră vor confirma că diamantul pe care l-a returnat firmei Sidney Luzzatti & fiii din Neapole era acesta, cel care-i fusese trimis. Pe atunci, el ştia că acesta nu era cu adevărat Diamantul Inchiziției, pentru că-l avea pe acela în seiful lui. Dar a descris în jurnal gema fără defect ca fiind Diamantul Inchiziției, jucându-şi rolul lui într-o şaradă veche de 350 de ani. Substituția nu putea fi făcută decât în cealaltă ocazie, pe la 1590, de către alt strămoş al meu, Isaac Vitallo din Veneția, bijutierul care a montat diamantul când a fost confecționată mitra.

Şi le spuse ce descoperise în atelierul lui în urmă cu două seri:

- Poate că Vitallo era un hoț de rând; poate că a simțit că are un motiv suficient pentru a face ceea ce a făcut. Nu ştiu decât că, de atunci înainte, familia mea a păstrat acest secret şi diamantul.

- A trecut mult timp, spuse Peter Harrington.

Harry dădu din cap:

- Au fost perioade teribile pentru evrei. Poate că mica lor răzbunare le aducea o oarecare satisfacție.

- De ce nu ți-a spus tatăl dumitale despre asta?

- A aşteptat prea mult. Cred că pentru el secretul era stânjenitor, un anacronism, ridică Harry din umeri. Răzbunarea este un anacronism. E timpul să-l scoatem din ascunzătoare.

Cardinalul Pesenti era fascinat:

- Piatra aceasta este extrem de valoroasă, spuse el, ridicând-o în mână. Asta înseamnă că diamantul pe care l-a substituit Vitallo cu asta - Ochiul lui Alexandru - valorează mult mai mult?

- E practic neprețuit.

- Intenționați să-l returnați Bisericii, conchise cardinalul imediat.

- Nu, Eminența Ta.

Se priviră în ochi. În atmosferă se produse o schimbare subtilă.

- A fost furat de la Maica Biserică. Ai hotărât să ne dai înapoi piatra aceasta mai puțin valoroasă. Dar de drept, Ochiul lui Alexandru este al nostru, nu-i aşa?

- Noi îl numim Diamantul Inchiziției. Înainte de a fi al Bisericii, a aparținut unui om care a fost ars de viu pentru că era evreu.

Peter Harrington îşi drese vocea în tăcerea care urmă:

- Nu ai nici un drept, Harry! exclamă el răguşit.

- Am toate drepturile. Dacă lucrul acesta nu se poate face cu Ierusalimul, în schimb diamantul poate fi proprietatea mai multor persoane. Am luat măsuri pentru a fi donat muzeului din Israel, muzeului de aici, din Vatican şi muzeului iordanian din Arrman. Va fi expus la fiecare muzeu prin rotație perrnanentă, timp de câte cinci ani la fiecare.

Gura cardinalului semăna cu o tăietură, maxilarul îi era rigid. Dar privindu-l cum se străduieşte să-şi controleze emoțiile, Harry văzu uimit că ceea ce inundase ochii prelatului nu era mânia.

Bernardino Cardinal Pesenti dădu din cap:

- Era timpul, încuviință el şi-i întinse mâna lui Harry:

A sosit timpul să ne vindecăm vechile răni, domnule Hopeman.

Îi telefonă lui David Leslau şi petrecu mult timp răspunzând pe bani grei la întrebările lui încântate.

Până la urmă, David începu să râdă:

- Mai spune-mi o dată. Unde l-ai găsit? Într-un borcan de... ce? Doamne, uite aici greşesc eu. Nu sap niciodată în Cincinnati, în spatele blocului.

Nu ştia de ce, dar nu prea-i plăcu hazul pe care-l făcea David.

- Cum merg săpăturile? reuşi să-l întrebe în cele din urmă.

- Promițător, găsim tot felul de semne. Dar încă nu suntem răsplătiți.

- Ce fel de semne?

- Îți scriu. Raportul complet.

Încercă să reintre într-o rutină de lucru. Poveştile din presă despre furturile din muzee atrăgeau după sine alte furturi, aşa că muzeele care primeau diamantul doriră să facă publicitate achiziției cu foarte mare grijă, în cercul lor şi Harry fu de acord. Publicitatea nu strică în afaceri, dar nici un om al diamantelor nu vrea să-şi vadă chipul în ziare, ca un afiş pus pentru tâlhari.

Începu să petreacă mai mult timp decât era necesar pe strada Patruzeci şi şapte, atras de începuturile carierei. Chiar şi atunci când atelierele şi magazinele erau închise şi rămâneau doar negustorii mărunți, se aşeza şi el la masa lor în prăvăliile de delicatese, le evalua pietrele atunci când i-o cereau, asculta şi spunea poveşti despre diamante. Cunoscu oameni pe care nu-i băgase în seamă. I se părea că toți sunt

israeliți; pe stradă se vorbea mai multă ebraică decât oriunde.

Știa ce trebuia să se forțeze să facă. Cunoscu o femeie frumoasă la Asociația Diamantelor. Mirosea frumos a săpun și doar a o boare de altceva și o invită la masă de două ori. Când o rugă să meargă undeva cu el câteva zile, ea fu de acord îndată. Merseră cu mașina în Pennsylvania, la un han de lângă niște ferme Amish care arătau ca și cum ar fi pozat pentru ilustrate. Ea își dădea licența în drept la Fordham și dorea să se transfere în Asociație, din compartimentul de cercetare în cel juridic. Îi spuse cu franchețe că i-ar fi considerat ajutorul bine-venit.

Vorbi foarte mult despre un loc în industria acțiunilor de prejudiciu. Trupul ei slab era sexi, dar pielea îi era palidă și la fel îi era și personalitatea.

Pe drumul către casă, opri la Newark pentru masă și văzu un număr din *New York Times* al cărui colț din stânga al primei pagini era ocupat de știrea că, în urmă cu câteva ore, David Leslau de la Hebrew Union College descoperise unul dintre heruvimii Templului lui Solomon.

Silueta nu era idilică. Era mică, abia de vreo cincizeci de centimetri înălțime, o ființă combinată între om și fiară, cu față de bărbat, trup de leu și aripi de vultur lăsate în Jos. Acestea acoperiseră cândva - de necrezut! - chivotul Legii!

Fusese sculptat dintr-un fel de lemn pe care încă nu-l identificaseră, pentru că se sfărâma la atingere. Peste lemn era un înveliș de aur bătut. Ziarul cita un specialist care observase că aurul respectiv conținea patru la sută argint, acesta fiind o impuritate naturală și se mai adăugase aramă, în proporție de zece la sută, pentru soliditate. Aliajul de aur era destul de pur, astfel încât nu se produsese aproape deloc oxidarea; totuși, suprafața era acoperită cu o peliculă cafenie, probabil de la o substanță chimică.

Harry ar fi vrut să alerge la cel mai apropiat avion. Dar nu făcu decât să-i trimită lui Leslau o telegramă de două cuvinte: *Yasher koach*. Bravo. Apoi se scufundă din nou în relatările din ziare.

Heruvimul fusese ştirbit de sapa unui lucrător, dar o veche tăietură zimțată din partea de jos dovedea că fusese cândva ataşat de ceva - capacul chivotului. În primele relatări din presă nu se menționa nimic despre Sulul de Aramă sau despre altcineva care ar fi lucrat la proiect, dar în după-amiaza aceea, Harry începu să primească telefoane de la reporteri şi scriitori. Îi trimise pe toți la Hebrew Union College. După câteva zile, apărură mai multe detalii, inclusiv o descriere a manuscrisului. Era evident că David îi pomenise numele cu generozitate, dar ziarele scriau despre el ca despre un „negustor de diamante şi un cercetător dilletant". În *Newsweek* fu caracterizat drept un criptolog amator.

U.S. News & World Report scria că profesorul Leslau îi datora ajutor pentru localizarea tainiței lui Tamar Strauss-Kagan, soția directorului general al Ministerului de Interne.

Se măritase.

Încercă să nu se gândească la ea, dar în subconştient, nu putea renunța. Cu câteva luni înainte i s-ar fi părut imposibil să trăiască o asemenea durere.

AI 138 BZ LB NY ŞTIRILE DIN ZIARE INFECTE NU DILETANT VIRGULĂ TU STOP ATÂT DE MULT DE LUCRU EXCLAMARE VINO SĂ MĂ AJUȚI

LESLAU

Dragă David,

Sunt mândru că l-ai găsit pe gardianul de aur. Chiar era îngropat în argilă la douăzeci şi trei de cubiți? E un detaliu pe care presa nu-l menționează.

Nu mai trebuie să-ți spun câte probleme se ivesc în continuare. Mă îndoiesc că există o cheie unică la Manuscrisul de Aramă.

Fiecare tainiță va trebui abordată ca un puzzle separat. Am citit că ți-ai descoperit heruvimul cu fața către nord. Fără îndoială, celălalt zace îngropat cu fața către sud şi arca e ascunsă undeva între cele două tainițe. Dar cel de-al doilea heruvim poate fi departe de Ein Gedi - poate la Muntele Hermon. Asta ți-ar reduce cercetarea cam la toată țara.

Şacalii vor încerca să muşte din autenticitatea heruvimului; un „expert" afirmă deja că statueta e babiloniană. Trebuie să te apuci să-ți scrii lucrările pentru societățile academice.

Realitatea e că vei avea nevoie de o echipă din cei mai buni specialişti. De calibru mare. Şi adevărul e ăsta: ca învățat, sunt un diletant care şi-a făcut cea mai importantă descoperire în sertarul biroului propriu. Ca negustor, sunt un profesionist (Diamant de vrei, de la Hopeman iei), ceea ce Dylan Thomas numea „un comerciant călător sângeros", cu atâta dispreț. Nu vorbim rău de morți, dar era un prost teribil de talentat. Lumea are nevoie de negustori cum are şi de poeți.

Pentru o clipă, când ți-am primit telegrama atât de prietenoasă, m-am gândit să lucrez pentru tine la vară. Dar cineva trebuie să aibă grijă şi de magazin şi la vară îmi voi învăța fiul să şlefuiască diamante.

Abia aştept să vă revăd când vă întoarceți la New York.

Până atunci, transmite-i lui Rakhel complimente de la prietenul tău,

HARRY

Îl supăra faptul că nu putea să uite. Într-un magazin de fructe de pe bulevardul Madison văzu mere lunguiețe, parcă desenate de Modigliani, cu pielița de un galben cu îmbujorări uşoare, exact ca desenul acela de pe magazia fermierului druz din Majdal Shams.

Vânzătoarea nu-i putu spune decât că sunt turceşti, dar la depozit cunoşteau sortimentul.

Kandil Sinap. Îi plăcea până şi numele. Sună la Cornell şi un pomicultor îi spuse că se găseau cu greu în statul

New York, dar putea cumpăra un lot de arbori de la serele din Michigan. Harry comandă trei pomi care aveau să-i fie plantați în livadă în primăvara viitoare.

Într-o dimineață, mergând pe bulevardul Park, o văzu pe Tamar.

Guvernele îşi trimiteau oficialii peste hotare tot timpul şi ei puteau să-şi ia şi nevestele cu ei.

Se repezi în îmbulzeală, strecurându-se pe lângă oameni. O văzu din nou, da, era Tamar. Până la moarte ar fi recunoscut mersul acela. *Statura ta aceasta e asemenea unui palmier şi cât de frumoşi sunt paşii tăi în sandale, o, fiică de prinț!*

Ea se opri să privească rochiile dintr-o vitrină şi el o ajunse din spate, o atinse pe braț şi-i rosti numele şi o față brună pe care n-o mai văzuse niciodată îl privi un moment, apoi femeia se îndepărtă.

Se aşezară în primul rând al sinagogii. Della pregătise câteva surprize. Îi dăduse voie lui Jeff să-i numească pe oamenii care urmau să aibă funcții de onoare şi Saul Netscher fu chemat la altar să recite binecuvântarea patriarhului în locul bunicilor lui morți. Când fu chemat şi el, lui Harry îi făcu plăcere. Emoțiile începură cu rolul fiului, dar Jeff recită războiul dintre Gog şi Magog corect şi de bună credință, de parcă asta ar fi făcut de-o viață. Pe la mijlocul povestirii, mâna lui Harry o găsi pe a Dellei. Doar Walter Lieberman nu era acolo. Se ținură strâns de mâini chiar şi când rabinul le ceru să se ridice în picioare şi să repete rugăciunea: *Binecuvântat eşti Tu, Doamne, Împărat al universului, care ne ții în viață şi ne sprijini şi ne-ai adus în această zi fericită.*

A doua zi dimineața, Jeff îl trezi devreme şi luând undița cea nouă, porniră la râu. Se cățărară pe pietre şi Jeff legă o plută roşu cu alb. Avea vântul în spate şi a doua oară aruncă la o distanță bună. Pe apă era ceață. Un animal mic - o vulpe? - alerga pe malul îndepărtat; Harry nu ştia dacă o văzuse şi Jeff.

- Bang, îl sperie fiul lui, râzând încetişor.

- A fost o zi mare ieri, se exprimă el.

- Hmm, făcu Jeff, întinzând undița. Ştii ce nu înțeleg? De ce tu ai fost chemat al doilea la altar?

- Aparțin tribului leviților.

- Trib? Ca la indieni?

- Exact ca la indieni.

Apoi Harry îi explică faptul ca cele trei triburi inițiale se reduseseră la trei:

- Kahanii, descendenții preoților, sunt chemați primii. Apoi leviții, ai căror înaintaşi au fost oficiali ai Templului, poeți şi muzicieni. Şi apoi israeliții, din toate celelalte triburi care au fuzionat.

Jeff aruncă din nou:

- De unde ştii că eşti levit?

- Mi-a spus tata şi el ştia de la tatăl lui.

- Hei!

Fiul lui prinse un peşte, îl pierdu imediat şi apoi mai aruncă o dată, foarte repede. De data asta, manevră bine şi prinse ceva:

- E bun de ceva, ce zici?

- De masă.

- O să-i spun şi eu fiului meu, zise Jeff, întinzându-i peştele. Îl ținură amândoi o clipă, umed şi viu, ca într-un ritual.

- Aşa sper şi eu, întări Harry.

În noiembrie, primi o scrisoare în care i se cerea să facă o depunere la Corporația Diamantelor pentru următoarea expediție, dându-i-se datele când urma să facă depuneri de-a lungul anului următor. Asta însemna că fusese ales să-i urmeze tatălui lui în grupul celor Două Sute Cincizeci. Nu află niciodată de ce succesiunea nu se făcuse mai devreme sau pe ce bază fusese ales, dar ştia că, de acum înainte, viața îi va fi marcată de pachetele pe care le va primi regulat de la Londra, de zece ori pe an.

Nu se simțea vinovat pentru viața pe care o ducea, pentru averea lui; totuşi, fu cuprins de nelinişte citind despre un nou atac cu rachete care lăsase mulți răniți în Kiryat Shemona. Se gândi la rabinul din Kiryat Shemona care-l ajutase să-l găsească pe soțul lui Rakhel Silitsky şi speră că rabinul, soția şi copiii lui nu pățiseră nimic.

Dimineților, în loc să meargă direct spre Bulevardul Cinci, parca uneori lângă strada Patruzeci şi şapte. Trecea pe lângă grupuri de bărbați scunzi şi bărboşi, care vorbeau încet, pe trotuare sau în pragurile ponosite care constituiau biroul lor, scoțând averi frumoase din buzunarele lor, din plicuri modeste. La clubul diamantelor, depăşea camera de vizionare, unde se examinau pietre şi mergea direct la capelă. Unii preoți făcea slujbe în fiecare dimineață în autobuzele care-i duceau către strada Patruzeci şi şapte din ghetourile lor moderne. Mai rămâneau totuşi destui pentru a constitui un consiliu şi în capelă, format din zece oameni care rosteau rugăciunile de doliu. Pentru Harry, nu avea niciun sens să rostească rugăciuni pentru tatăl lui în astfel de momente arbitrare, dar nu se simțea deloc îndemnat spre logică.

Iarna se înăspri şi țara ardea în neştire petrol arab. În dimineților geroase, tăia lemne cu Sid Lawrenson, curățând crengile merilor din livadă. Astfel, avu ocazia să aleagă locurile unde dorea să planteze copacii cei noi, Kadil Sinap. Se simțea ca un pom care şi-a format în sfârşit o rădăcină.

Viața i se aşeza şi era marcată de pietre. La cimitir, văzu că alți vizitatori lăsaseră şapte pietre de prund pe mormântul tatălui lui, unde dorea să înalțe în primăvara viitoare o piatră funerară. Se hotărî să-i dea lui Jeff granatul; poate că piatra aceasta a tribului lor avea să fie transmisă viitoarelor generații fără secrete, printr-o tradiție mai sănătoasă. Nu se mai gândi aproape deloc la gema galbenă pe care o cumpărase în Israel, acum din nou în siguranță în mitra lui Grigorie. Se gândea mai des la Diamantul Inchiziției, întrebându-se dacă vreodată, în mijlocul treburilor ei de la

muzeu, femeia cu piele brună se oprea să-l privească. În nopţile fără somn, când temeri fără nume se târau din timpuri şi gene străvechi spre sufletul lui, făcându-l să tremure cuprins de fiori de neînţeles, bântuit de ţipete pe care nu le auzise niciodată, se gândea la cele şase diamante ale lui Alfred Hopeman. Dar nu regretă niciodată că nu se mai aflau în sertarul vechiului birou din ţinutul Westchester.

Adresa editurii:
Str. Polonă nr. 92,
bl. 17 A+B, ap. 1, sector 1, Bucureşti
tel. şi fax: 021/210.88.97
email: editvivaldi@clicknet.ro
www.edituravivaldi.ro

Tiparul executat la ***S.C. LUMINA TIPO s.r.l.***
str. Luigi Galvani nr. 20 bis, sect. 2, Bucureşti
tel./fax 021.211.32.60; tel. 021.212.29.27
E-mail: **office@luminatipo.com**
www.luminatipo.com

"O piatră sacră prin tradiție, cu o istorie bogată - obiectul căutărilor unui om care străbate continente, religii și epoci în căutarea ei.

În vremuri de pericol, prețiosul diamant a fost luat din Templul lui Solomon și ascuns. Câteva secole mai târziu, familia lui Harry Hopeman ajunge să fie parte din experiența acestui nestemat ca moștenire a tradiției evreiești. Dar Hopeman nu se află numai în căutarea diamantului, ci și a propriei identități.

PASIUNI, CONFLICTE, DESCOPERIRI ȘI AVENTURI

Vivaldi

29,98 lei